

**Hallituksen esitys Eduskunnalle suomalaisia vakuutusyhtiöitä
ja vakuutuksenvälittäjiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen vakuutuslainsäädäntöä siten, että se sopeutetaan Euroopan yhteisöjen (EY) neuvoston kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin, kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin sekä vakuutusyhtyritysten tilinpäätösdirektiiviin, jotka on ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksellä otettu osaksi ETA-sopimusta.

Edellä mainitun ETA:n sekakomitean päätöksen mukaan kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä ei sovelleta Suomeen. Tämän esityksen lähtökohtana on kuitenkin, että myös kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännökset saatettaisiin voimaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden Suomen toiminnan osalta ja että näitä säännöksiä sovellettaisiin myös Suomen ja muiden ETA-sopimukseen liittyneiden EFTA-valtioiden välillä sekä Suomen ja niiden EY-maiden välillä, jotka soveltavat Suomeen edellä mainitun direktiivin säännöksiä.

Vakuutusyhtiölakia ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että kolmansien vakuutusdirektiivien mukaiset yhden toimiluvan ja kotivaltion valvonnan periaatteet toteutetaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta.

Tämä merkitsisi sitä, että suomalaisella vakuutusyhtiöllä olisi Suomessa myönnetyn toimiluvan nojalla oikeus harjoittaa vakuutustoimintaa joko sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella Euroopan talousalueella lukuun ottamatta niitä valtioita, jotka eivät sovelle Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaisi ensisijaisesti kotimaisen vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnasta myös sen ulkomaantoiminnan osalta.

Vakuutusyhtiön omistusta vieraalla toimialalla, toimiluvan myöntämisedellytyksiä ja vakuutusyhtiön omistajien valvontaa koskevia

säännöksiä ehdotetaan myös muutettaviksi joiltakin osin. Toimiluvasta päättäminen ehdotetaan samalla siirrettäväksi jäljempänä mainituihin poikkeuksiin valtioneuvostolta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Vakuutusyhtiöiden tilinpäätöstä koskevat vakuutusyhtiölain säännökset ehdotetaan muutettaviksi vakuutusyhtyritysten tilinpäätösdirektiivin johdosta.

Myös vastuuvelan laskemista ja kattamista koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan EY:n kolmansien vakuutusdirektiivien vaatimuksia. Vakuutusyhtiön koko vastuvelka olisi katettava siten kuin laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksessa ja ministeriön määräyksissä tarkemmin säädettäisiin tai määrättäisiin.

Vastuuvelan laskuperusteiden ja henkivakuutuksen perusteiden ennakkovahvistuksesta ehdotetaan luovuttavan.

Toimiluvan myöntämistä lakisääteisen eläke- tai tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi vakuutusyhtiölaista työntekijäin eläkelakiin ja tapaturmavakuutuslakiin. Näihin lakeihin ehdotetaan otettaviksi myös säännökset toimiluvan myöntämisedellytyksistä. Toimiluvan lakisääteisen eläke- tai tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen myöntäisi edelleen valtioneuvosto.

Lakisääteisen eläkevakuutustoiminnan eräistä periaatteista ehdotetaan joiltakin osin säänneltävän vakuutusyhtiölain sijasta työntekijäin eläkelaisa. Säännösten sisältö säilyy pääosin ennallaan.

Esitys liittyy valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen ja lait ehdotetaan tuleviksi voimaan heti sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	2. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	79
YLEISPERUSTELUT	3	3. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	82
1. Nykytila	3	4. Laki eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta	83
1.1. Lainsäädäntö	3	5. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta	84
1.2. ETA:n sekakomitean päätöksellä ETA-sopimukseen liitetty EY:n vakuutustoimintaa koskevat direktiivit	4	6. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	85
1.3. ETA:n sekakomitean päätös	8	7. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	86
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8	8. Laki tapaturmavakuutuslain 29 §:n muuttamisesta	87
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	8	9. Laki vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta	88
2.2. Keskeiset ehdotukset	8	LIITTEET	89
3. Esityksen vaikutukset	18	Liite 1 Rinnakkaistekstit	89
3.1. Taloudelliset vaikutukset	18	Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	89
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	18	Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	127
4. Asian valmistelu	19	Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	134
4.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto	19	Laki eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta	136
4.2. Lausunnot	19	Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta	137
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	20	Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	140
5.1. Riippuvuus muista esityksistä	20	Laki merimieseläkelain muuttamisesta	141
5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	20	Laki tapaturmavakuutuslain 29 §:n muuttamisesta	142
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20	Laki vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta	143
1. Lakiehdotusten perustelut	20	Liite 2. Asetus kirjanpitoasetuksen muuttamisesta	146
1.1. Vakuutusyhtiölaki	20	Liite 3. Asetus vakuutusyhtiön vastuuvelan laskentaperiaatteista	147
1.2. Työntekijäin eläkelaki	54	Liite 4. Asetus ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuvelan katteesta	149
1.3. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki	56	Liite 5. Asetus vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä	155
1.4. Eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki	56	Liite 6. Asetus vakuutusyhtiön vakuutusmatemaatikosta	157
1.5. Yrittäjien eläkelaki	57		
1.6. Maatalousyrittäjien eläkelaki	57		
1.7. Merimieseläkelaki	57		
1.8. Tapaturmavakuutuslaki	58		
1.9. Laki vakuutuksenvälittäjistä	59		
2. Voimaantulo	59		
2.1. Vakuutusyhtiölaki	59		
2.2. Työntekijäin eläkelaki	60		
2.3. Muut muutettaviksi ehdotetut lait	61		
LAKIEHDOTUKSET	62		
1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	62		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Vakuutusyhtiölaissa (1062/79) säännellään kotimaisten vakuutusyhtiöiden perustamista, toimintaa ja toiminnan lopettamista. Suomalainen vakuutusyhtiö voi olla yhtiömuodoltaan joko vakuutusosakeyhtiö tai keskinäinen vakuutusyhtiö. Vakuutusyhtiölain mukaan sekä keskinäisen vakuutusyhtiön että vakuutusosakeyhtiön osalta sovelletaan toissijaisesti osakeyhtiölakia (734/78) ja osakeyhtiölain voimaanpanosta annettua lakia (735/78).

Vakuutusyhtiölaissa on säännöksiä vakuutusyhtiön perustamisesta, toimiluvasta, osakuudesta, johdosta ja hallinnosta, tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksestä, vakuutusyhtiöltä vaadittavasta vakavaraisuudesta, henkivakuutuksesta, vakuutusyhtiöiden valvonnasta sekä vakuutusyhtiön selvitystilasta, purkamisesta, sulautumisesta ja vakuutuskannan luovuttamisesta.

Vakuutusliikettä voi harjoittaa vain sellainen kotimainen vakuutusyhtiö, jolla on siihen valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Toimiluvan saaneen vakuutusyhtiön on keskityttävä vakuutustoimintaan ja se voi pääsääntöisesti harjoittaa vain joko vahinko- tai henkivakuutusta. Toiminnan rajausta koskee paitsi vakuutusliikelle vieraan toiminnan harjoittamista myös huomattavan osuuden tai määräämisvallan (yli 50 %) omistamista yhteisöstä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Sallittua sen sijaan on vakuutusliikkeeseen liittyvää ja sen kannalta tarkoituksenmukaista toimintaa harjoittavan yhteisön omistaminen. Niin ikään vakuutusyhtiö saa omistaa asunto- ja kiinteistöyhteisöjä.

Ainoastaan vakuutusyhtiö voi vakuutusyhtiölain mukaan harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tässä tarkoitettuja muita lakeja ovat muun muassa ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annettu laki (635/89), vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annettu laki (1488/92) sekä vakuutusyhdistyslaki (1250/87).

Vakuutuslainsäädännön keskeinen tavoite on turvata, että edunsaajat ja vakuutuksenottajat saavat heille kuuluvat korvaukset. Tämä niin sanottu turvaavuusperiaate on huomioitu kaikissa vakuutusyhtiölain tärkeimmissä säännök-

sissä, jotka koskevat muun muassa toimilupavaatimuksia, vakuutusmaksujen ja vastuuvelan laskentaperusteita, toimintapääomavaatimuksia, vakavaraisuuden testausta, sijoitusten valvontaa ja vakuutettujen etuuksien turvaamista vakuutusyhtiön selvitystilassa.

Vakuutustoiminnassa noudatettava kohtuusperiaate tarkoittaa sitä, että henkivakuutuksen ja pitkäaikaisen vahinkovakuutuksen laskuperusteita vahvistettaessa turvaavuusnäkökohdan lisäksi on otettava huomioon myös kohtuullisuus. Maksut eivät saa olla turvaavuuteen vedoten vakuutettuun riskiin verrattuna kohtuuttomia.

Vakuutusyhtiölain nojalla vakuutustoimintaa valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Ministeriön tehtävänä on valvoa sitä, että vakuutusyhtiöt noudattavat toiminnassaan lakia ja vakuutusyhtiölain nojalla annettuja alemmanasteisia säännöksiä sekä hyvää vakuutustapaa. Erityisen tärkeä osa valvontaa on vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonta sen varmistamiseksi, että vakuutusyhtiö pystyy vastaamaan velvoitteistaan vakuutuksenottajia ja edunsaajia kohtaan. Ministeriön vakuutusosasto vahvistaa lakisääteisten vakuutusten, henki- ja eläkevakuutuksen ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun muun vakuutuksen maksuperusteet sekä kaikkea vakuutustoimintaa koskevat vastuuvelan laskuperusteet. Julkisuusperiaatteen mukaisesti ministeriö julkaisee virallisessa tilastossa yksityiskohtaiset tiedot vakuutusyhtiöiden toiminnasta yhtiöittäin eriteltyinä. Yhtiöiden tulee vuosittain laatia ministeriön antamien ohjeiden mukainen kertomus toiminnastaan.

Vakuutusyhtiölain lisäksi on myös lakeja, jotka koskevat yksittäisiä vakuutuslajeja. Tällaisia ovat työntekijäin eläkelaki (395/61) ja muut lakisääteisiä eläkkeitä sääntelevät lait, tapaturmavakuutuslaki (608/48), potilasvahinkolaki (585/86) ja liikennevakuutuslaki (279/59).

Vuoden 1994 alusta voimaantulleella vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetulla lailla (752/93) vakuutusyhtiölaki sopeutettiin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainittuihin Euroopan yhteisöjen (EY) vakuutuslainsäädäntöä koskeviin direktiiveihin.

Vakuutusyhtiölakia muutettiin muun muassa niin, että vakuutettavat riskit jaettiin vakuutus-

luokkiin direktiivien säännösten mukaisesti ja suomalaiset vakuutusyhtiöt saivat oikeuden myöntää niin sanottuja sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Toimilupa vakuutusliikkeen harjoittamiseen myönnetään nykyään vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Lisäksi vakuutusyhtiöltä vaadittavan peruspääoman markkamääriä korotettiin vastaamaan yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä. Samalla lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön peruspääomavaatimus korotettiin 30 miljoonaan markkaan.

Ulkomaalaisomistusta ja ulkomaalaisten päätösvallan käyttöä vakuutusyhtiössä rajoittavat vakuutusyhtiölain säännökset kumottiin jo vuoden 1993 alusta.

ETA-sopimuksen voimaantulon yhteydessä poistettiin vakuutusyhtiölaisia perustajille ja yhtiön johdolle asetetut kansalaisuusvaatimukset. Vähintään puolella perustajista, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä sekä toimitusjohtajalla on kuitenkin oltava asuinpaikka tai kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Lisäksi toimitusjohtajalta ja hallituksen jäseniltä edellytetään hyvämainisuutta ja riittävää vakuutustoiminnan tuntemusta. ETA-sopimukseen liittymättömänä muutoksena vakuutusyhtiön johdon valintaa ja toimikautta koskevat säännökset muutettiin vastaamaan osakeyhtiölain säännöksiä. Tilintarkastajien osalta poistettiin kansalaisuusvaatimukset sekä osin myös asuinpaikkavaatimukset. Vakuutusyhtiön tilintarkastajana voi toimia vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan rajoituksia muutettiin siten, että vakuutusyhtiö voi yksin tai yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä harjoittavasta yhteisöstä enintään 50 prosenttia 20 prosentin asemesta.

Vakuutusyhtiön omistajien valvontaa eli niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevia säännöksiä tarkennettiin. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriölle annettiin oikeus saada jokaiselta, jonka omistus vakuutusyhtiössä ylittää 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta tai kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Vakuutusyhtiön toimintapääomaa koskevat säännökset muutettiin vastaamaan ETA-sopimuksen liitteessä IX lueteltujen direktiivien vaatimuksia.

Suomalaiselle vakuutusyhtiölle annettiin oikeus harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa muissa Euroopan talousalueen valtioissa ja oikeus asetuksella säädetyissä tapauksissa luovuttaa vakuutuskantaansa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai vastaanottaa sitä tällaiselta yhtiöltä.

Vakuutusyhtiölle asetettiin ilmoitusvelvollisuus sen tietoon tulleista rahanpesutoimintaan viittaavista seikoista.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden harjoittama lakisääteinen tapaturmavakuutus jäi lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvana vakuutuksena vahinkovakuutusdirektiivien soveltamisalan ulkopuolelle. Lakisääteinen eläkevakuutus jäi puolestaan EY:n henkivakuutusdirektiivien ulkopuolelle ETA-sopimukseen otetulla Suomea koskevalla poikkeuksella.

Tämä aiheutti sen, että lakisääteistä eläkevakuutus- ja tapaturmavakuutusliikettä saa ETA-sopimuksen voimaantulosta huolimatta edelleenkin harjoittaa ainoastaan toimiluvan saanut kotimainen vakuutusyhtiö. Lakisääteisten eläke- ja tapaturmavakuutusten myynti täällä muista Euroopan talousalueeseen kuuluvista maista käsin ei siis ole mahdollista. Työeläkelaitoksia koskevaa lainsäädäntöä ei myöskään tarvinnut sopeuttaa direktiivien määräyksiin.

Vakuutusyhtiöiden ulkomaista omistusta koskevien rajoitusten purkamisesta kuitenkin seuraa, että myös ulkomaiset henkilöt voivat perustaa Suomeen vakuutusyhtiön, joka harjoittaa lakisääteistä eläkevakuutus- tai tapaturmavakuutusliikettä. ETA-sopimuksen mukaan Suomi sitoutui kuitenkin eriyttämään lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen muuta vakuutusliikettä harjoittavista yhtiöistä omiin vakuutusyhtiöihin tietyn siirtymäajan kuluessa.

1.2. ETA:n sekakomitean päätöksellä ETA-sopimukseen liitetty EY:n vakuutustoimintaa koskevat direktiivit

EY:ssä on ETA-sopimuksen liitteessä IX mainittujen vakuutustoimintaa koskevien direktiivien lisäksi hyväksytty muun muassa seuraavat vakuutustoimintaa koskevat direktiivit:

1) *Neuvoston direktiivi muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten*

ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (kolmas vahinkovakuutusdirektiivi) (92/49/ETY)

Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi on tarkoitettu sen soveltamisalaan kuuluvien vakuutusten ja yritysten osalta saattamaan valmiiksi ensivakuutuksen sisämarkkinat EY:ssä. Tavoitteen saavuttamiseksi direktiivi muuttaa muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettuun direktiiviin (73/239/ETY), jäljempänä ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi, perustuvaa vahinkovakuutusliikkeen aloittamisen ja harjoittamisen sääntelyä, sellaisena kuin sääntely on voimassa muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta annettulla direktiivillä (88/357/ETY), jäljempänä toinen vahinkovakuutusdirektiivi, muutettuna. Direktiivi saat-
taa samalla päätökseen vahinkovakuutuspalvelujen yli kansallisten rajojen tapahtuvaa tarjontaa koskevan oikeuskehityksen.

Siirtyminen kansallisista vahinkovakuutusmarkkinoista yhtenäismarkkinoihin tapahtuu kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä omaksuttujen yhden toimiluvan ja vakuutusyrityksen kotivaltion viranomaisen suorittaman valvonnan periaatteiden avulla.

Vakuutusyrityksellä, joka on saanut toimiluvan yhdessä EU:n jäsenvaltiossa, on oikeus sen perusteella harjoittaa toimiluvan mukaista vakuutusliikettä kaikissa unioniin kuuluvissa valtioissa joko perustamalla niihin sivukonttorin tai tarjoamalla niissä riskin suuruudesta riippumatta vahinkovakuutuksia ulkomaisesta toimipaikastaan käsin taikka harjoittamalla samanaikaisesti molempia toiminnan muotoja.

Kolmannella vahinkovakuutusdirektiivillä toteutettu valvonnan keskittäminen merkitsee sitä, että vastuu vakuutusyrityksen taloudellisesta valvonnasta on yrityksen kotivaltion toimivaltaisilla viranomaisilla. Keskitetty valvonta käsittää myös vakuutusliikkeen, jota yritys harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa sivukonttorin välityksellä taikka tarjoamalla siellä vakuutuksia kotivaltiostaan tai muussa jäsenvaltiossa sijaitsevasta sivukonttoristaan. Tässä tarkoitettua toimintaa, kuten vakuutusliikkeen aloitta-

mista tai sen laajentamista, koskevat ilmoitukset on tehtävä vakuutusyrityksen kotivaltion valvontaviranomaiselle.

Uuden sääntelyn mukaan jäsenvaltiot eivät enää saa antaa säännöksiä, joissa vaaditaan vakuutusmaksujen ja vakuutusehtojen ennalta hyväksymistä tai järjestelmällistä tiedoksi antamista. Poikkeuksen muodostavat pakolliset vakuutukset, joiden osalta jäsenvaltiot voivat vaatia, että niitä koskevat yleiset ja erityiset vakuutusehdot annetaan ennen ehtojen käyttöönottoa tiedoksi toimivaltaiselle viranomaiselle. Maksunkorotusten osalta ennalta hyväksyminen tai tiedoksi antamisen vaatiminen on sallittua vain osana yleistä hintavalvontajärjestelmää.

Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi muuttaa eräiltä osin myös toisen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksiä vakuutuskannan luovutuksista. Muutostarve aiheutuu siirtymisestä yhden toimiluvan järjestelmään.

Uutta sääntelyä EY:n lainsäädännössä merkitsevät myös direktiiviin otetut niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin mukaan vakuutusyrityksen kotivaltion on vaadittava, että jokainen vakuutusyritys muodostaa riittävän vakuutusteknisen vastuuvelan, joka kattaa yrityksen koko liiketoiminnan. Direktiiviin sisältyvän yleissäännöksen mukaan vakuutusteknistä vastuuvelkaa kattavissa varoissa on otettava huomioon yrityksen harjoittaman liiketoiminnan laatu siten, että turvataan sijoitusten varmuus, tuotto ja realisoitavuus. Lisäksi direktiivi velvoittaa yrityksen varmistamaan sijoitusten monipuolisuuden ja riittävän hajauttamisen.

Yleissäännöstä täydentää direktiiviin sisältyvä luettelo varoista, joilla vakuutustekninen vastuuvelka saadaan kattaa kotivaltion antamien tarkempien määräysten mukaisesti. Direktiivissä on myös säännökset vakuutusteknisen vastuuvelan bruttokokonaismäärään suhteutetuista enimmäismääristä, joihin saakka vakuutusyritys saa sijoittaa vastuuvelkaa kattavia varoja direktiivissä erikseen mainittuihin omaisuuslajeihin tai yksittäisiin kohteisiin. Jäsenvaltioilla ei direktiivin mukaan ole oikeutta vaatia vakuutusyrityksiä tekemään sijoituksia tiettyihin varojen luokkiin.

Jäsenvaltioiden on annettava kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset mää-

räykset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1993 ja saatettava ne voimaan viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1994. Direktiivissä on säännökset eräistä Saksan Liittotasavaltaa, Tanskan kuningaskuntaa, Espanjaa ja Portugalia koskevista siirtymäkauden järjestelyistä.

2) *Neuvoston direktiivi henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta (kolmas henkivakuutusdirektiivi) (92/96/ETY)*

Kolmas henkivakuutusdirektiivi on tarkoitettu sen soveltamisalaan kuuluvien vakuutusten ja yritysten osalta saattamaan valmiiksi ensivakuutuksen sisämarkkinat EY:ssä. Tavoitteen saavuttamiseksi direktiivi muuttaa henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettuun direktiiviin (79/267/ETY), jäljempänä ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi, perustuvaa henkivakuutusliikkeen aloittamisen ja harjoittamisen sääntelyä, sellaisena kuin sääntely on voimassa henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta annetulla direktiivillä (90/619/ETY), jäljempänä toinen henkivakuutusdirektiivi, muutettuna.

Kolmannessa henkivakuutusdirektiivissä on vastaavan vahinkovakuutusdirektiivin tavoin omaksuttu yhden toimiluvan ja kotivaltion valvonnan periaatteet. Myös vakuutuskannan luovutusta, laadullista omistajakontrollia ja vastuuvelan katetta koskeva sääntely on lähes samansisältöinen.

Vakuutusyritys, joka on saanut toimiluvan yhdessä EU:n jäsenvaltiossa, on oikeutettu harjoittamaan toimiluvan mukaista henkivakuutusliikettä kaikissa unioniin kuuluvissa valtioissa. Henkivakuutusyritys voi perustaa muihin jäsenvaltioihin sivukonttorin tai tarjota niissä oma-aloitteisesti vakuutuksia ulkomaisesta toimipaikastaan käsin taikka harjoittaa jäsenvaltioissa samanaikaisesti molempia tässä tarkoitettua liiketoiminnan muotoja.

Direktiivi kieltää jäsenvaltioita enää antamasta säännöksiä, joissa vaaditaan vakuutusehtojen sekä vakuutusmaksuja ja vastuuvelkaa koskevien laskuperusteiden ennalta hyväksymistä tai järjestelmällistä tiedoksi antamista.

Tästä pääsäännöstä poiketen vakuutusyrityksen kotivaltioilla on kuitenkin oikeus sen todentamiseksi, että vakuutusmatemaattisia periaatteita koskevaa kansallista lainsäädäntöä noudatetaan, vaatia maksutaulustojen ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskemisessa käytettävien teknisten perusteiden järjestelmällistä tiedoksi antamista.

Kolmannessa henkivakuutusdirektiivissä lievennetään ensimmäiseen henkivakuutusdirektiiviin sisältyvää kieltoa, jonka mukaan mikään yritys ei saa harjoittaa jäsenvaltiossa samanaikaisesti sekä henki- että vahinkovakuutusliikettä. Kielto ei ole koskenut toimintaa jo harjoitettavia yrityksiä, joilla on erillinen johto kumpaakin liikettä varten. Ensimmäiseen henkivakuutusdirektiiviin tehdyn muutoksen jälkeen jäsenvaltiot voivat sen lisäksi, mitä jo aikaisemmin on ollut voimassa, poiketa erillisyysvaatiuksesta myöntämällä yrityksille, joilla on toimilupa direktiivin mukaisen vakuutusliikkeen harjoittamiseen, luvan harjoittaa samanaikaisesti ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin liitteen luokissa 1 ja 2 tarkoitettuja tapaturma- ja sairausvakuutuksia koskevaa vakuutusliikettä. Yksinomaan mainittua vahinkovakuutusliikettä harjoittavalle yritykselle voidaan vastaavasti antaa toimilupa henkivakuutukseen.

Kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukaan vakuutusyrityksen kotivaltion on vaadittava, että jokainen vakuutusyritys muodostaa riittävän vakuutusteknisen vastuuvelan, joka kattaa yrityksen koko liiketoiminnan. Direktiivissä on yksityiskohtaiset säännökset periaatteista, joiden mukaisesti vakuutusteknisen vastuuvelan suuruus henkivakuutuksessa määräytyy. Uutta vakuutusliikettä koskevien maksujen tulee direktiivin mukaan olla vakuutusmatemaattisiin oletuksiin perustuen sellaiset, että vakuutusyritykset pystyvät muodostamaan riittävän vakuutusteknisen vastuuvelan.

Kolmannen henkivakuutusdirektiivin liitteiksi on otettu niin sanotut vastaavuussäännöt, joiden mukaan vakuutusyrityksen täytettävää sitoumusta koskeva valuutta määräytyy sekä säännöt vakuutuksenottajille ennen sopimuksen tekemistä ja sopimusaikana annettavista tiedoista.

Jäsenvaltioiden on annettava kolmannen henkivakuutusdirektiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1993 ja saatettava ne voimaan viimeistään 1 päivänä

heinäkuuta 1994. Direktiivissä on säännökset eräistä Espanjaa, Portugalia ja Kreikkaa koskevista siirtymäkauden järjestelyistä.

3) *Vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettu neuvoston direktiivi (vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi) (91/674/ETY)*

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi sisältää poikkeuksia ja täydennyksiä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä annettuun neljänteen neuvoston direktiiviin (78/660/ETY), jäljempänä neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi, ja perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettuun seitsemänteen neuvoston direktiiviin (83/349/ETY), jäljempänä seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi. Näistä direktiiveistä, sellaisina kuin ne ovat muutettuina vuonna 1990 annetuilla direktiiveillä 90/604/ETY ja 90/605/ETY, neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi koskee yksittäisen yhtiön tilinpäätöksen laatimista, sisältöä ja julkistamista sekä tilintarkastusta. Seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi sääntelee vastaavia kysymyksiä konsernitilinpäätöksen osalta.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä on noudatettava ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa yrityksissä. Direktiivi koskee lisäksi jälleenvakuutusliikettä harjoittavia yrityksiä sekä tietyin edellytyksin eräitä ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjä yrityksiä.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin tarkoituksena on siinä säänneltyjen kysymysten osalta ottaa huomioon näiden yritysten erityispiirteet. Vakuutusyrityksissä on tästä sääntelystä aiheutuvien poikkeuksien ja täydennyksien muutoin noudatettava neljänteen ja seitsemänteen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin sisältyviä määräyksiä.

Direktiivin tarkoituksena on muun ohella lisätä eri jäsenvaltioissa toimivien vakuutusyritysten tilinpäätösten vertailukelpoisuutta ja tiedonsaantia sijoitusten käyvistä arvoista.

Kaikille vakuutusyrityksille määrätään sama tuloslaskelman ja taseen rakenne. Tiettyjen erien ja erityisesti vakuutusteknistä vastuuvélkaa koskevien erien sisältö määritellään yksityiskohtaisesti. Liikekulut ja poistot määrätään esitettäväksi tuloslaskelmassa toimintokohtaisesti. Kaikkia direktiivin soveltamisalaan kuu-

luvia vakuutusyrityksiä koskevat samat säännökset yritysten koosta riippumatta.

Tilinpäätösten tavoiteltu vertailukelpoisuus on edellyttänyt yhdenmukaisten säännösten antamista direktiivissä erityisesti siitä, miten sijoitukset arvostetaan taseessa ja miten niiden käyvät arvot määritetään. Direktiiviin sisältyvän tasekaavan mukaiseen pääryhmään "sijoitukset" kuuluva omaisuus, joka Suomen nykykäytännössä vastaa sijoitusomaisuutta, käyttöomaisuusarvopapereita ja -kiinteistöjä, talletuksia sekä jälleenvakuutustalletteita, voidaan arvostaa taseessa joko hankintamenon tai käyvän arvon mukaiseen määrään. Arvostamista pa on valittava tase-eräkohtaisesti. Arvo, jonka määräisenä sijoitus olisi voitu vaihtoehtoisesti merkitä taseeseen, on ilmoitettava taseen liitteessä. Hankintamenolla tarkoitetaan arvonalennuksilla alennettua hankintamenoa ja käyvällä arvolla yleensä markkina-arvoa. Tulosvaikutteisina arvonalennuksina käsitellään kaikki pysyvät arvonalennukset sekä valinnaisesti myös tilapäiset arvonalennukset, kiinteistöjen osalta kuitenkin vain pysyvät arvonalennukset. Mikäli käypä arvo myöhemmin nousee, on tehty arvonalennukset palautettava hankintamenoon tulosvaikutteisesti. Rakennusten hankintamenoa alennetaan suunnitelmapoistoin joko taseessa tai sen liitteessä.

Direktiivin mukaan käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos saadaan kokonaan tai osaksi kirjata tuloslaskelmaan, jos sijoitus on taseessa arvostettu käypään arvoon. Mahdollinen loppuosa muutoksesta on kirjattava taseen vastattaviin arvonorotusrahastoon. Mahdollisuutta valita sijoitusten arvostamista pa ei ole henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettujen sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélan katteena olevien sijoitusten osalta. Tällaiset sijoitukset on direktiivin mukaan esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos on aina kirjattava tuloslaskelmaan.

Direktiivin mukaan taseen vastattaviin saa omana eränä sisältyä varoja, joiden jakoa vakuutuksenottajien ja osakkeenomistajien kesken ei ole määritelty tilikauden loppuun mennessä. Varojen muutos on merkittävä tuloslaskelmaan.

Tilinpäätösten vertailukelpoisuus on vaatinut arvostussäännösten antamista myös vakuutus teknisen vastuuvélan osalta. Korvausvastuusta on annettu muun muassa diskonttausta koske-

vat säännökset. Harmonisointi on viety pidemmälle vahinkovakuutuksessa kuin henkivakuutuksessa.

Vakuutusyriyten tilinpäätösdirektiivin liitteeksi on otettu säännökset direktiivin soveltamisesta Lloyd's-nimiseen vakuutuksenantajien yhdistykseen.

EU:n jäsenvaltioiden on annettava vakuutusyriyten tilinpäätöksistä ja konsernitilinpäätöksistä annetun direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ennen 1 päivää tammikuuta 1994. Jäsenvaltiot ovat oikeutettuja määräämään, että edellä tarkoitettuja säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilinpäätöksiin ja konsernitilinpäätöksiin niiltä tilikaudelta, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1995 tai kalenterivuoden 1995 aikana.

1.3. ETA:n sekakomitean päätös

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevalla ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 (ns. lisäpaketti) ETA-sopimukseen lisättiin edellä mainitut vakuutusdirektiivit. Suomen lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevan tulkintaerimielisyyden vuoksi EU ei hyväksynyt, että kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä sovellettaisiin Suomeen. ETA:n sekakomitean päätös tehtiin EU:n vaatimuksen mukaisesti.

Vähentääkseen ETA-sekakomitean päätöksen huomattavia haittavaikutuksia EFTA-valtiot hyväksyivät asiaa koskevan lausuman siitä, että niiden tarkoituksena on keskenään tehdä järjestelyt, jotka käytännössä merkitsevät sisämarkkinoiden toteutumista Suomen ja muiden EFTA-valtioiden välisissä suhteissa myös vahinkovakuutuksessa. Lausumassa Suomi ilmoitti lisäksi olevansa valmis vastavuoroisuuden pohjalta sopimaan samasta järjestelystä kunkin EU:N jäsenvaltion kanssa.

ETA:n sekakomitean päätöksen mukaisesti kolmannen henkivakuutusdirektiivin ja vakuutusyriyten tilinpäätösdirektiivin säännökset on saatettava voimaan Suomen lainsäädännössä. Lisäksi tämän esityksen lähtökohtana on, että myös kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännökset saatettaisiin voimaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden Suomen toiminnan osalta ja että näitä säännöksiä sovellettaisiin myös Suomen ja muiden ETA-sopimuksessa sopimuspuolina olevien EFTA-valtioiden välillä se-

kä Suomen ja niiden EU:N jäsenvaltioiden välillä, jotka soveltavat edellä mainitun direktiivin säännöksiä Suomeen.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen päätavoitteena on Suomen lainsäädännön sopeuttaminen alajaksossa 1.2. mainittuihin EY:n direktiiveihin. Sopeuttaminen vaatii useita muutoksia vakuutusliikkeen harjoittamista koskeviin säännöksiin. Samassa yhteydessä on tarkoituksenmukaista tehdä näihin säännöksiin eräitä muitakin, kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia.

Esitys sisältää lisäksi tarvittavat ehdotukset tapaturmavakuutuslain, vakuutuksenvälittäjistä annetun lain ja työntekijäin eläkelain (TEL) sekä eräiden muiden työeläkettä koskevien lakien muuttamiseksi. Näiden muutosten tarkoituksena on säilyttää TEL-toiminnan periaatteet ja käytäntö nykyisellään eräitä osia alueita lukuun ottamatta. Menettelyn tekee mahdolliseksi ETA-sopimuksen lakisääteistä eläkevakuutusta koskeva poikkeussäännös.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Vakuutusyhtiölaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

Lakiehdotuksen mukaan henki- ja vahinkovakuutusliikkeen eriyttämistä lievennettäisiin siten, että henkivakuutusyhtiö saisi oikeuden harjoittaa henkivakuutusliikkeen ja sen jälleenvakuutuksen ohella myös vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusliikettä sekä niiden jälleenvakuutusta. Vakuutusyhtiöllä, joka harjoittaa vain mainittujen luokkien mukaista vahinkovakuutusliikettä ja näiden vakuutusten jälleenvakuutusta, olisi vastaavasti oikeus harjoittaa samanaikaisesti henkivakuutusliikettä ja sen jälleenvakuutusta. Tällaiseen vakuutusyhtiöön sovellettaisiin sen jälkeen, kun se on ryhtynyt harjoittamaan henkivakuutusliikettä, henkivakuutusyhtiöitä koskevia säännöksiä. Ehdotettu muutos aiheutuu henki- ja vahinkovakuutusliikkeen

eriyttämisen uudesta sääntelystä kolmannessa henkivakuutusdirektiivissä.

Vakuutusyhtiölakiin vuonna 1993 tehtyihin muutoksiin sisältyy henkivakuutuksen käsitteen muuttaminen siten, että tällaisena vakuutuksena pidetään perinteisen henkivakuutuksen lisäksi henkivakuutusyhtiön myöntämää muuta henkilövakuutusta, joka kuuluu johonkin ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä luetelluista henkivakuutusluokista 1—4. Henkivakuutuksena ei sitä vastoin pidetä mainitun direktiivin liitteessä lueteltuihin vakuutusluokkiin 5—9 kuuluvaa toimintaa.

Jotta suomalaiset ja ulkomaiset ETA-henkivakuutusyhtiöt olisivat yhdenvertaisessa kilpailuasemassa, ehdotetaan, että henkivakuutukseksi katsottaisiin kaikkiin ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä lueteltuihin vakuutusluokkiin kuuluva toiminta.

Vuoden 1994 alusta voimaantulleen vakuutusyhtiölain muutoksen mukaan vakuutusyhtiö saa aikaisemman 20 prosentin sijasta omistaa 50 prosenttia sellaisen osakeyhtiön osakkeista tai kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, joka harjoittaa muuta toimintaa kuin vakuutusliikettä. Osakeomistusta ja äänimäärää koskevia säännöksiä sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä. Samalla vakuutusyhtiölakia muutettiin myös siten, että rajoitusta sovellettaessa kaikkien vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten omistukset tai äänimäärät vieraan toimialan yhteisössä laske- taan yhteen.

Lakiehdotuksessa vieraan toimialan yritysten omistamista koskeva säännöstö ehdotetaan vakuutustoiminnan yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi säilytettäväksi pääosin entisen sisältöisenä. Säännösten kumoaminen saattaisi johtaa Suomen pienillä osake- ja pääomamarkkinoilla kilpailun neutraliteetin vaarantavaan ja myös talouselämän keskittymistä edistävään, elinkeino- ja yhteiskuntapoliittisesti epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen. Säännöstöä ei voida pitää myöskään EY:n vakuutusta koskevien direktiivien säännösten vastaisena.

Ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiö voisi nykyisen lain tavoin sosiaali- ja terveysministeriön luvalla ylittää säädetyn omistuksen vieraan toimialan yhteisössä. Omistusrajoitus ei edelleenkään koskisi asunto- tai kiinteistöyhtiöitä eikä julkisen valvonnan alaista luotto- tai rahoituslaitosta taikka rahastoyhtiötä. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö ei voisi kuitenkaan ilman sosiaali- ja

terveysministeriön lupaa omistaa yli 50 prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksesta tai rahastoyhtiöstä. Laissa ei vastaisuudessaakaan rajoitettaisi vakuutusyhtiön omistusta vieraan toimialan yhtiössä, jos yhtiön toimintaa voitaisiin pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä. Muutosta aikaisempaan sääntelyyn merkitsisi kuitenkin se, ettei tällaisen yhtiön toiminnan tarvitsisi enää olla vakuutusliikkeen kannalta tarkoitukseenmukaista.

Lakiehdotuksen mukaan nyt kysymyksessä olevaa omistus- ja vaikutusvaltarajoitusta sovellettaessa ei enää otettaisi huomioon muiden vakuutusyhtiöiden ja -yhdistysten omistuksia tai äänimääriä vieraan toimialan yhteisössä. Muutosta voidaan perustella paitsi sillä, ettei sääntely voisi koskea ulkomaisia ETA-vakuutusyhtiöitä, myös käytännön hankaluuksilla laskea yhteen keskenään kilpailevien kotimaisten vakuutusyhtiöiden omistuksia vieraan toimialan yhteisössä.

Muutosta nykyiseen sääntelyyn merkitsisi se, että rajoitusta sovellettaessa olisi ehdotuksen mukaan vastaisuudessa kuitenkin otettava huomioon sellaisille muille vakuutusyhtiöille kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta, joiden osake- tai takuupääomasta vakuutusyhtiö tai sen konserniin kuuluvat yhtiöt omistavat vähintään 20 prosenttia ja määrän, joka vastaa 20 prosenttia yhtiön kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuottamasta äänimäärästä. Uutta sääntelyä voidaan perustella sillä, että mainitun suuruinen omistus voi antaa mahdollisuuden vaikuttaa omistettavan yrityksen hallintoon ja siten myös sijoitustoimintaan.

Uudessakaan sääntelyssä ei kuitenkaan otettaisi huomioon kaikkia tapauksia, joissa vakuutusyhtiöiden toimintaa on järjestetty yhteisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vakuutusyhtiölakiin otettaisiin uudelleen vuoden 1993 lainmuutoksen yhteydessä kumottu säännös niin sanotuista yhteistoimintaryhmistä. Lakiehdotuksen mukaan myös sellaisen muun vakuutusyhtiön omistamat osakkeet ja määräämisvalta, jonka kanssa vakuutusyhtiöllä on merkittävästi yhteistä johtoa ja hallintoa sekä yhteisesti järjestettyä toimintaa, olisikin, jos sosiaali- ja terveysministeriö niin määrää, otettava huomioon sovellettaessa omistus- ja vaikutusvaltarajoitusta vakuutusyhtiöön.

Lisäksi 1 lukuun ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, mitä vakuutusyhtiölain säännöksiä ei pääsäännöstä poiketen sovellettaisi laki-

sääteistä eläkevakuutusta harjoittaviin vakuutusyhtiöihin.

2 luku. Vakuutusyhtiön perustaminen

Lakiehdotuksen mukaan toimiluvan myöntäminen vakuutusyhtiölle siirtyisi valtioneuvostolta sosiaali- ja terveysministeriölle. Muutos, joka ei aiheudu EY:n vakuutusdirektiiveistä, on keskus- ja aluehallinnon uudistamista koskevien suuntaviivojen mukainen. Mainitun uudistuksen eräänä lähtökohtana on pidetty sitä, että hallintolupa-asioita käsiteltäisiin vain erityisestä syystä valtioneuvostossa. Ministeriötasoinen lupakäsittely on jo nyt toteutettu esimerkiksi talletuspankin ja hypoteekkiyhdistyksen osalta, joihin vakuutusyhtiö on perusteltua rinnastaa, sikäli kuin kysymys on sen yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta merkityksestä.

Esityksessä ei ehdoteta tehtäväksi edellä mainittua vastaavaa muutosta työntekijäin eläkelakiin eikä tapaturmavakuutuslakiin. Lakisäänteisen työeläke- ja tapaturmavakuutuksen osalta toimiluvasta päättäisi näin ollen edelleenkin valtioneuvosto.

Ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiölle myönnetty toimilupa, joka vakuutusliikkeen harjoittajalla myös EY:n kolmansien vakuutusdirektiivien mukaan on edelleen oltava, olisi aina voimassa kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa (ETA-valtioissa). Suomalaisella vakuutusyhtiöllä olisi siis periaatteessa oikeus harjoittaa näissä valtioissa toimilupansa mukaista vakuutusliikettä perustamalla niihin kiinteä toimipaikka, lakiehdotuksessa edustusto, tai tarjoamalla niissä vakuutuksia Suomesta käsin. Ehdotettu muutos aiheutuu kolmansissa vakuutusdirektiiveissä omaksutusta yhden toimiluvan periaatteesta. Toimilupaa ei edes hakijan pyynnöstä voitaisi rajata koskemaan Euroopan talousaluetta pienempää kokonaisuutta. Vakuutusyhtiölle voitaisiin hakemuksesta myöntää myös alueellisesti rajoittamaton toimilupa.

ETA:n sekakomitean päätöksen seurauksena suomalaisella vahinkovakuutusyhtiöllä ei kuitenkaan olisi oikeutta harjoittaa vakuutusliikettä sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella niissä ETA-valtioissa, jotka eivät soveltaisi Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Näistä valtioista säädettäisiin asetuksella.

Toimilupa olisi myönnettävä, jos suunnitel-

lusta vakuutusliikkeestä ja vakuutusyhtiön osakkaista saadun selvityksen perusteella olisi syytä olettaa, että vakuutusyhtiö noudattaa tulevassa toiminnassaan terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita, jos vakuutusyhtiön johto täyttää lain täysivaltaisuutta, ammattitaitoa ja hyvämaineisuutta koskevat vaatimukset ja jos yhtiöllä on laissa vaadittu peruspääoma.

2 a luku. Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailla

Luvussa säädettäisiin kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukaisesti menettelystä, jota suomalaisten vakuutusyhtiöiden olisi noudatettava, jos ne halusivat perustaa edustuston ETA-valtioon, joka soveltaa Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, ja sen ohella tai sen sijasta harjoittaa siellä vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa. Lukuun sisältyvät myös säännökset edustuston perustamisen ja sen toiminnan aloittamisen sekä vakuutuspalvelujen vapaan tarjoamisen aloittamisen ehdoista.

Luvussa säädettäisiin myös vahinkovakuutustoiminnan harjoittamisesta sijoittautumisoikeuden tai vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan perusteella sellaisessa ETA-valtiossa, joka ei soveltaisi Suomeen vastavuoroisesti kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Luvun mukaan vakuutusyhtiön olisi myös ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle aikomuksestaan perustaa edustusto valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi tietyissä tapauksissa kieltää tällaisen edustuston perustamisen.

Uusi 2 a luku sisältäisi niin ikään säännöksen vakuutusyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos ulkomaisesta vakuutusyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys. Säännös on tarkoitettu helpottamaan ministeriön tiedonsaantia ja vakuutusyhtiön toiminnan seurantaa.

3 luku. Vakuutusyhtiön osakkuus

Vakuutusyhtiölakiin lisättiin vuonna 1991 annetulla lailla (632/91) niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset. Tätä sääntelyä täsmennettiin aikaisemmin jo mainitun vuoden 1994 alusta voimaantulleen lainmuutoksen yhteydessä saattamalla se eräiltä

osin vastaamaan kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien säännöksiä sekä finanssiryhmäkomitean (komiteamietintö 1991:31) ehdotuksia. Sääntelyä ehdotetaan nyt eräiltä osin edelleen täsmennettäväksi.

Valvonnan tehostamiseksi yhtiöt velvoitettaisiin ilmoittamaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle sen määräämänä ajankohtana laadullisen omistajakontrollin piiriin kuuluvat omistukset vakuutusyhtiössä. Vakuutusyhtiön tietoon tulleista omistuksen muutoksista yhtiön olisi ilmoitettava ministeriölle välittömästi.

Osakkeiden ja takuusuoksien hankintaa koskeva kielto voisi tulla lakiehdotuksen mukaan kysymyksen tapauksissa, joissa omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Kiellon soveltamisala olisi näin ollen voimassa olevan lain tavoin jossain määrin laajempi kuin EY:n kolmansissa vahinko- ja henkivakuutusdirektiiveissä, joiden mukaan merkitystä on vain uuden omistuksen oletetulla haittavaikutuksella vakuutusyrityksen terveeseen ja vakaaseen johtamiseen (*sound and prudent management*).

10 luku. Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

EY:n neljännen ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin mukaan tilinpäätös ja konsernitilinpäätös käsittävät tuloslaskelman ja taseen ohella niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot. Samansisältöinen tilinpäätöksen täsmennetty määritelmä on nykyään myös kirjanpitolaisissa (655/73). Vastaava täsmennys ehdotetaan tehtäväksi vakuutusyhtiölakiin.

Muutoin vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin edellyttämät muutokset vakuutusyhtiöiden tilinpäätöksen muotoon ja sisältöön ehdotetaan toteutettaviksi sosiaali- ja terveysministeriön antamilla määräyksillä, jotka perustuvat tähän lukuun sisältyvään valtuutukseen.

Kielto yhdistellä emoyrityksen asemassa olevan, lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Vastuuvelan esittämistapa tilinpäätöksessä poikkeaa vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä Suomen nykykäytännöstä, vaikka vastuuvelan käsite on sinänsä sama. Uutta sääntelyä vaativat vahinkovakuutuksen osalta tilinpäätösdirektiivissä ja henkivakuutuksen osalta kol-

mannessa henkivakuutusdirektiivissä olevat säännökset vakuutusteknisen vastuuvelan suuruutta määrittäessä noudatettavista periaatteista.

Ehdotukseen on otettu säännös mahdollisuudesta määrätä vakuutusmaksuvastuu retrospektiivisesti, toisin sanoen kuluneen vakuutusajan tapahtumien perusteella. Tämä menettely tulisi lakiehdotuksen mukaan kysymyksen vakuutus sopimuksen luonteen sitä edellyttäessä.

Lakiehdotuksen mukaan vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Vastuuvelan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuvelalle asettamista vaatimuksesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

Tarkoitus on, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset edellä mainittujen vaatimusten soveltamisesta. Ministeriö voisi ehdotuksen mukaan vaatia vahinkovakuutuksen vastuuvelkaa määrittäessä noudatettavien tilastollisten menetelmien ennalta vahvistuttamista. Menettely tulisi kysymyksen ainakin tasoitusmäärän osalta.

Lakisääteisen eläkevakuutuksen osalta vastuuvelan määrittämistapa ja laskuperusteiden ennakkovahvistusmenettely säilyisi nykyisellään ja sitä koskevat säännökset siirrettäisiin työntekijäin eläkelakiin. Tästä syystä edellä mainittua vastuuvelkaa koskevaa asetusta ei sovellettaisi eläkevakuutusyhtiöihin.

Lakiehdotukseen on otettu kolmansia vahinko- ja henkivakuutusdirektiivejä vastaava yleissäännös velvollisuudesta ottaa vastuuvelkaa katettaessa huomioon, minkälaista liikettä vakuutusyhtiö harjoittaa. Katteeseen kuuluvilta sijoituksilta vaaditaan, että ne ovat harjoitettuun vakuutusliikkeeseen nähden varmoja, tuottavia ja rahaksi muutettavia. Sijoitusten tulee säännöksen mukaan lisäksi olla monipuolisia ja riittävästi hajautettuja. Lakiehdotus sisältää säännökset sijoituksista, saamisista ja muista varoista, joilla vastuuvelka saataisiin kattaa. Yksityiskohtaisemmin vastuuvelan katteesta, erityisesti siihen luettavien varojen monipuolisuudesta ja hajauttamisesta, säädettäisiin annettavassa asetuksessa.

Sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin laissa oikeus vakuutusyhtiön hakemuksesta hyväksyä vastuuvelan katteeseen määräajaksi muitakin kuin laissa mainittuja varoja. Ministeriöllä olisi asetuksen mukaan oikeus hakemuksesta antaa vakuutusyhtiölle lupa ylittää varojen monipuolistamiseksi tai hajauttamiseksi

si säädetty omaisuuslajikohtainen tai muu raja. Lupa voitaisiin eräissä tapauksissa antaa vain määrääjäksi.

Voimassaolevasta laista poiketen katteeseen luettavia varoja koskeva sääntely käsittäisi lakiehdotuksen mukaan vastuuvelan koko määrän ja kaiken vakuutusliikkeen. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö määrisi perusteista, joiden mukaan arvioituina laissa säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien varojen katsotaan riittävän kattamaan vastuuvelan koko määrän sen jälkeen, kun vastuuvastausta on tehty laissa säädetty vähennykset. Ministeriöllä olisi lisäksi oikeus antaa tarkemmat määräykset katesäännösten soveltamisesta ja määrätä yksittäistapauksessa, ettei tiettyjä varoja saa lukea vakuutusyhtiön vastuuvelan katteeseen, jos siihen olisi vakuutusyhtiölain vastuuvelan katetta koskeva yleissäännös huomioon ottaen erityistä syytä.

Ehdotettu uusi sääntely vastaisi soveltuvin osin vastuuvelan katetta koskevia säännöksiä kolmansissa vahinko- ja henkivakuutusdirektiiveissä.

Vastuuvelan katteeseen liittyviä uusia sääntöjä sovellettaisiin pääsääntöisesti myös työeläkeyhtiöihin, joskin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle annettaisiin niiden osalta jonkin verran muita yhtiötyyppejä laajemmat valtuudet sallia toiminnan erityisluonteesta johtuvia poikkeuksia.

Vakuutusyhtyritysten tilinpäätösdirektiivin mukaan sijoitukset merkitään taseeseen tase-eräkohtaisesti joko hankintamenon tai käyvän arvon määräisinä. Toinen arvoista on ilmoitettava tilinpäätöksen liitetiedoissa. Jos tase-erä on arvostettu käypään arvoon, mainitun arvon ja hankintamenon välisen arvostuseron muutos on merkittävä arvomuutosvuonna joko tuloslaskelmaan tai taseen vastattaviin arvonnkorotusrastoon tai osaksi kumpaankin. Arvonnkorotusrastoa on alennettava, mikäli arvonnkorotuksen tekemisen edellytykset myöhemmin lakkaavat.

Vakuutusyhtyritysten tilinpäätösdirektiivin 22 artiklan mukaan taseen vastattaviin saa omana eränä sisältyä varoja, joiden jakoa vakuutuksenottajien ja osakkeenomistajien kesken ei ole määritetty tilikauden loppuun mennessä. Tase-erän muutos on merkittävä omana eränä henkivakuutusyhtiön tuloslaskelmaan. Kyseisen artiklan perusteella tuloslaskelmaan arvonnkorotusvuonna merkitty arvostusero voidaan jaksottaa osaksi tai kokonaan tuleville vuosille.

Jaksotettava osuus on kuitenkin merkittävä avoimesti ja bruttoperiaatteen mukaisesti omana eränä taseen vastattaviin ja sen muutos omana eränä tuloslaskelmaan. Jaksotuksen mahdollistava artikla syntyi lähinnä irlantilaisien ja englantilaisten henkivakuutusyhtiöiden vallitsevan käytännön tarpeista, mutta koska muutkin maat pitivät sääntelyä aiheellisenä, artikla sisällytettiin direktiiviin. Jakamattomiin varoihin voi siirtää sekä realisoitunutta että realisoitumatonta ylijäämää. Artiklan soveltamista ei rajoitettu pelkästään henkivakuutusyhtiöihin, sillä sikäli kuin tuotot sisältävät realisoitumattomia arvonnkorotusvoittoja, jakamattomiin varoihin siirtäminen olisi turvaavuuksiperiaatteen mukaista ja soveltuisi näin ollen myös vahinkovakuutusyhtiöihin.

Suomalaisille vakuutusyhtiöille sijoitusten arvostamisella ja arvostuseroilla on oleellinen merkitys. Sijoituskannasta huomattava osa on reaaliomaisuutta erityisesti yhtiöillä, joilla on merkittävässä määrin pitkäaikaista vakuutusliikettä kuten henkivakuutusta, eläkevakuutusta, lakisääteistä tapaturmavakuutusta tai liikennevakuutusta. Tällöin vakuutusyhtiön vastuunkantokyky ja esimerkiksi vakuutetuille annettavat asiakashyvitykset perustuvat merkittävästi osalta sijoitusten arvonnkorotukseen. Myös sijoitustuotoista huomattava osa muodostuu sijoitusten arvonnkorotuksen kautta. Esimerkiksi lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavilla yhtiöillä sijoitusten arvonnkorotus ovat tarpeen, jotta yhtiöt pystyvät hyvittämään vastuuvallalle laskuperustekoron edellyttämän määrän.

Suomen nykyisessä lainsäädännössä on olemassa, että vakuutusyhtiö voi tulouttaa sijoitusomaisuuden arvonnkorotuksia tuloslaskelmassa ilman, että vakuutusyhtiön on pakko samalla realisoida omaisuuttaan. Taseeseen merkittyihin hankintamenoihin voidaan omaisuuden arvonnkorotusvuonna tai myöhemmin tehdä korotuksia esim. vakuutetuille annettavien asiakashyvitysten katteeksi tai vakuutustoi-minnan tappioiden peittämiseksi. Arvonnkorotuksia on voitu käyttää myös liikkeen laajentumisesta aiheutuvan näkyvän oman pääoman kartuttamisvelvollisuuden täyttämiseen. Jos arvonnkorotusmahdollisuutta ei olisi ollut, useat vakuutusyhtiöt olisivat joutuneet tehtyjen arvonnkorotusten sijasta myymään omaisuuttaan (osakkeita ja kiinteistöjä), vaikka siihen vakavaraisuus- tai maksuvalmiussyistä ei olisi ollut tarvetta.

Tarve arvonnkorotusten käyttöön syntyy eri-

tyisesti talouden laskukauden aikana. Jos arvonkorotusmahdollisuutta ei olisi, omaisuutta olisi tällöin realisoitava epäedullisessa tilanteessa, mikä ei ole liiketaloudellisesti järkevää eikä vakuutuksenottajien edun mukaista. Lisäksi mahdollisesti suuretkin realisoitavat omaisuusmassat aiheuttaisivat painetta hintatason edelleen alentumiseen ja syventäisivät taantumaa. Vakuutusyhtiöiden sijoituskannasta huomattava osa on asuin- ja muita kiinteistöjä, joiden suuri vaihtuvuus ei muutoinkaan ole tarkoituksenmukaista eikä aina edes mahdollista.

Arvonkorotusmahdollisuus on erityisen tärkeä henki- ja eläkevakuutusyhtiöille, sillä muunlainen menettely ajoittaisi asiakashyvitysten antamisen omaisuuden realisoinnin yhteyteen. Menettely ei siten kohtelisi vakuutettujen eri ryhmiä tasapuolisesti. Tämän vuoksi sen voidaan katsoa olevan ristiriidassa vakuutusyhtiölain kohtuullisuusperiaatteen kanssa, joka edellyttää, että lisäetuja henki- ja eläkevakuutuksessa annettaessa on sekä lisäetujen kokonaismäärän että jakautumisen osalta otettava huomioon asianomaisten vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden sijoituskannan rakenne niiden vakuutuskannan luonteen suhteutettuna poikkeaa eräissä muissa ETA-maissa toimivien vakuutusyhtiöiden sijoituskannasta. Tämä puolestaan johtuu lähinnä maamme pitkään kehittymättä olleista rahoitusmarkkinoista, mikä on johtanut etenkin kiinteistösijoitusten ja sijoituslainojen suureen osuuteen, sekä siitä, että suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden tekemissä vakuutus sopimuksissa sijoitustoiminnan riskit on jätetty vakuutusyhtiön kannettavaksi. Sijoituskannan rakenteesta johtuen henkivakuutusyhtiöiden kilpailuasema heikentyisi ulkomaisiin yhtiöihin verrattuna, mikäli reaaliomaisuussijoitusten aikaisempien vuosien arvonnousuja ei vastedes voitaisi käyttää asiakashyvityksiin muutoin kuin sijoitukset realisoimalla. Ulkomaiset yhtiöt pystyisivät antamaan vastaavat asiakashyvitykset esimerkiksi joukkovelkakirjalainoista realisoituneilla tuotoilla. Kotimaiset vakuutusyhtiöt joutuisivat myös keskenään erivertaiseen asemaan sen mukaan, mikä kunkin yhtiön sijoituskannan rakenne on uuden sääntelyn tullessa voimaan. Vakuutusyhtiön sijoituskannan rakenteen muuttaminen ei Suomen oloissa ole lyhyellä aikajänteellä mahdollista eikä muutenkaan tarkoituksenmukaista, koska reaaliomaisuussijoitusten voidaan arvioida pitkällä

aikavälillä antavan korkoinstrumentteja paremman reaaliuoton. Edellä sanottu soveltuu pitkälti myös vahinkovakuutusyhtiöihin, joiden vakavaraisuudesta ja riskinkantokyvystä arvostusrot muodostavat merkittävän osan.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden nykyiset arvostusperiaatteet ovat mahdollistaneet vakuutuksenottajien edun mukaisen toiminnan, mikä näkyy mm. siinä, että koettu syväkään lama ei ole aiheuttanut yleistä vakuutuskriisiä. Tämän takia lainsäädännön sopeuttamisen lähtökohdaksi on otettu nykykäytännön säilyttäminen niin pitkälle kuin se on mahdollista. Näin ei vaarannettaisi suomalaisten vakuutusyhtiöiden kilpailukykyä vapaan tarjonnan olosuhteissa. Toisena lähtökohdana on direktiivin peruste-
luosassa esiin tuotu periaate, jonka mukaan informaation parantamiseksi laadittujen säännösten ei ole tarkoitettu johtavan muutoksiin vakuutusyritysten verokohtelussa. Kolmantena lähtökohdana on säilyttää vakuutusyhtiöiden kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat säännökset mahdollisimman yhteneväisinä muita suomalaisia kirjanpitovelvollisia koskevien säännösten kanssa.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi hyväksyy sijoitusten tasearvoksi joko hankintamenon tai käyvän arvon, mutta ei ainakaan kirjaimellisesti sovellettuna hyväksy niiden välimuotoa, joka on Suomen nykyinen käytäntö. Lisäksi direktiivi sallii realisoitumattoman arvonnousun tulouttamisen ja jaksottamisen bruttoteknillä, mutta ei suomalaisella osittaisiin arvonkorotuksiin perustuvalla nettotekniikalla. Jos valittaisiin hankintamenoperiaate, realisoitumattoman arvonnousun tulouttaminen ei olisi mahdollista, minkä seurauksena toteutuisivat edellä kuvatut epäkohdat. Jos taas valittaisiin käyvän arvon periaate, vakuutusyritysten verokohtelu säilyisi direktiivin tarkoittamalla tavalla muuttumattomana vain, mikäli samanaikaisesti tehtäisiin vastaavat tarkistukset elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin. Tase-eräkohtainen käyvän arvon periaate johtaisi lisäksi käyttöomaisuuden osalta suomalaisista yleisistä arvostusperiaateista poikkeavaan menettelyyn. Näin ollen ainoa tapa kolmen edellä esitetyn tavoitteen toteuttamiseksi nykyisen verolainsäädännön puitteissa on ottaa lähtökohdaksi nykyiset arvostusperiaatteet. Tämä merkitsee, että ehdotetuissa säännöksissä on osittain poikettava direktiivin muodollisista määräyksistä, mutta liitetietoja lisäämällä voidaan kuitenkin varmistaa, että

tilinpäätös tietosisällöltään on direktiivin tarkoituksen mukainen. Menettelyä puoltaa sekin, että vaikka sijoitukset arvostettaisiin taseessa direktiivin vaatimalla tavalla, olisi ETA-maiden vakuutusyhtiöiden taloudellista asemaa vertailtaessa joka tapauksessa, säännösten valinnaisuudesta johtuen, käytettävä apuna liitetiedoissa ilmoitettuja tietoja.

Lakiehdotus sisältää vakuutusyhtiöiden nykyisiä arvostusperiaatteita vastaavat säännökset. Rakennusten hankintameno olisi kuitenkin poistettava vaikutusajanaan suunnitelman mukaan. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, esitetäänkö suunnitelman mukaiset poistot tuloslaskelmassa ja taseessa vai tilinpäätöksen liitetiedoissa. Ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiöt voivat nykyiseen tapaan joko arvonnousuvuonna tai myöhemmin tulouttaa sijoitusomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden arvonnousua tuloslaskelmassa tai merkitä käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden arvonnousua arvonnousurahastoon. Vaikka hyödykekohtaisesti nettoperiaatteella jaksotettu arvonnousu poikkeaa vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivin kirjaimellisista määräyksistä, voidaan menettelyä kuitenkin pitää direktiivin tarkoituksen mukaisena, koska direktiivin edellyttämä informaatio tase-eräkohtaisesta hankintamenosta ja käyvistä arvosta annetaan taseen liitteenä ja direktiivi sallii, tosin erilaisella tekniikalla, asiallisesti samansisältöisen jaksoituksen arvostuserojen tulouttamisessa.

Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi direktiivin edellyttämät määräykset sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä.

Vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivin taivoin lakiehdotukseen on otettu erityissäännös velvollisuudesta esittää sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevat sijoitukset taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos olisi näiden sijoitusten osalta aina merkittävä täysimääräisenä tuloslaskelmaan.

Vakuutusyhtiöiden osalta velvollisuus laatia konsernitilinpäätös ei riipu konsernin koosta. Vakuutusyhtiölakia ehdotetaan tämän vuoksi täydennettäväksi siten, että emoyhtiön toimintakertomukseen olisi aina liitettävä konsernin rahoituslaskelma.

12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

Osakeyhtiölaki ei sisällä voitonjakoa koskevaa säännöstä sen tapauksen varalta, että konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty jotakin tytäryhtiötä. Kirjanpitolautakunnan konsernitilinpäätöksen laatimisesta antamassa yleisohjeessa edellytetään kuitenkin, että emoyrityksen ollessa osakeyhtiö tilinpäätöksen liitetiedoissa on selvitettävä, mitä yhdistelemättä jättäminen on vaikuttanut emoyrityksen jakokelpoiseen omaan pääomaan. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä koskevasta konsolidointikiellosta voidaan katsoa seuraavan, ettei kiellon tullessa sovellettavaksi ole riittävää perustetta emoyhtiön voitonjaon erityiseen rajoittamiseen. Tähän nähden ehdotetaan vakuutusyhtiölaissa säädettäväksi, ettei lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä otettaisi huomioon osakeyhtiölain mukaista emoyhtiön jakokelpoisen voiton enimmäismäärää laskettaessa.

13 luku. Henkivakuutus

Voimassa olevan lain mukaan vakuutusyhtiöllä tulee olla vastuuvelan laskemista varten sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat perusteet. Lakiehdotuksessa vastuuvelan laskentaperusteiden ennakkovahvistuksesta luovuttaisiin lainsäädännön sopeuttamiseksi EY:n direktiiveihin. Vahvistetut perusteet korvaisi eräiltä osin aikaisemmin jo mainittu vakuutusyhtiölaissa ja sen perusteella annettavassa asetuksessa tapahtuva sääntely, jota sosiaali- ja terveysministeriön määräykset täydentäisivät.

Lakiehdotuksen tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevassa luvussa käytetty viittaus laskuperusteisiin osoittaa, että vakuutusyhtiön olisi vastedeskin tarkoituksenmukaisella tavalla dokumentoitava uuden sääntelyn mukaiset vastuuvelan laskuperusteet.

Henkivakuutusliikkeen erityisluonne ja pitkäikäisyys sekä liikkeeseen kohdistuva valvontaviranomaisen tiedontarve huomioon ottaen ehdotetaan, että henkivakuutuksen osalta myös ne perusteet, joissa määrätään vakuutusmaksujen laskennasta, vapaakirjasta ja takaisinostosta, olisi edelleenkin erikseen dokumentoitava senkin jälkeen, kun näidenkin laskuperusteiden ennakkovahvistuksesta luovutaisiin.

Vakuutusmaksua koskevien laskuperusteiden

osalta ehdotetaan lisäksi erityisen säännöksen ottamista lakiin siitä, että perusteet on laadittava pitäen silmällä vakuutettujen etujen turvaavuutta. Erityissäännös vahvistaisi kolmannen henkivakuutusdirektiivin tavoin sen, että henkivakuutusmaksujen määrääminen tapahtuisi niin sanotun turvaavuusperiaatteen vaatimalla tavalla.

Nykyisessä vakuutusyhtiölaissa on henkivakuutuksen ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavan vahinkovakuutuksen osalta omaksuttu niin sanottu kohtuullisuusperiaate. Sen mukaisesti muun muassa perusteet, jotka koskevat vapaakirjaa ja takaisinostoa sekä vakuutukseen liittyvien sellaisten lisätujen antamista, joihin vakuutusyhtiö ei ole vakuutus-sopimuksessa sitoutunut, on laadittava pitäen lähinnä silmällä niiden kohtuullisuutta.

Vakuutusliikettä koskeviin EY:n direktiiveihin ei sisälly säännöksiä, joiden voitaisiin katsoa olevan osoituksena kohtuullisuusperiaatteen sisällyttämisestä pakollisena EY-normistoon. Yksinomaan tämän vuoksi ei kuitenkaan ole aiheellista kumota edellä mainittuja kohtuullisuuden huomioon ottamiseen perustuvia nykyisen vakuutusyhtiölain säännöksiä.

Ehdotettu uusi sääntely rajaisi kohtuullisuusperiaatteen vastedes koskemaan vain henkivakuutusyhtiön harjoittamaa vakuutusliikettä. Lakiehdotuksen mukaan periaate tulisi lähinnä sovellettavaksi päätettäessä lisätujen antamisesta sellaisille vakuutuksille, jotka vakuutus-sopimuksen mukaan ovat osallisia tuottamansa ylijäämän jakoon. Sellaisille vakuutuksille, jotka vakuutus-sopimuksen mukaan eivät ole osallisia ylijäämän jakoon, mahdollisesti annettavat lisäedut jäävät täysin vakuutusyhtiön harkintaan. Lisätujen kokonaismäärässä ja niiden jakautumisessa vakuutusten kesken olisi kohtuullisessa määrin otettava huomioon kysymyksessä olevien vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja se, miten ylijäämä on muodostunut. Kohtuullisuusperiaate tulisi näin ollen sovellettavaksi sekä suhteessa vakuutusyhtiön omistajatahoon että lisätujen jakaantumiseen vakuutusten kesken. Lisätujenkin osalta vakuutusyhtiöllä olisi oltava erityinen, etujen antamisen perusteet sisältävä asiakirja.

Ehdotuksen mukaan laskuperusteita ei myöskään saisi muuttaa siten, että yksittäisten vakuutusten takaisinostoarvot vaihtelisivat perusteettomasti. Perusteiden muuttaminen, joka alentaisi vakuutusten vapaakirja-arvoa, olisi mahdollinen vain aiheutuessaan lainsäädännön

muuttamisesta tai sellaisesta yleisen korkotason muutoksesta, jonka seurauksena vastuuvelan laskennassa käytettävää korkokantaa olisi alennettava. Laskuperusteiden muuttamista koskevat kiellot olisivat nekin seurausta kohtuullisuusperiaatteen huomioon ottamisesta.

14 luku. Vakuutusyhtiöiden valvonta

Kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien mukaan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomaiset valvovat myös sitä ulkomaista vakuutusliikettä, jota yritys harjoittaa sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella. Vakuutusyhtiölain valvontasäännöksiä ehdotetaan tämän vuoksi täydennettäväksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön sen valvonnan, joka koskee vakuutusyhtiön taloutta, todettaisiin käsittävän myös edellä mainitun toiminnan, kun kysymys on suomalaisen yhtiön harjoittamasta vakuutusliikkeestä muussa ETA-valtiossa. Ehdotuksen mukaan ministeriön valvonta koskisi muun muassa vakuutusyhtiön vakavaraisuuden sekä yhtiön vakuutusteknisen vastuuvelan ja sen katteena olevien varojen tarkastamista.

Oikeus suomalaisten vahinkovakuutusyhtiön ulkomaantoiminnan valvontaan ei kuitenkaan yleensä ulottuisi sen toimintaan niissä ETA-valtioissa, jotka eivät vastavuoroisesti sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Lakiehdotus sisältää säännöksiä myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteistoiminnasta vakuutustarkastuksesta ETA-valtioissa vastaavien viranomaisten kanssa. Säännösten tarkoituksena on turvata nyt kysymyksessä olevaan ulkomaantoimintaan kohdistuvan valvonnan tehokkuus.

15 luku. Selvitystila ja purkaminen

Vakuutusyhtiölain säännöstä, joka koskee erityisen selvityspesän varojen käyttämistä vakuutettujen hyväksi, ehdotetaan muutettavaksi TEL:n mukaisen vakuutustoiminnan osalta paremmin toiminnan luonnetta vastaavaksi.

16 luku. Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

Vakuutuskannan luovutusta koskevaa ny-

kyistä sääntelyä ehdotetaan osaksi muutettavaksi ja osaksi täydennettäväksi siten, että sääntely kotimaisen vakuutusyhtiön ollessa luovuttavana yhtiönä vastaisi kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien säännöksiä. Vakuutuskannan luovuttaminen ja sen ehdot säänneltäisiin erikseen sen mukaan, onko vastaanottava yhtiö kotimainen vakuutusyhtiö, ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö vai muu ulkomainen vakuutusyhtiö.

Vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskeva nykyinen sääntely tulee sovellettavaksi, kun sekä luovuttava että vastaanottava yhtiö on kotimainen, myös tapauksissa, joissa luovutettavaan kantaan sisältyy sopimuksia ulkomailla sijaitsevan kohteen (riskin) tai ulkomailla pysyvästi asuvan henkilön vakuuttamisesta. Sääntelyä ehdotetaan nyt edellä mainittujen EY:n vakuutusdirektiivien mukaisesti täydennettäväksi siten, että tapauksissa, joissa luovutettavaan vakuutuskantaan sisältyy vakuutussopimuksia, jotka on tehty sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella, sosiaali- ja terveysministeriön olisi, ennen kuin se päättää suostumuksen antamisesta luovutukseen, hankittava suostumus eräiltä muiden ETA-valtioiden vakuutustarkastusviranomaisilta tai kuultava niitä.

Lisäksi lukuun ehdotetaan otettaviksi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukaiset säännökset suomalaisen vakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella tehtyjen vakuutussopimusten vakuutuskanta ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle.

Vakuutusyhtiölakiin ehdotetaan otettavaksi myös yleissäännös sellaisesta vakuutuskannan tai sen osan luovuttamisesta taikka vastaanottamisesta, jossa joko suomalainen vakuutusyhtiö luovuttaa vakuutuskannan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai ulkomainen vakuutusyhtiö luovuttaa kannan suomalaiselle vakuutusyhtiölle, eikä kysymyksessä ole kolmansissa vakuutusdirektiiveissä tarkoitettu kannanluovutus. Lakiehdotuksen mukaan tällainen kannanluovutus olisi mahdollinen vain erityisestä syystä. Sillä seikalla, miten luovutus vaikuttaa vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja edunsaa- jien asemaan, olisi keskeinen merkitys harkittaessa, voidaanko kannan luovuttaminen tai sen vastaanottaminen sallia.

Kannanluovutuksessa kotimaisen vakuutusyhtiön olisi yleensä soveltuvin osin noudatetta-

va samaa menettelyä kuin silloin, kun sopimuksen toisena osapuolena on kotimainen vakuutusyhtiö.

Suomalaisen vahinkovakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa vakuutuskanta ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on valtiossa, joka ei vastavuoroisesti sovellata Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, säädettäisiin nykyisen lain mukaisesti asetuksella. Asetuksen säännökset vastaisivat toisen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksiä vakuutuskannan luovuttamisesta.

18 luku. Erinäisiä säännöksiä

Vakuutusyhtiölain sopeuttaminen EY:n direktiiveihin vaatii eräitä täydennyksiä myös vakuutussalaisuuden suojaa koskevaan nykyiseen sääntelyyn.

Sen varmistamiseksi, että vakuutusyhtiöt toimivat asianmukaisesti muissakin Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa, näiden maiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille ehdotetaan annettavaksi oikeus saada käyttöönsä salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Vastaava oikeus olisi lakiehdotuksen mukaan kolmansienkin valtioiden valvontaviranomaisilla, jos luovutettavat tiedot ovat niissä vakuutusyhtiölain tavoin suojattuja.

Salassa pidettäviä tietoja voitaisiin vastaisuudessa luovuttaa myös rahoitustarkastuslaissa (503/93) tarkoitettulle viranomaiselle ja muullekin rahoitusmarkkinointa valvovalle viranomaiselle. Niitä voisi saada myös vakuutusyhtiön ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvan luotto- tai rahoituslaitoksen tilintarkastaja, mikäli tiedot ovat välttämättömiä tilintarkastuksen kannalta.

Muutosta nykyiseen sääntelyyn merkitsisi se, että vakuutussalaisuutena suojattuja tietoja voisi luovuttaa niihin oikeutetuille sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi myös vakuutusyhtiö.

Lakiehdotus sisältää kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien tavoin säännökset myös siitä, mihin tarkoitukseen sosiaali- ja terveysministeriö sekä muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavat viranomaiset saavat käyttää salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Ehdotukseen on lisäksi otettu säännös niistä ehdoista, joiden täyttyessä sosiaali- ja terveysministeriö voi luovuttaa edelleen Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavilta

viranomaisilta tai tällaisessa valtiossa suoritetussa tarkastuksessa saatuja tietoja.

Lisäksi rahanpesun estämistä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriölle annetaan oikeus rekisteröidä vakuutusyhtiöiden sille tekemät rahanpesua koskevat ilmoitukset.

Työntekijäin eläkelaki ja muut lakisäätteistä työeläkettä säätelevät lait

Edellä esitetty vakuutusyhtiölain sopeuttaminen kolmanteen vahinko- ja henkivakuutusdirektiiviin ja vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviin merkitsee sitä, että vakuutusyhtiölaista poistuu useita myös työntekijäin eläkelain (TEL) mukaisessa vakuutuksessa tähän asti noudatettuja säännöksiä. TEL:n mukainen vakuutustoiminta on toisaalta suljettu henkivakuutusdirektiivien soveltamisalan ulkopuolelle muun muassa juuri siitä syystä, että useat henkivakuutusdirektiivien periaatteet eivät ensinkään sovellu noudatettaviksi TEL:n osalta.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että nykyinen käytäntö, jonka mukaan vakuutusyhtiölain säännökset yleensä koskevat myös lakisäätteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä, säilytetään lähes ennallaan. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin toimiluvan myöntämistä ja sen edellytyksiä koskevat säännökset, jotka ehdotetaan kokonaisuudessaan siirrettäviksi vakuutusyhtiölaista työntekijäin eläkelakiin.

Toimiluvan myöntäisi edelleen valtioneuvosto. Uutta entiseen verrattuna olisi kuitenkin se, että toimiluvan myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin laissa ja valtioneuvoston vapaasta harkintavallasta luovuttaisiin. Valtioneuvostolle jäävä harkintavalta toimilupaa myönnettäessä olisi kuitenkin laajempi kuin sosiaali- ja terveysministeriöllä oleva harkintavalta sen päättäessä muun kuin TEL:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvasta. Valtioneuvosto voisi liittää toimilupaan ehtoja.

Muut tämän hallituksen esityksen sisältämät ehdotukset TEL:n mukaista vakuutustoimintaa koskeviksi säännöksiksi liittyvät pyrkimykseen säilyttää nykyisen TEL-toiminnan periaatteet ja käytäntö entisellään. Tämän mukaisesti ehdotukset merkitsevät pääosin vain nykyisin voimassa olevien, vakuutusyhtiölaista poistuvi-

en periaatteiden siirtämistä työntekijäin eläkelakiin ja sosiaali- ja terveysministeriön määräyksiin.

Olenneisimpana poikkeusta edellyttävänä seikkana on mainittava direktiivien sisältämä kiello edellyttää vakuutusmaksujen ja vastuuvelan laskuperusteiden ennakkovahvistusta. Ennakkovahvistusmenettelyn säilyttäminen TEL:n mukaisessa vakuutuksessa on järjestelmän toimintakyvyn kannalta kuitenkin välttämätöntä. Tämä seuraa muun muassa siitä, että eri eläkelaitosten ja eläkelaitostyyppien perusteiden tulee laajan yhteisvastuun takia olla olennaisen sisältönsä osalta yhdenmukaiset.

Samoin on säilytettävä nykyisellä tasollaan vaatimukset, joiden mukaan maksun ja vastuuvelan laskuperusteiden laadinnassa on huomioita ensisijaisesti kiinnitettävä perusteiden turvaavuuteen ja mahdollisesti syntyvän ylijäämän palauttamisessa vakuutuksenottajille perusteiden kohtuullisuuteen. Nämä säännökset ehdotetaan siirrettäviksi työntekijäin eläkelakiin, jolloin asetusta, joka sisältäisi vastuuvelan laskuperusteiden laadinnassa noudatettavat periaatteet vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden osalta, ei sovellettaisi TEL-yhtiöihin.

Vakuutettujen etujen turvaamisjärjestelmä, sellaisena kuin se ilmenee vakuutusyhtiölakiin ja sen perusteella annettavaan asetukseen nyt sisällytettävissä laskuperusteita koskevissa yleisperiaateissa ja yhtiöiden vakavaraisuutta koskevissa säännöksissä, ei sisällöltäänkään sellaisenaan kaikilta osin sovellu lakisäätöisen eläkevakuutuksen yhteyteen.

Laskuperusteiden osalta on erityisesti syytä mainita TEL:n laskuperustekorko, joka sisältää varsinaisen vastuuvelan laskennassa käytettävän koron lisäksi osuuden, jota vastaava tuotto käytetään yhteisesti kustannettavien eläkkeiden rahoittamiseen. Laskuperustekorkoa voidaankin muuttaa puolivuositain. Tämän vuoksi laskuperustekorona taso voidaan säilyttää lähempänä kulloistakin käypää korkotasoa kuin vastuuvelan laskennassa käytetyn perustekorona osalta on mahdollista. Tällaisena TEL:n laskuperustekorko muodostuu olennaisesti korkeammaksi kuin normaalissa henkivakuutustoiminnassa sovellettava perustekorko. Sen suhteen ei siten ole mahdollista noudattaa direktiiveissä edellytettyä enimmäiskorkosäännöstä.

Koska TEL:n rahoitusjärjestelmä perustuu vain osittaiseen rahastointiin, maksujen ja vastuuvelan laskennassa edelleen noudatettava turvaavuusperiaate rajoittuu koskemaan yksit-

täisen eläkelaitoksen vastuulla olevaa osuutta. Lisäksi on otettava huomioon, että työeläkevakuumuksessa maksutaso on korjattavissa lyhyellä aikavälillä, minkä lisäksi TEL sisältää säännökset konkurssiyhteisvastausta ja rahastotäydennysmahdollisuudesta. Näistä syistä laskuperusteissa tulee edelleen olla mahdollista tyytyä nykyiseen turvaavuustasoon, joka on lähempänä odotusarvoperiaatetta kuin kolmas henkivakuutusdirektiivi sallisi.

TEL:n mukaista toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden olisi siis edelleen noudatettava vastuuvelan ja vakuutusmaksun laskennassa laskuperusteita, joille niiden on haettava sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistus. Vastavasti TEL:n mukaista toimintaa harjoittavien vakuutuskassojen olisi edelleen haettava laskuperusteilleen ministeriön vahvistus. TEL:n mukaista toimintaa harjoittaville eläkesäätiöille ministeriö puolestaan antaisi eläkevastuun laskemista koskevat perusteet, kuten nykyisinkin. Näitä perusteita koskee edelleen se TEL:n vaatimus, että niiden tulee sisällöltään olla toisiaan vastaavat eläkelaitostyyppistä riippumatta.

TEL:n voimaantulosäännöksen mukaan lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön olisi lopetettava muiden henkivakuutusten myynti ja markkinointi lisäpöytäkirjassa mainituista kolmansista direktiiveistä johtuvien muutosten tullessa voimaan. Muu kuin TEL:n ja yrittäjien eläkelain mukaisen toiminnan seurauksena syntynyt ensivakuutuskanta tai siihen suoranaisesti liittyvä jälleenvakuutuskanta olisi siirrettävä muulle vakuutusyhtiölle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantuloa.

Tapaturmavakuutuslaki

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittaviin vakuutusyhtiöihin sovellettaisiin edelleen pääosin vahinkovakuutusyhtiöitä koskevia vakuutusyhtiölain säännöksiä. Poikkeuksena tästä ehdotetaan tapaturmavakuutuslakiin otettaviksi säännökset toimiluvan myöntämisestä ja sen edellytyksistä.

Nämä säännökset noudattavat pitkälti työntekijäin eläkelakiin lisätyissä säännöksissä esitettyjä periaatteita: 1) päätösvalta säilyisi valtioneuvostolla, 2) vapaasta harkintavallasta luovuttaisiin, mutta valtioneuvostolle jää laajempi harkintavaltia kuin vapaaehtoiseen va-

kuutukseen myönnettävän toimiluvan osalta ja 3) toimiluvan myöntämisedellytyksistä säädetäisiin laissa.

Laki vakuutuksenvälittäjistä

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ETA-sopimukseen sisältyvän palvelujen vapaan tarjoamisen periaatteen mukaisesti vakuutuksenvälittäjällä olisi oltava kiinteä toimipaikka Suomen sijasta Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Lisäksi lain rahanpesun estämistä koskevat säännökset muutettaisiin vastaamaan koti- ja ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevia vastaavia säännöksiä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vakuutuspalvelujen yhtenäismarkkinoiden muodostuminen Euroopan talousalueelle ja kolmansien direktiivien kotivaltion valvonnan periaatteen tehokas toteuttaminen edellyttävät ETA-valtioiden vakuutusvalvontaviranomaisten entistä tiiviimpää yhteistyötä. Yhteistyön lisääntyminen kasvattaa vakuutustarkastuksen työmäärää.

Muutoinkin kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin periaatteiden toteuttaminen Suomen vakuutuslainsäädännössä lisää vakuutustarkastuksen tehtäviä niin, että valvontahenkilökuntaa on lisättävä. Henkilötarvetta lisää erityisesti siirtyminen vakavaraisuuden valvonnassa etukäteisvalvonnasta lisää valvontahenkilöstöä vaativiin tarkastuksiin ja muuhun jälkikäteisvalvontaan, kun vakuutuksen perusteiden vahvistamismenettelystä luovutaan. Yksitysvakuutuksen osalta valvontaan liittyvät kustannukset peritään kuitenkin vakuutustarkastusmaksuina asianomaisilta vakuutuslaitoksilta, joten valtiolle ei aiheudu lisäkustannuksia.

Uuden sääntelyn vaatima seuranta lisää jonkin verran laskentatoimen kustannuksia vakuutusyhtiöissä.

Kilpailun ja tuotekehittelyn lisääntymisen voidaan odottaa monipuolistavan vakuutuksenottajien valintamahdollisuuksia. Uuden sääntelyn vaikutukset vakuutusten maksutasoon jäänevät vähäisiksi.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Vakuutusyhtiöiden valvontaa tai vakuutus-

tyhtiölain soveltamista varten ei ehdoteta perustettavaksi uusia viranomaisia eikä toimielimiä. Vakuutustoimintaa valvoisi edelleenkin sosiaali- ja terveysministeriö, jolle kuitenkin siirrettiisiin valtioneuvostolta vakuutusyhtiön toimiluvasta päättäminen, lukuun ottamatta lakisääteistä työeläke- ja tapaturmavakuutusta varten myönnettävää toimilupaa. Vakavaraisuusvalvonnan luonteen muuttuminen ja valvontaviranomaisen uudet tehtävät edellyttävät lisähenkilöstön palkkaamista ministeriön vakuutusosastolle.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 16 päivänä maaliskuuta 1993 työryhmän (vakuutusyhtiöiden vakavaraisuussäännösten ETA-työryhmä), jonka tehtävänä oli selvittää muun muassa, mitä muutoksia vakuutusyhtiölakiin ja siihen liittyviin lakeihin on vakuutusteknisten perusteiden, vastuuvelan katteen ja toimintapäätöksen sekä henkivakuutusluokkien ja muiden henki- ja eläkevakuutusta koskevien erityiskysymysten osalta tehtävä, jotta vakuutuslainsäädäntö saadaan sopeutettua Euroopan yhteisöissä vuonna 1992 annettuihin kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin ja kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin. Työryhmän työhön eivät kuitenkaan kuuluneet lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja liikennevakuutusta koskevat erityiskysymykset. Lakisääteisen työeläkevakuutuksen osalta työryhmän tuli selvittää ainoastaan vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimuksia koskevat muutostarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriö täydensi 14 päivänä kesäkuuta 1993 työryhmän toimeksiantoa siten, että työryhmän oli lisäksi selvitettävä ja laadittava tarvittavat ehdotukset siitä, mitä muutoksia työntekijäin eläkelakiin ja siihen liittyvään lainsäädäntöön sekä vakuutusyhtiölainsäädäntöön on tehtävä, jos kolmatta henkivakuutusdirektiiviä ei sovelleta Suomen lakisääteiseen työeläkevakuutukseen. Työryhmän tuli lisäksi ottamalla huomioon jo tehty selvitystyö laatia hallituksen esityksen muodossa oleva ehdotus vakuutusyhtiölainsäädännön sopeuttamiseksi vakuutusyhtyritysten vuosi- ja konsernitilinpäätöksistä 1991 annettuun direktiiviin.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 31 päivä-

nä maaliskuuta 1993 työryhmän (vakuutusyhtiölainsäädännön ETA-työryhmä), jonka tehtävänä oli selvittää muun muassa, mitä muutoksia on tehtävä vakuutusyhtiölakiin ja siihen liittyviin lakeihin vakuutusyhtiölainsäädännön sopeuttamiseksi Euroopan yhteisöissä vuonna 1992 annettuihin kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin ja kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin kuitenkin siten, että henki- ja eläkevakuutustoimintaa, vakuutusteknisiä perusteita, vastuuvelan katetta ja toimintapäätöksiä koskevat muutostarpeet tuli selvittää ministeriön 16 päivänä maaliskuuta 1993 asettamassa toisessa työryhmässä. Työryhmän työn piiriin eivät myöskään kuuluneet lakisääteistä työeläkevakuutusta, lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja liikennevakuutusta koskevat erityiskysymykset. Sosiaali- ja terveysministeriö laajensi kuitenkin 12 päivänä tammikuuta 1994 tekemällään päätöksellä työryhmän toimeksianton käsittämään myös ne erityiskysymykset, jotka koskevat lakisääteistä työeläkevakuutusta. Tämän selvitystyön osalta työryhmän oli kuultava työssään Työeläkelaitosten Liitto ry:tä ja Eläketurvakeskusta.

Nyt annettu esitys perustuu näiden kahden työryhmän tekemiin ehdotuksiin.

4.2. Lausunnot

Työryhmien alustavista ehdotuksista pyydettiin vuonna 1993 lausunto Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta ja Työeläkelaitosten Liitolta sekä näiden järjestöjen jäsenyhtiöiltä.

Lakisääteistä työeläkevakuutusta koskevien erityiskysymysten osalta vakuutusyhtiölainsäädännön ETA-työryhmä kuuli asiantuntijoita Työeläkelaitosten Liitosta, Eläketurvakeskuksesta ja Eläke-Varmasta sekä työmarkkinajärjestöjen edustajia.

Työryhmien muistioista pyydettiin vuonna 1994 lausunto oikeusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Akavalta, Eläketurvakeskuksesta, Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalta, Keskuskauppakamarilta, Kuluttajien vakuutustoimistolta, LEL-Työeläkekassalta, Liiketyöntekijäin Keskusliitto LTK:lta, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta, Merimieseläkekassalta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:lta, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK:lta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Tapaturma-

vakuutuslaitosten Liitolta, Työeläkelaitosten Liitolta, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta sekä Kirjanpitolautakunnalta.

Sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö ja Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK eivät antaneet muistioista lausuntoa.

Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon annetuissa lausunnoissa ja asiantuntijoiden kuulemisissa esitetyt näkökohdat.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Oikeusministeriössä valmistellaan parhailaan osakeyhtiölain muuttamista. Vakuutusyhtiöihin osakeyhtiölakia sovelletaan siltä osin kuin vakuutusyhtiölaissa ei toisin säädetä. Osakeyhtiölakia koskevan muutosehdotuksen valmistuttua annetaan erillinen hallituksen esitys ehdotettujen muutosten huomioon ottamiseksi vakuutusyhtiölaissa.

Liikennevakuutuslakiin, potilasvahinkolakiin ja vakuutusyhdistyslakiin ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä liitettyjen vakuutusalaan koskevien direktiivien johdosta tehtävistä muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Suomen lainsäädännön sopeuttaminen mainittuihin direktiiveihin vaatii myös ulkomaisten

vakuutusyhtiöiden toimintaa Suomessa koskevien säännösten uudistamista. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi erillisessä hallituksen esityksessä siten, että uusi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettava laki koskisi henkivakuutusta harjoittavien ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden ja niiden vahinkovakuutusta harjoittavien ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden, joiden kotivaltio soveltaisi Suomeen nähden kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, Suomessa toimivia edustustoja sekä näiden yhtiöiden Suomessa harjoittamaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa. Lisäksi lakia sovellettaisiin ulkomaisten vakuutusyhtiöiden, joiden kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella (kolmannen maan vakuutusyhtiö), Suomeen perustamiin edustustoihin. Nykyinen ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annettu laki ja vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annettu laki koskisivat siten ainoastaan niitä ulkomaisia ETA-vahinkovakuutusyhtiöitä, joiden kotivaltio ei vastavuoroisesti sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esitys annetaan pääosin Suomen vakuutuslainsäädännön sopeuttamiseksi niihin Euroopan unionin vakuutusta koskeviin direktiiveihin, jotka on ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 otettu osaksi ETA-sopimusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Vakuutusyhtiölaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

3 §. Kolmannen henkivakuutusdirektiivin 16 artiklan mukaan kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä, että henkivakuutusyhtiö voi saada toimiluvan myös ensimmäisessä vahinkovakuutusdirektiivissä tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvan toiminnan harjoittamista varten ja että sellainen vahinko-

vakuutusyhtiö, joka on saanut toimiluvan yksinomaan vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa toimintaa varten, voi saada toimiluvan myös henkivakuutusliikkeen harjoittamiseen.

Saman artiklan mukaan on artiklan 2 kohdassa tarkoitetun vakuutusyhtiön samanaikaisesti harjoittama henkivakuutusliike ja vahinkovakuutusliike pidettävä erillään toisistaan ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 14 artiklan mukaisesti. Tämä edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset näihin yhtiöihin sovellettavasta tuloslaskelmakaavasta ja toimintapäätöslaskelmasta.

Edellä tarkoitetun 16 artiklan mukaan kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä, että näiden vakuutusyhtiöiden kaikkeen toimintaan sovelletaan henkivakuutusyhtiötä koskevia laskentasaäntöjä ja että vakuutusyhtiön purkamista koskevien säännösten osalta tällaisten vakuutusyhtiöiden harjoittamaan vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaan toimintaan sovelletaan henkivakuutusliikkeen harjoittamista koskevia säännöksiä.

Voimassaolevan vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (henkivakuutusyhtiö) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Saman momentin mukaan vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (vahinkovakuutusyhtiö) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkivakuutusyhtiö voisi harjoittaa myös vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta, siis tehdä pelkästään tapaturma- tai sairausvakuutuksia sisältäviä vakuutussopimuksia, sekä harjoittaa näiden vahinkovakuutusten ja henkivakuutuksen jälleenvakuutusta kuitenkin siten, että yhtiön on pidettävä harjoittamansa vahinkovakuutusliike erillään henkivakuutusliikkeestä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan myös lisäystä, jonka mukaan vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vain vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta ja näiden vahinkovakuutusten jälleenvakuutusta, saisi samanaikaisesti harjoittaa myös henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Selkeintä ja käytännöllisintä olisi, että tällaisen yhtiön osalta on kaikilta osin voimassa, sen jälkeen, kun se on aloittanut henkivakuutusliikkeen harjoittamisen, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään henkivakuutusyhtiöstä.

Voimassaolevan lain 3 §:n 3 momentin mukaan henkivakuutuksella tarkoitetaan henkivakuutusluokkiin 1—4 kuuluvaa toimintaa. Kolmas henkivakuutusdirektiivi muuttaa kuitenkin suomalaisten ja ulkomaisten henkivakuutusyhtiöiden välistä kilpailutilannetta siten, että muissa ETA-valtioissa toimiluvan saaneet henkivakuutusyhtiöt voivat ryhtyä tarjoamaan Suomessa myös henkivakuutusluokkiin 5—9 kuuluvia vakuutuspalveluja tarvitsematta siihen sosiaali- ja terveysministeriön myöntämää lupaa ja ilman että ministeriö voisi estää tällaisten vakuutuspalvelujen tarjonnan. Suo-

malaisille henkivakuutusyhtiöille tulisi tämän vuoksi varmistaa tasavertaiset kilpailuedellytykset sekä kotimaassa että muiden ETA-valtioiden vakuutusmarkkinoilla. Pykälän 3 momenttia esitetäänkin muutettavaksi siten, että henkivakuutukseksi katsottaisiin myös henkivakuutusluokkiin 5—9 kuuluva toiminta.

Henkivakuutusluokka 5 käsittää niin sanotun tontiinitoiminnan harjoittamisen eli henkilöyhteenliittymien perustamisen maksujen keräämiseksi jäseniltä yhteisen pääoman muodostamiseksi ja kertyneiden varojen suorittamiseksi joko eloonjääneille jäsenille tai kuolleiden jäsenten edunsaajille. Vakuutusyhtiön kannalta tällaiseen tuotteeseen ei liity riskielementtiä. Tontiinitoimintaa harjoitetaan esimerkiksi Ranskassa henkivakuutusliikkeen osana. Suomen vakuutusmarkkinoilla ei tontiinitoiminnalla todennäköisesti ole käytännössä merkitystä.

Henkivakuutusluokka 6 käsittää vakuutusteknisiin laskelmiin perustuvat kertyneen pääoman takaisinmaksua tarkoittavat sopimukset, joilla vakuutusyhtiö ottaa vastuulleen tietyn ajan kestäviä ja tietynmääräisiä sitoumuksia sovittua kertamaksua tai etukäteen sovittuja jatkuvia maksuja vastaan. Myös tästä toiminnasta puuttuu vakuutusellinen riskielementti. Tällaista niin sanottua kapitalisaatiosopimustoimintaa harjoitetaan kuitenkin etenkin Ranskassa varsin laajamittaisesti osana henkivakuutusliikettä.

Henkivakuutusluokka 7 käsittää eläkekassojen, eläkesäätiöiden ja muiden ryhmäeläkehastojen varojen ja sijoitustoiminnan hoitamisen. Tällaiseen toimintaan voisi liittyä myös sitovien lupausten antaminen henkivakuutusyhtiön hoidossa olevien pääomien säilymisestä tai tietyistä vähimmäiskorosta näille pääomille.

Henkivakuutusluokka 8 käsittää eräitä lähinnä Ranskassa käytössä olevia erityisen tyyppisiä ryhmähenkivakuutuksia ja ryhmäeläkevakuutuksia.

Henkivakuutusluokkaan 9 kuuluvat sosiaalivakuutuslainsäädäntöön perustuvat henki- ja eläkevakuutukset, joita koskevaa liikettä yhtiö harjoittaa omalla vastuullaan. Tähän luokkaan kuuluvaksi on EY:ssä haluttu katsoa myös Suomen lakisääteinen työeläkevakuutus. Kysymyksellä ei ole enää merkitystä, koska lakisääteinen työeläkevakuutus jää ETA-sopimuksen mukaan joka tapauksessa direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutus-

liikettä. Pykälän 4 momentissa säädetään vakuutusyhtiön oikeudesta omistaa vieraalla toimialalla toimivan yhteisön osakkeita tai muita osuuksia. ETA-sopimuksen vuoksi annetussa vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetussa laissa 4 momentin säännöstä lievennettiin siten, että vakuutusyhtiön sallittiin omistaa entisen 20 prosentin sijasta 50 prosentin osuus sellaisen osakeyhtiön osakkeista tai määräämisvallasta, joka harjoittaa muuta toimintaa kuin vakuutusliikettä. Samalla säännöstä muutettiin siten, että rajoitusta sovellettaessa lasketaan yhteen kaikkien vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten omistukset vieraalla toimialalla toimivassa yhteisössä.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin tavoin kielletään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 26 artiklassa ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 27 artiklassa jäsenvaltioita sääntelemästä niiden varojen valintaa, jotka eivät ole vakuutusyhtiön vastuuvelan katteena. Tämä säännös kieltää sääntelemästä kansallisessa lainsäädännössä sitä, mihin omaisuuslajeihin vastuuvelan katteen ylittäviä varoja voidaan sijoittaa.

Pykälän 4 momentin rajoitus omistaa vieraalla toimialalla toimivia yhteisöjä ehdotetaan säilytettäväksi, sillä sen tarkoituksena on estää vakuutusyhtiötä ryhtymästä omistustaan kasvattamalla tai perustamalla tytäryhtiön harjoittamaan muuta toimintaa kuin vakuutusliikettä. Vastaava säännös on ollut jo pitkään Tanskan lainsäädännössä. Tanskan vakuutustoimintalain (lov om forsikringsvirksomhed) 6 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin vakuutustoimintaa. Sanotun pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetään muun muassa, että vakuutusyhtiön katsotaan harjoittavan muuta toimintaa, jos sillä on määräävä vaikutusvalta yrityksessä, joka harjoittaa muuta toimintaa kuin vakuutustoimintaa.

Tämä säännöstä ei ole muutettu myöskään jo voimaantulleessa vakuutustoimintalain muuttamisesta annetussa laissa, jolla laki on sopeutettu kolmansiin direktiiveihin. Tanskassa on siis katsottu, että EY:n vakuutusdirektiivit tai muutkaan EY-säännöt eivät estä ottamasta kansalliseen lainsäädäntöön säännöstä, jonka mukaan vakuutusyhtiöllä ei saa olla määräämisvaltaa niin sanotulla vieraalla toimialalla olevassa yrityksessä.

Pykälän 1 momenttiin sisältyvän kiellon tar-

koituksena on osaltaan turvata niiden varojen säilyvyys, jotka kattavat vakuutusyhtiön vastuita. Vakuutusyhtiön omistussuuden kasvaminen vieraalla toimialalla toimivassa yrityksessä saattaa sitoa vakuutusyhtiön voimavaroja yhä enemmän muun yritystoiminnan harjoittamiseen. Tällöin vakuutusyhtiö saattaa sitoutua vakuutustoimintaan kuulumattomien taloudellisten riskien ottamiseen esimerkiksi siten, että yritykseen joudutaan sijoittamaan yhä lisää pääomaa entisten sijoitusten turvaamiseksi.

Tosin vakuutusyhtiön mahdollisuutta sijoittaa varojaan vieraalla toimialalla toimivaan yritykseen rajoittaisi osaltaan tämän lain 10 luvun 3 §:n 5 momentin perusteella annettavaan vastuuvelan katetta koskevaan asetukseen sisältyvä säännös, jonka mukaan vakuutusyhtiö ei ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa saisi lukea vastuuvelan katteeseen omistamansa muun tytäryhtiön kuin kiinteistöyhtiön osakkeita. Täten vakuutusyhtiö voisi ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa hankkia vieraalla toimialalla toimivia tytäryhtiöitä vain vastuuvelan katteen ylittävillä varoilla.

Vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä korostetaan sitä, että vakuutusyhtiöiden tulee keskittyä hoitamaan yhteiskunnan niille antamaa tehtävää eli huolehtia kotitalouksien ja yhteisöjen vakuutusturvan järjestämisestä. Jos vakuutusyhtiöille annettaisiin oikeus omistaa rajoituksitta vieraalla toimialalla olevia yrityksiä, kehitys saattaisi johtaa sanotun tavoitteen vastaiseen lopputulokseen. Suomen pienillä osake- ja pääomamarkkinoilla vakuutusyhtiöt muodostavat merkittävän sijoittajaryhmän, joka myös vastuuvelan ylittävien varojen puitteissa saattaisi hankkia omistukseensa eri toimialojen yrityksiä, mitä ei voida pitää elinkeinopoliittisesti tarkoituksenmukaisena.

Kuten aikaisemminkin, 4 momentin mukaan vakuutusyhtiö voisi saada ministeriöltä luvan lisätä omistustaan vieraalla toimialalla toimivasta yhteisöstä yli sen, mitä laissa säädetään. Omistusrajoitus ei myöskään koskisi omistuksia asunto- tai kiinteistöyhtiössä eikä yhteisössä, jonka toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä.

Momentista poistettaisiin vaatimus siitä, että vakuutusliikkeeseen liittyvää toimintaa harjoittavan yhtiön toiminnan olisi oltava myös vakuutusliikkeen kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä merkitsisi tarkoituksenmukaisuusharkinnan poistamista pykälää sovellettaessa. Täten ministeriön kielteisestä päätöksestä voisi aina

valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi yleisen valvontaoikeutensa perusteella tarvittaessa antaa ohjeita siitä, millaista toimintaa on pidettävä vakuutusliikkeeseen liittyvänä.

Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että muiden vakuutusyhtiöiden kuin lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden omistusta julkisen valvonnan alaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tai rahastoyhtiössä ei rajoitettaisi. Suomessa tällaisia yhteisöjä ovat luottolaitostoinnasta annetun lain (1607/93) 2 tai 3 §:ssä tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos taikka sijoitusrahastolain (480/87) 3 §:ssä tarkoitettu rahastoyhtiö. Tähän on päädytty, koska luottolaitostoinnasta annetun lain myötä luotto- tai rahoituslaitoksen mahdollisuutta omistaa vakuutusyhtiö ei rajoiteta muutoin kuin suhteessa pankin omiin varoihin, joten tasapuolisen kilpailuaseman vuoksi ei myöskään vakuutusyhtiön mahdollisuutta omistaa luotto- tai rahoituslaitos ole syytä tältä osin rajoittaa.

Sen sijaan lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittava vakuutusyhtiö ei ehdotuksen mukaan voisi ilman ministeriön lupaa omistaa yli puolta äänistä tai osakkeista luotto- tai rahoituslaitoksessa taikka rahastoyhtiössä. Tähän on päädytty, koska on katsottava, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön olisi keskityttävä hoitamaan lakisääteistä sosiaaliturvaa. Laajemman omistuksen sallimisen voidaan katsoa olevan vastoin työeläkeyhtiöiden harjoittaman toiminnan luonnetta.

Niiden ulkomaisten vakuutusyhtiöiden, joilla on kotipaikka Euroopan talousalueella (ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö), talouden valvonta kolmansiin direktiiveihin sisältyvän kotivaltion valvonnan periaatteen mukaisesti kuuluu yhtiön kotimaan vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle. Niiden mahdollisuutta omistaa joko yksin tai suomalaisten vakuutusyhtiöiden kanssa vieraalla toimialalla toimivia yhtiöitä ei siten voida rajoittaa Suomen lainsäädännössä. Tästä syystä ja sen vuoksi, että nykyisen lain mukaan myös kilpailevien vakuutusyhtiöiden omistusten yhteenlaskeminen omistettavassa yhtiössä voi johtaa käytännön hankaluuksiin, ehdotetaan 1 luvun 3 §:n säännöstä muutettavaksi myös siten, että omistusten yhteenlaskemisesta omistettavassa yhteisössä luovutaan.

Pykälän 5 momentin mukaan otettaisiin 4

momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa kuitenkin huomioon niille muille vakuutusyhtiöille kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta, joiden osake- tai takuupääomasta vakuutusyhtiö omistaa vähintään 20 prosenttia ja määrän, joka vastaa 20 prosenttia äänimäärästä yhtiössä. Sanotun suuruisen omistusosuuden voidaan nimittäin katsoa antavan mahdollisuuden vaikuttaa omistettavan yrityksen hallintoon ja sitä kautta myös sijoitustoimintaan. Vastaavan suuruiset omistussuhteet johtavat myös muualla laissa asianomaisten yhtiöiden käsittelemiseen taloudellisenä kokonaisuutena. Kirjanpitolain 22 c §:n 5 momentin mukaan osakkuusyritysten tilinpäätöksen tiedot tulee yhdistellä omistajayhtiön konsernitilinpäätökseen. Kirjanpitolain 21 a §:n 1 momentin 5-kohdan, 22 c §:n 5 momentin ja kirjanpitoasetuksen 19 §:n mukaan osakkuusyrityksenä pidetään kirjanpitovelvollista, jos toisella kirjanpitovelvollisella on yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yritysten kanssa merkittävä omistusosuus ja vähintään yksi viidesosa ja enintään puolet osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä mainitussa yrityksessä. Merkittävänä omistusosuutena pidetään vähintään viidenneksen omistusosuutta taseen mukaisen oman pääoman perusteella laskettuna.

Koska 5 momentin säännökset eivät muuten kattaisi kaikkia niitä tilanteita, joissa vakuutusyhtiöiden toimintaa on järjestetty yhteisesti, momenttiin ehdotetaan lisättäväksi edellä mainitun lainmuutoksen yhteydessä kumottu säännös niin sanotuista yhteistoimintaryhmistä.

3 a §. Vuoden 1994 alusta voimaantulleella vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetulla lailla vakuutusyhtiölain 1 lukuun lisättiin 3 a §, jonka mukaan se, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään henkivakuutuksesta ja henkivakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä, koskee myös lakisääteistä eläkevakuutusta ja lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä (TEL-vakuutusyhtiötä). Pykälän tarkoituksena oli selvittää entisen käytännön jatkuvan tältä osin ennallaan.

Koska tämän ehdotuksen tarkoituksena on sopeuttaa kotimaisia vakuutusyhtiöitä koskeva lainsäädäntö ETA-sopimukseen lisättyihin vakuutusta koskeviin direktiiveihin ja koska lakisääteinen eläkevakuutus jää ETA-sopimuksen mukaan EY:n henkivakuutusdirektiivien ulkopuolelle, ehdotetaan 3 a §:än lisättäväksi 2

momentti, jossa säädetään, miltä osin direktiiveistä johtuvia vakuutusyhtiölain säännöksiä ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa lakisääteiseen eläkevakuutukseen ja lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön. Sääntelyn lähtökohtana on edelleen pykälän 1 momentin säännös siitä, että TEL-vakuutusyhtiötä koskevat samat säännökset kuin henkivakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötäkin.

TEL-vakuutusyhtiön osalta toimiluvan myöntämisestä ja sen ehtoista ehdotetaan säädettäväksi pääosin työntekijäin eläkelaisissa. Tästä johtuen ehdotetaan 2 momentissa säädettäväksi, ettei TEL-vakuutusyhtiöön sovellettaisi tämän lain 2 luvun 2 §:n 1—3 ja 5 momentin säännöksiä toimiluvan hakemisesta ja sisällöstä. Toimiluvan myöntämisoikeus säilyisi siis edelleen valtioneuvostolla. Myöskään lain direktiiveistä johtuvia säännöksiä vakuutusluokista ja luokkaryhmistä (2 luvun 2 §:n 1 ja 5 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta), yhden toimiluvan periaatteen mukaisesta toiminnasta koko Euroopan talousalueella (2 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentti ja 2 a luku) ja tämän toiminnan valvonnasta (14 luvun 1 §:n 2 momentti ja 4 §:n 2 ja 3 momentti) ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi TEL-vakuutusyhtiöön. Työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamisesta annetun lain (753/93) säännöksestä, jonka mukaan TEL-vakuutusyhtiö ei tietyn siirtymäkauden jälkeen saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin työntekijäin eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta, seuraa, ettei TEL-vakuutusyhtiöön voida soveltaa direktiivien vakuutusluokkia koskevia säännöksiä. Ensivakuutustoiminnan harjoittamista ulkomailla koskevien 2 a luvun säännösten soveltaminen ei lakisääteisen eläkevakuutustoiminnan erityisluonteen vuoksi myöskään ole mahdollista.

Lain 2 luvun 5 §:än säännöksiä toimiluvan myöntämisen edellytyksistä ei myöskään sovellettaisi TEL-vakuutusyhtiöön, vaan asiasta säänneltäisiin erikseen työntekijäin eläkelaisissa. TEL-toimiluvan myöntämisperusteet eroaisivat täten muille vakuutusyhtiöille myönnettävien toimilupien myöntämisperusteista.

Direktiivien säännökset, jotka kieltävät vaatimasta vakuutusmaksuperusteiden ennalta vahvistamista, merkitsevät sitä, että nykyisin vakuutusyhtiölain 13 luvussa säännellystä henkivakuutuksen perusteiden vahvistamismenettelystä on luovuttava. Tämä ei kuitenkaan koske henkivakuutusdirektiivien soveltamisalan ulko-

puolelle jäävää lakisääteistä eläkevakuutusta, sillä tämän vakuutuslajin osalta perusteiden vahvistamismenettelystä ei ole tarkoitus luopua. Tätä koskevat säännökset ehdotetaan kuitenkin sijoitettaviksi työntekijäin eläkelakiin, joten 13 lukuun tulevia, perusteiden laadinnassa noudatettavia periaatteita koskevia säännöksiä ei ehdoteta sovellettaviksi TEL-vakuutusyhtiöihin.

Koska vain kotimaiselle vakuutusyhtiölle voidaan työntekijäin eläkelain mukaan myöntää toimilupa lakisääteisen eläkevakuutuksen harjoittamiseen, ei tällaisen vakuutuskannan siirto ulkomaiselle vakuutusyhtiölle myöskään olisi pykälän 2 momentin mukaan mahdollista (16 luvun 3 §:n 4 ja 5 momentti ja 5 a—5 c §).

Koska toimiluvan myöntäminen muutoin kuin lakisääteisen eläke- ja tapaturmavakuutuksen osalta ehdotetaan siirrettäväksi valtioneuvostolta sosiaali- ja terveysministeriölle, on pykälän 3 momentissa tarpeen todeta, että se, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavasta vakuutusyhtiöstä.

2 luku. Vakuutusyhtiön perustaminen

2 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin keskeisiä periaatteita on niin sanottu yhden toimiluvan periaate, jolla tarkoitetaan sitä, että saatuaan toimiluvan kotivaltiossaan vakuutusyhtiö voi sen perusteella harjoittaa vakuutusliikettä koko Euroopan unionin alueella.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 4 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 3 artiklan mukaan vakuutusliikkeen harjoittamiseen vaaditaan edelleen toimilupa, jonka myöntää kotivaltion toimivaltainen viranomainen. Täten perustettava vakuutusyhtiö tarvitsisi pykälän 1 momentin mukaan edelleen toimiluvan vakuutusliikkeen harjoittamiseen.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi kuitenkin siten, että toimiluvan myöntäisi valtioneuvoston sijasta sosiaali- ja terveysministeriö. Tämä muutos ei johdu vakuutusta koskevista direktiiveistä, vaan perustuu lähinnä valtioneuvoston periaatepäätökseen toimenpiteistä keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamiseksi, jonka mukaan hallinnollisia lupajärjestelmiä on

karsittava ja kevennettävä. Yhteiskunnallisesti tai taloudellisesta merkittävät luvat on käsiteltävä ministeriöissä ja vain erityisestä syystä valtioneuvostossa. Ei myöskään ole perustetta sille, että vakuutusyhtiöiden toimiluvista päätettäisiin korkeammalla taholla kuin esimerkiksi luottolaitosten toimiluvista. Työeläkevakuutusta ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevat toimiluvat, joita myönnettäessä lupaviranomainen voisi käyttää laajempaa harkintaa, jäisivät näitä vakuutuslajeja koskevan erityislainsäädännön mukaan edelleen valtioneuvoston päätettäväksi.

Kuten aikaisemminkin, toimilupa myönnettäisiin vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin, jollei hakija haluaisi toimiluvan kattavan vain osaa johonkin vakuutusluokkaan kuuluvista riskeistä.

Pykälän 2 momentin mukaan toimilupa olisi voimassa Euroopan talousalueella, kuten kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 5 artikla ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 4 artikla edellyttävät, eikä sitä edes hakijan pyynnöstä voitaisi rajata pienemmälle maantieteelliselle alueelle. Toimilupa oikeuttaisi kolmansiin direktiiveihin sisältyvän yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti harjoittamaan muissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa vakuutusliikettä sekä sijoittautumisoikeuden että palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella. Vakuutusyhtiölle voitaisiin myös myöntää hakemuksesta alueellisesti rajoittamaton toimilupa.

ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 ja siihen liitettyjen lausumien johdosta pykälään lisättäisiin 3 momentti, jonka mukaan asetuksella voitaisiin säätää, ettei toimilupa oikeuttaisi harjoittamaan vahinkovakuutusliikettä sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella 2 momentissa tarkoitettulla tavalla niissä ETA-valtioissa, jotka eivät soveltaisi suomalaisiin vahinkovakuutusyhtiöihin kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin periaatteita. Kuten Suomi lausumassaan ilmoitti, lähtökohtana olisi, että kolmannen direktiivin säännöksiä sovellettaisiin vastavuoroisuuden pohjalta kaikkien sitä haluavien valtioiden kanssa. Täten 3 momentissa säädetty rajoitus koskisi suomalaisten vakuutusyhtiöiden toimintaa niissä EY:n jäsenvaltioissa, jotka eivät olisi halukkaita vastavuoroisuuden pohjalta soveltamaan Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Pykälän 4 momenttiin sisältyy selvitys siitä,

mitä toimilupahakemukseen on liitettävä. Toimintasuunnitelman lisäksi hakemukseen olisi liitettävä selvitys niistä henkilöistä, joiden omistus vakuutusyhtiössä olisi vähintään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 1 artiklan g alakohdassa määritellyn määräosuuden suuruinen eli 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Myös pienempi omistusosuus voitaisiin katsoa määräosuudeksi (qualifying holding), jos se toisi mukanaan mahdollisuuden vaikuttaa merkittävästi vakuutusyhtiön johtamiseen. Tämä säännös perustuu kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 8 artiklaan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 7 artiklaan.

Lisäksi hakemukseen olisi liitettävä selvitys vakuutusyhtiön aiotuista hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajasta, jotta sosiaali- ja terveysministeriö voisi luvan myöntämistä harkittaessa tarkistaa, että vakuutusyhtiö on kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 6 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 5 artiklan mukaisesti sellaisten henkilöiden tehokkaasti johtama, joilla on asianmukainen ammattipätevyys ja kokemus.

Pykälän 5 momentin mukaan vakuutusyhtiön olisi haettava toimiluvan laajentamista, jos yhtiö haluaisi laajentaa toimintaansa sellaisiin vakuutusluokkiin, joiden harjoittamiseen sille ei ole myönnetty toimilupaa tai jos yhtiö haluaisi poistaa toimiluvasta maantieteellisen toimialuerajoituksen.

Pykälän 6 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen lain 4 momenttia.

4 §. Pykälän 5 momentti vastaa sisällöltään nykyisen lain 2 §:n 2 momenttia. Säännös sopii sisältönsä puolesta paremmin 4 §:n yhteyteen.

5 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 6 artiklassa ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 5 artiklassa säädetään niistä vaatimuksista, jotka vakuutusyhtiön tulee vähintään täyttää, jotta sille voitaisiin myöntää toimilupa. Yhtenä vaatimuksena on, että vakuutusyhtiön on oltava sellaisten henkilöiden tehokkaasti johtama, joilla on asianmukainen ammattipätevyys ja kokemus.

Lisäksi edellä mainittuihin artikloihin sekä kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 8 artiklaan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 7 artiklaan sisältyy säännökset siitä, millä perusteella toimilupa voidaan evätä. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 8 artiklan ja kol-

mannen henkivakuutusdirektiivin 7 artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on evättävä toimilupa, jos, ottaen huomioon vakuutusyhtiön vakaan ja varovaisen johtamisen tarve, viranomainen ei ole tyytyväinen vakuutusyhtiön niiden osakkaiden tai jäsenten pätevyyteen, jotka aikovat hankkia perustettavasta vakuutusyhtiöstä määräosuuden. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 6 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 5 artiklan mukaan toimiluvan myöntämistä koskeviin säännöksiin ei saa sisältyä vaatimusta, että toimilupahakemusta käsiteltäessä on otettava huomioon markkinoiden taloudelliset tarpeet.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan edellä mainittuja vaatimuksia.

Vakuutusyhtiölle olisi 1 momentin mukaan myönnettävä toimilupa, jos aiotusta vakuutusliikkeestä tai niistä osakkaista, jotka omistaisivat 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräosuuden vakuutusyhtiöstä, saadun selvityksen perusteella voitaisiin arvioida vakuutusyhtiön noudattavan tulevassa toiminnassaan terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita.

Muiden kuin TEL-vakuutusyhtiön toimiluvan ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen annettavan toimiluvan myöntämisessä ehdotetaan siis luovuttavan vakuutus toiminnan terveen kehityksen vaarantumisesta toimiluvan epäämisen edellytyksenä. Tämä merkitsisi toimiluvan myöntämisessä käytetyn harkintaoikeuden kaventamista jonkin verran nykyisestä. Toimilupa tulisi myöntää, jos vakuutusyhtiön asiantuntemuksen ja voimavarojen voitaisiin katsoa olevan riittäviä luotettavia ja vakavaraisuusvaatimukset täyttäviä toiminnan harjoittamiseen. Harkinnassa ei sen sijaan enää arvioitaisi perustettavan vakuutusyhtiön toiminnan vaikutusta Suomessa harjoitettavan vakuutustoiminnan kehitykseen ja muihin alalla toimiviin vakuutusyhtiöihin.

Nykyisen käytännön mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö ei voisi toimilupaa myöntääsään harjoittaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Ministeriö ei voisi siis evätä toimilupahakemusta sillä perusteella, että ministeriön käsityksen mukaan markkinoilla on jo riittävä määrä vakuutusyhtiöitä tai että uuden vakuutusyhtiön perustaminen vaikeuttaisi toiminnassa olevien vakuutusyhtiöiden kilpailuasemaa. Koska ministeriön päätökseen toimiluvan epäämisestä ei sisältyisi tarkoituksenmukaisuushar-

kintaa, hakijalla olisi aina oikeus valittaa epäävästä päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Edellä mainituista kolmansien direktiivien vakuutusyhtiön johdon pätevyyttä koskevien säännösten vuoksi 1 momentin johtolauseeseen lisättäisiin myös säännös, jonka mukaan toimilupa voitaisiin evätä, jollei vakuutusyhtiön aiottu johto täyttäisi sille 7 luvussa asetettuja pätevyysvaatimuksia.

Sen sijaan 1 momentin peruspääomaa koskevat vaatimukset ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan, paitsi että TEL-vakuutusyhtiöltä vaadittavasta peruspääomasta säädettäisiin työntekijäin eläkelaisissa ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden peruspääomasta vastaavasti tapaturmavakuutuslaissa. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön peruspääoma ehdotetaan lisäksi korotettavaksi 14 miljoonaan.

Pykälään ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa todettaisiin, että lakisääteisen eläkevakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen annettavien toimilupien myöntämisestä säädettäisiin näitä vakuutuslajeja koskevassa erityislainsäädännössä.

5 a §. Pykälään on tehty ainoastaan toimiluvan myöntämisestä vastaavan viranomaisen muuttumisesta johtuvia muutoksia. Pykälän asiallinen sisältö säilyisi muutoin ennallaan.

10 §. Pykälän 1 momentin 4 kohdan viittaus- ta ehdotetaan oikaistavaksi vastaamaan muutettua 5 §:ää ja samalla viittaukseen sisältynyt virhe ehdotetaan korjattavaksi. Rahana olisi oltava maksettu vähintään puolet 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspääomaa vastaavasta määrästä.

2 a luku. Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailta

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a luku, joka sisältäisi säännökset siitä, miten suomalainen vakuutusyhtiö voi aloittaa ensivakuutustoiminnan harjoittamisen jossakin muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa joko sijoittautumisoikeuden (2—7 ja 16 §) tai vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan (9—15 ja 18 §) perusteella. Lisäksi luvun 16 §:ssä säädettäisiin menettelystä perustettaessa edustusto Euroo-

pan talousalueen ulkopuoliseen valtioon. Luvun 17 §:ssä ehdotetaan asetettavaksi vakuutusyhtiölle velvollisuus ilmoittaa esimerkiksi ulkomaisen tytäryhtiön perustamisesta tai hankinnasta.

Luvulla toteutetaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukainen yhden toimiluvan periaate kotimaisten yhtiöiden osalta. Tämä periaate ei kuitenkaan koskisi suomalaisten vakuutusyhtiöiden vahinkovakuutustoimintaa niissä ETA-valtioissa, jotka eivät vastavuoroisesti soveltaisi Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Koska edellä mainitut direktiivit säätelevät vain ensivakuutusliikettä, ei 2 a luku myöskään koskisi jälleenvakuutustoiminnan harjoittamista ulkomailla. Sen harjoittamisen aloittamisen edellytykset määräytyvät kunkin kohdevaltion kansallisen lainsäädännön perusteella.

1 §. Pykälän 1 momentin mukaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden muissa ETA-valtioissa sijoittautumisoikeuden perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan sovellettaisiin pääsääntöisesti luvun 2—7 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vahinkovakuutusyhtiön sijoittautumisoikeuden perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan ETA-valtiossa, joka ei vastavuoroisesti soveltaisi Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, sovellettaisiin luvun 3—7 §:n sijasta 16 §:n säännöksiä.

2 §. Pykälässä määriteltäisiin se, mitä tässä laissa tarkoitetaan 1 §:ssä mainitulla ensivakuutustoiminnan harjoittamisella sijoittautumisoikeuden nojalla.

Pykälän 1 momentin mukaan ensivakuutustoiminnan harjoittamisena sijoittautumisoikeuden perusteella tarkoitettaisiin kiinteän toimipaikan perustamista Euroopan talousalueeseen kuuluvaan muuhun valtioon kuin Suomeen. Vakuutusyhtiön ulkomaista toimipaikkaa kutsuttaisiin tässä laissa yhdenmukaisesti ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettavan lain kanssa edustustoksi. Tytäryhtiön perustaminen ulkomaille tai sen hankkiminen ulkomailta ei sen sijaan olisi vakuutustoiminnan harjoittamista sijoittautumisoikeuden nojalla, koska kyseessä on tällöin erillinen oikeushenkilö eikä vakuutusyhtiön edustusto.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan määriteltäväksi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 1 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 1 artiklan määritelmien mukaisesti edustuston käsite. Edustustona pidettäisiin jossakin

toisessa valtiossa olevaa asioimistoa ja sivukonttoria. Momentissa tarkoitettu edustusto olisi myös muu toimisto, jota hoitaisi vakuutusyhtiön oma henkilökunta. Lisäksi muita pysyvän edustuksen muotoja pidettäisiin edustustona, jos kyseessä olisi pysyvä toiminta suomalaisen vakuutusyhtiön lukuun asioimiston tapaan ja kyseistä toimintaa hoitaisi itsenäisesti toimiva henkilö, jonka tehtävänä olisi jatkuva toiminta yhtiön lukuun.

3 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukaisesta yhden toimiluvan periaatteesta seuraa, että vakuutusyhtiö ei enää vastaisuudessa aikoo harjoittaa ensivakuutustoimintaa jossaakin toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tarvitse erillistä toimilupaa tämän valtion viranomaiselta. Vakuutustoiminnan harjoittaminen sijoittautumisoikeuden nojalla toisessa jäsenvaltiossa edellyttää kuitenkin kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 32 artiklan mukaan ilmoituksen tekemistä vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle. Tämän mukaisesti ehdotetaan pykälän 1 momentissa asetettavaksi vakuutusyhtiölle velvollisuus ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos vakuutusyhtiö aikoo perustaa edustuston Euroopan talousalueelle.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 32 artiklassa säädetään niistä tiedoista, jotka on liitettävä viranomaisille tehtävään edustuston perustamista koskevaan ilmoitukseen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan direktiivien mukaisesti säädettäväksi ilmoitukseen liitettävistä tiedoista.

a) Sosiaali- ja terveysministeriölle tehtävään edustuston perustamista koskevaan ilmoitukseen olisi liitettävä selvitys siitä, mihin Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon tai valtioihin edustusto on tarkoitus perustaa.

b) Ilmoitukseen olisi liitettävä toimintasuunnitelma, josta ilmenee aiotun toiminnan laatu, kuten esimerkiksi ne vakuutusluokat, joiden mukaista toimintaa edustustosta käsin on tarkoitus harjoittaa. Lisäksi toimintasuunnitelmassa olisi selvitettävä, miten perustettavan edustuston hallinto on tarkoitus järjestää.

c) Ilmoituksesta olisi käytävä ilmi myös perustettavan edustuston osoite. Osoitteen on oltava sama, johon myös kaikki edustuston pääasiamiehelle osoitetut yhteydenotot voidaan

toimittaa ja josta viranomainen voi saada valvontaa varten tarvittavia tietoja.

d) Kohdan mukaan ilmoitukseen olisi liitettävä selvitys edustuston pääasiamiehestä eli valtuutetusta asiamiehestä, jolla on oikeus edustaa yhtiötä kaikissa edustuston toiminnasta johtuvissa oikeussuhteissa.

e) Jos vakuutusyhtiö aikoi harjoittaa edustustosta käsin liikennevakuutusta eli vahinkovakuutusluokkaan 10 kuuluvaa muuta vakuutusta kuin rahdinkuljettajan vastuuvakuutusta, olisi sosiaali- ja terveysministeriölle tehtävään ilmoitukseen liitettävä selvitys siitä, että vakuutusyhtiö on liittynyt jäseneksi edustuston sijaintivaltion kansalliseen liikennevakuutustoimistoon ja mahdolliseen kyseisen valtion kansalliseen takuurahastoon.

f) Kohdan mukaan ilmoitukseen olisi liitettävä laskelma siitä, että vakuutusyhtiö täyttää lain 11 luvun toimintapääomaa koskevat vaatimukset.

4 §. Pykälässä ehdotetaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 32 artiklan säännösten mukaisesti säädettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön tehtävistä sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on ilmoittanut aikomuksestaan perustaa edustusto johonkin ulkomaiseen ETA-valtioon sekä valitusoikeudesta tilanteesta, jolloin ministeriö ei ole toiminut säädetyssä määräajassa.

Pykälän 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriölle asetettaisiin kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa ministeriön olisi lähetettävä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle tieto suomalaisen vakuutusyhtiön aikomuksesta perustaa edustusto kyseiseen valtioon. Kolmen kuukauden määräaika laskettaisiin siitä, kun ministeriö sai vakuutusyhtiöltä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sekä kaikki 3 §:ssä tarkoitetut tiedot. Ministeriön tulisi lisäksi ilmoittaa asianomaiselle vakuutusyhtiölle siitä, milloin tiedot edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle on lähetetty.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön olisi liitettävä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle lähetettäviin tietoihin myös todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää lain 11 luvun toimintapääomaa koskevat vaatimukset.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa sosiaali- ja terve-

ysministeriö ei ole 1 §:n mukaisessa kolmen kuukauden määräajassa lähettänyt edustuston perustamista koskevia tietoja edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle ja ilmoittanut tietojen lähettämisestä vakuutusyhtiölle. Vakuutusyhtiö voisi tällöin tehdä valituksen, jonka katsottaisiin tällaisessa tilanteessa kohdistuvan ministeriön hylkäävään päätökseen. Valituksen voisi tehdä, kunnes ministeriö on päättänyt tietojen lähettämisestä. Ministeriön olisi ilmoitettava valituksen vireilletulon jälkeen antamastaan päätöksestä valitusviranomaiselle, joka ottaisi sen huomioon valituskäsittelyssään. Valituksen tekemisestä ja käsittelystä olisi muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

5 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 32 artiklan säännösten mukaisesti pykälässä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö voisi kieltäytyä edustuston perustamista koskevien tietojen lähettämisestä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jos ministeriö katsoisi, että vakuutusyhtiön vakavaraisuus ei olisi aiotun toiminnan laatu huomioon ottaen riittävä tai sen hallinto asianmukaisesti järjestetty. Edellä mainittujen direktiivien 32 artiklan mukaan toimivaltaisen viranomaisen epäily siitä, ettei vakuutusyhtiön taloudellinen tila ole riittävä, antaa viranomaiselle oikeuden kieltäytyä tietojen lähettämisestä. Tästä syystä pykälässä puhutaankin vakuutusyhtiön toimintapääoman sijasta laajemmin vakuutusyhtiön vakavaraisuudesta, jolloin ministeriö voi katsoa vakavaraisuuden olevan riittämätön suunniteltuun toimintaan ulkomailla, vaikka vakuutusyhtiö täyttääkin 11 luvun toimintapääomaa koskevat vähimmäisvaatimukset. Tietojen lähettämisestä voitaisiin kieltäytyä myös silloin, kun ministeriö katsoisi, ettei vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies täyttäisi yhtiön johdolle lain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia. Edustustoa ei voitaisi perustaa, jos ministeriö kieltäytyy edustuston perustamista koskevien tietojen lähettämisestä.

6 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin perustettava edustusto voisi aloittaa toimintansa. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 32 artiklan mukaan sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen, johon edustusto on tarkoitus perus-

taa, on kahden kuukauden kuluessa saatuaan vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta tiedon edustuston perustamisesta, ilmoitettava kotivaltion viranomaiselle ne mahdolliset ehdot, joita yleisen edun vuoksi on noudatettava harjoitettaessa vakuutustoimintaa siinä valtiossa. Edustusto voi aloittaa toimintansa, kun vakuutusyhtiö on kotivaltionsa valvontaviranomaisen välityksellä saanut edustuston sijaintivaltion viranomaiselta tiedon tällaisista yleisistä ehdoista. Tämän mukaisesti pykälässä esitetään, että edustusto voisi aloittaa toimintansa, kun sosiaali- ja terveysministeriö on ilmoittanut vakuutusyhtiölle edustuston sijaintivaltion valvontaviranomaisen vastauksesta.

Ellei tietoa mahdollista ehdoista ole saatu kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti vakuutusyhtiölle 4 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen lähettämisestä edustuston sijaintivaltion viranomaiselle, voi edustusto aloittaa tästä huolimatta toimintansa sanotun määräajan kuluttua.

7 §. Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jota noudattaen vakuutusyhtiön tulisi ilmoittaa viranomaisille edustuston perustamista koskevassa ilmoituksessa annettujen tietojen muutoksista. Pykälän mukaan 3 §:n 2 momentin b — d kohdassa tarkoitettuihin selvityksiin sisältyvien tietojen muutoksista olisi ilmoitettava kirjallisesti sosiaali- ja terveysministeriölle sekä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle vähintään kuukautta ennen aiotun muutoksen tekemistä. Ministeriön olisi tällöin soveltuvin osin noudatettava 4 tai 5 §:ssä säädettyä menettelyä, eikä edustusto ennen tämän menettelyn loppuunsaattamista voisi muuttaa toimintaansa ilmoituksen mukaiseksi. Jos ministeriö ei 5 §:n mukaisesti kieltäytyisi muutosilmoituksen lähettämisestä, ilmoituksen mukainen toiminta voitaisiin aloittaa viimeistään 6 §:ssä säädetyn ajan kuluttua.

8 §. Pykälän 1 momentin mukaan suomalaisen vakuutusyhtiöiden muissa ETA-valtioissa palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan sovellettaisiin pääsääntöisesti luvun 9—15 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vahinkovakuutusyhtiön palvelujen vapaan tarjonnan perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan ETA-valtiossa, joka ei vastavuoroisesti sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä,

sovellettaisiin luvun 11—15 §:n sijasta 18 §:n säännöksiä.

9 §. Käsité ”vakuutuspalvelujen vapaa tarjonta” määritellään vahinkovakuutusten osalta toisen vahinkovakuutusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa, jossa edelleen viitataan direktiivin 2 artiklan d alakohtaan. Henkivakuutuspalvelujen vapaa tarjonta määritellään kolmannen henkivakuutusdirektiivin 1 artiklan f alakohdassa ja toisen henkivakuutusdirektiivin 2 artiklan e alakohdassa. Koska käsite määritellään eri tavalla vahinkovakuutusdirektiivissä kuin henkivakuutusdirektiiveissä, joudutaan käsite ”vakuutuspalvelujen vapaa tarjonta” määrittelemään pykälässä erikseen henki- ja vahinkovakuutusta varten.

Pykälän 1 kohdan mukaan vahinkovakuutuksessa vakuutuspalvelujen vapaalla tarjonnalla tarkoitettaisiin sitä, että vakuutusyhtiö muussa kuin siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, olevasta vakuutusyhtiön kiinteästä toimipaikasta käsin tekee vahinkovakuutussopimuksen, joka liittyy palvelujen tarjoamisvaltiossa sijaitsevaan riskiin. Vakuutuspalvelujen vapaalla tarjonnalla tarkoitettaisiin siten esimerkiksi sitä, että suomalainen vakuutusyhtiö Suomesta tai yhtiön Ruotsissa sijaitsevasta edustustosta käsin tekisi Ranskassa harjoitetun markkinoinnin perusteella syntyneen vahinkovakuutussopimuksen, joka liittyisi Ranskassa sijaitsevaan riskiin.

Henkivakuutuspalvelujen vapaa tarjonta määriteltäisiin pykälän 2 ja 3 kohdassa. Pykälän 2 kohdan mukaan pidettäisiin toimintaa vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan harjoittamisena, jos suomalainen vakuutusyhtiö joko Suomesta tai jossakin ulkomaisessa ETA-valtiossa olevasta edustustostaan käsin tekisi henkivakuutussopimuksen siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, vakinaisesti asuvan luonnollisen henkilön kanssa.

Pykälän 3 kohdan mukaan oikeushenkilöiden kanssa tehtyjen henkivakuutussopimukset katsottaisiin kuuluviksi vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan piiriin, jos henkivakuutus liittyisi oikeushenkilön toimipaikkaan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan.

10 §. Pykälässä ehdotetaan toisen vahinkovakuutusdirektiivin 2 artiklan d alakohdan sanamuodon mukaisesti määriteltäväksi 9 §:n 1 kohdassa tarkoitettu riskin sijaintivaltio. Pykälää sovellettaisiin vain vahinkovakuutukseen. Henkivakuutuksen osalta vastaava määrittely sisältyy 9 §:n 2 ja 3 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan riski sijaitsee siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos kyseessä on tässä valtiossa sijaitseva omaisuus ja vakuutuksen kohteena on kiinteistö tai rakennus taikka rakennus irtaimistoi-
neen. Irtaimiston on kuitenkin oltava vakuutettu samalla vakuutus sopimuksella.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti katsottaisiin kulkuneuvon ollessa vakuutuksen kohteena riskin sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos kyseessä on tässä valtiossa rekisteröity kulkuneuvo. Kulkuneuvolla tarkoitettaisiin esimerkiksi moottoriajoneuvoja, moottoriveneitä, kauppamerenkulkuun käytettäviä aluksia ja ilma-aluksia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan matkaan tai lomaan liittyvien riskien katsottaisiin sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos kyseessä on enintään neljäksi kuukaudeksi otettu vakuutus ja vakuutus sopimus on tehty tässä valtiossa. Kyseessä on siis lyhyeksi ajaksi tehty matkavakuutus.

Pykälän 2 momentin mukaan muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa riski sijaitsee siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos vakuutuksenottajalla olisi siellä vakainainen asuinpaikka, tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, tällä olisi siellä toimipaikka, johon vakuutus liittyy. Säännös tulisi sovellettavaksi esimerkiksi silloin, kun siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, asuva henkilö tekisi toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan loma-asun-
tonsa irtaimistoa koskevan vakuutus sopimuksen.

11 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 34 artiklassa säädetään siitä, miten vakuutusyhtiön on toimittava, jos se aikoo harjoittaa vakuutus toimintaa toisessa jäsenvaltiossa palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella. Näiden säännösten mukaisesti ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että vakuutusyhtiön tulee ennen vakuutus palvelujen vapaan tarjonnan aloittamista tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle ilmoitus, jossa selvitetään, missä valtioissa vakuutus palvelujen vapaata tarjontaa on tarkoitettu harjoittaa.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitukseen olisi liitettävä selvitys siitä, mitä riskejä suunniteltu vakuutus palvelujen vapaa tarjonta koski, sekä laskelma siitä, että vakuutusyhtiö täyttää lain 11 luvun toimintapäätöksiä koskevat vaatimukset.

12 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin

ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 35 artiklan säännösten mukaisesti pykälässä säädetäisiin sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuudesta lähettää kuukauden kuluessa 11 §:ssä tarkoitettua ilmoituksesta sen valtion vakuutus tarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jossa vakuutus palvelujen vapaata tarjontaa aiotaan harjoittaa, tieto vakuutusyhtiön aikomuksesta aloittaa vakuutus palvelujen vapaa tarjonta tuossa valtiossa. Lisäksi ministeriölle asetettaisiin velvollisuus ilmoittaa vakuutusyhtiölle tietojen lähettämisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön olisi liitettävä lähetettäviin tietoihin todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää 11 luvun toimintapäätöksiä koskevat vaatimukset. Lisäksi ilmoitukseen olisi liitettävä selvitys siitä, minkä vakuutusluokkien mukaista toimintaa vakuutusyhtiöllä olisi oikeus harjoittaa, sekä selvitys niistä riskeistä, joita aiottu toiminta koskisi.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan luvun 4 §:n 3 momentin mukaisesti säädettäväksi siitä, että mikäli ministeriö ei olisi lähettänyt tietoja yhden kuukauden määräajassa, hakija voisi tehdä valituksen, jonka katsottaisiin tällöin kohdistuvan epäavään päätökseen.

13 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön mahdollisuudesta kieltäytyä lähettämästä tietoja vakuutus palvelujen vapaan tarjonnan aloittamisesta. Ministeriö voisi kieltäytyä tietojen lähettämisestä, jos sillä olisi syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia. Ministeriön kieltäytymisperusteet olisivat siis tältä osin samat kuin 5 §:ssä ministeriön kieltäytyessä lähettämästä edustuston perustamista koskevia tietoja edustuston sijaintivaltion vakuutus tarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutus palvelujen vapaata tarjontaa ei voitaisi aloittaa, jos ministeriö on kieltäytynyt lähettämästä 11 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

14 §. Pykälässä ehdotetaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 35 artiklan säännösten mukaisesti säädettäväksi siitä määräajasta, jossa vakuutusyhtiö voisi aloittaa vakuutus palvelujen vapaan tarjonnan. Pykälän mukaan vapaa tarjonta voitaisiin aloittaa heti sen jälkeen, kun

vakuutusyhtiö on saanut sosiaali- ja terveysministeriöltä ilmoituksen siitä, että ministeriö on lähettänyt vapaan tarjonnan aloittamista koskevat tiedot sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jossa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa aiotaan harjoittaa.

15 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi menettelytavasta, jota noudatettaisiin silloin, kun 11 §:ssä mainitun ilmoituksen tiedoissa tapahtuu muutoksia. Säännös vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 36 artiklan säännöksiä.

16 §. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä edustuston perustamisesta ulkomaille. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin säännösten mukaisesti 1—7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä perustettaessa edustusto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon. Koska sosiaali- ja terveysministeriön valvontatehtävän kannalta on perusteltua säännellä myös edustuston perustamisesta Euroopan talousalueen ulkopuolisiin valtioihin, ehdotetaan pykälässä noudatettavaksi vastaavaa menettelyä kuin perustettaessa edustusto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon. Perustettaessa edustusto sellaiseen valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen, on lisäksi luonnollisesti noudatettava kyseisen valtion säännöksiä, jotka koskevat ulkomaisen vakuutusyhtiön oikeutta harjoittaa vakuutustoimintaa kyseisessä valtiossa.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusyhtiön olisi aikooessaan perustaa edustusto valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ennen edustuston perustamista. Ilmoitukseen olisi soveltuvin osin liitettävä tämän luvun 3 §:ssä säädetty tiedot.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta kieltää edustuston perustamisen, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä ja hallinnon asianmukaisuutta. Edustuston perustaminen voitaisiin kieltää myös silloin, jos vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies eivät täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia.

Kuten edellä 1 §:n 2 momentissa säädetään, sovellettaisiin 16 §:ää myös suomalaisen vahinkovakuutusyhtiön aikooessa perustaa edustus-

ton sellaiseen ETA-valtioon, joka ei noudata Suomen osalta kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksiä.

17 §. Voimassa olevan lain mukaan sosiaali- ja terveysministeriö ei ilman erityistä pyyntöä saa tietoja suomalaisten vakuutusyhtiöiden ulkomaisista tytäryhtiöistä. Ministeriön tiedonsaannin ja seurannan helpottamiseksi ehdotetaan tämän vuoksi, että vakuutusyhtiön tulisi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun se on esimerkiksi perustanut ulkomaisen tytäryhtiön tai hankkinut ulkomaisen vakuutusyhtiön osakkeita määrän, jonka johdosta ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä tulee vakuutusyhtiön tytäryhtiö, ilmoittaa hankinnasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

18 §. Kuten edellä 8 §:n 2 momentissa säädetään, noudatettaisiin tämän pykälän säännöksiä suomalaisen vahinkovakuutusyhtiön niissä valtioissa, jotka eivät sovelta Suomen osalta kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, harjoittamaan vakuutuspalvelujen vapaaseen tarjontaan. Pykälä vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan vakuutusyhtiölain 2 luvun 2 §:n 5 momenttia, joten tältä osin menettely säilyisi ennallaan. Voimassa olevan lain edellä mainittu säännös perustuu toisen vahinkovakuutusdirektiivin 14 artiklaan.

3 luku. Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a—2 c §. Lain 3 luvun muuttamisen yhteydessä ehdotetaan myös pykälien numerointia uudistettavaksi. Tämä toteutetaan kumoamalla luvun 2 a—2 c §, muuttamalla luvun 3 ja 4 §:ä sekä lisäämällä lukuun uusi 5—9 §. Luvun 2 a—2 c §:ään sisältyvät säännökset korvataan luvun 3—5 ja 7 §:n säännöksillä.

3 §. Vakuutusyhtiölakiin lisättiin keväällä 1991 niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset. ETA-sopimuksen johdosta vakuutusyhtiölain muuttamisesta vuonna 1993 annetussa laissa näitä säännöksiä täsmennetään eräiltä osin vastaamaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin säännöksiä sekä finanssiryhmäkomitean mietinnössään (komiteanmietintö 1991:31) esittämiä ehdotuksia.

Ehdotettu 3 §:n säännös korvaa voimassa olevan lain 2 a §:n säännöksen. Pykälän 1 momentin säännöstä ehdotetaan nyt täsmen-

nettäväksi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 15 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 14 artiklan mukaisesti. Näiden mukaan ilmoitusvelvollisuus syntyy aiotun omistuksen ollessa vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka niin suuri, että se vastaa vähintään 10 prosenttia kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai jos omistus muutoin oikeuttaa käyttämään 10 prosentin omistukseen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa. Tällöin kyseessä on kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 1 artiklan g kohdassa tarkoitettu määräosuus (qualifying holding) vakuutusyhtiöstä. Alle 10 prosentin omistus saattaa oikeuttaa käyttämään merkittävää vaikutusvaltaa esimerkiksi osakassopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen johdosta. Merkittävä vaikutusvalta voi syntyä esimerkiksi sopimuksesta tai yhtiöjärjestyksestä johtuvasta oikeudesta vaikuttaa vakuutusyhtiön hallituksen kokoonpanoon. Vakuutusyhtiölain 8 luvun 5 §:n 1 momentin äänivallan käyttöä yhtiökokouksessa rajoittava säännös tai vastaava yhtiöjärjestyksen säännös voi myös johtaa merkittävän vaikutusvallan syntymiseen jo alle 10 prosentin omistuksen perusteella.

Ilmoitusvelvollisuus syntyisi pykälän 2 momentin mukaan myös, jos omistusta aiotaan lisätä niin, että se hankinnan johdosta on vähintään 20, 33 tai 50 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka siten, että omistus vastaisi edellä lueteltujen prosenttilukujen suurista osuutta kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai jos vakuutusyhtiöstä tulee omistuksen lisäyksen johdosta tytäryritys.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaavat sisällöltään 2 a §:n säännöksiä. Koska yhteistyöryhmää koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi uudelleen lakiin säänneltäessä omistusta vieraalla toimialalla, ehdotetaan myös pykälän 4 momenttiin lisättäväksi vuoden 1994 alusta voimaantulleella vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetulla lailla kumottu 2 a §:n 3 momentin säännös samaan yhteistyöryhmään kuuluvien vakuutusyhtiöiden omistuksen huomioimisesta.

4 §. Ehdotettu 4 § korvaa voimassa olevan lain 2 c §:n 1 ja 2 momentin säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi kieltää osakkeiden tai

takuuosuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Vakuutustoiminnan terve kehitys on käsitteenä laajempi kuin direktiivien omistajakontrollisäännöksen sisältämä vakuutusyhtiön terveen ja vakaan johtamisen käsite (sound and prudent management). Vakuutustoiminnan terveen kehityksen piiriin kuuluu nimittäin myös omistusjärjestelyjen kilpailupoliittisten vaikutusten arviointia. EY:n vakuutustoimintaa koskevat direktiivit eivät koske tällaisia kilpailupoliittisia kysymyksiä, vaan ne jäävät EY:n yleisten kilpailusääntöjen puitteissa kunkin jäsenvaltion omaan harkintaan.

Pykälän 1 momentti antaa ministeriölle mahdollisuuden puuttua sellaisiin tilanteisiin, joissa uuden omistajan aikaisempien toimiensa johdosta voidaan olettaa käyttävän omistukseen perustuvaa vaikutusvaltaansa vakuutusyhtiössä vakuutuksenottajien, vakuutettujen tai yleisen edun vastaisella tavalla. Se soveltuu esimerkiksi tilanteisiin, joissa uuden omistajan voidaan olettaa käyttävän vaikutusvaltaansa siten, että yhtiö ryhtyy soveltamaan hyvän vakuutustavan vastaisia toimintaperiaatteita tai että yhtiön sijoitustoimintaa voidaan olettaa harjoitettavan vakuutuksenottajien tai vakuutettujen etuja vaarantavalla tavalla. Vakuutustoiminnan terve kehitys saattaa vaarantua myös siitä syystä, että tietyille vakuutusyhtiöille tai vakuutusyhtiöryhmittymälle tosiasiallisesti syntyy määräävä markkina-asema jonkin vakuutuslajin harjoittamisessa. Vakuutustoiminnan terve kehitys on käsitteenä selvitetty laajemmin otettaessa omistajakontrollia koskevat säännökset ensimmäistä kertaa vakuutusyhtiölakiin (HE 303/1990 vp).

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 15 artiklan 4 kohdan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 14 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee vaatia, että jos omistuksen hankinnan jälkeen omistajan tai omistajien toiminta vaikuttaa todennäköisesti vakuutusyrityksen varovaista ja vakaata johtamista vastaan, valtion toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tilanteen lopettamiseksi. Lisäksi direktiiveissä luetellaan esimerkkejä asianmukaisista toimista.

Tätä direktiivin säännöstä ennakoiden ETA-sopimuksen johdosta vuonna 1993 vakuutusyhtiölakiin lisättiin lain 2 c §:n 2 momentiksi säännös siitä, mihin toimenpiteisiin ministeriö voi ryhtyä, jos sinänsä laillisesti hankittujen

osakkeiden tai takuusuusien omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutetut edut. Tällöin ministeriö voi lain mukaan kieltää osakkeiden tai takuusuusien omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Tätä säännöstä ehdotetaan 4 §:n 2 momentissa muutettavaksi ainoastaan siten, että ministeriö voisi kieltää äänivallan käytön vakuutusyhtiössä, jos se katsoo omistuksen direktiivien mukaisesti vaarantavan vakuutusyhtiön terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan. Tämä säännös antaa ministeriölle mahdollisuuden puuttua tilanteeseen nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

5 §. Ehdotettu 5 § korvaa voimassa olevan lain 2 c §:n 3 momentin säännöksen. Säännöksen sisältö ehdotetaan pidettäväksi ennallaan lukuun ottamatta pykälänumerointia koskevia muutoksia.

6 §. Uutena säännöksenä ehdotetaan, että vakuutusyhtiön tulisi vuosittain ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle omistajakontrollin alaisuuteen kuuluvien osuuksien omistajat ja omistusten suuruus ja välittömästi niissä tapahtuneet muutokset.

7 §. Säännöksessä ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevan lain 2 b §:n säännöstä siten, että omistajakontrollin alaisuuteen kuuluvat omistukset on kirjoitettu 3 §:ää vastaavasti.

8 §. Säännös vastaa voimassa olevan lain 3 §:ää.

9 §. Säännös vastaa voimassa olevan lain 4 §:ää.

10 luku. Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

Luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain 11 lukua vastaavaksi. Voimassa olevassa laissa otsikossa viitataan vain tilinpäätökseen.

1 §. Kirjanpitolain 9 §:n 1 momentin ja 22 a §:n 1 momentin mukaan tilinpäätös ja konsernitilinpäätös käsittävät tuloslaskelman ja taseen ohella niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot. Täsmennetty määritelmä vastaa EY:n neljännen ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin mukaista tilinpäätöksen käsitettä. Vastaava täsmennys ehdotetaan tehtäväksi pykälän 2 momentin ensimmäiseen virkkeeseen. Täsmennyksen jälkeenkin vakuutusyhtiölain mukainen tilinpäätöksen käsite eroaisi osakeyhtiölain ta-

voin edellä mainituissa EY:n direktiiveissä säännelystä tilinpäätöksen käsitteestä siinä, että siihen sisältyisi myös toimintakertomus.

Pykälän 2 momentin toiseen virkkeeseen ehdotetaan kirjanpitolaista johtuvia tarkistuksia. Kirjanpitolain mukaan konsernitilinpäätöksessä yhdistellään tilinpäätösten tietoja. Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus on laajentunut koskemaan yhtiöiden ohella muitakin yhteisöjä.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön tilinpäätöstietoja ei edelleenkaan yhdisteltäisi toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Yhdistelykiellon säilyttäminen on perusteltua konsernitilinpäätöksestä saatavien oikeiden ja riittävien tietojen kannalta, vaikka kiellolle ei löydy nimenomaista perustetta kirjanpitolaista tai kirjanpitoasetuksesta. Lakisääteisellä eläkevakuutuksella on erikoisasema, joka on otettu huomioon ETA-sopimuksessa. Työeläkevakuutusta koskevien rajoitusten vuoksi kiello ei myöskään ole ristiriidassa EY:n normiston kanssa. EY:n seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 13 artiklan 3 kohdan perusteella konsolidointia ei tarvitse suorittaa, jos pitkäaikaiset, merkitykseltään huomattavat rajoitukset olennaisesti estävät emoyritystä käyttämästä määräämisvaltaa tytäryrityksessä. Saman direktiivin 33 artiklan 9 kohdan perusteella yhdistelykiello ehdotetaan ulotettavaksi myös osakkuusyhtiön asemassa olevien eläkeyhtiöiden tilinpäätöstietojen yhdistelyyn. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi lisäksi määräykset, joiden mukaan tilinpäätöksen liitetiedoissa olisi esitettävä selostus tämän pykälän perusteella konsernitilinpäätökseen yhdistelemättä jätetyistä tytäri- ja osakkuusyhtiöistä sekä näiden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Ehdotetussa muodossaan pykälän 2 momentti ei enää sisällä kielloa yhdistellä emoyrityksen asemassa olevan, lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen vahinkovakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä. Kiellon kumoamista voidaan pitää perusteltuna, koska kiellolle ei löydy perusteita Suomen eikä EY:n tilinpäätös-normistosta.

Jos emoyrityksen, joka on hallintayhteisö (financial holding company) ja jonka tytäryrityksinä on yksinomaan tai pääosin vakuutusyrityksiä, on kirjanpitolain 22 a §:n mukaan laadittava konsernitilinpäätös, on tarkoituksen-

mukaista ja vakuutusyhtiöksiä koskevan EY:n tilinpäätösdirektiivin 65 artiklan 2 kohdan sääntelyn mukaista, että konsernitiilinpäätös tällaisessa tapauksessa laaditaan vakuutusyhtiöksiä koskevan kaavan mukaan. Merkitsevä tekijänä ei kuitenkaan pidettäisi pelkästään hallintayhteisön omistamien tytäryritysten suhteellista lukumäärää vaan sitä, onko kyseessä tosiasiallisesti vakuutustoimintaa harjoittava konserni. Arvioinnissa olisi otettava huomioon muun muassa todellisen liiketoiminnan laajuus sekä sen rahoittamiseen vaadittava pääoma. Noudatettavasta kaavasta tulisi säätää kirjanpitoasetuksen 11 §:ssä. Esitykseen on liitetty luonnos asetukseksi kirjanpitoasetuksen muuttamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa voimassaolevan vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 §:n 3 momentin antaman valtuutuksen perusteella tarkemmat määräykset vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin edellyttämistä muutoksista vakuutusyhtiön tilinpäätökseen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että sana 'ohjeita' korvattaisiin viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annetun lain (573/89) 3 §:n 1 momentissa käytettyä termiä vastaavasti sanaksi 'määräyksiä'.

2 §. Vakuutusyhtiöksiä koskevassa EY:n tilinpäätösdirektiivissä vastuuvelan esittämistapa tilinpäätöksessä poikkeaa Suomen nykykäytännöstä, vaikka vastuuvelan käsite sinänsä on sama. Direktiivi sisältää myös vahinkovakuutusyhtiön vastuuvelkaa koskevat määräykset. Henkivakuutusyhtiöiden osalta niitä koskeva kolmas direktiivi sisältää säännökset vakuutusteknisen vastuuvelan suuruutta määrittäessä noudatettavista periaatteista.

Vastuuvelkaa ja sen määrittymistä koskevat vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n säännökset vaativatkin lain sopeuttamiseksi edellä mainittuihin direktiiveihin täydennykseksen yksityiskohtaisempaa, vastuuvelan erittelyä ja muita vakuutusteknisiä kysymyksiä koskevaa sääntelyä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvää vakuutusmaksuvastuun määrittelyä ehdotetaan selvennettäväksi siten, että vakuutusmaksuvastuu voitaisiin, vakuutus sopimuksen luonteen niin edellyttäessä, määrätä myös retrospektiivisesti toisin sanoen kuluneen vakuutusajan tapahtumien perusteella. Tämä on tarpeen siksi, että suuri osa uusista vakuutustuotteista edellyttää

retrospektiivistä laskutapaa. Kolmas henkivakuutusdirektiivi mahdollistaa myös tällaisen laskennan.

Koska vakuutusyhtiölain 13 luku ei lakiehdotuksen mukaan enää koskisi lakisääteistä eläkevakuutusta ja vastaavat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi sen osalta TEL:n 12 a §:ään, ehdotetaan pykälän 2 momentin viittaus korjattavaksi vastaavasti.

Vastuuvelan turvaavuutta koskeva vaatimus käy nykyään ilmi vakuutusyhtiölain 13 luvun 2—7 §:n säännöksistä. Lakiehdotuksen mukainen uusi 13 luku koskisi kuitenkin vain henkivakuutusta ja niitä vahinkovakuutusluokkia, joiden mukainen toiminta on sallittua henkivakuutusyhtiölle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että se sisältäisi kaikkea vakuutusliikettä ja siis myös vahinkovakuutusta koskevan säännöksen siitä, että vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Momentissa käytetty viittaus laskuperusteisiin merkitsee samalla vaatimusta siitä, että vakuutusyhtiön on dokumentoitava vastuuvelan laskuperusteet tarkoituksenmukaisella tavalla.

Momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi vaatia, että vastuuvelan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille hankitaan vahinkovakuutuksessa ennalta ministeriön vahvistus. Näin olisi tarkoituksenmukaista menetellä esimerkiksi vahinkovakuutuksen tasotusmäärää koskevien perusteiden osalta. Vastuuvelan sisällöstä ja periaatteista, joita vastuuvelan turvaavuus edellyttää, säädettäisiin saman momentin mukaan tarkemmin asetuksella. Lakisääteisen työeläkevakuutuksen osalta vastaavat säännökset sisällytettäisiin kuitenkin työeläketä koskevaan lainsäädäntöön.

Pykälän 5 momentti vastaisi pääosin sisällöltään nykyistä 4 momenttia. Momenttia ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö asetetaan samaan asemaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden kanssa jälleenvakuutuksenantajana.

Esitykseen liittyy luonnos vakuutusyhtiön vastuuvelan laskemisesta annettavaksi asetukseksi.

3 §. Voimassa olevan lain 3 §:ssä säädetään vakuutusteknisen vastuuvelan kattamisesta. Pykälään sisältyvien säännösten saattamiseksi vastaamaan kolmansien vahinko- ja henkiva-

kuutusdirektiivien määräyksiä pykälän 2—5 momenttiin sisältyvät katesäännökset on muutettava.

Pykälän 2 momentin mukaan vastuuvulkaa katettaessa olisi otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhtiö harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Momentti, joka perustuu kolmannen vahinkovakuutus- ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 20 artiklaan, sisältää vastuuvulan kattamista koskevan yleissäännöksen. Vastuuvulan kattamista koskevia 3 §:n muiden momenttien säännöksiä ja 5 momentissa tarkoitettua asetusta on sovellettava ottamalla huomioon yleissäännöksessä asetetut vaatimukset.

Edellä mainitusta pykälän 2 momentin yleissäännöksestä seuraa, että vakuutusyhtiö, joka on kattanut vastuuvulkaansa 3 §:n muita säännöksiä ja 5 momentissa tarkoitettua asetusta sinänsä noudattaen, ei ole kattanut vastuuvulkaansa lain edellyttämällä tavalla, jos katteen koostumus on ristiriidassa 2 momentin sisältämän säännöksen kanssa. Asetusluonnoksen 3 ja 8 §:n mukaan vakuutusyhtiö voisi kattaa vastuuvulkaansa esimerkiksi kahdenkymmenen suomalaisen pörssiyhtiön joukkovelkakirjalainoilla ja osakkeilla siten, että puolet katteesta olisi yhtiöiden antamia vakuudettomia joukkovelkakirjalainoja ja puolet osakkeita ja että kunkin yhtiön lainat ja osakkeet yhteensä olisivat enintään 5 prosenttia vastuuvulan bruttomäärästä. Tällainen järjestely saattaisi kuitenkin olla edellä tarkoitettua yleissäännöksen vastainen. Katteen koostumus ei saisiakaan normaalioloissa, eikä ainakaan pysyvästi painottua liiallisesti asetuksella säädettyjen enimmäisrajojen tuntumaan.

Pykälän 5 momentissa tarkoitettua asetusta koskevan luonnoksen 13 §:n 1 momentin mukaan vakuutusyhtiön hallituksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla yhtiön varojen sijoittamista koskevat suuntaviivat. Sijoitussuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon myös omien pääomien määrä ja vakuutusyhtiölain 11 luvun 7 §:n vaatimukset. Näiden seikkojen huomioon ottamisella on merkitystä aivan erityisesti lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittaville yhtiöille, joiden omat pääomat suhteessa vastuuvulkaan ovat pienet. Suuntaviivat käsittävän asiakirjan on osoitettava, että yhtiön vastuuvulkaa vastaavat varat sijoitetaan

pykälän 2 momentin sisältämässä yleissäännöksessä asetettujen vaatimusten mukaisesti. Asiakirjaan on liitettävä yhtiön vakuutusmatematiikan lausunto siitä, että sijoitettaessa edellä mainitut varat näiden suuntaviivojen mukaisesti vastuuvulan kate täyttää yhtiön vastuuvulan luonteen edellyttämät vaatimukset ja että 11 luvun 7 §:n vaatimukset täyttyvät sijoitustoiminnan osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön olisi katettava vastuuvulka pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien sellaisien varain, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määrittämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuvulan, josta ensin on vähennetty tässä momentissa luetellut erät.

Kolmannet vakuutusdirektiivit koskevat ainoastaan ensivakuutusliikettä harjoittavia vakuutusyhtiöitä, joiden asiakkaita vastuuvulan kattamista koskevat yksityiskohtaiset säännökset siis suojaavat. Tämän mukaisesti myös pykälän 3—7 momentin säännökset tulevat sovellettaviksi ainoastaan ensivakuutusliikettä harjoittavissa yhtiöissä. Jos vakuutusyhtiö harjoittaa ensivakuutusliikkeen ohella myös jälleenvakuutusliikettä, pykälä koskee sellaiseen yhtiön koko vakuutusliikkeen vastuuvulan kattamista. Yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuvulan kattamista koskevat ainoastaan pykälän 1, 2 ja 9 momentin säännökset. Tämä todettaisiin pykälään lisättäväksi ehdotetussa uudessa 8 momentissa. Tällaisen yhtiön vakuutuksenottajat ovat itse vakuutusyhtiöitä, eivätkä tarvitse samanlaista yksityiskohtaiseen sääntelyyn perustuvaa suojaa kuin ensivakuutusasiakkaat. Tämä vastaa nykyistä sääntelyä.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 17 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 18 artiklan mukaan vakuutusyhtiön on katettava harjoittamansa kaiken vakuutusliikkeen vastuuvulan koko määrä.

Vakuutusyhtyrysten tilinpäätösdirektiivi sallii, että vastuuvulan bruttomäärästä vähennetään tiettyjä eriä, minkä seurauksena velvollisuus vastuuvulan kattamiseen kolmannen vahinkovakuutus- ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 20—22 artiklassa säädetyn tavoin rajoittuu vastuuvulan määrään näiden vähennysten jälkeen. Tilinpäätösdirektiivissä sallittujen vaihtoehtojen ja saadun jälleenvakuutuksen luonteesta johtuvan sääntelytarpeen mukaisesti ehdote-

taan, että vastuuvelan bruttomäärästä vähennetään momentissa luetellut erät.

Lakiehdotus merkitsee sitä, että 3 §:n ja sen 5 momentista tarkoitettujen asetusten säännösten mukaisesti katettava vastuuvelka rajoittuu vastuuvelan nettomäärään edellä tarkoitettujen vähennysten jälkeen. Vastuuvelan katteeksi hyväksyttäviin eri omaisuuslajeihin kuuluvien varojen enimmäismäärät, jotka luetellaan pykälän 5 momentissa tarkoitettussa asetusluonnoksessa, laskettaisiin kuitenkin vastuuvelan vähentämättömästä bruttomäärästä. Myös asetusluonnoksessa esitetyt riskikeskittymien rajoittamista koskevat enimmäisrajat laskettaisiin vastuuvelan bruttomäärästä.

Ehdotettu säännös poikkeaa nykyisestä 3 §:stä, jonka mukaan vain henkivakuutuksen ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun muun vakuutuksen vakuutusmaksuvastuu sekä aika- ja elinkorkojen korvausvastuu on katettava pykälän 2 momenttiin sisältyvässä luettelossa tarkoitetuin varoin, jotka on arvostettu pykälässä edellytetyin tavoin. Voimassa olevan lain 3 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävä kate on lisäksi siten rajoitettu, että katettava vähimmäismäärä on 85 prosenttia edellä tarkoitettujen vastuuvelan määrästä.

Aikaisemmin esitetyn mukaisesti kolmannet vakuutusdirektiivit kuitenkin edellyttävät, että sekä vahinko- että henkivakuutusyhtiöt kattavat vastuuvelkansa koko määrän direktiivien vaatimusten mukaisesti. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että vastuuvelan katteeseen kuuluvat varat voidaan arvostaa niiden käypään arvoon. Samasta syystä on perusteltua, että vastuuvelan kattamisvelvollisuus rajoitetaan siihen vastuuvelan nettomäärään, joka saadaan, kun vastuuvelan bruttomäärästä ensin vähennetään edellä tarkoitettut erät.

Sosiaali- ja terveysministeriö määräisi vastaisuudessaakin ne perusteet, joiden mukaan vastuuvelan katteena olevat varat arvostetaan, kuten pykälän 3 momentista käy ilmi.

Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi erityisestä syystä sallia tai määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti. Esimerkiksi joukkovelkakirjalainojen ja arvopaperipörssissä noteerattujen osakkeiden käyvät arvot vaihtelevat korkotason muutoksia seuraten. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää, että tällaiset muutokset välttämättä vaikuttaisivat niihin arvoihin, joihin joukkovelkakirjat tai osakkeet on arvostettu vakuutus-

yhtiön vastuuvelan katteena. Ehdotuksen mukaan ministeriö voisi erityisestä syystä sallia, että tällaisten katteeseen kuuluvien varojen arvoja ei alenneta niiden uusiin käypiin arvoihin, tai vastaavasti kieltää varojen arvojen korottamisen uusiin käypiin arvoihin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin niistä omaisuuslajeista, joihin kuuluvien varoin vastuuvelka on katettava. Luettelo on tyhjentävä ja se on tarkoitettu vastaamaan sisällöltään kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien 21 artiklassa olevaa luetteloa.

Esitykseen on liitetty luonnos ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuvelan katetta koskevaksi asetukseksi, johon 5 momentissa viitataan.

Ehdotettuun 5 momenttiin sisältyvä luettelo on voimassa olevan lain 3 §:n mukaista luetteloa laajempi. Muutos ei tässä suhteessa kuitenkaan ole käytännössä kovin merkittävä, etenkin kun otetaan huomioon, että voimassa olevan 3 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan katekelpoisia ovat tuossa momentissa erikseen mainittujen arvopapereiden ja sitoumusten lisäksi myös muut arvopaperit ja sitoumukset, jotka niiden laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa voimassa olevan lain 3 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa mainittuihin sitoumuksiin tai joihin sosiaali- ja terveysministeriö sallii katteen sijoittamisen. Asiallisesti merkittävänä muutoksena voidaan pitää sitä, että ehdotetussa 5 momentissa ei edellytetä, että katekelpoisilla varoilla olisi jokin liittymä Suomeen tai muuhun nimeltä mainittuun valtioon tai että tällaisen liittymän puuttuessa varojen katekelpoisuuden ehtona olisi sosiaali- ja terveysministeriön antama suostumus.

Asetusluonnoksessa varojen katekelpoisuutta on rajoitettu kuitenkin siten, että pääsäännöksi on asetettu vaatimus varojen liittymästä johonkin ETA-valtioon tai sellaiseen muuhun valtioon, jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa ETA-valtioon. Tällaisia rinnastettavia valtioita voisivat tietyissä tapauksissa olla ainakin taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD:n) jäsenvaltiot. Kuten asetusluonnoksen 1 §:n 2 momentista ja 2—5 §:stä käy ilmi, vähintään 75 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä on katettava varoin, joilla on liittymä ETA-valtioon tai siihen rinnastettavaan valtioon.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden vastuuvelkaan sisältyy erä, joihin uusien säännösten mukainen kattamis-

velvollisuus ei sovellu, ja toisaalta varoihin sisältyy eriä, jotka on tarkoituksenmukaista kelpuuttaa katteeksi.

Esimerkkinä edellisestä voidaan mainita yrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen vastuuvelka, joka ottaen huomioon valtion osallistuminen kustannuksiin olisi jätettävä kattamisvelvollisuuden ulkopuolelle siltä osin kuin se muodostuu tilivuoden lopussa avoimina olevista maksuista. TEL:n mukaisessa perusvakuutuksessa saamatta jääneistä vakuutusmaksuista aiheutuvat luottotappiot vähennetään tasoitusvastuusta, joten erillisen katteen edellyttäminen tasoitusvastuulle olisi epäjohtonmukaista siltä osin kuin se riittää tähän tarkoitukseen. Kattamisvaatimuksen alaisesta vastuuvastuusta olisi näin ollen jätettävä pois määrä, joka vastaa tällaisten potentiaalisten luottotappioiden kokonaismäärää, ei kuitenkaan siltä osin kuin tämä määrä ylittää tasoitusvastuun kokonaismäärän.

Vastaavasti lakisääteisen eläkevakuutuksen toiminnan erityisluonteesta johtuen katteeksi tulisi voida hyväksyä eräitä eläkelaitosten yhteisvastuusta johtuvia eriä. Tämän mukaisesti pykälän 3 momentin 7 kohdassa ja 5 momentin 12 kohdassa sosiaali- ja terveysministeriölle annetut valtuudet merkitsevät, että ministeriö voi määräyksissään sulkea vastuuvastuusta kattamisvelvollisuuden ulkopuolelle sellaisia eriä, joiden osalta työeläkevakuutuksen erityisluonne tätä edellyttää, tai kelpuuttaa katteeseen muitakin kuin yleisiin säännöksiin sisältyviä eriä.

Kolmannessa vahinkovakuutus- ja kolmannessa henkivakuutusdirektiivissä esitetään suhteellisen harvoja täsmällisiä, suhdelukuina ilmaistuja määräyksiä siitä, miten 2 momentissa esitettyjen tavoitteiden, kuten katteena olevien varojen monipuolisuuden ja hajauttamisen saavuttaminen tulisi varmistaa. Sitä vastoin direktiivien 21—22 artiklaan sisältyy useita väljempiä määräyksiä siitä, millaisiin näkökohtiin kansallisessa lainsäädännössä on kiinnitettävä huomiota vastuuvastuun kattamista koskevia säännöksiä annettaessa. Esimerkkeinä voidaan mainita direktiivien 22 artiklan 3 kohdan määräykset siitä, että vastuuvastuun kattamista koskevassa kansallisessa lainsäädännössä on käsiteltävä rajoitetummin lainoja, joiden vakuutena ei ole pankkitakausta, vakuutusyhtiön takausta (luottovakuutusta), kiinnitystä tai muuta vakuutusta, kuin lainoja, joilla on tällainen vakuutus. Sama koskee vastaavasti arvopapereita, joilla ei

käydä kauppaa säännellyillä markkinoilla, verrattuna arvopapereihin, joilla käydään kauppaa tällaisilla markkinoilla.

Asetusluonnos on laadittu direktiivien 20—22 artikloihin sisältyvien määräysten ja ohjeiden mukaisesti ottaen kuitenkin tarpeellisuudessa määrin huomioon suomalaisten vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa vallitsevat erityspiirteet, jotka eräissä suhteissa poikkeavat olennaisesti useiden ETA-valtioiden, kuten Englannin, Ruotsin ja Tanskan, vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnasta. Suomalaisiin erityspiirteisiin kuuluu ennen kaikkea asiakasluottojen huomattava osuus vakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuudesta sekä pankkitakausten ja työeläkevakuutusta harjoittavien yhtiöiden osalta myös luottovakuutusten laajamittainen käyttö asiakasluottojen vakuutena.

Viimeksi mainituista erityspiirteistä johtuen ehdotetaan asetulusuonnoksen 8 §:n 3 momentissa, että riskikeskittymien rajoittamiseksi asetulusuonnoksen 8 §:n 1 momentissa esitetystä 5 prosentin pääsäännöstä poikettaisiin korottamalla vastaava suhdeluku lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuvastuun katteen osalta 30 prosenttiin, kun sijoituksen turvaavuudesta tosiasiallisesti vastaa ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen talletuspankki tai vakuutusyhtiö tai sellainen muu yhteisö, jonka kotivaltio on ETA-valtio ja jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa tässä tarkoitettuun talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön. Muiden vakuutusyhtiöiden vastuuvastuun katteen osalta poikettaisiin samoin edellytyksin asetulusuonnoksen 8 §:n 1 momentissa esitetystä 5 prosentin pääsäännöstä korottamalla vastaava suhdeluku 10 prosenttiin. Korotusta vastaava osuus sanotusta 30 (vastaavasti 10) prosentin enimmäismäärästä koskisi yksinomaan sellaisia velkasitoumuksia, joiden vakuutena on edellä tarkoitettu yhteisön antama takaus tai sen myöntämä luottovakuutus. Esimerkiksi tällaisen talletuspankin tai muun yhteisön osakkeisiin tehdyt sijoitukset jäisivät pääsäännön mukaisesti 5 prosentin (eräissä tapauksissa 10 prosentin) enimmäisrajan soveltamisalan piiriin.

Asetulusuonnoksen 8 §:n 4 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, miten tätä enimmäisrajaa on sovellettava ottaen huomioon ehdotetussa vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut edellytykset ja rajoitukset. Ministeriön olisi näissä mää-

räyksissä kiinnitettävä erityisesti huomiota asianomaisen talletuspankin, vakuutusyhtiön ja niihin rinnastetun muun yhteisön omien varojen määrään katteen haltijan vastuuvelan bruttomäärään verrattuna. Esimerkiksi suuren vakuutusyhtiön vastuuvelan kattamisen kannalta arvioitaisiin siten pientä paikallispankkia eri tavoin kuin suurta valtakunnallista pankkia. Vakuutusyhtiön varojen sijoittamista koskevis- sa suuntaviivoissa, jotka yhtiön hallituksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla, olisi käsi- teltävä myös näitä kysymyksiä ja erityisesti myös sitä, missä laajuudessa ja millaisin edellytyksin ulkomaiset pankit takaustenantajina ja ulkomaiset vakuutusyhtiöt luottovakuutus- ten myöntäjinä voivat olla kattamassa yhtiön vastuuvelkaa.

Asetusluonnoksen 14 § sisältää siirtymäsään- nökseen, jossa käsitellään asetusluonnoksen 4 §:n 1 momentissa säädetyn 40 prosentin rajan ylitystä. Jos yhtiön vastuuvelan katteena 31 päivänä joulukuuta 1994 olleet 4 §:n 1 momen- tissa tarkoitetut varat tuolloin ylittäisivät edellä mainitun rajan, sovellettaisiin 14 §:n mukaan 4 §:n 1 momenttia kysymyksessä olevaan yhtiöön käyttäen toistaiseksi enimmäisrajana 40 prosentin sijasta prosenttilukua, joka vastaisi yhtiössä tuona ajankohtana vallinnutta tosiasia- allista tilannetta. Yhtiön olisi kuitenkin viimeis- tään 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä huolehdittava ylityksen poistamisesta. Mikäli asianomainen yhtiö esimerkiksi olisi vuoden 1994 aikana hankkinut omistukseensa ja luke- nut vastuuvelan katteeseen uusia 4 §:n 1 mo- mentissa tarkoitettuja varoja siten, että nämä vuonna 1994 hankitut varat sisältyvät 14 §:ssä tarkoitettuun ylitteeseen, sosiaali- ja terveysmi- nisteriöllä olisi asetusluonnoksen 13 §:n 2 mo- mentin nojalla valta määrätä, ettei näitä varoja saa lukea yhtiön vastuuvelan katteeseen.

Vaatusvastuuvelan koko määrän kattami- sesta 10 luvun 3 §:n ja sen 5 momentissa tarkoitettun asetuksen edellyttämällä tavalla ai- heuttaa ongelmia lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittaville yhtiöille, koska niiden omat pää- omat ja varaukset suhteessa taseen loppusum- maan ovat muihin vakuutusyhtiöihin verrattui- na olennaisesti pienemmät. Eläkevakuutusyhti- öt tarvitsevat siten siirtymäajan, jonka kuluessa niille on annettava mahdollisuudet omien pää- omien ja varausten vahvistamiseen. Tämän vuoksi ehdotetaan asetusluonnoksen 16 §:ssä säädettäväksi, että lakisääteisen eläkevakuu- tuksen vastuuvelasta jätettäisiin asetusluonnok-

sen mukaista katetta koskevien rajoitusten ul- kopuolelle vuonna 1995 osuus, joka vastaa 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä, sekä vuosina 1996—1999 osuus, joka määräytyy vähentämällä edellä mainitusta prosenttiosuu- desta 2 prosenttiyksikköä jokaista vuoden 1995 jälkeen alkavaa kalenterivuotta kohden. Ehdot- tettu säännös johtaisi esimerkiksi siihen, että lakisääteisen eläkevakuutuksen vastuuvelan katteena olevista varoista saisi vuonna 1995 olla kiinteistöjä ja muita asetusluonnoksen 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja varoja yhteen- sä enintään 50 prosenttia vastuuvelan brutto- määrästä.

Lakiehdotuksen nyt kysymyksessä olevan pykälään lisättäväksi ehdotetun uuden 6 mo- mentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi vakuutusyhtiön pyynnöstä hyväksyä vas- tuuvelan katteeksi määrääjäksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja. Säännös on kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiiv- ien 21 artiklan 2 kohdan mukainen.

Edelleen tämän pykälän 7 momentin mu- kaan ministeriö voisi määrätä eläkevakuutus- liikettä harjoittavat vakuutusyhtiöt kattamaan vastuuvelan lisäksi myös muut vastuuvelkaan rinnastettavat erät. Tällaisia eriä olisivat esi- merkiksi ennakoon maksetut vakuutusmaksut ja eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevista kustannuksista johtuva eläkevakuutusyhtiön velka.

Pykälän uusi 8 momentti sisältää aikaisem- min jo mainitun säännöksen pykälän säännös- ten soveltamisesta yksinomaan jälleenvakuu- tusliikettä harjoittavaan yhtiöön.

Pykälään lisättäväksi ehdotetun uuden 9 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset 3 §:n soveltami- sesta. Asetusluonnoksen 13 §:n 1 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat mää- räykset vastuuvelan kattamisesta ja asetuksen soveltamisesta. Näissä määräyksissä olisi käsi- teltävä erityisesti myös vakuuksien arvostusta ja vakuuksien merkitystä luettaessa katteeseen niitä sitoumuksia, joihin vakuudet liittyvät.

3 a §. Vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 a §:ssä säädetään sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan se, mitä vastuuvelan katteesta 3 §:n 2 momentissa säädetään, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen si- dottua vakuutusta eli niin sanottua sijoitussi- donnaista vakuutusta.

Edellä selostetun 3 §:ää koskevan muutoseh-

dotuksen johdosta on myös 3 a §:n 1 momenttia muutettava siten, että viittaus 3 §:n 2 momenttiin muutetaan viittaukseksi 3 §:n 2—9 momenttiin.

Voimassaolevan 3 a §:n 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan ja sen katteena olevan omaisuuden vastaavuudesta sekä katteen luetteloinnista. Momentin korvaisivat pykälän uusi 2—5 momentti.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin, mitä sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin saisi kuulua.

Pykälän 3 momentin mukaan saisi sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuulua 2 momentissa tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteena olevien varojen lisäksi myös muita 3 §:n 5 momentissa tarkoitettuja varoja enintään osuus, jonka sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Pykälän 4 momentin mukaan sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka olisi katettava näiden vakuutusten arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuuluvien varoin. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi myöntää sijoitussidonnaisen vakuutuksen vastuuvelan katetta koskevia poikkeuksia, jotka kuitenkin eivät saisi vaarantaa vakuutettuja etuja tai 11 luvun mukaisten vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä.

Pykälän 5 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, miten vakuutusyhtiön on katettava sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka. Ministeriön määräyksissä olisi käsiteltävä erityisesti vastuuvelan katteeseen kuuluvien varojen sijaintia, vakuutuksen takaisinoston ja sijoituskohteen vaihdon rajoittamista sekä katteen luetteloinnista. Ministeriö voisi myös tarvittaessa antaa määräyksiä sijoitustoiminnasta aiheutuvien riskien hajauttamista koskevista periaatteista, joita vakuutusyhtiön on noudatettava sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määräävien sijoituskohteiden valinnassa.

Ehdotettua 2—4 momenttia vastaavat määräykset sisältyvät tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriön antamiin määräyksiin. Muutosehdotusten tarkoituksena on yhtäältä siirtää sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määrääviä sijoituskohteita koskevat keskeiset säännökset ministeriön määräyksistä va-

kuutusyhtiölakiin ja toisaalta täsmentää sitä, millaisista asioista ministeriön on annettava tai se voi antaa tarkempia määräyksiä.

4 §. Osakeyhtiölain 11 luvun 5 §:n 2 momentin säännöksen tultua kumotuksi vuoden 1993 alusta lukien varastovarausten käsittely määräytyy kirjanpitolain muutetun 19 ja 20 §:n mukaan. Lainkohtia ja niitä täydentäviä sosiaali- ja terveysministeriön määräyksiä on pidettävä riittävänä oikeusohjeena myös vakuutusyhtiölain 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettuna ennakkokulukirjauksen osalta. Viimeksi mainittu säännös voidaan näin ollen kumota tarpeettomana.

Muutetussa 4 §:ssä säädettäisiin sijoitusten arvostamisesta ja arvonorotusrahaston käytöstä siten kuin yleisperusteluissa on selvitetty.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 45 artiklan mukaan sijoitukset arvostetaan lähtökohtaisesti hankintameno. Saman direktiivin 51 artiklassa ja 49 artiklan 3 kohdassa säännellään, miten EY:n neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin arvonalennuksia ja poistoja käsittelevää 35 artiklaa sovelletaan vakuutusyrityksiin. Direktiivien mukaan kaikkien sijoitusten hankintameno on aina alennettava pysyvillä arvonalennuksilla. Muiden sijoitusten kuin maa-alueiden ja rakennusten osalta yritykset voivat kirjata kuluksi myös tilapäiset arvonalennukset. Viimeksi mainittujen arvonalennusten tekemistä voidaan maakohtaisesti myös vaatia siirtokelpoisten arvopapereiden osalta. Maa-alueiden ja rakennusten hankintameno voidaan alentaa vain pysyvillä arvonalennuksilla. Mikäli sijoituksen käypä arvo myöhemmin nousee, on tehty arvonalennus palautettava hankintameno tulosvaikutteisesti. Rakennusten hankintameno poistettaisiin vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan joko taseessa tai sen liitteessä.

Pykälän 1 momentin mukaan sijoitusten arvostaminen perustuisi hankintamenopohjaiseen laskentaan. Pääsääntöisesti kaikki arvonalennukset kirjattaisiin kuluksi. Käyttöomaisuudeksi ja saamisiksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voitaisiin jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Tällaisessakin tapauksessa sosiaali- ja terveysministeriö voisi vaatia arvonalennusten suorittamista, jos ministeriö katsoo sen tarpeelliseksi. Säännös vastaa direktiivin määräyksiä arvonalennusten palauttamisen osalta. Säännös on nykyisen käytännön mukainen.

Rakennusten hankintameno poistettaisiin

vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Pykälän 8 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, esitetäänkö suunnitelman mukaiset poistot tuloslaskelmassa ja taseessa vai tilinpäätöksen liitetiedoissa. Määräykset annettaisiin 31.12.1995 mennessä siten, että ne koskisivat jo vuoden 1995 tilinpäätöstä. Esittämistapa valittaisiin sen perusteella, miten muut ETA-valtiot soveltavat tilinpäätösdirektiivin 45 ja 51 artiklan sekä 49 artiklan 3 kohdan säännöksiä. Lisäksi otettaisiin huomioon kauppa- ja teollisuusministeriön yhtiöiden omaa pääomaa käsittelevän työryhmän raportin pohjalta mahdollisesti annettavien suunnitelman mukaisia poistoja ja poistoeroa koskevien yleisten säännösten ja ohjeiden vaikutus.

Pykälän 2 momentin mukaan joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voitaisiin vaihtoehtoisesti arvostaa 1 momentissa tarkoitettua sijoitusomaisuusarvopapereiden alimman arvon periaatteesta poikkeavalla tavalla. Vastaava menettely on valittu myös useissa EU-maissa. Mikäli joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet arvostetaan taseessa alimpaan arvoon, saattavat voimakkaat korkotason ja näin ollen myös käypien arvojen heilahtelut muodostaa ongelman oman pääoman riittävyyden ja erityisesti eläkevakuutusyhtiöiden korkovaatimuksen täyttämisen kannalta, mikäli rahoitusmarkkinavälineistä muodostunut sijoitussalkku on suuri.

Sosiaali- ja terveysministeriö määritteli tarkemmin käytettävän hankintamenon. Direktiivin 55 artiklan mukaisesti nimellisarvon ja hankintahinnan erotus jaksotettaisiin korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkittäisiin hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Varovaisuuden periaatteesta seuraa, että tasearvoa olisi kuitenkin alennettava, jos rahoitusmarkkinavälineen arvo on alentunut pysyvästi. Lisäksi ministeriö määräisi, että arvostustavan valinta on tehtävä tase-eräkohtaisesti ja valittua arvostustapaa on noudatettava jatkuvasti.

Suomessa yleisesti noudatetun kirjanpitolukutavan mukaan käyttöomaisuus esitetään taseessa hankintamenon tai sen poistamattoman hankintamenon määräisenä. Jos käyttöomaisuuden todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen kirjanpi-

tolain 18 §:n nojalla merkitä poistamattoman hankintamenon lisäksi enintään todennäköisen luovutushinnan ja poistamattoman hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Samaa menettelyä, edellä 1 momentin yhteydessä käsiteltyjä rakennusten poistoja mahdollisesti lukuunottamatta, ehdotetaan pykälän 3 momentissa sovellettavaksi vakuutusyhtiöiden omistamiin maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin, arvopapereihin ja muihin niihin verrattaviin hyödykkeisiin.

Nykyisten säännösten mukaisesti ehdotetaan, että arvonorotuksen voisi tehdä joko arvonnousuvuonna tai myöhemmin ja että tilikauden aikana tehty sijoitusomaisuuden arvonorotus on merkittävä tuloslaskelmaan mutta käyttöömaisuuden arvonorotus taseen vastatavain arvonorotusrahaan. Ehdotettu sääntely poikkeaa vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivin kirjaimellisista määräyksistä. Direktiivin 44, 46 ja 47 artiklan mukaan arvonnousu voidaan kirjata vain käytettäessä käypiä arvoja. Koko arvonnousu on merkittävä arvonnousuvuonna joko tuloslaskelmaan tai arvonorotusrahaan, mutta toisaalta tuloutetusta arvonnoususta haluttu määrä voidaan artiklan 22 sallimalla bruttoperiaatteella jaksottaa tuleville vuosille. Ehdotetut säännökset netottavat arvonnousukirjauksen ja sen jaksotuskirjauksen sekä tuloslaskelmassa että taseessa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö antaisi määräykset, joiden mukaan liitetiedoissa olisi kerrottava se osa arvostuserosta, jota ei ole kirjattu taseeseen arvonorotuksena. Näin toteutettuna suomalaisten vakuutusyhtiöiden tilinpäätös täyttäisi kokonaisuutena direktiivin tietosisältövaatimukset.

Pykälän 4 momentin mukaan hyödyke ehdotetaan siirrettäväksi sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen tasearvon määräisenä. Ehdotettu sääntely vastaa direktiivin 44 artiklaa, jonka mukaan arvonnousuvuonna on ratkaistava, tuloutetaanko arvostuseron muutos vai merkitäänkö se arvonorotusrahaan. Koska sijoitus- ja käyttöomaisuusryhmittely tunnetaan vain Suomen lainsäädännössä, ei omaisuuden käyttötarkoituksen muutos mahdollista aikaisemman arvonnousun käsittelyn muuttamista. Ehdotettu sääntely vastaa myös nykyistä käytäntöä. Käyttötarkoituksen muuttumisen seurauksena voi sijoitusomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteen kohdistua arvonorotusrahaan merkittyjä arvonorotuksia ja käyttö-

omaisuudeksi katsottavaan omaisuuteen tuloutettuja arvонkorotuksia. Käytännössä käytötarkoituksen muutos koskee lähinnä kiinteistösiijoituksia.

Pykälän 5 momentti sisältää säännökset sen tapauksen varalle, että arvонkorotus osoittautuu aiheettomaksi. Tuloslaskelmaan merkitty arvонkorotus on tällöin oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvонkorotusrahastoon merkitty arvонkorotus on peruutettava.

Pykälän 6 momentti sisältää säännökset arvонkorotusrahaston käytöstä. Säännökset ovat tarpeen, sillä 4 momentista ja ennen vuotta 1978 voimassa olleista säännöksistä johtuen arvонkorotusrahasto voi osakeyhtiölain 11 luvun 4 §:n 1 momentin sääntelystä poiketen sisältää käyttöomaisuuden arvонkorotusten ohella myös sijoitusomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvонkorotuksia. Osakepääoman ja pohjarahaston kartuttamiseen rahastoa saisi kuitenkin käyttää vain siltä osin kuin se on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvонkorotuksista. Ratkaisevana pidettäisiin osakepääoman tai pohjarahaston kartutushetken tilannetta. Myöhempi hyödykkeen käytötarkoituksen muutos ei 4 momentista johtuen edellyttäisi arvонkorotuksen peruuttamista.

Sijoitusomaisuuden arvонkorotuksiksi siirtynyt arvонkorotusrahastoa ja ennen vuotta 1978 toteutettuja sijoitusomaisuuden arvонkorotuksia ei voisi käyttää osakepääoman korottamiseen eikä pohjarahaston kartuttamiseen. Ne olisivat sidottua omaa pääomaa, jota ei voi käyttää voitonjakoon.

Vakuutusyhtiölain 11 luvun 6 §:n mukaiseen oman pääoman vähimmäismäärään tämäkin arvонkorotusrahasto sen sijaan sisältyisi. Kulujen kattamiseen ja voitonjakoon sijoitusomaisuuden arvонkorotusrahasto olisi, käyttöomaisuuden arvонkorotusrahaston tavoin, käytettävissä vasta arvонkorotuksen peruuttamisen jälkeen eli yleensä omaisuuden myyntivuonna.

Käyttöomaisuuden osalta säännökset ovat samat kuin muillakin suomalaisilla yrityksillä. Sen sijaan sijoitusomaisuutta koskevat säännökset johtuvat vakuutusyritysten tilinpäätös-direktiivin pakottavista säännöksistä ja aikaisemmasta suomalaisesta lainsäädännöstä. Arvонkorotusrahaston käyttöä koskevat rajoitukset ja rahaston jakaantuminen sijoitus- ja käyttöomaisuuden arvонkorotusten osuuteen tulisi tästä syystä esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tätä kos-

kevat määräykset. Yhtiöiden olisi myös kirjanpidossaan pidettävä sijoitus- ja käyttöomaisuusluontoiset sijoitukset erillään.

Pykälän 7 momentin mukaan taseen liitteenä olisi ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo. Säännös on vakuutusyritysten tilinpäätös-direktiivin 46 artiklan vertailtavuustavoitteen mukainen. Vaikka kumpikaan arvo ei direktiivin kirjaimellisten määräysten mukaisesti näy suoraan taseesta, vastaavat tiedot olisivat liitetiedoissa.

Pykälän 8 momentissa edellyttäisiin, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi direktiivin edellyttämät tarkemmat määräykset käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä, sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta. Sääntelyllä pyritään erityisesti parantamaan käypien arvojen luotettavuutta sekä selventämään alkuperäisen hankintamenon ja arvonalennuksilla ja suunnitelmapoistoilla alennetun hankintamenon käsitteitä. Suunnitelmapoistoja on käsitelty tarkemmin 1 momentin perusteluissa.

4 a §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, ettei se, mitä 4 §:n 1—7 momentissa säädetään, koskisi henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettuja sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi velvollisuudesta esittää sijoitussidonnaisen vakuutuksen vastuuvelan katteena olevat sijoitukset taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Hankintameno ilmoitettaisiin taseen liitteenä. Käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos olisi merkittävä muutosvuonna tuloslaskelmaan täysimääräisenä. Ehdotettu sääntely vastaa vakuutusyritysten tilinpäätös-direktiivin 44 artiklan 1 kohdan määräyksiä.

Koska ehdotetun 1 momentin mukaan se, mitä 4 §:n 1—7 momentissa säädetään, ei koskisi sijoitussidonnaisia vakuutuksia, näiden vakuutusten vastuuvelan katteena olevien sijoitusten liitetiedoissa esitettävää hankintamenoa ei alennettaisi 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla arvonalennuksilla. Ehdotettu menettely vastaa direktiivin 51 artiklan määräyksiä.

8 §. Osakeyhtiölain 11 luvun 7 §:n 1 momenttiin sisältyi vuoden 1992 loppuun säännös velvollisuudesta ilmoittaa konserniin kuuluvien yhtiöiden keskinäisten saamisten ja velkojen yhteismäärä taseessa tai sen liitteenä. Kirjanpitolain muutosten johdosta säännös kumottiin vuoden 1993 alusta lukien. Ehdotetussa muodossaan pykälä ei enää sisällä osakeyhtiölain

11 luvun 7 §:n kumottua 1 momenttia vastavaa säännöstä. Pykälän muut muutokset ovat muodollisia tai tekstiä selventäviä. Sosiaali- ja terveysministeriölle pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä annettu harkintavalta mahdollistaisi sen, ettei työeläkemaksujen niin sanottua takaisinlainausta tarvitsisi sääntelyn tarkoitus huomioon ottaen sisällyttää erittelyyn.

9 §. Pykälän nykyisen 3 kohdan mukaan tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on ilmoitettava käyttö- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden ja osakkeiden osalta verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä.

Kohta ehdotetaan muutettavaksi, koska vakuutusyhtiöiden tilinpäätöksistä käy ilmi sijoitusten käypä arvo ja hankintameno. Verotusarvon ilmoittamisella ei näin ollen ole merkitystä.

Osakeyhtiölain 11 luvun 8 §:n 6 kohdassa on nykyään EY:n neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 43 artiklan 12 ja 13 kohtaa vastaava säännös velvollisuudesta antaa tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä tieto hallintoneuvoston tai hallituksen jäseniä taikka toimitusjohtajaa koskevista eläkesitoumuksista sekä heille myönnettyistä lainoista. Vastaava säännös edellä mainittuja henkilöitä koskevista niistä eläkesitoumuksista, jotka aiheutuvat heidän tässä tarkoitetuista tehtävistään, ja heille myönnettyistä lainoista ehdotetaan lisättäväksi pykälään sen 4 kohdaksi.

10 §. Osakeyhtiölain 11 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan konsernitilinpäätökseen on liitettävä lain 10 luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa myös konsernin rahoituslaskelma. Vakuutusyhtiöiden osalta konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus ei riipu konsernin koosta. Tähän nähden on tarkoituksenmukaista, että emoyhtiön toimintakertomukseen osakeyhtiölaista poiketen on aina liitettävä konsernin rahoituslaskelma. Pykälän 1 momenttiin on tehty tätä vaatimusta vastaava lisäys.

11 luku. Toimintapääoma

1 §. Pykälän 1 momentti on muotoiltu uudelleen. Sisältöä on selvennetty siten, että myös toimintapääomaa vähentävät velat on arvioitava sosiaali- ja terveysministeriön määäämien periaatteiden mukaisesti. Tarkoituksena on, että myös velat ja sitoumukset, joita ei ole

kirjattu taseeseen, on vähennettävä, jos niiden suoritusvelvollisuutta on pidettävä ilmeisenä. Esimerkkinä tällaisesta on yhtiön oman henkilökunnan eläkkeistä aiheutuva kattamaton eläkevastuu.

Toimintapääomaan luettavista eristä säädetäisiin edelleenkin tarkemmin asetuksella. Laskieldotukseen liitetty luonnos asetukseksi vastaa pääosin nykyistä 1 päivänä tammikuuta 1994 voimaantullutta vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä annettua asetusta (1646/93). Mainittua asetusta laadittaessa on nimittäin jo otettu huomioon kolmansien vahinko- ja henkivakuutusdirektiivien vaatimukset. Tähän hallituksen esitykseen liitetty luonnos sisältää näin ollen voimassaolevaan asetukseen verrattuna vain lähinnä säädöstekstin sisältöä selventäviä muutoksia. Erityisesti on haluttu selventää ehtoja, joilla uudenaikaiset oman ja vieraan pääoman välimuotoa olevat pääomaerät voidaan sisällyttää toimintapääomaan. Tärkeimmät ehdot ovat tällaisten pääomaerien etuoikeudettomuus vakuutusyhtiön velkoihin nähden ja se, että näitä pääomaeria ei jouduta maksamaan takaisin siten, että yhtiön vakavaraisuus takaisinmaksun seurauksena ylätöksellisesti vaarantuisi.

4 §. Lakisäateistä eläkevakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden toimintapääoman vähimmäismäärän laskentasäännöstä ehdotetaan korjattavaksi vastaamaan vuoden 1994 alusta toteutettua TEL:n mukaisen perusvakuutuksen perhe-eläketurvan rahoitustekniikan muutosta.

6 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 24 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 25 artiklan mukaan myös niin kutsuttu pääomalaina, eli laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla, lasketaan vakuutusyhtiön varoiksi toimintapääomaa laskettaessa. Luottolaitostoinnasta annetun lain 74 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan luottolaitoksen omiin varoihin luetaan sen vakavaraisuussuhdetta laskettaessa myös luottolaitoksen liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla. Jotta vakuutusdirektiivejä sovellettaisiin johdonmukaisesti ja jotta vakuutusyhtiötä koskevat pääomavaatimukset eivät asettaisi niitä tässä suhteessa eriarvoiseen asemaan pankkeihin verrattuna, ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että henkivakuutusyhtiöltä vaadittavan oman pääoman vähimmäis-

määrää laskettaessa omaan pääomaan rinnastetaan myös pääomalaina sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin.

Voimassaolevassa laissa pykälän 2 momentissa edellytetään, että takuumäärän vähimmäismäärää vastaava osuus toimintapääomasta koostuu asetuksella määritellyistä eristä. Momentin sisältöä ehdotetaan muutettavan siten, että vaatimus kohdistuisi myös puoleen takuumäärästä, jolloin säädös vastaisi ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 20 artiklan sisältöä.

12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

1 §. Lakiehdotuksen 13 luvun säännösten mukaan henkivakuutuksen laskuperusteiden ennalta vahvistamisesta luovuttaisiin. Pykälän 1 momenttiin on tehty tämän muutoksen vaatima korjaus. Lisäksi lakisääteisen työeläkevakuutuksen osalta on lisätty viittaus TEL 12 a §:n 2 momenttiin, koska 13 luvun säännökset eivät enää koske työntekijäin eläkelain mukaisista vakuutusliikettä, vaan vastaavat säännökset on siirretty TEL 12 a §:ään.

2 §. Vakuutusyhtiölain vuoden 1993 muutosten yhteydessä uudistettiin vakuutusyhtiölain 11 lukuun sisältynyt toimintapääomaa koskeva säännöstö. Muuttamatta jäi tällöin lain kyseessä oleva pykälä, jossa olevissa viittauksissa oman pääoman ja toimintapääoman suhteeseen voitonjaon rajoituksena ei oteta riittävästi huomioon toimintapääomaa koskevaa uutta sääntelyä. Pykälä ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi.

Pykälän 1 momentissa kiellettäisiin jakamasta voittoa osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 1 momentissa ja saman luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, jos vakuutusyhtiön oma pääoma alittaa 11 luvun 6 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän. Koska viimeksi mainittua pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että niin sanotut pääomalainat rinnastettaisiin yhtiön omaan pääomaan tarkasteltaessa oman pääoman vähimmäisvaatimuksen täyttymistä, ehdotetaan tässä käsiteltävää muutettavaksi siten, että pääomalainaa ei kuitenkaan otettaisi huomioon tutkittaessa täytyvätkö ehdot voitonjakokiellolle. Voitonjaon muut edellytykset säätelisi osakeyhtiölaki taustalakina.

Osakeyhtiölaissa ei ole nimenomaista voitonjakosäännöstä sen tapauksen varalta, että konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty jotakin

tytäryhtiötä. Kirjanpitolautakunnan konsernitilinpäätöksen laatimisesta antaman yleisohjeen kohdassa 2.1. edellytetään kuitenkin, että emoyrityksen ollessa osakeyhtiö, tilinpäätöksen liitetiedoissa on erityisesti selvitettävä, mitä yhdistelemättä jättäminen on vaikuttanut emoyrityksen jakokelpoiseen omaan pääomaan. Emoyhtiön voitonjakoa koskevan erityisrajoituksen säätämistaustan muodostaa käsitys konserniyhtiöistä taloudellisena kokonaisuutena. Käsitys ei sellaisenaan sovellu tapaukseen, jossa tytäryhtiö harjoittaa lakisääteistä eläkevakuutusta. Yhdenmukaisesti sen kanssa, ettei eläkevakuutusyhtiötä lakiehdotuksen 10 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan yhdistellä konsernitilinpäätökseen, emoyhtiön voitonjaon erityiseen rajoittamiseen ei voida katsoa olevan riittävää perustetta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tämän mukaisesti, ettei 10 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä oteta huomioon osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisista emoyhtiön jakokelpoisen voiton enimmäismäärää laskettaessa.

3 §. Pykälään on tehty 1 §:n perusteluissa mainitusta syystä muodollinen korjaus.

5 §. Pykälän 1 momentissa säädetään muun muassa vakuutusyhtiön johtoon kuuluville henkilöille ja heidän omaisilleen annettavan rahallainan vakuudesta sekä vastavakuudesta, kun vakuutusyhtiö on antanut vakuuden mainittujen henkilöiden velvoitteista. Kun lainkohdassa viitataan muutettavaksi ehdotettuun 10 luvun 3 §:n 2 momenttiin, momentti on jouduttu kirjoittamaan uudelleen. Ehdotuksen mukaan momentissa tarkoitettulla lainalla ja vakuudella tulisi olla takaus, jonka on antanut ETA-valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus.

13 luku. Henkivakuutus

Vakuutusyhtiölain 13 luku, johon vuonna 1993 tehtiin eräitä muutoksia, sääntelee henkivakuutusta ja muuta pitkäaikaista vakuutusta varsin yksityiskohtaisesti. Toiminta edellyttää valvontaviranomaisen etukäteen vahvistamia laskuperusteita. Laskuperusteilta vaaditaan turvaavutta ja kohtuullisuutta.

EY:ssä noudatettavien periaatteiden lähtökohdana on kilpailun vapauttaminen, jolla katsotaan päästävän kuluttajien kannalta parha-

seen lopputulokseen. Tämän vuoksi kaikenlainen ennakkovalvonta perustevahvistuksineen ja vastaavine vaatimuksineen kielletään. Valvonta suoritetaan jälkikäteisvalvontana ensi sijassa yhtiön vakavaraisuustasoa valvomalla. Erittäin keskeistä tältä osin on, että vastuuvetäjä on kaikissa tilanteissa riittävän turvaavasti määrätty.

Ehdotettujen uusien säännösten ensisijaisena tavoitteena on muuttaa suomalainen sääntely ja valvonta EY:ssä noudatettavia periaatteita vastaavaksi. Säännösten toisena tavoitteena on mahdollistaa kuluttajansuojan kannalta tarpeellisten valvontatoimien suorittaminen myös tulevaisuudessa.

Nykyisen 13 luvun säännökset vastuuvetäjän määräämisessä noudatettavista periaatteista on lakiehdotuksessa siirretty 10 lukuun, jossa muutenkin säädettäisiin vastuuvetäjästä. Lakiehdotuksen 13 luku koski vain henkivakuutusta ja vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvia vakuutuksia, jotka on otettu henkivakuutusta koskevan sääntelyn piiriin siksi, että myös henkivakuutusyhtiöillä on oikeus myöntää niitä. Lakisääteisten vahinkovakuutusten osalta mm. maksuja koskeva sääntely tapahtuu niitä koskevilla erityislaeilla. Muissa vahinkovakuutuksissa vastaavia säännöksiä ei katsota tarvittavan.

1 §. Nykyisen lain mukaan henkivakuutuksen ja muun pitkäaikaisen vakuutuksen laskuperusteet on vahvistettava etukäteen. Perusteissa tulee määritellä vakuutusmaksut, vastuuvetäjä, vapaakirja, takaisinostoarvo, vakuutusmaksun laiminlyönnin seuraukset ja menettely tapauksessa, jossa vakuutus lakkaa muun syyn kuin vakuutustapahtuman johdosta ennen sovitua aikaa.

Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan yhtiöllä on sen lisäksi, mitä 10 luvun 2 §:ssä säädetään vastuuvetäjän laskuperusteista, edelleenkin oltava myös vakuutusmaksujen laskuperusteet. Niissä määrätään vakuutusmaksujen laskennasta tai siitä, miten vakuutusturva määräytyy maksettujen maksujen perusteella, sekä takaisinostoarvon ja vapaakirja-arvon laskennasta. Perusteiden vaatimiselle on kaksi syytä. Ne helpottavat viranomaisten suorittamaa valvontaa. Lisäksi ne antavat, erityisesti yksityishenkilöiden ottamissa vakuutuksissa, keinon tarvittaessa selvittää vakuutus sopimuksen toteutumista ja sen kohtuullisuutta. Perusteet on rajattu koskemaan kysymyksiä, joiden osalta

saatetaan jälkikäteen joutua tässä tarkoitettuihin selvittelytoimiin.

Perusteille ei enää vaadittaisi viranomaisen vahvistusta. Yhtiö saattaisi esimerkiksi jotakin ryhmää vakuuttaessaan laatia juuri sille sopivat erityisperusteet. Kun vastuuvetäjän riittävyys on vakavaraisuusvalvonnan eräs keskeinen kohde, on mahdollista, että sosiaali- ja terveysministeriö vaatii vakuutusyhtiöitä toimittamaan sille käyttämänsä vastuuvetäjän määräämisperusteet. Tämä voi olla myös eräs tapa toteuttaa näiden perusteiden julkisuusvaatimus direktiivin edellyttämällä tavalla.

Pykälän 2 momenttiin on otettu nykyisen lain 2 §:n 2 momenttia vastaava säännös velvollisuudesta laatia laskuperuste siten, että siitä käy ilmi, miten vakuutetut jaetaan ryhmiin yhtiön vastuuseen vaikuttavien seikkojen perusteella.

2 §. Nykyisen lain mukaan henkivakuutuksen maksuperusteet tulee laatia ensi sijassa turvaaviksi. Tämä tarkoittaa sitä, että maksun tulisi aina sisältää jonkinsuuruinen varmuuslisa.

EY:ssä noudatettavien periaatteiden mukaan maksuille ei aseteta näin pitkälle menevää turvaavuusvaatimusta. EY:ssä myytävien uusien vakuutusten maksutaso tulee määritellä siten, ettei yhtiölle asetettujen vakavaraisuusvaatimusten täytyminen vaarannu. Uusilla vakuutuksilla tarkoitetaan tällöin kaikkia yhtiön tuotevalikoimassa olevia vakuutuksia, joita se markkinoi nykyisille ja uusille asiakkailleen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kilpailusyistä maksu voidaan asettaa alemmaksi kuin arviot vakuutuksen yhtiölle aiheuttamista menoista edellyttäisivät, kunhan syntyvä alijäämä pystytään peittämään vaarantamatta yhtiön vakavaraisuutta.

Hyvän vakuutustavan voitaneen katsoa estävän myös sellaisen jatkuvan alihinnoittelun, jonka seurauksena yhtiön voittoon osallisten vakuutusten tuottoja jouduttaisiin käyttämään jatkuvasti joidenkin vakuutuslajien tappion peittämiseen.

Ehdotettu uusi 2 § vastaa sisällöltään edellä mainittuja EY:ssä noudatettavia periaatteita.

3 §. Henkivakuutustoiminta aikaansaa ylijäämää sen vuoksi, että vakuutusmaksut yleensä määritellään turvaaviksi. Toisaalta myös yhtiön toimintapääoma tuottaa. Tavallisesti osa ylijäämästä palautetaan erilaisina lisäetuina vakuutuksenottajille. Nykyisen lain mukaan lisäetujen antamisessa on sovellettava kohtuusp-

riaatetta. EY-direktiivit eivät suoranaisesti edellyttä kohtuusperiaatteen soveltamista. Tästä huolimatta on tarkoituksenmukaista säilyttää vakuutusyhtiölaissa kohtuusperiaate samalla selvittäen sen sisältöä nykyiseen sääntelyyn nähden.

Lakiehdotuksen 3 §:n lähtökohtana on, että osa myytävistä vakuutuksista on sellaisia, joilla voi olla osuus vakuutusliikkeen tuottamaan ylijäämään. Osa vakuutuksista taas ei lähtökohtaisesti, esimerkiksi niiden hinnoittelun vuoksi, ole osallisena ylijäämää jaettaessa. Pykälässä on omaksuttu se periaate, että kohtuullinen osa siitä ylijäämästä, joka on syntynyt ylijäämään osallisista vakuutuksista, on palautettava vakuutetuille, mikäli yhtiön vakavaraisuustaso sen sallii. Ennen lain voimaantuloa otetut vakuutukset voitaneen katsoa, kuten tähänkin asti, ylijäämään osallisiksi.

Lisäetujen tason määrittelyssä tulisi pykälän 1 momentin mukaan pyrkiä myös lisäetujen tason jatkuvuuteen. Jatkuvuusvaatimuksen tarkoituksena on estää johtamasta kuluttajaa harhaan ylisuurilla, vakuutussopimuksen suunniteltuun keston nähden lyhyenä aikana annettaviksi suunnitelluilla eduilla. Jatkuvuusvaatimuksen tarkoituksena ei ole estää poikkeuksellisten lisäetujen antamista silloin, kun vakuutuksenottajille selvitetään, että on kysymys eduista joiden taso on määritelty tavanomaista, jatkuvaa lisäetujen tasoa korkeammaksi.

Toimintapääoman tuotto ja ylijäämän jakoon osallistumattomien vakuutusten tuottama ylijäämä sekä se osa ylijäämään osallistuvien vakuutusten tuottamasta ylijäämästä, jota ei kohtuullisuusvaatimuksen johdosta ole jaettava vakuutuksille, olisi yhtiön vapaasti käytettävissä. Se voidaan käyttää joko vakuutuksenottajille annettaviin lisäetuihin, yhtiön vakavaraisuuden kartuttamiseen tai voitonjakoon omistajille.

Pykälän tarkoittama sääntely on haluttu säilyttää laissa lähinnä sen vuoksi, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa estää turvausperiaatteen soveltamisesta syntyvän ylijäämän siirtymisen kohtuuttomassa määrin omistajille ja ylijäämän jakoon osallisten eri vakuutuksenottajaryhmien epätasapuolisen kohtelun.

Pykälän 2 momentin mukaan myös lisäetujen jakotavasta on laadittava laskuperusteet. Laskuperusteiden tarkoitus on tässäkin tapauksessa helpottaa jälkikäteisvalvontaa ja osaltaan antaa mahdollisuus kuluttajien vaatimien selvitysten tekemiseen.

4 §. Nykyisen lain mukaan vastuuvelan pienentyessä on vapautuva vastuu siirrettävä niin sanottujen lisäetujen vastuuseen. Tämä on eräs kohtuusperiaatteen sovellutus. Vapautuva vastuu on osoitus siitä, että perityt vakuutusmaksut ovat osoittautuneet liian suuriksi. Uuden lainsäädännön mukaan näin ei enää ole, sillä maksun ja vastuuvelan laskuperusteet eivät enää välttämättä vastaa toisiaan.

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan luvun 1 §:ssä ja 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen laskuperusteiden muutos ei saa alentaa vakuutuksen takaisinostoarvoa, ellei vakuutuksenottajalle anneta ensin mahdollisuutta lopettaa vakuutuksensa nostamalla vanhojen perusteiden määrätty korkeampi takaisinostoarvo. Tätä on pidettävä eräänlaisena kohtuusperiaatteen ilmenemismuotona, sillä takaisinostoarvo kuvaa sitä määrää, johon vakuutuksenottaja olisi oikeutettu, jos sopimus purettaisiin tarkasteluhetkellä.

Toisenlainen kohtuusperiaatteen muoto on pykälän mukaan se, ettei laskuperusteiden muuttuminen saa myöskään alentaa vakuutuksen vapaakirja-arvoa. Tältä osin sallittaisiin kuitenkin kaksi poikkeusta. Jos muutos aiheutuu lainsäädännön muuttumisesta tai yleisen korkotason merkittävästä alenemisesta, voitaisiin vakuutuksen vapaakirja-arvoa alentaa.

Lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvassa muutoksessa on kysymys esimerkiksi siitä, että vakuutussopimuksen mukaan korvaus on se osa kokonaisvahingosta, joka ylittää jonkin lain perusteella saatavan korvauksen. Jos lakisääteinen korvaus pienenee, kasvaisi vakuutusyhtiön vastuulle jäävä korvauksen osa täysin yhtiöstä riippumattomasta syystä suuremmaksi kuin vakuutusmaksua määrättäessä on osattu arvioida. Tällöin sallittaisiin vakuutuksen vapaakirja-arvon alentaminenkin. Vastaavasti, jos yleinen korkotaso laskee niin paljon, että vastuuvélkalaskelmissa käytettävää korkokantaa on pakko alentaa, on kohtuutonta edellyttää, että yhtiö määritteli vakuutuksen vapaakirja-arvon olettaen laskuperustekorona olevan tulevaisuudessakin korkeampi kuin vastuuvélkalaskelmissa sovellettava korkokanta. Yleisen korkotason muuttuminen todettaisiin sillä, että sosiaali- ja terveysministeriö päättää alentaa vastuuvélkalaskelmissa sovellettavan koron ylärajaa. Tarkoituksena on, että yhtiöllä olisi oikeus alentaa vapaakirja-arvoa vain niin paljon, kuin ministeriön tekemä laskuperustekorona ylärajan alentaminen edellyttää. Ta-

kaisinostoarvon säilyttämisvaatimus takaa näissäkin tapauksissa sen, ettei vapaakirja-arvon alentaminen johda vakuutuksenottajan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Vakuutuksen vapaakirja-arvo on sitä vastoin säilytettävä ennallaan silloin, kun yhtiön suorittama perustemuutos aiheutuu esimerkiksi sen oman hinnoitteluvirheen korjauksesta tai sen oman sijoitustoiminnan tuottojen vähentymisestä.

Vakuutusyhtiölain voimassa olevan 13 luvun 6 §:n mukaan henkivakuutusyhtiö ei saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa tehdä sopimusta sellaisten henkivakuutusten jälleenvakuuttamisesta, jotka yhtiö vastaisuudessa myöntää, ellei sopimusta voida yhtiön puolesta irtisanoa lakkaavaksi ilman korvausta viimeistään vuoden kuluttua irtisanomisesta. Tällaiseen sääntelyyn ei nykyoloissa voida katsoa olevan erityistä tarvetta. Vastaavaa säännöstä ei tämän vuoksi ole otettu ehdotettuun uuteen 13 lukuun.

14 luku. Vakuutusyhtiöiden valvonta

1 §. Pykälän uuteen 2 momenttiin on lisätty kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 9 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 8 artiklan sisältämää kotimaan valvonnan periaatetta koskevat säännökset. Tämän periaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö vastaa siten suomalaisen vakuutusyhtiön talouden valvonnasta sekä yhtiön Suomessa tapahtuvan toiminnan että myös sen toiminnan osalta, jota yhtiö harjoittaa muussa ETA-valtiossa joko sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella. Tämä valvontaoikeus ei kuitenkaan yleensä ulottuisi niihin ETA-valtioihin, jotka eivät sovellu Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Talouden valvonta sisältää vakuutusyhtiön koko liiketoiminnan vakavaraisuuden, vakuutusteknisen vastuuvelan ja sitä kattavien varojen tarkastamisen. Jos yhtiö harjoittaa vahinkovakuutusluokan 18 mukaista matka-apuvakuutusta, ministeriön valvonta ulottuu myös niiden teknisten voimavarojen tarkastamiseen, jotka yhtiöllä on käytettävissään sellaisiin avustustoimiin, joihin se on sitoutunut.

4 §. Voimassa olevan lain 4 §:n mukaan ministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja

muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään. Käytännössä tarkastustoiminta on tapahtunut sekä yhtiön toimitiloissa suoritettavissa tarkastuksissa että ministeriölle toimitettujen asiakirjojen perusteella.

Kolmansissa direktiiveissä edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että valvontaviranomaisella on tarvittavat valtuudet ja keinot sen alueella kotipaikan omaavien vakuutusyritysten liiketoiminnan valvontaan. Näiden valtuuksien ja keinojen on annettava valvontaviranomaiselle mahdollisuus muun muassa perehtyä yksityiskohtaisesti yrityksen tilaan ja koko liiketoimintaan joko keräämällä tietoja tai vaatimalla vakuutusliikettä koskevia asiakirjoja taikka suorittamalla tarkastuksia paikan päällä yrityksen toimitiloissa. Pykälän 1 momenttiin on tämän johdosta lisätty nykyisestä laista puuttuva nimenomainen maininta siitä, että ministeriöllä on oikeus suorittaa tarkastuksia myös vakuutusyhtiön toimitiloissa.

Kun vastuu vakuutusyhtiön talouden valvonnasta on yksinomaan yhtiön kotipaikan valvontaviranomaisella, on pykälän 2 momenttiin kirjoitettu säännös siitä, että sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa myös vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa olevan edustuston toimintaa. Tarkastuksesta on ilmoitettava sen valtion vakuutus-tarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jossa edustusto sijaitsee. Tarkastuksen voivat suorittaa joko ministeriön omat virkamiehet tai ministeriön tähän tehtävään valtuuttamat edustajat. Sijaintivaltion valvontaviranomaisella on oikeus osallistua tässä valtiossa tapahtuvaan tarkastukseen.

ETA:n sekakomitean päätöksen johdosta pykälän 3 momentissa säädettäisiin, ettei ministeriön 2 momentissa tarkoitettu tarkastusoikeus yleensä koske niissä ETA-valtioissa, jotka eivät sovellu Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, toimivia suomalaisten vakuutusyhtiöiden edustustoja.

Pykälän 4 momentti erityisistä asiantuntijoista on samansisältöinen kuin nykyinen 4 §:n 1 momentin viimeinen virke.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia.

5 §. Pykälä sisältää toimiluvan rajoittamista ja peruuttamista lukuun ottamatta säännökset niistä hallinnollisista pakkokeinoista, joita ministeriö voi käyttää vakuutusyhtiötä vastaan, jos yhtiö ei noudata lakia, toimilupaa, ja

yhtiöjärjestyksensä tai ministeriön antamia määräyksiä. Ministeriö voi käyttää pakotteita myös silloin, kun yhtiö menettelee hyvän vakuutustavan vastaisesti tai yhtiön toiminnassa muutoin ilmenee väärinkäytöksiä. Ensi vaiheessa ministeriö voi antaa asiassa yhtiölle huomautuksen. Ministeriö voi myös kehottaa yhtiötä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhtiötä jatkamasta virheellistä menettelyä.

Nykyisessä laissa asetettu kuuden kuukauden määräaika, jonka kuluessa yhtiön on korjattava asia, jollei määräaika pakottavista syistä pidennetä, ehdotetaan poistettavaksi, koska tilanteen korjaamiseen tarvittava aika vaihtelee asian laadusta riippuen. Voimassa olevasta laista pykälä eroaa myös siten, että niiden toimintatapojen joukosta, joiden johdosta ministeriö voi käyttää pakkokeinoja, on poistettu vakuutus- tai vahvistettujen perusteiden noudattamatta jättäminen. Tämä johtuu siitä, että perusteiden vahvistamista ei kolmansien direktiivien mukaan yleensä enää voida vaatia. Lakisääteisessä eläke- ja tapaturmavakuutuksessa, joissa perusteiden vahvistamismenettely ehdotetaan edelleen säilytettäväksi, vakuutusyhtiö, joka ei noudata ministeriön vahvistamia perusteita ei myöskään noudata perusteiden vahvistamista koskevia säännöksiä, joten ministeriö voi edelleen puuttua tilanteeseen tämän pykälän nojalla.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 5 §:n 2 ja 3 momenttia.

Pykälän 4 momentti vastaa sisällöltään muutoin voimassa olevan lain 4 momenttia, mutta voimassa olevan lain 4 — 6 momenttiin sisältyvät toimiluvan rajoittamista ja peruuttamista koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi 5 a §:ään.

5 a §. Pykälässä säädetään niistä tapauksista, joissa sosiaali- ja terveysministeriö voi rajoittaa tai peruuttaa yhtiön toimiluvan. Uusi säännös vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 14 artiklaa ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 13 artiklaa. Lakisääteistä TEL-vakuutus- tai harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvan rajoittamisesta ja peruuttamisesta päätäisi 1 luvun 3 a §:n ehdotetun 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön sijasta kuitenkin valtioneuvosto.

Toimiluvan rajoittaminen ja peruuttaminen on nykyisen lain aikana voinut tapahtua ensinnäkin silloin, kun yhtiö ei ole aloittanut toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan

myöntämisestä tai kun yhtiö on lopettanut toimintansa vähintään kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen. Toimilupaa on myös voitu rajoittaa tai se on voitu peruuttaa, jos yhtiö ei ole noudattanut edellä 5 §:ssä tarkoitettua kehotusta tai kieltoa ja velvoitteiden laiminlyönti on ollut törkeä. Toimiluvan rajoittaminen ja peruuttaminen on ollut mahdollista myös silloin, kun niissä olosuhteissa, joissa lupa on myönnetty, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei sitä enää annettaisi, tai jos yhtiön toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty.

Edellä mainittujen perusteiden lisäksi toimiluvan rajoittaminen tai peruuttaminen voi ehdotuksen 1 momentin 2 kohdan mukaan tapahtua yhtiön omasta aloitteesta niin, että yhtiö ilmoittaa luopuvansa vakuutusliikkeen harjoittamisesta.

Toimiluvan rajoittaminen ja peruuttaminen siinä tapauksessa, että yhtiö lopettaa määräajaksi toimintansa, on rajoitettu direktiivien sanamuodon mukaisesti koskemaan vain niitä tapauksia, joissa toiminta lopetetaan yli kuuden kuukauden ajaksi. Tämä mahdollisuus on voimassa olevan lain aikana koskenut tapauksia, jolloin toiminta on lopetettu vähintään kuudeksi kuukaudeksi.

Toimilupaan voidaan 1 momentin 5 kohdan mukaan puuttua myös silloin, kun yhtiö ei ole pystynyt määräajassa suorittamaan 5 b §:ssä säädettyä taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelmassa tai lyhyen aikavälin rahotussuunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä. Nykyisen lain aikana mainitut teot ovat voineet johtaa toimiluvan rajoittamiseen tai peruuttamiseen sitä kautta, että suunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden suorittamatta jättäminen on katsottu törkeäksi velvoitteiden laiminlyönniksi.

Pykälän 2 momentissa on direktiivien mukainen säännös kotivaltion toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa toimiluvan rajoittamisesta tai peruuttamisesta muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Sosiaali- ja terveysministeriö on siten velvollinen tekemään mainitun ilmoituksen niiden ETA-valtioiden vakuutustarkastusviranomaisille, joissa yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä. Jos kyse on vahinkovakuutusyhtiöstä, edellytään lisäksi, että valtio soveltaa Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Ministeriön on myös yhdessä muiden ETA-valtioiden viran-

omaisten kanssa huolehdittava näissä tapauksissa vakuutettujen etujen turvaamisesta.

5 b §. Pykälään on koottu nykyisen lain 14 luvun 5 a §:ssä ja 15 luvun 1 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä olevat säännökset, joissa säädetään suunnitelmasta, joka vakuutusyhtiön on laadittava, jos se ei enää täytä 11 luvun vakavaraisuutta koskevia vaatimuksia.

6 §. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on esillä olevan pykälän mukaan oikeus tietyissä tapauksissa ilmoitettuaan asiasta niiden ETA-valtioiden vakuutustarkastusviranomaisille, joissa vakuutusyhtiö harjoittaa vakuutustoimintaa, ottaa haltuunsa yhtiön hallinnassa olevaa omaisuutta tai kieltää yhtiötä panttaamasta tai luovuttamasta kyseistä omaisuutta.

Voimassa olevan lain mukaan ministeriö on voinut ottaa haltuunsa yhtiön omaisuutta ainoastaan yhtiön vastuuvelkaa vastaavan määrän. Sen sijaan omaisuuden luovutus- ja panttauskielto on voinut koskea kaikkea yhtiön omaisuutta. Nämä toimenpiteet on ollut mahdollista toteuttaa silloin, kun ministeriö on katsonut yhtiön joutuneen tai olevan joutumassa sellaiseen tilaan, että se on purettava.

Ehdotetun säännöksen mukaan haltuunotto ja kiellot voidaan toteuttaa ensinnäkin silloin, kun yhtiön toimilupa on peruutettu tai yhtiön vastuuvelan kate ei täytä sille asetettuja vaatimuksia. Vastaavasti voidaan menetellä, kun yhtiön toimintapääoma tai oma pääoma ei täytä 11 luvun 3, 5 tai 6 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Mainitut toimenpiteet voidaan toteuttaa myös silloin, kun yhtiön toimintapääoma ei enää täytä sen vähimmäismäärälle 11 luvun 2 ja 4 §:ssä asetettuja vaatimuksia ja kun ministeriöllä on aihetta olettaa, että yhtiön taloudellinen asema edelleen huonontuu. Jos ministeriö katsoo yhtiön olevan joutumassa tällaiseen tilaan, ministeriöllä olisi nykyisen lain tavoin oikeus ryhtyä edellä tarkoitettuihin valvontatoimenpiteisiin.

Jos vakuutus sopimusten kattamat riskit sijaitsevat muissa ETA-valtioissa, yhtiön omaisuuden haltuunotto voi tapahtua vasta sen jälkeen, kun ministeriö on ilmoittanut toimenpiteistä riskien sijaintivaltioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille. Valtio, jossa vahinkovakuutus sopimuksen riskin katsotaan sijaitsevan, määräytyy vakuutusyhtiölain 2 a luvun 10 §:n perusteella. Henkivakuutus sopimusten osalta ilmoitus tehdään sen valtion valvontaviranomaiselle, jossa henkivakuutuksenottaja asuu vakinaisesti tai jos on kyse

oikeushenkilöstä, sen valtion viranomaiselle, jossa sopimukseen liittyvä toimipaikka sijaitsee.

Pykälässä mainitut toimenpiteet voidaan pykälän 2 momentin mukaan ministeriön pyynnöstä toteuttaa myös niissä muissa ETA-valtioissa, joissa yhtiö harjoittaa vakuutustoimintaa. Jos kyse on vahinkovakuutusyhtiöstä lisäedellytyksenä on, että valtio soveltaa Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Tällöin kyseiset toimenpiteet toteuttaa asianomaisen valtion vakuutustarkastuksesta vastaava viranomainen.

Säännös vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 13 artiklaa ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 12 artiklaa.

7 §. Nykyisen vakuutusyhtiölain 14 luvun 7 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriön valitsema viisi asiantuntijaa antavat lausuntonsa tietyistä 8 §:ssä luetelluista asioista. Lausuntojen antamista varten on laissa ollut mahdollisuus pitää ministeriön vakuutusosaston osastopäällikön johdolla joko asiantuntijoiden kokous, johon osallistuvat kaikki asiantuntijat, tai neuvottelu, johon osallistuvat ne asiantuntijat, joita koskevasta asiasta on kysymys. Kun kaikki lausunnot käytännössä on kuitenkin pyydetty asiantuntijoiden kokouksissa, on 2 momentista ehdotettu poistettavaksi mahdollisuus pitää joidenkin asiantuntijoiden neuvottelu.

8 §. Voimassa olevan lain mukaan asiantuntijoiden on tullut antaa lausuntonsa 8 §:ssä luetelluista asioista. Tiettyjen asioiden, kuten esimerkiksi yhtiöjärjestyksestä koskevien asioiden käsittely kokouksessa on edellyttänyt, että asialla on katsottu olevan yleistä merkitystä. Näiden asioiden lisäksi asiantuntijoiden on tullut antaa lausunto monista sellaisista asioista, jotka ovat koskeneet ainoastaan tiettyjä vakuutusyhtiöitä, kuten esimerkiksi toimiluvan myöntämistä ja sulautumista koskevista asioista. Näiden asioiden käsittely on edellyttänyt yksityiskohtaisten, usein liikesalaisuuden alaisuuteen kuuluvien tietojen antamista asianomaisista yhtiöistä. Kun asiantuntijat käytännössä edustavat eri vakuutusyhtiöitä, ei lausunnon antamista toisten yhtiöiden asioista yhtiöiden edustajista muodostuvassa toimielimessä voida kilpailusysteemiä pitää hyväksyttävänä. Tämän vuoksi on esityksessä poistettu asiantuntijakäsittelystä kaikki yksittäisiä vakuutusyhtiöitä koskevat asiat. Asiantuntijoilta pyydetään lausuntoa vain sellaisista esityksistä, jotka koskevat vakuutusyhtiölainsäädännön muutta-

mista tai sen nojalla annettavia tarkempia määräyksiä taikka erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisessa noudatettavia periaatteita. Ministeriö voi harkintansa mukaan pyytää muistakin asioista asiantuntijoiden lausuntoa, mutta tällöinkin on huolehdittava siitä, etteivät yksittäisten vakuutusyhtiöiden tiedot tule muiden yhtiöiden tietoon.

Kuten edellä 7 §:n perusteluissa todetaan, käsitellään kaikki asiantuntija-asiat ehdotuksen mukaan asiantuntijoiden kokouksessa. Asiantuntijaelimen asemaa on lakiehdotuksessa muutettu siten, että kokoukseen osallistuneiden asiantuntijoiden enemmistö ei enää voi saattaa valtioneuvoston päätettäväksi sellaista asiaa, jonka ratkaisemisesta se on eri mieltä kuin ministeriö.

14 a luku. Kilpailun turvaaminen

2 §. Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on otettava vakuutusehtoja sekä maksu- ja muita perusteita vahvistaessaan huomioon myös kilpailun vaatimukset. Momentti on muotoiltu uudelleen, koska siinä tarkoitettua perusteiden vahvistusmenettelystä luovuttaisiin ehdotetussa vakuutusyhtiölain 13 luvussa.

15 luku. Selvitystila ja purkaminen

1 §. Koska pykälän 2 momenttiin sisältyvä säännös lyhyen aikavälin rahoitus suunnitelmasta ehdotetaan siirrettäväksi 14 luvun 5 b §:n 2 momentiksi, on pykälän 2 momenttia muutettu vastaavasti. Tätä siirtoa lukuun ottamatta momentin asiasisältöä ei muutettaisi.

14 §. Voimassaolevan lain mukaan eläkevakuutusyhtiön joutuessa selvitystilaan on eläkevakuutuksen vastuuvelkaa vastaavat varat siirrettävä erityiseen selvityspesään. Nämä varat on käytettävä vakuutusten hyväksi niiden vastuuvelkaosuksiensa suhteessa ottamalla vakuutus toisesta vakuutusyhtiöstä. Koska TEL 12 §:n mukaan TEL:n mukaiset eläkkeet on turvattu eläkelaitosten välisellä lakisääteisellä yhteisvastuulla ja koska toisaalta TEL:n mukaisessa vakuutuksessa sovelletaan osittain rahastoivaa menetelmää, ehdotetaan pykälän 1 momentista poistettavaksi vastuuvelkaosuksien käyttäminen jakoperusteena.

Ehdotuksen mukaan selvityspesän varat käyt-

tettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön määräämällä tavalla niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat siitä, että samanlainen eläketurva järjestetään toisessa vakuutusyhtiössä. Mikäli erityisestä syystä ei ole perusteltua noudattaa muuta menettelyä, varat käytettäisiin seuraavassa järjestyksessä. Erityisen selvityspesän varat käytettäisiin ensisijaisesti varsinaisen alkaneista ja vastaisista eläkkeistä aiheutuneen vastuun ja työntekijäin eläkelain 12 §:n 5 momentin mukaisen niin sanotun tasausvastuun kattamiseen. Mikäli erityisessä selvityspesässä olisi tämän jälkeen varoja, olisi tarkoituksenmukaista, että vastuuvelkaan luettava 10 luvun 2 §:n mukainen tasoitussääntö katetaan riskiteoreettisesti määrättyyn vähimmäismääräänsä asti. Tämän varojen käyttöjärjestyksen tarkoituksena olisi vähentää työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisesta yhteisvastuusta sekä välittömästi että pitkällä aikavälillä aiheutuvia kustannuksia. Työntekijäin eläkelain mukaan yhteisvastuu toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti. Säädökseen ehdotetaan jätettäväksi riittävä väljyys, jotta yhteisvastuumenettelyyn jouduttaessa voitaisiin tarvittavassa määrin ottaa huomioon kulloisetkin olosuhteet tarkoituksenmukaisella tavalla.

Mikäli erityisessä selvityspesässä olisi vielä jäljellä varoja, käytettäisiin ne työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin mukaisista lisäeduista aiheutuneen vastuun kattamiseen, ja lopuilla varoilla katettaisiin 10 luvun 2 §:n mukainen tasoitussääntö täyteen.

16 luku. Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 12 ja 53 artiklassa sekä kolmannen henkivakuutusdirektiivin 11 ja 49 artiklassa säädetään niistä tilanteista, joissa jäsenvaltioiden on sallittava vakuutuskannan luovuttaminen vakuutusyhtiykseltä toiselle ja näihin luovutuksiin sovellettavasta menettelystä.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 12 artikla ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 11 artikla koskee kannanluovutuksia, joissa luovuttajana on vakuutusyhtiö, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 53 artikla ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 49 artikla koskee kannanluovutuksia, joissa luovuttajana on vakuu-

tusyritys, jolla on kotipaikka Euroopan yhteisöjen ulkopuolisessa valtiossa ja edustusto Euroopan yhteisöissä.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 12 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 11 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on kansallisessa lainsäädännössä säädetyin ehdoin sallittava kotimaisten vakuutusyritysten sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella tehtyjen vakuutusopimusten vakuutuskannan luovutus vakuutusyritykselle, jolla on kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa. Luovuttavan vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaava viranomainen antaa lopullisen suostumuksen kannanluovutukselle saatuaan 1) siihen suostumuksen niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta, joissa riski sijaitsee, kun kysymyksessä on vahinkovakuutusriskiä koskeva vakuutus tai sitoumusjäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta, kun kysymyksessä on henkivakuutus sekä saatuaan 2) vastaanottavan vakuutusyrityksen kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta vahvistuksen siitä, että yrityksellä on suunniteltu kannanluovutus huomioon ottaen riittävä solvenssimarginaali. Jos vakuutussopimus on tehty edustustosta käsin, on lisäksi kuultava edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavaa viranomaista. Kaikkien niiden viranomaisten, joilta luovuttavan vakuutusyrityksen kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen pyytää suostumusta, vahvistusta tai lausuntoa, on toimittava kolmen kuukauden kuluessa pyynnön saamisesta uhalla, että muutoin heidän katsotaan antaneen suostumuksen, vahvistuksen tai myönteisen lausunnon asiassa.

Koska kolmas vahinkovakuutusdirektiivi ja kolmas henkivakuutusdirektiivi on päätetty ulottaa koskemaan myös niitä vakuutusyhtiöitä, joilla on kotipaikka Euroopan talousalueella, on myös Suomen lainsäädäntöön otettava vastaavat säännökset kansainvälisistä vakuutuskannan luovutuksista.

Vakuutusyhtiölaissa säännellään niitä direktiivissä tarkoitettuja tilanteita, joissa luovuttavana yhtiönä on kotimainen vakuutusyhtiö, tai tilanteita, joita direktiivit eivät koske. Muista direktiiveissä säännellyistä kannansiirroista ehdotetaan säädettäväksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettavassa laissa, ulkomaiden vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa anne-

tussa laissa ja vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa laissa.

Suomalaisen vahinkovakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden oikeudesta luovuttaa vakuutuskantansa ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jonka kotivaltio ei sovelle Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti asetuksella, joka noudattaa toisen vahinkovakuutusdirektiivin vakuutuskannan luovutusta koskevia säännöksiä.

3 §. Pykälä koskee kahden kotimaisen vakuutusyhtiön kannanluovutuksissa ja sulautumisessa noudatettavaa menettelyä. Vakuutusyhtiölain 16 luku koskee kaikkia kahden kotimaisen yhtiön välisiä kannanluovutuksia, myöskin niitä, joissa vahinkovakuutussopimus koskee ulkomailta sijaitsevaa riskiä tai joissa henkivakuutussopimus on tehty ulkomailta pysyvästi asuvan vakuutuksenottajan kanssa. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 12 artikla ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 11 artikla koskee myös tilanteita, joissa sekä luovuttavana yhtiönä että vastaanottavana yhtiönä on suomalainen vakuutusyhtiö, jos luovutettavaan vakuutuskantaan sisältyy vakuutussopimuksia, jotka on tehty sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella. Tällöin ministeriön olisi pykälän 4 momentin mukaan ennen suostumuksen antamista meneteltävä direktiivien mukaisesti eli pyydettyä riskin sijaintivaltion tai sitoumusvaltion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen suostumus kannanluovutukseen ja kuultava edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavaa viranomaista, jos luovutettava vakuutussopimus on tehty edustustosta käsin.

Siitä, missä vakuutetun riskin katsotaan sijaitsevan, kun kysymyksessä on vahinkovakuutus, säädetään 2 a luvun 10 §:ssä. Sen mukaan vakuutetun riskin katsotaan sijaitsevan 1) siinä valtiossa, missä omaisuus sijaitsee, kun vakuutuksen kohteena on kiinteistö tai rakennus taikka rakennus irtaimistoiheen, mikäli irtaimisto on vakuutettu samalla vakuutuksella kuin rakennus, 2) siinä valtiossa, missä kulkuneuvo on rekisteröity, kun vakuutuksen kohteena on kulkuneuvo, 3) siinä valtiossa, missä vakuutuksenottaja on tehnyt vakuutussopimuksen, kun kysymyksessä on enintään neljäksi kuukaudeksi otettu matkaan tai lomaan liittyviä riskejä koskeva vakuutus sekä 4) muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa siinä

valtiossa, missä vakuutuksenottajalla on vakinaisen asuinpaikka, tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, missä sillä on toimipaikka, johon sopimus liittyy.

Jos kyse on henkivakuutuksesta, on ministeriön 16 luvun 3 §:n 4 momentin mukaan pyydettyä suostumus sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta, jossa vakuutuksenottajalla on vakinaisen asuinpaikka, tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, valtiosta, jossa se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee.

Tämän pykälän säännöksiä sovellettaisiin suomalaisen vahinkovakuutusyhtiöön vain niiden riskien osalta, jotka sijaitsevat valtioissa, jotka soveltavat Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

5 a §. Pykälässä säädetään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 12 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 11 artiklan mukaisesti kannanluovutuksesta, jossa luovuttavana yhtiönä on kotimainen vakuutusyhtiö, vastaanottavana yhtiönä on ulkomainen ETA-yhtiö, kyseessä on sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutuskanta ja, jos kyse on vahinkovakuutuskannasta, vastaanottava yhtiö soveltaa Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Edellä 3 §:n perustelujen yhteydessä selvitettyjen suostumusten ja kuulemisen lisäksi ministeriön olisi ennen suostumuksen antamista hankittava vastaanottavan yhtiön vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen vahvistus siitä, että yhtiöllä on riittävä toimintapääoma, kun otetaan huomioon kannanluovutus sopimuksella tälle yhtiölle siirtyvä kanta.

Pykälän 4 momentin mukaan luovuttavan kotimaisen vakuutusyhtiön olisi noudatettava soveltuvien osin samaa menettelyä kuin jos vastaanottavana yhtiönä olisi kotimainen vakuutusyhtiö. Lain 16 luvun 3 §:n 2 momentin mukainen vakuutuskannan luovuttamishakemusta koskeva kuulutus virallisessa lehdessä julkaistaisiin kuitenkin luovuttavan vakuutusyhtiön kustannuksella vastaanottavan yhtiön sijasta. Vastaanottavan yhtiön menettelystä säädetään sen kotivaltion lainsäädännössä.

5 b §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi yleissäännös vakuutuskannan luovuttamisesta tai vastaanottamisesta, jossa joko suomalainen vakuutusyhtiö luovuttaa kannan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai ulkomainen vakuutusyhtiö

luovuttaa kannan suomalaiselle vakuutusyhtiölle, eikä kyseessä ole kolmansissa direktiiveissä tarkoitettu kannanluovutus.

Tällaisten kannanluovutusten sallimisesta ja ehdoista voidaan päättää kunkin valtion sisäisessä lainsäädännössä, jos kyseessä ei ole vahinkovakuutuskannan luovutus, jossa vastaanottavana yhtiönä on ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö, jonka kotivaltio ei sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä.

Niistä kannanluovutuksista, joissa luovuttavana yhtiönä on ulkomainen vakuutusyhtiö ja joissa kyseessä on kolmansien direktiivien kannanluovutuksia koskevien artikloiden mukainen kannanluovutus, ehdotetaan säädettäväksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettavassa laissa.

Jos luovuttavana yhtiönä on vahinkovakuutusta harjoittava ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö, jonka kotivaltio ei sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, säädettäisiin asiasta edelleen ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetussa laissa ja vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa laissa.

Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana on, että tällainen kannanluovutus on mahdollinen vain erityisestä syystä. Sillä, miten kannanluovutus vaikuttaisi vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja edunsaajien asemaan olisi keskeinen merkitys sen arvioimisessa, milloin kannan luovuttaminen tai vastaanottaminen voitaisiin sallia. Siten esimerkiksi tilanteissa, joissa kyse olisi pitkäaikaisesta vakuutuksesta, kuten esimerkiksi henkivakuutuksesta, tai vakuutuksesta, jossa irtisanomisoikeus ei riittävästi turvaisi vakuutettuja etuja, kuten esimerkiksi sairausvakuutuksessa, jossa vakuutuksenottaja ei voisi enää saada irtisanotun vakuutuksen laajuista uutta vakuutusta, luvan saaminen vakuutuskannan luovuttamiseen olisi vaikeampaa kuin tilanteissa, joissa kyseessä olisi esimerkiksi jälleenvakuutuskannan luovuttaminen.

Pykälän 2 momentin mukaan asetuksella säädettäisiin kannanluovutuksia koskevasta menettelystä, kun luovuttavana yhtiönä olisi suomalainen vahinkovakuutusyhtiö ja vastaanottavana yhtiönä ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö, jonka kotivaltio ei soveltaisi Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, ja kun toisen vahinkovakuutusdirektiivin 11 artikla velvoittaa kannanluovutuksen sallimiseen artiklassa mainittujen ehtojen täyttyessä. Tällöin

noudatettaisiin vuoden 1994 alusta voimaantulle vakuutuskannan luovuttamisesta ja vastaanottamisesta annetun asetuksen (1647/93) toiseen vahinkovakuutusdirektiiviin 11 artiklaan perustuvia säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan kotimaisen vakuutusyhtiön olisi noudatettava soveltuvin osin samaa menettelyä kuin jos toisena osapuolena vakuutuskannan luovutuksessa olisi kotimainen vakuutusyhtiö. Ulkomaisen vakuutusyhtiön menettelystä säädetään sen kotivaltion lainsäädännössä. Ministeriö voisi kuitenkin yksittäistapauksissa myöntää kotimaiselle vakuutusyhtiölle luvan poiketa 16 luvun 1, 3 ja 5 §:n mukaisesta menettelystä, jos se katsoisi sen kyseisessä tapauksessa välttämättömäksi. Ministeriö voisi myös 16 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla liittää suostumukseen ehtoja, jotka ovat tarpeen vakuutettujen etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

5 c §. Pykälässä säädettäisiin siitä ajasta, jossa Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden viranomaisten olisi otettava kantaa sosiaali- ja terveysministeriön suostumus-, lausunto- tai vahvistuspyyntöön. Jollei ministeriön esittämään pyyntöön reagoitaisi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun pyyntö saapui viranomaiselle, tämän katsottaisiin antaneen pyydetyn vahvistuksen, suostumuksen tai myönteisen lausunnon asiassa.

17 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §. Pykälän 1 momenttiin on tehty tekninen korjaus. Muutos aiheutuu siitä, että lakiehdotuksessa luovuttaisiin laskuperusteiden vahvistamisesta.

18 luku. Erinäisiä säännöksiä

5 §. Pykälän 1 momentin 6 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 luvun 3 §:n 4 momentin ja 3 luvun 3 §:n 1 tai 2 momentin vastaisen toiminnan kriminalisoinnista luovutetaan.

Lain 1 luvun 3 §:n 4 momentin vastaisen toiminnan kriminalisoinnista ehdotetaan luovuttavan, koska se, mitä pidetään vakuutusliikkeen liittyvänä, on tulkinnanvarainen käsite. Koska 1 luvun 3 §:n 4 momentin säännös ei siten ole niin yksiselitteinen, että lain soveltaja voisi aina tietää, milloin hän syyllistyy rikokseen osakkeita hankkiessaan, ehdotetaan pykä-

län kumoamista tältä osin. Ministeriö voisi luonnollisesti soveltaa edelleen vakuutusyhtiöön, jonka se katsoo toimineen 1 luvun 3 §:n 4 momentin vastaisesti, 14 luvun 5 §:n mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja.

Lain 3 luvun 3 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi kolmansien direktiivien johdosta siten, että ilmoitusvelvollisuus voi syntyä, vaikka omistusosuus vakuutusyhtiössä jäisi alle 10 prosentin vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuottamasta äänimäärästä, jos omistuksen muutoin katsotaan oikeuttavan käyttämään 10 prosentin omistusosuuteen rinnastettavaa tai muutoin merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa. Koska se, milloin ilmoitus on tehtävä, voi eräissä tapauksissa riippua sen tulkinnasta, mitä pidetään 10 prosentin omistusosuuteen rinnastettavana tai muutoin merkittävänä vaikutusvaltana vakuutusyhtiön hallinnossa ja koska 3 luvun 5 §:n 1 momentin mukaista äänivallan menettämistä on pidettävä riittävänä seurauksena toimimisesta vastoin 3 luvun 3 §:n 1 tai 2 momentin säännöksiä, on tarkoituksenmukaista poistaa teon rangaistavuus 18 luvun 5 §:n perusteella.

Sen sijaan rangaistavaa olisi osakkeiden tai takuusuusien hankkiminen sosiaali- ja terveysministeriön nimenomaisen kiellon vastaisesti.

6 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklassa ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 15 artiklassa säädetään valvontaviranomaisten palveluksessa työskentelevien tai työskennelleiden henkilöiden sekä viranomaisten puolesta toimivien tilintarkastajien ja asiantuntijoiden vaitiolovelvollisuudesta. Tämän johdosta vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:n säännöstä vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta olisi muutettava.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä tietoja ja keitä henkilöitä salassapitovelvollisuus koskisi. Tältä osin pykälän sisältöä muutettaisiin vain siten, että 1 momentissa tarkoitettu salassapitovelvollisuus ulotettaisiin koskemaan myös niitä henkilöitä, joille vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja voidaan pykälän 2 momentin mukaan luovuttaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, kenelle 1 momentin mukaan salassapidettäviä tietoja voitaisiin 1 momentin estämättä luovuttaa. Nykyisin voimassa olevassa laissa asiasta säädetään 6 a §:ssä. Uutta entiseen säännökseen verrattuna olisi se, että tietojen luovutus-oikeus koskisi sosiaali- ja terveysministeriön

lisäksi myös vakuutusyhtiötä. Muutos ei johdu direktiiveistä. On kuitenkin tarpeen säätää tietojen luovuttamisesta myös vakuutusyhtiöiden osalta, jotta salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja virkatehtäviensä suorittamisessa tarvitsevat viranomaiset voivat saada niitä suoraan vakuutusyhtiöstä eikä ainoastaan sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä. Säännöksen tarkoituksena on myös selvittää tilannetta vakuutusyhtiöiden kannalta.

Voimassa olevan lain 6 a §:n säännöstä muutettaisiin siten, että kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 15 artiklan mukaisesti salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja voitaisiin myös luovuttaa Suomessa luotto- ja muiden rahoituslaitosten ja finanssimarkkinoiden valvonnasta vastaavalle viranomaiselle eli rahoitustarkastukselle ja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle. Muualla laissa tietojen saantiin oikeutettu viranomainen olisi esimerkiksi se tuomioistuin, jossa vakuutusyhtiön konkurssiasia on vireillä.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin myös ne ulkomaiset viranomaiset, joilla on oikeus saada salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Viranomaisten lisäksi tietoja voitaisiin kolmansien direktiivien mukaan luovuttaa myös vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien luotto- tai rahoituslaitosten lakiasäätisestä tilintarkastuksesta vastaaville henkilöille. Tässä momentissa tarkoitettu tietojen luovutus-oikeus koskisi vain momentissa lueteltujen viranomaisten sekä tilintarkastajien tehtävien täyttämässä välttämättömiä tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, mihin tarkoituksiin Suomen ja muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavat viranomaiset voisivat käyttää vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Säännös perustuu kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklaan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 15 artiklaan.

Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö tarvitsisi tiedon antaneen viranomaisen tai tarkastuksen kohteena olleen vakuutusyhtiön vakuutustarkastusviranomaisen luvan muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden viranomaisilta ja ulkomailla tehdyistä tarkastuksista saatujen tietojen edelleenluovuttamiseen. Säännös perustuu kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artik-

laan ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin 15 artiklaan.

6 a §. Vakuutussalaisuuden alaisuuteen kuuluvien tietojen luvattonta ilmaisemista koskeva rangaistussäännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 6 §:n rangaistussäännöstä. Eduskunnan käsittelyssä parhaillaan olevassa hallituksen esityksessä rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi (HE 94/93 vp) ehdotetaan voimassa olevan vakuutusyhtiölain 6 §:n muuttamista siten, että rangaistus vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta tuomitaan rikoslaissa. Lain on kuitenkin arvioitu tulevan voimaan vasta vuonna 1995, joten nyt vakuutusyhtiölakiin tehtävät muutokset on otettava huomioon edellä mainitun lain säätämisen yhteydessä.

6 c §. Vakuutusyhtiölain muuttamisesta vuonna 1993 annetulla lailla lakiin lisättiin uudet 6 b, 6 c ja 6 d §, jotka perustuvat rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettuun neuvoston direktiiviin (91/308/ETY). Pykälät sisältävät säännökset vakuutusyhtiön velvollisuudesta tunnistaa asiakkansa, velvollisuudesta ilmoittaa epäillyistä rahanpesutapauksista sosiaali- ja terveysministeriölle ja ministeriön valvontatoimenpiteistä.

Edellä kerrottujen muutosten toteuttamisen jälkeen on havaittu tarpeelliseksi, että sosiaali- ja terveysministeriöllä tulisi olla oikeus rekisteröidä vakuutusyhtiöiden sille tekemät rahanpesuilmoitukset. Rekisteröintiä vaatii muun muassa ministeriön yhteistyö muiden rahanpesun estämisestä vastuussa olevien viranomaistahojen, kuten rahoitustarkastuksen ja poliisin kanssa. Tietosuojavaltuutetun kannanoton mukaan rekisterin perustaminen ei ole mahdollista ilman laissa olevaa säännöstä. Tästä syystä pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oikeus rekisteröidä vakuutusyhtiöiden rahanpesuilmoitukset ja niistä ilmenevät tiedot.

Koska kysymyksessä saattaa olla arkaluontoinen aineisto, on tietosuojan kannalta keskeistä, että tietojen käyttämisestä säädetään laissa. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi ehdotuksen mukaan käyttää ja luovuttaa rahanpesuilmoituksista ilmeneviä tietoja vain rahanpesun vastaiseen toimintaan.

8 §. Vakuutusyhtiöiden valvonnan painopisteen siirtyessä etukäteisvalvonnasta jälkikäte-

lyn merkitys korostuu valvonnan onnistumisen kannalta. Nykyiseen tapaan vastuiden määrittelystä vastaisi yhtiön vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Vakuutusmatemaatikko veloitettaisiin asetuksessa muun muassa tekemään korjausehdotus yhtiön hallitukselle, jos hän havaitsee epäkohtia omalla toimialueellaan. Vakuutusmatemaatikon tehtävä laajenisi nykyisestä myös siinä, että hänen velvollisuuksiinsa kuuluisi selvittää yhtiön vastuuvelkaa kattavan omaisuuden ja yhtiön vastuiden yhteenso-pivuus.

Vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehdot määritteli ehdotuksen mukaan edelleenkin sosiaali- ja terveysministeriö. Esitykseen on liitetty luonnos vakuutusmatemaatikon tehtävät määritteleväksi asetukseksi.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

3 §. ETA-sopimuksen rahoituspalveluja koskevan liitteen IX mukaan henkivakuutusdirektiivit eivät koske työntekijäin eläkelaisia ja muussa siihen liittyvässä Suomen lainsäädännössä säädettyä eläkevakuutusyritysten harjoittamaa eläkevakuutustoimintaa. Sopimuksessa kuitenkin edellytetään, että Suomi antaa muiden ETA-valtioiden kansalaisille ja yhtiöille samanlaiset oikeudet perustaa ja omistaa tällaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä kuin Suomen kansalaisille ja suomalaisille yhtiöille. Jotta näitä soveltamismääräyksiä voitaisiin noudattaa selkeällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla, oli Suomen lainsäädäntöä muutettava siten, että lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt veloitettiin keskittymään pelkästään tähän toimintaan.

Muutos toteutettiin ottamalla työntekijäin eläkelain 3 §:ään säännös, jonka mukaan tässä pykälässä tarkoitetun erityisen toimiluvan saanut vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin työntekijäin eläkelaisia ja yrittäjien eläkelaisia (468/69) tarkoitettua toimintaa ja siihen suoraan liittyvää jälleenvakuutusta. Lain muutos tuli voimaan ensimmäisenä päivänä tammikuuta 1994. Muutos merkitsee nyt toiminnassa olevien vakuutusyhtiöiden osalta käytännössä yleensä sitä, että jos vakuutusyhtiö harjoittaa lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi esimerkiksi vapaamuotoista tai yksilöllistä eläkevakuutusta tai henkivakuutusta, yhtiön on siirtymäkauden kulu-

essa luovutettava muun kuin lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen vakuutuskantansa toiselle siihen toimiluvan saaneelle vakuutusyhtiölle. Lisäksi lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavalta vakuutusyhtiöltä vaadittavan peruspääoman määrää korotettiin 30 miljoonaan markkaan. Muuten toimiluvan myöntämisedellytykset säilytettiin ennallaan.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittausta eläkekassojen toimintaa säätelevään lakiin korjataan. Lisäksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että laissa oleva ilmaisu työnantajan velvollisuudesta järjestää eläkevakuutus täsmennetään, kun kyseessä on eläkesäätiö. Momentin asiiasältö säilyisi ennallaan.

Pykälän 2 momentin sisältö vastaa entisen 2 momentin ensimmäistä ja viimeistä virkettä. Tältä osin 2 momenttia ei siis ehdoteta muutettavaksi.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettaviksi säännökset lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavalle vakuutusyhtiölle myönnettävästä toimiluvasta ja toimiluvan myöntämisedellytyksistä. Toimiluvan myöntäisi edelleen valtioneuvosto.

Uutta entiseen verrattuna olisi kuitenkin se, että toimiluvan myöntämisedellytyksistä säädettäisiin laissa ja valtioneuvoston vapaasta harkintavallasta luovuttaisiin. Muutos parantaisi toimiluvan hakijan oikeusturvaa. Tämän on katsottava olevan tarpeen ottaen huomioon, että myös muiden valtioiden kuin Suomen kansalaiset voivat hakea toimilupaa lakisääteistä vakuutuseläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön perustamiseksi Suomeen. Valtioneuvostolle jäävä harkintavalta toimilupaa myönnettäessä olisi kuitenkin laajempi kuin sosiaali- ja terveysministeriöllä on sen päättäessä muun kuin tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvasta. Valtioneuvosto voisi kieltäytyä toimiluvan myöntämisestä, jos se katsoisi aiotun vakuutusliikkeen tai niiden osakkaiden, jotka omistaisivat lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavasta vakuutusyhtiöstä vähintään vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräosuuden, vaarantavan eläkevakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Valtioneuvosto voisi siis harkinnassaan sekä ottaa huomioon sen, onko vakuutusyhtiön asiantuntemuksen ja voimavarojen katsottava olevan riittäviä luotettavan ja vakavaraisuusvaatimukset täyttävän eläkevakuutustoiminnan harjoit-

tamiseen, että arvioida perustettavan vakuutusyhtiön toiminnan vaikutusta Suomessa harjoitettavan eläkevakuutustoiminnan kehitykseen ja muihin alalla toimiviin vakuutusyhtiöihin. Säännöksen avulla ei kuitenkaan ole tarkoitus rajoittaa työeläkeyhtiöiden välistä kilpailua.

Sen varmistamiseksi, että perustettava vakuutusyhtiö noudattaisi toiminnassaan samoja menettelytapoja ja sitoumuksia kuin jo alalla toimivat vakuutusyhtiöt, valtioneuvosto voisi liittää toimilupaan ehtoja. Näillä ehdoilla vakuutusyhtiö voitaisiin esimerkiksi velvoittaa noudattamaan niitä lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden ja työmarkkinajärjestöjen tekemiä sopimuksia, joita muutkin alalla toimivat yhtiöt ovat sitoutuneet noudattamaan.

Koska toimiluvan myöntämisedellytyksistä säädetäisiin laissa, ei valtioneuvosto enää voisi toimilupaa myöntäessään harjoittaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa ja hakijalla olisi aina oikeus valittaa epävästä päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muita toimiluvan myöntämisen edellytyksiä olisivat, että vakuutusyhtiön johto täyttäisi sille vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) olisi vähintään 30 miljoonaa markkaa.

Pykälän 4 momentin ensimmäinen lause vastaa sisällöltään voimassaolevan lain 3 §:n 2 momentin säännöstä. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä olisi lisäksi mainittava vakuutusyhtiön harjoittavan lakisääteistä eläkevakuutusta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että vaaditun peruspääoman markkamäärää voitaisiin muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

3 a §. Muutettavaksi ehdotetun 3 §:n 3 ja 4 momentin säännökset on lakiviittauksiltaan muutettuina ja kielellisesti selvennettyinä siirretty tähän uuteen pykälään.

4 i §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska se on jäänyt käytännössä vaille merkitystä.

12 §. Pykälän edellä olevaa väliotsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan paremmin muutettuja säännöksiä. Pykälän 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on työntekijäin eläkelain muuttamisesta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93), ehdotetaan kumottavaksi, koska kysymyksessä olevan lain muuttamisesta on voimassa samanaikaisesti myöhempi 3 päivänä joulukuuta annettu laki

(1077/93). Kysymyksessä on säädöstekninen korjaus, jolla ei ole vaikutusta eläkelaitosten vastuisiin eikä vakuutettujen etuihin.

Lakiteknisistä syistä pykälän 5 momentti, joka sisältää säännökset vakuutusmaksun niin sanotun tasausosan määräytymisperiaatteesta, ehdotetaan kumottavaksi. Viittauksia lukuun ottamatta samansisältöiset säännökset on sisällytetty uuden 12 a §:n 3 momenttiin.

12 a §. Voimassa olevan lain 12 a §:n säännökset siirrettäisiin uudeksi 12 c §:ksi.

Uuden 12 a §:n 1 momentissa säädettäisiin perusteiden ennakkovahvistusmenettelystä. Säännös säilyttäisi eläkevakuutusyhtiöiden osalta noudatetun menettelyn nykyisellään. Sama koskee myös työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavia eläkekassoja. Eläkesäätiöiden eläkevastuun laskuperusteet antaisi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Pykälän 2 momentti sisältää säännökset turvaavuuksiperiaatteen ensisijaisuudesta laadittaessa vakuutusmaksuja, vastuuvakua tai eläkevastuuta koskevia perusteita. Säännös vastaa voimassaolevaa vakuutusyhtiölakia. On kuitenkin otettava huomioon, että työntekijäin eläkelain mukaisessa järjestelmässä sovelletaan osittain rahastoivaa tekniikkaa ja rahastointia koskevien säännökset sisältyvät 12 §:ään. Näistä rahastoiduista eläkkeen osista aiheutuvaa vastuuvakua voidaan perusteiden osoittautuessa riittämättömiksi täydentää, jolloin kaikki eläkelaitokset kustantavat täydennyksen yhteisesti. Vastuuvakua laskettaessa voidaan siten säilyttää nykyisin sovellettu turvaavuuksitaso, joka on lähempänä odotusarvoperiaatetta kuin direktiivien edellyttämä.

Momentti sisältää myös säännöksen kohtuussuhteisuuden ensisijaisuudesta silloin, kun laaditaan perusteita sellaisille lisäeduille, joihin vakuutusyhtiö ei ole vakuutussopimuksessa sitoutunut.

Pykälän 3 momenttiin on siirretty voimassa olevan lain 12 §:n 5 momentin mukaiset säännökset vakuutusmaksun niin sanotun tasausosan määräytymisperiaatteesta. Momentin sisältö on säilytetty ennallaan.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että mikäli vastuuvakan laskennassa käytettävien perusteiden muuttaminen johtaa varojen vapautumiseen, ne olisi käytettävä yhteisesti kustannettavien eläkkeiden ja yhteisesti kustannettavien rahastotäydennysten rahoittamiseen. Menettely on perusteltu, sillä päinvastaisessa tilanteessa, jolloin siis laskuperusteita

muutetaan siten, että vastuuvetäjä kasvaa, työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan vastuunlisäys kustannetaan yhteisesti. Työntekijäin eläkelain mukaisen rekisteröidyn lisäetuvakuutuksen osalta pääsäännöksi esitetty menettely vastaa voimassaolevan vakuutusyhtiölain 13 luvun 4 §:n mukaista kohtuusperiaatetta. Eräissä tilanteissa saattaisi kuitenkin olla tarkoituksenmukaisempaa soveltaa samaa menettelyä kuin peruseläkevakuutuksessa. Tällaisia tilanteita olisivat lähinnä ne, joissa vapautuvien varojen ei ole katsottava olevan peräisin työntekijäin eläkelain mukaisen lisäeläkevakuutuksen vakuutuksenottajilta, vaan esimerkiksi yhteisesti kustannetuista rahastotäydennyksistä. Momentti on kirjoitettu muotoon, joka antaa sosiaali- ja terveysministeriölle tosiasiallisen ratkaisuvallan käytettävän menettelyn suhteen.

13 §. Pykälässä oleva viittaus vakuutusyhtiölakiin ja vakuutuskassalakiin on muutettu viittaukseksi työntekijäin eläkelakiin, koska työntekijäin eläkelakiin on lisätty eläkevakuutusmaksua koskeva uusi 12 a §. Syntyvän vastuuvajauksen katteelle asetettua vaatimustasoa koskeva säännös on niin ikään muutettu vastaamaan vakuutusyhtiölain muutosta.

13 a §. Ehdotettu muutos koskee vain pykälän 3 momenttia. Siinä oleva viittaus on muutettu vastaamaan eduskunnalle 10 päivänä kesäkuuta 1994 annetun hallituksen esityksen (HE 118/1994 vp) 13 a §:n sanamuotoa. Siinä ehdotetaan Eläketurvakeskuksen luottovakuutuksen rahoituksen tarkistamista.

13 b §. Pykälän 4 momenttiin on tehty vain viittausta koskeva muutos.

15 §. Eläketurvakeskuksen luottovakuutus toiminnan lakkaamisen johdosta pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

1.3. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momenttiin, joka sisältää muun muassa viittaukset tarvittaviin työntekijäin eläkelain säännöksiin, on lisätty viittaus työntekijäin eläkelain uuteen 3 a §:ään.

5 c §. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus lain 9 §:n 1 momentin 2 kohtaan, koska perhe-eläkkeitä ei enää rahastoida.

10 §. Pykälän 3 momentissa säädetään työeläkekassan vakuutusmaksurahaston suuruu-

desta. Yhdenmukaisesti työntekijäin eläkelakiin ehdotetussa uudessa 12 a §:ssä käytetyn käsitteistön kanssa vakuutusmaksurahaston nimeksi on 3 momentissa muutettu vastuuvetäjä.

11 §. Pykälän 2 momentissa säädetään velvollisuudesta huolehtia työeläkekassan sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Samalla määrätään noudatettavaksi soveltuvin osin tämän hallituksen esityksen mukaisia vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n säännöksiä vastuuvelan katkaisesta. Tällöin on kuitenkin pääsääntönä noudatettava pykälän 1 momenttia, jonka mukaan työeläkekassan varat on ensisijaisesti sijoitettava asianomaisen alan tuotannollisiin tarkoituksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset 2 momentin soveltamisesta.

11 a §. Uuteen 11 a §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan työeläkekassalla on oltava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät kelpoisuusehdot täyttävä vakuutusmatemaattikko laskelmien ja selvitysten tekoa varten. Vakuutusmatemaattikon kelpoisuusehtojen ja tehtävien osalta pykälässä viitataan vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:än, jossa säädetään vastaavasti vakuutusyhtiölle otettavasta vakuutusmatemaattikosta. Säännökset vastaavat sisältönsä toisiaan.

1.4. Eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki

7 §. Pykälän 3 momentin termi 'vakuutusmaksurahasto' ehdotetaan muutettavaksi muotoon 'vastuuvetäjä', kuten on tehty myös ehdotetussa muutoksessa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momenttiin.

7 a §. Pykälän 3 momentin virheellinen ilmaisu, jossa mainitaan työnantajan vastuusta työntekijäin eläkemaksusta työeläkekassalle, on korjattu vastuuksi esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalle.

9 §. Säännökset vastaavat lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 11 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

9 a §. Uuteen 9 a §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalla on oltava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät kelpoisuusehdot täyt-

tävä vakuutusmatemaatikko laskelmien ja selvitysten tekoa varten. Vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehtojen ja tehtävien osalta pykälässä viitataan vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ään, jossa säädetään vastaavasti vakuutusyhtiölle otettavasta vakuutusmatemaatikosta. Säännökset vastaavat sisällöltään toisiaan.

1.5. Yrittäjien eläkelaki

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan on mahdollista perustaa yksinomaan yrittäjien eläkelaislaissa tarkoitettua toimintaa harjoittava vakuutusyhtiö. Yhtään tällaista vakuutusyhtiötä ei kuitenkaan ole perustettu, vaan yrittäjien eläkelain mukaisia vakuutuksia myöntävät vain työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt. Jos halutaan perustaa eläkelaitos yksinomaan yrittäjävakuutusta varten, riittää tällaiseksi mahdollisuudeksi vakuutuskassalain mukaisen eläkekassan perustaminen. Tästä syystä pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi vaihtoehto perustaa yksinomaan yrittäjävakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö.

9 §. Pykälän 3 momentiksi on lisätty säännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä yrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun perusteet. Säännös vastaa voimassa olevaa maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 3 momenttia.

Pykälään lisätyn uuden 3 momentin johdosta nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi. Voimassa oleva pykälän 4 momentti ehdotetaan vanhentuneena kumottavaksi.

10 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa oleva termi 'vakuutusmaksurahasto' on muutettu 'vakuutusmaksuvastuuksi', joka vastaa paremmin vakuutusyhtiölain ja työntekijäin eläkelain uutta käsitteistöä.

Pykälän 4 momenttiin on lisätty maininta siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa myös vakuutusmaksuvastuun laskuperusteet. Aikaisemmin perusteet on vahvistettu lain 17 §:n 1 momentin viittaussäännöksen perusteella.

11 §. Pykälää on tarkistettu siten, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yrittäjien eläkelain mukaiselle lisäeläkevakuutukselle paitsi vakuutusehdot ja -maksut myös vastuuvelan laskuperusteet. Aikaisemmin vastuuvelan

laskuperusteiden vahvistaminen on käynyt ilmi vain lain 17 §:n 1 momentin viittaussäännöksestä.

17 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää viitasta on muutettu työntekijäin eläkelain 3 ja 3 a §:ään ehdotettujen muutosten johdosta.

1.6. Maatalousyrittäjien eläkelaki

10 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka vastaa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on tässä hallituksen esityksessä. Aikaisemmin maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuuvelasta on säädetty viittaamalla lain 19 §:n 1 momentissa mainittuun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momenttiin.

Pykälään tehdyn lisäyksen johdosta nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi.

11 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotettu muutos vastaa yrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta.

17 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotettu muutos ja pykälään lisättäväksi ehdotettu uusi 3 momentti vastaavat lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 11 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

17 a §. Uuteen 17 a §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oltava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät kelpoisuusehdot täyttävä vakuutusmatemaatikko laskelmien ja selvitysten tekoa varten. Vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehtojen ja tehtävien osalta pykälässä viitataan vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ään, jossa säädetään vastaavasti vakuutusyhtiölle otettavasta vakuutusmatemaatikosta. Säännökset vastaavat sisällöltään toisiaan.

19 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi työntekijäin eläkelain 3 ja 3 a §:ään tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta. Samalla viitatus lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momenttiin poistettiin.

1.7. Merimieseläkelaki

56 §. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain kyseessä olevan pykälän 2 momenttia. Momentin mukaan me-

rimieseläkekassan sijoitustoiminnan on ensisijaisesti suuntauduttava merenkulun tarpeita palveleviin tarkoituksiin.

Pykälän 2 momentissa säädetään velvollisuudesta huolehtia sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Näiden vaatimusten osalta viitataan tämän hallituksen esityksen mukaisiin vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n säännöksiin.

Pykälän 1 momentin säännöstä on kuitenkin pidettävä 2 momenttiin nähden ensisijaisena, koska 1 momentissa tarkoitettu sijoitustoiminta ei kaikilta osin ole toteutettavissa esimerkiksi vakuutusyhtiöiden sijoitustoimintaa koskevien uusien hajautussäännösten puitteissa.

Pykälän 3 momenttiin on siirretty nykyiseen 1 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan merimieseläkekassan valtuuskunnan tehtävänä on vahvistaa ne suuntaviivat, joita kassan hallituksen on varojen sijoittamisessa noudatettava.

Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset 2 momentin soveltamisesta.

64 c §. Uuteen 64 c §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan merimieseläkekassalla on oltava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät kelpoisuusehdot täyttävä vakuutusmatemaatikko laskelmien ja selvitysten tekoa varten. Vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehtojen ja tehtävien osalta pykälässä viitataan vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:än, jossa säädetään vastaavasti vakuutusyhtiölle otettavasta vakuutusmatemaatikosta. Säännökset vastaavat sisällöltään toisiaan.

1.8. Tapaturmavakuutuslaki

Koska suomalaisten vakuutusyhtiöiden harjoittaman lakisääteisen tapaturmavakuutuksen katsotaan olevan osa Suomen lakisääteistä sosiaaliturvaa, sen tulkittiin ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 2 artiklan 1 d kohdan perusteella jäävän EY:n vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Suomen tulkinnan mukaan kolmas vahinkovakuutusdirektiivi, jonka 2 artiklan 2 kohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta vakuutuslajeihin tai toimintoihin eikä yrityksiin tai laitoksiin, joihin ei sovelleta ensimmäistä vahinkovakuutusdirektiiviä, ei millään tavoin muuta tilannetta tältä osin. Tämän vuoksi tapaturmavakuutuslain

29 §:n säännös, jonka mukaan vain suomalaiselle vakuutusyhtiölle voidaan antaa toimilupa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen, ehdotetaan edelleen säilytettäväksi.

Koska Suomessa kotimaiset vahinkovakuutusyhtiöt harjoittavat lakisääteistä tapaturmavakuutusta osana liiketoimintaansa, sovelletaan näihin vakuutusyhtiöihin luonnollisesti vakuutusyhtiölain vahinkovakuutusyhtiöitä koskevia säännöksiä. Poikkeuksena tästä ehdotetaan tapaturmavakuutuslakiin otettaviksi säännökset toimiluvan myöntämisestä ja sen edellytyksistä.

Nämä säännökset noudattavat pitkälti työntekijäin eläkelakiin lisätyissä säännöksissä esitettyjä periaatteita: 1) päätösvalta säilyy valtioneuvostolla, 2) vapaasta harkintavallasta luovutaan, mutta valtioneuvostolle jää laajempi harkintavalta kuin vapaaehtoiseen vakuutukseen myönnettävän toimiluvan osalta ja 3) toimiluvan myöntämisedellytyksistä säädetään laissa.

Valtioneuvosto voisi kieltäytyä toimiluvan myöntämisestä, jos se katsoisi aiotun vakuutusliikkeen tai niiden osakkaiden, jotka omistaisivat lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavasta vakuutusyhtiöstä vähintään vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrääsyyden, vaarantavan lakisääteisen tapaturmavakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Valtioneuvosto voisi siis harkinnassaan sekä ottaa huomioon sen, onko vakuutusyhtiön asiantuntemuksen ja voimavarojen katsottava olevan riittäviä luotettavan ja vakavaraisuusvaatimukset täyttävän tapaturmavakuutustoiminnan harjoittamiseen, että arvioida perustettavan vakuutusyhtiön toiminnan vaikutusta Suomessa harjoitettavan tapaturmavakuutustoiminnan kehitykseen ja muihin alalla toimiin vakuutusyhtiöihin.

Koska tarkoituksenmukaisuusharkinnasta luovuttaisiin, hakijalla olisi aina oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muita toimiluvan myöntämisen edellytyksiä olisivat, että vakuutusyhtiön johto täyttäisi sille vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) olisi vähintään 14 miljoonaa markkaa. Täten lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön peruspääoma ehdotetaan liikkeen luonteesta johtuen korotettavaksi kaksinkertaiseksi.

Lisäksi lain 29 §:ä ehdotetaan tarpeettomana

poistettavaksi viittaus valtion vakuutuslaitokseen.

Koska toimiluvan myöntämis- ja peruuttamisoikeus ehdotetaan edelleenkin säilytettäväksi valtioneuvostolla, on pykälän 2 momenttia muutettava siten, että toimiluvan myöntämiselle säädettyä määräaikaa ja toimiluvan peruuttamista koskevia vakuutusyhtiölain säännöksiä sovellettaessa se, mitä sosiaali- ja terveysministeriöstä säädetään, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevasta toimiluvasta. Toimiluvan peruuttamisessa noudatettaisiin siis samoja säännöksiä kuin muunkin vakuutusliikkeen osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vaaditun peruspääoman markkamäärää voitaisiin muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

1.9. Laki vakuutuksenvälittäjistä

2 §. *Toimipaikka.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kiinteä toimipaikka voisi Suomen asemesta sijaita myös muualla Euroopan talousalueella. Täten vakuutuksenvälittäjien osalta toteutettaisiin ETA-sopimukseen sisältyvän palvelujen vapaan liikkuvuuden periaate.

5 §. *Vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkittävät tiedot.* Koska vakuutuksenvälittäjällä ei enää lakiehdotuksen mukaan tarvitsisi olla kiinteää toimipaikkaa Suomessa, ehdotetaan pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtaa muutettavaksi siten, että rekisteriin merkitään Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoitteen sijasta sen Suomessa tai muualla Euroopan talousalueella sijaitsevan toimipaikan osoite, josta käsin vakuutuksenvälitystoimintaa Suomessa harjoitetaan.

6 §. *Elinkeinoilmoitus.* Koska perusilmoituksen tekemistä ei voitaisi 2 §:n muutoksen johdosta vaatia niiltä vakuutuksenvälittäjiltä, joilla ei ole toimipaikkaa Suomessa, ja koska asiasta muutoin säädetään kaupparekisterilaissa (129/79), on 6 § kumottava.

15 §. *Vakuutuksenvälittäjien valvonta.* Loka-kuun 1 päivänä 1993 voimaantulleen rikosrekisterilain (770/93) 4 §:ssä ja rikosrekisteriasetuksen (772/93) 12 §:ssä säädetään Suomen viranomaisten oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä käytettäväksi henkilön luotettavuuden

selvittämistä ja arviointia varten. Rikosrekisterilain 4 §:n 3 momentin ja rikosrekisteriasetuksen 12 §:n 4 kohdan nojalla sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada tietoja rikosrekisteristä vakuutuksenvälittäjien rekisteröintiä varten. Koska oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa, ehdotetaan 15 §:n 5 momentti kumottavaksi.

20 a §. *Asiakkaiden tunnistaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi koti- ja ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevien lakien säännöstä vastaava säännös asiakkaiden tunnistamisvelvollisuudesta. Säännös perustuu rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettuun neuvoston direktiiviin (91/308/ETY).

21 §. *Epäilyttävät liiketoimet.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oikeus rekisteröidä vakuutuksenvälittäjien sille tekemät rahanpesuilmotukset. Rekisteröintiä vaatii muun muassa ministeriön yhteistyö muiden rahanpesun estämisestä vastuussa olevien viranomaistahojen, kuten rahoitustarkastuksen ja poliisin kanssa. Tietosuojavaltuutetun kannanoton mukaan rekisterin perustaminen ei ole mahdollista ilman laissa olevaa säännöstä.

Koska kysymyksessä saattaa olla arkaluontoinen aineisto, on tietosuojan kannalta keskeistä, että tietojen käyttämisestä säädetään laissa. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi ehdotuksen mukaan käyttää ja luovuttaa rahanpesuilmotuksista ilmeneviä tietoja vain rahanpesun vastaiseen toimintaan.

2. Voimaantulo

2.1. Vakuutusyhtiölaki

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan hetken jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Vakuutusyhtiöllä, joka olisi toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, olisi sosiaali- ja terveysministeriön pitämään toimiluparekisteriin merkityn toimiluvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen. Jos vakuutusyhtiön toiminta-alue olisi maantieteellisesti rajoitettu, olisi vakuutusyhtiöllä tämän lain voimaantulon jälkeen oikeus harjoittaa vakuutusliikettä Euroopan talousalueella.

Jotta sosiaali- ja terveysministeriö saisi tie-

don siitä, mitä sen valvonnan piiriin kuuluu, vakuutusyhtiöiden olisi kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta lähetettävä sosiaali- ja terveysministeriöön selvitys vakuutusyhtiön ulkomailla sijaitsevista edustustoista. Koska vakuutusyhtiöiden tulisi lain voimaantulon jälkeen ilmoittaa ministeriölle hankkimistaan tai perustamistaan ulkomaisista tytäryrityksistä, tulisi ministeriölle lähetettävään selvitykseen liittää tiedot jo omistetuista ulkomaisista tytäryrityksistä.

Tämän lain voimaantulon jälkeen vakuutusyhtiöön ei enää sovellettaisi, mitä 9 päivänä elokuuta 1993 vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain voimaantuloa koskevien säännösten 6 ja 12 momentissa säädetään vakuutusta koskevien perusteiden vahvistamisesta.

Vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsernitilinpäätöksistä annetun direktiivin 70 artiklan 2 kohta oikeuttaa jäsenvaltion määräämään, että direktiivin tarkoittamia säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilinpäätöksiin ja konsernitilinpäätöksiin niiltä tilikausilta, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1995 tai kalenterivuoden 1995 aikana. Tähän liittyen ehdotetaan, että lakiehdotuksen tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan 10 luvun 1, 4, 4 a, 8 ja 9 §:n säännöksiä sovellettaisiin vakuutusyhtiössä ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon. Sisällöltään vastaavat vakuutusyhtiötä koskevat voimaantulosäännökset on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun muuttamisesta (1573/92) ja samana päivänä annetussa laissa kirjanpitolain muuttamisesta (1572/92).

Lisäksi voimaantulosäännöksissä ehdotetaan, että ministeriö voisi erityisen painavista syistä antaa sellaiselle yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavalle vakuutusyhtiölle, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, luvan poiketa määräajaksi tämän lain 10 luvun 3 §:n 2 momentin vaatimuksista. Poikkeuksen myöntäminen tulisi kyseeseen niiden yhtiöiden osalta, jotka tarvitsisivat siirtymäaikaa katesäännösten osalta. Koska lupa olisi määräaikainen, olisi poikkeuslupaa hakevan yhtiön esitettävä jo poikkeuslupaa hakiessaan suunnitelma siitä, miten se aikoo toimia, jotta se voisi täyttää edellä mainitun momentin vaatimukset.

Työntekijäin eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakisääteistä eläkevakuutus-

liikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden on siirrettävä muista vakuutuksista kuin lakisääteisistä eläkevakuutuksista muodostunut vakuutus-kantansa muuhun vakuutusyhtiöön. Koska kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa selvitystilaan asetetussa eläkevakuutusyhtiössä voi olla sekä lakisääteistä eläkevakuutusliikettä että muuta henkivakuutusliikettä, ehdotetaan voimaantulosäännöksessä, että tällöin noudatetaan erityisen selvityspesän varojen jaossa lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen ja muun vakuutusliikkeen kesken ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Tämän jaon jälkeen erityisen selvityspesän omaisuuteen sovellettaisiin vakuutusyhtiölain 15 luvun 14 §:n muutettua 1 momenttia.

2.2. Työntekijäin eläkelaki

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamista koskeva lain, joka tuli voimaan vuoden 1994 alusta, voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lakisääteisen työeläkevakuutuksen eriyttäminen ainoastaan tätä toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden hoidettavaksi on toteutettava kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta eli vuoden 1996 alkuun mennessä.

ETA-sopimuksen täydentämisestä käytyjen neuvottelujen yhteydessä Suomi on sitoutunut muuttamaan edellä selostettua menettelyä ensinnäkin siten, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön olisi lopetettava muiden henkivakuutusten myynti ja markkinointi, kun ETA:n sekakomitean päätös, jolla kolmas henkivakuutusdirektiivi liitetään osaksi ETA-sopimusta, tulee voimaan. Lisäksi muu kuin työntekijäin eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisen toiminnan seurauksena syntynyt ensivakuutuskanta tai siihen suoraan liittyvä jälleenvakuutuskanta olisi siirrettävä muulle vakuutusyhtiölle jo vuoden 1995 alkuun mennessä. Tämä aikataulun muutos toteutettaisiin säätämällä asiasta lain voimaantulosäännöksessä siten, että lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden olisi siirrettävä muu kuin lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen harjoittamisen seurauksena synty-

nyt vakuutuskanta muulle vakuutusyhtiölle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Asianomaisen vakuutusyhtiön olisi tämän määräajan loppuun mennessä haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistusta lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle. Muutos olisi ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä.

Tehosteena sille, että eriyttämistä koskevaa säännöstä noudatetaan ja ettei myöskään käyttämättömiä toimilupia pidetä voimassa, olisi voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetun erityisen toimiluvan raukeaminen.

Voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan kyseisestä toiminnan rajoituksesta tai erityisen toimiluvan raukeamisesta tehtäisiin viran puolesta merkintä vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin. Yleisten hallintomenettelyä

koskevien periaatteiden mukaisesti asianomaisille vakuutusyhtiöille varattaisiin ennen merkinnän tekemistä tilaisuus tulla kuulluksi.

2.3. Muut muutettaviksi ehdotetut lait

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan hetken jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa (134/62) tarkoitetulle työeläkekassalle, esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalle, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja merimieseläkekassalle ehdotetaan vuoden siirtymäaikaa lain mukaisen vakuutusmatemaatikon ottamiseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 3 luvun 2 a—2 c §, ja 13 luvun 5 — 8 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 2 a—2 c § ja 13 luvun 7 ja 8 § 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (752/93),

muutetaan 1 luvun 3 §:n 2—5 momentti, 2 luvun 2 §, 5 §:n 1 momentti, 5 a § ja 10 §:n 1 momentin 4 kohta, 3 luvun 3 ja 4 §, 10 luvun otsikko, 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §:n 2 ja 4 momentti, 3 §:n 2—5 momentti, 3 a, 4 ja 8 §, 9 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 10 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti ja 6 §, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 ja 3 § ja 5 §:n 1 momentti, 13 luvun otsikko ja 1—4 §, 14 luvun 4, 5, 5 a ja 6 §, 7 §:n 2 momentti ja 8 §, 14 a luvun 2 §:n 2 momentti, 15 luvun 1 §:n 2 momentti ja 14 §:n 1 momentti, 16 luvun 5 a §, 17 luvun 1 §:n 1 momentti, 18 luvun 5 §:n 1 momentin 6 kohta, 6 ja 6 a §, 6 c §:n 1 momentti sekä 8 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § 2—5 momentti, 2 luvun 5 §:n 1 momentti, 5 a ja 6 §, 10 luvun 3 §:n 2—5 momentti ja 3 a §, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti ja 6 §, 12 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun 5 a §, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 16 luvun 5 a § sekä 18 luvun 5 §:n 1 momentin 6 kohta, 6 a § ja 6 c §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa, 2 luvun 2 §, 13 luvun 2 § sekä 14 luvun 4, 5 ja 8 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 2 luvun 10 §:n 1 momentin 4 kohta 27 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (517/86), 10 luvun 1 §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (329/87), 14 a luvun 2 §:n 2 momentti 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (632/91), sekä 18 luvun 8 §:n 1 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (318/89), sekä

lisätään 1 luvun 3 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa, uusi 2 ja 3 momentti, 2 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 5 momentti ja 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, lakiin uusi 2 a luku, 3 lukuun uusi 5—9 §, 10 luvun 2 §:ään uusi 5 momentti, luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla lailla, uusi 6—9 momentti, lukuun uusi 4 a §, 14 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, 14 lukuun uusi 5 b §, 16 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 27 päivänä heinäkuuta 1986 ja 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi ja 16 lukuun uusi 5 b ja 5 c § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 §

Henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*henkivakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja 3 momentissa tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta sekä näiden vahinkovakuutusten ja henkivakuutuksen jälleenvakuutusta. Henkivakuutusyhtiön on pidettävä harjoittamansa vahinkovakuutusliike erillään henkivakuutusliikkeestä. Vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*vahinkovakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa

muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta. Vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vain 3 momentissa tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta ja näiden vahinkovakuutusten jälleenvakuutusta, saa kuitenkin samanaikaisesti harjoittaa myös henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Sen jälkeen kun tällainen yhtiö on aloittanut henkivakuutusliikkeen harjoittamisen, siitä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään henkivakuutusyhtiöstä.

Henkivakuutuksella tarkoitetaan henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa neuvoston ensimmäisessä direktiivis-

sä (79/267/ETY) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa. *Vahinkovakuutuksella* tarkoitetaan muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (73/239/ETY) tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa sekä jälleenvakuutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Vakuutusyhtiö saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistön tai enemmistön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jos yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeen liittyvänä tai yhtiö on asunto- tai kiinteistöyhtiö taikka julkisen valvonnan alainen luotto- tai rahoituslaitos taikka rahastoyhtiö. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö ei kuitenkaan saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä julkisen valvonnan alaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tai rahastoyhtiössä. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräamisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräamisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yhteisöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 4 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräamisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhteydessä toimivalle eläkesäätiölle tai -kassalle kuuluvat osakkeet ja määräamisvalta. Niin ikään otetaan huomioon sellaisille muille vakuutusyhtiöille kuuluvat osakkeet ja määräamisvalta, joiden osake- tai takuupääomasta vakuutusyhtiö tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvat yhtiöt omistavat vähintään 20 prosenttia ja määrän, joka vastaa vähintään 20

prosenttia yhtiön kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuottamasta äänimäärästä. Jos vakuutusyhtiöllä on merkittävästi toisen vakuutusyhtiön kanssa yhteistä johtoa ja hallintoa ja jos lisäksi sen toimintaa on järjestetty yhteisesti toisen vakuutusyhtiön kanssa, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä, että 4 momentin rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa otetaan huomioon myös tällaisen muun vakuutusyhtiön omistamat osakkeet ja määräamisvalta.

3 a §

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta tämän lain 2 luvun 2 §:n 1—3 ja 5 momenttia, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa, 5 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 2 a ja 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 ja 3 momenttia, 16 luvun 3 §:n 4 ja 5 momenttia sekä 5 a—5 c §:ää.

Mitä 2 luvun 5 a §:ssä ja 14 luvun 5 a §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavasta vakuutusyhtiöstä.

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava sosiaali- ja terveysministeriöltä toimilupa. Toimilupa annetaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Toimilupa voidaan hakijan pyynnöstä rajoittaa koskemaan vakuutusluokan osaa.

Toimilupa on voimassa Euroopan talousalueella ja hakijan pyynnöstä myös sen ulkopuolella. Toimilupa oikeuttaa harjoittamaan vakuutusliikettä Euroopan talousalueella sekä sijoittautumisoikeuden että palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella.

Asetuksella voidaan säätää, ettei vahinkovakuutuksen harjoittamiseen myönnetty toimilupa ole 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitulla tavalla voimassa sellaisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ETA-valtio*), jonka alueella toimivien vahinkovakuutusta harjoittavien ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden valvonta ei perustu muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteen-

sovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta annettuun neuvoston direktiiviin (92/49/ETY). *ETA-vakuutusyhtiöllä* tarkoitetaan sellaista vakuutusyhtiötä, jolla on kotipaikka ETA-valtiossa.

Toimilupahakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (*toimintasuunnitelma*) sekä selvitys yhtiön aiotuista hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä niistä osakkaista, joiden olisi tehtävä 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, ja heidän omistusosuuksistaan. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

Vakuutusyhtiön on haettava sosiaali- ja terveysministeriöltä toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo laajentaa toimintaansa sellaisiin vakuutusluokkiin tai luokkaryhmiin, joita voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu tai jos vakuutusyhtiö, jolle on myönnetty toimilupa Euroopan talousalueelle, aikoo ryhtyä harjoittamaan vakuutusliikettä Euroopan talousalueen ulkopuolella. Hakemukseen on liitettävä 4 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

Vakuutusyhtiöiden sulauduttua vastaanottavalla yhtiöllä tai 16 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla perustettavalla yhtiöllä on ne toimiluvat, jotka sulautuneilla oli, jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisistä syistä toisin määrää.

4 §

Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus.

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotusta vakuutusliikkeestä ja vakuutusyhtiön tämän luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitetuista osakkaista saadun selvityksen perusteella voidaan arvioida vakuutusyhtiön noudattavan toiminnassaan terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita, jos vakuutusyhtiön johto täyttää sille 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) on vähintään seuraava:

1) henkivakuutusliikettä ja vahinkovakuutusluokkiin 10—16 kuuluvaa vakuutusliikettä harjoitettaessa 14 000 000 markkaa; sekä

2) muuta vakuutusliikettä harjoitettaessa 7 000 000 markkaa.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan

vakuutusyhtiön toimiluvasta säädetään työntekijäin eläkelaisissa (395/61) ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen annettavasta toimiluvasta tapaturmavakuutuslaissa (608/48).

5 a §

Sosiaali- ja terveysministeriön on kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta päätettävä toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä.

Jos päätöstä ei ole annettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettun valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetuissa laissa (154/50) säädetään.

10 §

Yhtiö on perustettu, jos perustamista on 9 §:n 1 momentissa mainitussa määräajassa pidetyssä perustamiskokouksessa kannattanut enemmistö merkitsijäin antamista äänistä ja vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista takuuosuuksista tai osakkeista taikka 9 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa kaksi kolmasosaa perustajista ja jos perustamiskokouksessa voidaan osoittaa:

4) että takuuosuuksista ja pohjarahastosta tai osakkeista on yhteensä rahana maksettu vähintään puolet 2 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetyistä yhtiötä koskevasta määrästä.

2 a luku

Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailta

1 §

Vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa sijoittautumisoikeuden perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan sovelletaan tämän luvun 2—7 §:n säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään,

sovelletaan vahinkovakuutusyhtiön 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa valtiossa harjoittamaan 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan kuitenkin 2 ja 16 §:n säännöksiä.

2 §

Tässä laissa ensivakuutustoiminnan harjoittamisena sijoittautumisoikeuden perusteella pidetään kiinteän toimipaikan (*edustuston*) perustamista muuhun ETA-valtioon kuin Suomeen.

Edustustolla tarkoitetaan asioimiston ja sivukonttorin lisäksi myös toimistoa, jota hoitaa yhtiön oma henkilökunta, ja itsenäisesti toimivaa henkilöä, jolla on pysyvä valtuutus toimia yhtiön puolesta asioimiston tapaan.

3 §

Vakuutusyhtiön on ennen edustuston perustamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on liitettävä:

- a) selvitys siitä, mihin valtioon tai valtioihin edustusto aiotaan perustaa;
- b) toimintasuunnitelma, josta käy ilmi aiotun toiminnan laatu ja edustuston hallinto;
- c) perustettavan edustuston yhteystiedot;
- d) selvitys edustuston pääasiamiehestä, jolla on oikeus edustaa yhtiötä kaikissa edustuston toiminnasta johtuvissa oikeussuhteissa;
- e) jos yhtiö aikoo toimintamaassa harjoittaa muuta vahinkovakuutusluokkaan 10 kuuluvaa vakuutusta kuin rahdinkuljettajan vastuuvakuutusta, selvitys siitä, että se on jäsenenä edustuston sijaintivaltion kansallisessa toimistossa ja että se on liittynyt kyseisen valtion kansalliseen takuurahastoon; sekä
- f) laskelma 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta varten.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on kolmen kuukauden kuluessa vakuutusyhtiön ilmoituksen sekä kaikkien 3 §:ssä tarkoitettujen selvitysten saapumisesta lähetettävä saamansa tiedot edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle ja ilmoitettava tietojen lähettämisestä vakuutusyhtiölle.

Ministeriön on liitettävä lähetettäviin tietoihin todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää 11 luvun toimintapäätöksiä koskevat vaatimukset.

Jos tietoja ei ole lähetetty 1 momentissa säädettyssä määräajassa, vakuutusyhtiö voi teh-

dä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan ministeriön hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes ministeriö on päättänyt tietojen lähettämisestä. Ministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettun valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

5 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltäytyä tietojen lähettämisestä, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia. Edustustoa ei voida perustaa, jos ministeriö on kieltäytynyt lähettämästä tietoja.

6 §

Edustusto voi aloittaa toimintansa vakuutusyhtiön saatua sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen vastauksen sille lähetettyihin tietoihin, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun ministeriö ilmoitti vakuutusyhtiölle tietojen lähettämisestä.

7 §

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava 3 §:n 2 momentin b—d kohdassa tarkoitettuihin selvityksiin sisältyvien tietojen muutoksista kirjallisesti sosiaali- ja terveysministeriölle ja edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle vähintään kuukautta ennen aiotun muutoksen tekemistä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava 4—6 §:ssä säädettyä menettelyä.

8 §

Vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa harjoittamaan vakuutuspalvelujen vapaaseen tarjontaan sovelletaan tämän luvun 9—15 §:n säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vahinkovakuutusyhtiön 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa valtiossa harjoittamaan 1 momentissa tarkoitettuun ensiva-

kuutustoimintaan kuitenkin 9, 10 ja 18 §:n säännöksiä.

9 §

Vakuutuspalvelujen vapaalla tarjonnalla tarkoitetaan sitä, että vakuutusyhtiö muusta kuin siitä valtiosta, jossa palveluja tarjotaan, käsin tekee:

1) vahinkovakuutussopimuksen, joka liittyy siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, sijaitsevaan riskiin;

2) henkivakuutussopimuksen siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, vakinaisesti asuvan luonnollisen henkilön kanssa; tai

3) henkivakuutussopimuksen oikeushenkilön kanssa, jonka siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, sijaitsevaan toimipaikkaan sopimus liittyy.

10 §

Riskin katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos kyseessä on:

1) tässä valtiossa sijaitseva omaisuus ja vakuutuksen kohteena on kiinteistö tai rakennus taikka rakennus irtaimistoiheen, mikäli irtaimisto on vakuutettu samalla vakuutuksella kuin rakennus;

2) tässä valtiossa rekisteröity kulkuneuvo, kun vakuutuksen kohteena on kulkuneuvo; tai

3) matkaan tai lomaan liittyviä riskejä koskeva enintään neljäksi kuukaudeksi otettu vakuutus, ja vakuutussopimus on tehty tässä valtiossa.

Muissa kuin 1 momentissa mainituissa tapauksissa katsotaan riskin sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos vakuutuksenottajalla on siellä vakainainen asuinpaikka, tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, tällä on siellä toimipaikka, johon vakuutus liittyy.

11 §

Jos vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa yhdessä tai useammassa ETA-valtiossa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, mitä riskejä aiottu toiminta koskee, ja laskelma 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta varten.

12 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on lähetettävä kuukauden kuluessa 11 §:ssä tarkoitettua ilmoi-

tuksen saapumisesta sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jossa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa aiotaan harjoittaa, tieto vakuutusyhtiön ilmoituksesta ja ilmoitettava tietojen lähettämisestä vakuutusyhtiölle.

Ministeriön on liitettävä lähetettäviin tietoihin todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää 11 luvun toimintapääomaa koskevat vaatimukset, selvitys siitä, minkä vakuutusluokkien mukaisesta toimintaa vakuutusyhtiöllä on oikeus harjoittaa sekä selvitys niistä riskeistä, joita aiottu toiminta koskee.

Jos tietoja ei ole lähetetty 1 momentissa säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua valituksen.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltäytyä lähettämästä tietoja, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia.

Vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa ei voida aloittaa, jos ministeriö on kieltäytynyt lähettämästä tietoja.

14 §

Vakuutusyhtiö voi aloittaa vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan saatuaan sosiaali- ja terveysministeriöltä ilmoituksen tietojen lähettämisestä 12 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle.

15 §

Edellä 11 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa mainittujen tietojen muuttuessa noudatetaan 11—14 §:ssä säädettyä menettelyä.

16 §

Jos vakuutusyhtiö aikoo perustaa edustuston valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen, tai vahinkovakuutusyhtiö aikoo perustaa edustuston 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun ETA-valtioon, sen on ennen edustuston perustamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle. Ilmoituksen liitteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä tämän luvun 3 §:ssä säädetään.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettua

ilmoituksen saapumisesta kieltää edustuston perustamisen, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia.

17 §

Jos ulkomaisesta vakuutusyhtyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys, vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle kolmen kuukauden kuluessa.

18 §

Jos vahinkovakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa ETA-valtioissa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen toimintasuunnitelma. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

3 §

Jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia, on ilmoitettava siitä etukäteen sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänen omistuksensa hankinnan johdosta olisi vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka niin suuri, että se vastaisi vähintään 10 prosenttia kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai että se muutoin oikeuttaisi käyttämään siihen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa.

Jos 1 momentissa tarkoitettua omistusta aiotaan lisätä siten, että se hankinnan johdosta olisi vähintään 20, 33 tai 50 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka siten, että omistus vastaisi samansuuruista osuutta kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai että vakuutusyhtiöstä tulisi tytäryritys, on myös tästä hankinnasta ilmoitettava etukäteen sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja

aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuuosuuksia koskevista sopimus- ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös, jos omistettujen vakuutusyhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien määrä laskee jonkin 1 tai 2 momentissa säädetyn omistusrajan alapuolelle tai vakuutusyhtiö lakkaa olemasta ilmoitusvelvollisen tytäryritys.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 ja 2 momentissa säädettyjä omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa. Jos ilmoituksen tekijä on toinen vakuutusyhtiö ja tämä yhtiö kuuluu 1 luvun 3 §:n 5 momentissa tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön määräämään yhteistoimintaryhmään, otetaan omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös yhteistoimintaryhmään kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutus toiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jos osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan jälkeen jonkin 3 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn omistusrajan ylittävän omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutusyhtiön terveyden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

5 §

Sillä, joka on vastoin 3 §:n 1 tai 2 momentin säännöstä jättänyt tekemättä siinä tarkoitettun ilmoituksen tai hankkinut vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia sosiaali- ja terveysministeriön kiellosta huolimatta, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuuosuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuuosuusluetteloon eikä osakasluetteloon tai takuuosuuden omistajista pidettävään luetteloon.

6 §

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ministeriön määräämän ajankohtana vuosittain 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

7 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia määrän, joka on vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka määrän, joka vastaa vähintään 10 prosenttia kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai joka muutoin oikeuttaa käyttämään siihen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa.

8 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden, takuuosuuskirjan, takuuosuusluettelon ja takuuosuuden omistajista pidettävän luettelon osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 3 luvussa säädetään osakkeesta, osakekirjasta sekä osake- ja osakasluettelosta.

9 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä osakeyhtiölain 7 luvussa säädetään kiellosta hankkia tai ottaa pantiksi omia osakkeita.

10 luku

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

1 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätöksen. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyhtiön tilinpäätöstietoja ei kuitenkaan yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä.

2 §

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassaolevissa vakuutussopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus-ten ja näistä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa vähennettynä tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvolla ja lisätyn kesken sovitun vakuutusajan rauenneista vakuutuksista ehkä aiheutuvan vastuun pääoma-arvolla. Vakuutussopimuksen luonteen niin edellyttäessä vakuutusmaksuvastuu voidaan määrätä maksettujen vakuutusmaksujen ja vakuutukselle hyvitettyjen muiden tuottojen yhteismääränä vähennettynä vakuutusturvan ylläpitämisestä ja vakuutuksen hoitamisesta vakuutussopimuksen mukaan perityillä kuluilla. Vakuutusmaksuvastuuna pidetään myös sellaista 13 luvun 3 §:n tai työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin mukaisista lisäeduista aiheutunutta vastuuta, jota perusteiden mukaan ei saa käyttää muun kuin sellaisen tappion peittämiseen, joka on syntynyt vastuuvelan laskuperusteiden muuttamisesta.

Yhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö voi vaatia ennakkovahvistuksen vahinkovakuutuksen vastuuvelan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille. Vastuuvelan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuvelalle asettamista vaatimuksista säädetään henki- ja vahinkovakuutuksen osalta tarkemmin asetuksella ja lakisää-

teisen eläkevakuutuksen osalta työeläkettä koskeissa laeissa.

Jos vakuutuksen on antanut yhtä useampi vakuutuslaitos yhteisesti ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuvelkaan ottamatta se osa vastuun pääomavaroista, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutusyhtiölle tai ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jollei se ole selvitystilassa tai 14 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa asemassa. Viimeksi mainituissa tapauksissa tai kun kysymyksessä on muu ulkomainen vakuutusyhtiö, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus päättää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuvelkaan ottamatta.

3 §

Vastuuelvelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhtiö harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta.

Ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön on katettava vastuuelvelka jäljempänä tässä pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien sellaisiin varoihin, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuelvan, josta ensin on vähennetty seuraavat erät:

1) annettua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus enintään ministeriön hyväksymään määrään;

2) saatua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus sitä vastaavien jälleenvakuutuslasketesamien määrään saakka;

3) takautumisoikeuteen perustuvat saamiset;

4) niiden vakuutuksen kohteena olevien vahingoittuneiden esineiden arvo, joiden omistusoikeus siirtyy tai on siirtynyt vakuutusyhtiölle;

5) luottovakuutusliikkeen tunnetuihin vakuutus tapahtumiin liittyvät yhtiön hallussa olevat vastavakuudet;

6) vakuutusten hankinnasta aiheutuneet menot, jotka on aktivoitu taseen vastaaviin; ja

7) ministeriön erityisistä syistä vähennettäväksi hyväksymät muut erät.

Ministeriö voi erityisestä syystä sallia tai

määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti.

Vastuuelvan katteen on asetuksessa säädettyin rajoituksin oltava:

1) joukkovelkakirjalainoja ja muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä;

2) velkasitoumuksiin perustuvia laina- ja muita saamisia;

3) osakkeita ja muita tuotoltaan vaihtelevia omistussuosuuksia;

4) osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä;

5) kiinteistöjä, rakennuksia ja kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, kuten nautinta- ja käyttöoikeuksia ja tontinvuokraoikeuksia; osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä; oikeuksia vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys; rakennusaikaisia saamisia sellaiselta kiinteistöyhteisöltä, joka omistaa tässä kohdassa tarkoitettuja varoja ja jossa vakuutusyhtiöllä katteen haltijana on määräämisvalta;

6) ensi- ja jälleenvakuutusliikkeestä johtuvia saamisia vakuutuksenottajilta, vakuutuksenantajilta ja vakuutusedustajilta;

7) verosaamisia ja muita saamisia valtioilta ja muilta julkisyhteisöiltä;

8) saamisia takuurahastoilta;

9) muita kuin 5 kohdassa tarkoitettuja ai-neellisiin hyödykkeisiin luettavia varoja;

10) rahaa ja pankkisaamisia, talletuksia luottolaitoksissa ja muissa laitoksissa, joilla on oikeus vastaanottaa talletuksia;

11) siirtosaamisia, kuten kertyneitä korkoja, kertyneitä vuokria ja muita tulojäämiä sekä menoennakoita; tai

12) lakisääteisen eläkevakuutuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriön tämän vakuutuslajin erityisluonteen johdosta hyväksymiä muita erä.

Ministeriö voi vakuutusyhtiön pyynnöstä hyväksyä vastuuelvan katteeksi määrääjäksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön on vastuuelvan lisäksi katettava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät muut vastuuelkaan rinnastettavat erät noudattaen soveltuvin osin tämän pykälän säännöksiä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös sellaista vakuutusyhtiötä, joka harjoittaa yksinomaan jälleenvakuutusliikettä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

3 a §

Mitä 3 §:n 2—9 momentissa säädetään vastuuvelan katteesta, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottua vakuutusta (*sijoitussidonnainen vakuutus*). Näiden vakuutusten vastuuvelan kate on eriytettävä muun vastuuvelan katteesta.

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonehityksen määrääviin sijoituskohteisiin saa kuulua sellaisia:

- 1) osakkeita ja osuuksia;
- 2) sitoumuksia, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla;
- 3) johdannaisopimuksia;
- 4) joukkovelkakirjalainoja; ja
- 5) muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä; joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa tai siihen sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan rinnastettavassa muussa valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, joista säädetään 3 §:n 5 momentissa tarkoitettua asetuksessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteena olevien varojen lisäksi saa sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuulua muita 3 §:n 5 momentissa mainittuja varoja enintään ministeriön vahvistama määrä.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka on katettava näiden vakuutusten arvonehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuuluvien varojen ministeriön vahvistamin sellaisin poikkeuksin, jotka eivät vaaranna vakuutettuja etuja tai 11 luvun mukaisten vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten vakuutusyhtiön on katettava sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka. Ministeriön antamissa määräyksissä käsitellään erityisesti vastuuvelan katteeseen kuuluvien varojen sijaintia, vakuutuksen takaisinoston ja sijoituskohteen vaihdon rajoittamista sekä katteen luettelomista. Ministeriö voi myös tarvittaessa antaa määräyksiä sijoitustoiminnasta aiheutuvien riskien hajauttamista koskevista periaatteista, joita vakuutusyhtiön on noudatettava sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonehityksen määräävien sijoituskohteiden valinnassa.

4 §

Vakuutusyhtiöllä tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten hankintameno on poistettava vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Sijoitusten taseeseen merkittävää hankintamenoa on alennettava tulosvaikutteisesti, jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä sen hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvonalennusta on pidettävä tilapäisenä. Arvonalennus on palautettava tulosvaikutteisesti hankintamenoa siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo seuraavien tilikausien päättyessä mahdollisesti ylittää alennettua hankintamenoa.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilikauden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen merkitä hankintamenoa lisäksi enintään käyvän arvon ja hankintamenoa erotuksen suuruinen arvonorotus. Jos hyödykkeen arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta taseen vastattiin arvonorotusrahastoon.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettua tasearvon määräisenä.

Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Arvonorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan osakeyhtiön rahastoantiin, osakeyhtiölain 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan tai keskinäisen vakuutusyhtiön pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ar-

vonkorotuksista. Arvonkorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos yhtiön osakepääomaa on korotettu tai pohjarahastoa on kartutettu käyttämällä hyväksi arvonkorotusrahastoa eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

4 a §

Mitä 4 §:n 1—7 momentissa säädetään, ei koske sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevat sijoitukset on esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Jos sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon erotus on tilikauden aikana muuttunut, on muutosta vastaava määrä merkittävä tuloslaskelmaan. Taseen liitteenä on ilmoitettava sijoitusten hankintameno.

8 §

Jos taseeseen sisältyy rahalainoja vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenille taikka toimitusjohtajalle, on taseen liitteenä erikseen ilmoitettava niiden yhteismäärä, mikäli se ylittää sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman määrän. Mitä tässä momentissa on sanottu, on voimassa myös rahalainoista vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön muille osakkeenomistajille kuin vakuutusyhtiölle ja tytäryhtiölle. Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tässä momentissa tarkoitetuista rahalainoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin on rinnastettava tällaisen henkilön avio puoliso, veli ja sisar sekä se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Jos vakuutusyhtiö on antanut vieraan sitoumuksen vakuudeksi pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on ne merkittävä taseen liitteeseen ministeriön määräämin tavoin eritel-

tyinä. Sama koskee vakuutusyhtiön antamia muita kuin vakuutuksiin perustuvia vastuusitoumuksia.

9 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) jos tilikauden poistot määritetään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia; ja

4) vakuutusyhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenten taikka toimitusjohtajan osalta heidän näistä tehtävistään syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset, heille myönnettyt lainat yhteismäärin ja olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta.

10 §

Vakuutusyhtiön toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma ja emoyhtiössä myös konsernin rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

11 luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset. Varat, velat ja sitoumukset määritellään ja arvioidaan niiden luonne huomioon ottaen sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti.

4 §

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan 1 momentissa säädetyllä tavalla. Työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen työkyvyttömyys- ja työttömyys-

eläkevakuutusliikkeen osalta noudatetaan kuitenkin 1 momentin 2 kohdan sijasta 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain (468/69) mukainen vakuutusliike jätetään kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon kymmenen prosenttia.

6 §

Vakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 ja 5 §:n mukaisesta vakuutusyhtiön takuumäärästä. Sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin omaan pääomaan rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa vakuutusyhtiön ottama laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla.

Puolet henkivakuutusyhtiön takuumäärästä, kuitenkin aina vähintään 5 §:n 2 momentin mukaisen määrän, on muodostuttava asetuksella säädettävistä eristä.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

1 §

Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkaille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa säädetään voitonjaosta, osakepääoman tai vararahaston alentamisen yhteydessä suoritettavista maksuista ja varojen jaosta yhtiön purkautuessa. Voitonjaoksi ei katsota sellaista lisäetujen antamista, mikä suoritetaan laskuperusteiden mukaisesti 13 luvun tai työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin säännöksiä noudattaen.

2 §

Osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu voitonjako on kielletty, jos vakuutusyhtiön oma pääoma alittaa 11 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 11 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön ottamaa lainaa.

Osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista yhteismäärää laskettaessa huomioon

ei oteta 10 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä.

3 §

Jos yhtiön varoja on jaettu osakkaille vakuutusta koskevien perusteiden vastaisesti, on myös soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 5 §:ssä säädetään.

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että lainalla tai vakuudella on takaus, jonka on antanut ETA-valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus. Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

13 luku

Henkivakuutus

1 §

Henkivakuutuksella sekä vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvilla vakuutuksilla on oltava 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen vastuuvelan laskuperusteiden lisäksi laskuperusteet, joissa määrätään, miten vakuutusmaksut tai niistä vastaavat vakuutusturvan määrät lasketaan, näiden vakuutusten takaisinostoarvosta ja vapaakirja-arvosta. Vapaakirja-arvolla tarkoitetaan sitä turvaa, jonka vakuutus antaa, jos vakuutusmaksuja ei enää makseta.

Laskuperusteesta on käytävä myös ilmi, miten vakuutetut jaetaan ryhmiin yhtiön vastuuseen vaikuttavien tekijöiden perusteella.

2 §

Uusien henkivakuutusten vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava silmällä pitäen

vakuutettujen etujen turvaamista siten, että vakuutusyhtiö pystyy selviytymään kaikista näiden vakuutusten sille aiheuttamista velvoitteista joutumatta käyttämään muita varoja kuin näiden vakuutusten vakuutusmaksuja ja niiden sijoittamisesta saatavia tuottoja tavalla, joka saattaisi vaarantaa 11 luvun mukaisten vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä.

3 §

Päätettäessä lisätujen antamisesta sellaisille vakuutuksille, joille on vakuutussopimuksessa annettu oikeus vakuutusten tuottaman ylijäämän perusteella mahdollisesti annettaviin lisäetuihin, on kohtuullisessa määrin otettava huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisätujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa. Lisäedut eivät saa vaarantaa yhtiön 11 luvun mukaan määräytyvien vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä tai lisätujen tason jatkuvuutta.

Mitä 1 §:ssä on säädetty henkivakuutuksen laskuperusteista, on soveltuvin osin noudatettava myös annettaessa vakuutuksille lisäetuja.

4 §

Laskuperusteita, joista säädetään 1 §:ssä ja 10 luvun 2 §:ssä, ei saa muuttaa siten, että muutos alentaisi yksittäisten vakuutusten takaisinostoarvoja ilman, että vakuutuksenottajalle annetaan mahdollisuus lopettaa vakuutus nostamalla alentamaton takaisinostoarvo. Perusteiden muuttaminen ei saa alentaa vakuutusten vapaakirja-arvoja, ellei ole kysymys sellaisesta muutoksesta, joka aiheutuu lainsäädännön muuttumisesta tai siitä, että yhtiön on alennettava vastuuvalkaa laskettaessa käyttämänsä korkokantaa sosiaali- ja terveysministeriön alennettua vastuuvalkalaskelmissa käytettävän koron ylärajaa.

14 luku

Vakuutusyhtiöiden valvonta

1 §

Vakuutusyhtiön talouden valvonta myös sen harjoittaman 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitettun vakuutusliikkeen osalta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Talouden valvonta käsittää erityisesti

vakuutusyhtiön vakavaraisuuden, vakuusteknisen vastuuvalkan, sen katteena olevien varojen sekä vahinkovakuutusluokan 18 (*matkapu*) harjoittamiseen käytettävissä olevien voimavarojen tarkastamisen.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa. Ministeriöllä on oikeus suorittaa tarkastuksia vakuutusyhtiön tiloissa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksentekoon.

Ministeriöllä on oikeus tarkastaa vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa sijaitsevan edustuston toimintaa, joko itse tai edustajansa välityksellä, ilmoitettuaan asiasta tarkastuksen kohteena olevan edustuston sijaintivaltion vakuustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske vakuutusyhtiön edustustoja 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa valtiossa, ellei tämän valtion lainsäädännöstä muuta johdu.

Tarkastusta varten ministeriössä voi olla erityisiä asiantuntijoita. Näiden palkkaudet vahvistaa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määrämällä tavalla.

Jos siihen on erityinen syy, ministeriö voi ottaa haltuunsa tarkastuksen alaisia asiakirjoja. Yhtiön pyynnöstä niistä on maksutta annettava yhtiölle jäljennös.

5 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutusyhtiölle huomautuksen, kehottaa yhtiötä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhtiötä jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutusyhtiö ei noudata lakia, toimilupansa, yhtiöjärjestyksensä tai sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä, jos yhtiö on käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja taikka jos yhtiön toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

Ministeriöllä on oikeus kieltää yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen 1 momentissa mainittua asiaa koskevan päätöksen toimeenpano. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, ministeriö voi velvoittaa yhtiön ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi.

Edellä tässä pykälässä mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei tässä pykälässä tarkoitettua kehotusta tai kieltä noudateta, ministeriö voi kieltää vakuutusyhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu.

5 a §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi rajoittaa vakuutusyhtiön toimilupaa tai peruuttaa sen, jos:

1) yhtiö ei aloita toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä;

2) yhtiö ilmoittaa luopuvansa vakuutusliikkeen harjoittamisesta;

3) yhtiö on lopettanut toimintansa yli kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen;

4) vakuutusyhtiö ei noudata tämän luvun 5 §:ssä tarkoitettua kehotusta tai kieltä ja velvoitteiden laiminlyönti on törkeä;

5) yhtiö ei ole kyennyt sille asetetussa määräjasssa suorittamaan 5 b §:ssä tarkoitettua taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelmaa tai lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelmaa esitettyjä toimenpiteitä; tai

6) niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi taikka jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoitettava toimiluvan rajoittamisesta tai peruuttamisesta niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille, joissa yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä 2 a luvun 1 §:n 1 momentin tai 8 §:n 1 momentin perusteella.

5 b §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 2 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 4 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelma.

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka

toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

6 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa haltuunsa yhtiön hallinnassa olevaa omaisuutta taikka kieltää yhtiötä luovuttamasta tai panttaamasta tällaista omaisuutta ilmoitettuaan asiasta niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille, joissa vahinkovakuutussopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee, jos:

1) vakuutusyhtiön toimilupa on peruutettu;

2) vakuutusyhtiö ei täytä 10 luvun 3 tai 3 a §:n vastuuvelan katetta koskevia vaatimuksia;

3) vakuutusyhtiö ei täytä tämän luvun 5 b §:n 2 momentissa mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapääomalle ja omalle pääomalle asetettuja vaatimuksia; sekä

4) vakuutusyhtiö ei enää täytä tämän luvun 5 b §:n 1 momentissa mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapääomalle asetettuja vaatimuksia ja ministeriöllä on aihetta olettaa yhtiön taloudellisen tilan edelleen heikkenevän tai jos ministeriö katsoo yhtiön olevan joutumassa tällaiseen tilaan.

Ministeriö voi pyytää niitä ETA-valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavia viranomaisia, joissa yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä 2 a luvun 1 §:n 1 momentin tai 8 §:n 1 momentin perusteella, ryhtymään kotivaltiossaan 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

7 §

Lausunnon antamista varten pidetään sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston osastopäällikön tai hänen määräämänsä virkamiehen johdolla kokous.

8 §

Asiantuntijoiden on annettava lausunto esityksestä, joka koskee vakuutusyhtiölainsäädän-

nön muuttamista, tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella annettavia tarkempia määräyksiä taikka 14 luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitettujen erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisessa noudatettavia periaatteita.

Ministeriö voi kuulla asiantuntijoita muussakin kuin 1 momentissa mainitussa asiassa.

14 a luku

Kilpailun turvaaminen

2 §

Vakuutusyhtiöiden valvonnassa sosiaali- ja terveysministeriön on otettava huomioon myös kilpailun vaatimukset.

15 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja 11 luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Ministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaikaa enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

14 §

Jos sopimusta vakuutuskannan luovuttamisesta ei ole saatu aikaan eikä uutta yhtiötäkään ole perustettu kahden vuoden kuluessa selvitystilan alkamisesta, tulee sosiaali- ja terveysministeriön määrätä se ajankohta, jolloin vakuutukset lakkaavat olemasta voimassa. Tämän jälkeen on erityisen selvityspesän omaisuus, jollei toisin sovita, muutettava rahaksi ja jaettava niille, joilla vakuutussopimuksen perusteella on siihen oikeus, heidän vastuuvakuusosuuksiensa suhteissa. Mikäli kuitenkin on

kysymys lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä, erityisen selvityspesän omaisuus on käytettävä sosiaali- ja terveysministeriön määräämällä tavalla niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat siitä, että samanlainen eläketurva järjestetään toisessa vakuutusyhtiössä. Tällöin on ensisijaisesti pyrittävä pienentämään työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin soveltamisesta aiheutuvia kustannuksia.

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

3 §

Jos luovutettavaan vakuutuskantaan sisältyy vakuutussopimuksia, jotka on tehty 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella, ministeriön on ennen suostumuksen antamista hankittava suostumus sen muun ETA-valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta, jossa vahinkovakuutussopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee.

Jos luovutettavia vakuutussopimuksia on tehty 2 a luvun 6 §:ssä tarkoitetusta edustustosta käsin, ministeriö on ennen suostumuksen antamista annettava edustuston sijaintimaan vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle mahdollisuus tulla kuulluksi vakuutuskannan luovuttamisesta.

5 a §

Vakuutusyhtiö voi sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella luovuttaa 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella tehtyjen vakuutussopimusten vakuutuskannan tai osan siitä ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö*).

Ennen suostumuksen antamista ministeriön on hankittava vastaanottavan yhtiön kotival-

tion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen vahvistus siitä, että vastaanottavalla yhtiöllä on vakuutuskannan luovutus huomioon ottaen riittävä toimintapääoma sekä suostumus sen ETA-valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta, jossa vahinkovakuutus sopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkilövakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkilövakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee.

Jos luovutettavia vakuutus sopimuksia on tehty edustustosta käsin, ministeriön on ennen suostumuksen antamista annettava edustuston sijaintimaan vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle mahdollisuus tulla kuulluksi vakuutuskannan luovuttamisesta.

Tässä pykälässä tarkoitetussa vakuutuskannan luovuttamisessa on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuulutus julkaistaan luovuttavan yhtiön kustannuksella.

5 b §

Vakuutusyhtiö voi, jos sosiaali- ja terveysministeriö katsoo siihen olevan erityistä syytä, luovuttaa muun kuin 5 a §:ssä tarkoitetun vakuutuskannan tai sen osan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai vastaanottaa vakuutuskannan tai sen osan ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä.

Asetuksella voidaan 1 momentista poiketen säätää vahinkovakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa vakuutuskanta tai sen osa ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetussa valtiossa, ja vastaanottaa vakuutuskanta tai sen osa tällaiselta yhtiöltä.

Tässä pykälässä tarkoitetussa vakuutuskannan luovuttamisessa on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta.

5 c §

Jos sosiaali- ja terveysministeriö ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun pyyntö on saapunut vastaanottajalle, saanut vastausta niiden ETA-valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavilta viranomaisilta, joilta ministeriö on 3 §:n 4 momentin tai 5 a §:n 2 momentin nojalla pyytänyt vahvistusta tai suostumusta tai joille ministeriö on 3 §:n 5 momentin tai 5 a §:n 3

momentin nojalla antanut mahdollisuuden tulla kuulluksi, katsotaan näiden vahvistaneen vastaanottavan yhtiön toimintapääoman riittävyyden tai antaneen suostumuksen tai myönteisen lausunnon vakuutuskannan luovuttamiseen.

17 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §

Jos vahinkoa on aiheutettu rikkomalla tätä lakia tai vakuutusta koskevia perusteita, on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla aiheutetun vahingon korvaamisesta säädetään osakeyhtiölain 15 luvun 1 ja 3 §:ssä.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

5 §

Joka

6) sosiaali- ja terveysministeriön 3 luvun 4 §:n 1 momentin nojalla antaman kiellon vastaisesti hankkii osakkeita tai takuuosuuksia;

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhtiörikkomuksesta* sakoon.

6 §

Joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäänsä tai yhtiön muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä taikka 2 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön tai jonkun muun taloudellista asemaa taikka jonkun henkilön terveydentilaa koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhtiöllä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja esitutkinta-viranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, rahoitustarkastukselle, muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle, muualla laissa edellä

mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä muussa ETA-valtiossa vakuutustarkastuksesta vastaavalle tai rahoitustoimintaa valvovalle viranomaiselle, jonka tehtävänä on osallistua vakuutusyhtiön selvitystila- tai konkurssimenettelyyn sekä, jos annettavat tiedot muussa kuin ETA-valtiossa kuuluvat tässä pykälässä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden piiriin, tämän valtion vakuutustoimintaa valvovalle viranomaiselle. Lisäksi vakuutusyhtiöllä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutuslainsuuden piiriin kuuluvia tietoja vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luotto- tai rahoituslaitoksen tilintarkastajalle.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, sosiaali- ja terveysministeriö voi käyttää tämän pykälän mukaisen vakuutuslainsuuden piiriin kuuluvia tietoja vain:

- 1) tarkistaakseen, että vakuutustoiminnan aloittamisen edellytykset on täytetty;
- 2) vakuutusyhtiöiden toiminnan, erityisesti vakuutusteknisen vastuun, toimintapääoman, hallinto- ja kirjanpitoimenettelyn sekä sisäisen tarkastustoiminnan valvontaan;
- 3) pakotteiden asettamiseen; sekä
- 4) ministeriön päätöksistä tehtyihin valituksiin vastaamiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei voi luovuttaa muiden ETA-valtioiden viranomaisilta taikka muussa ETA-valtiossa suoritettussa tarkastuksessa saatuja tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen tai sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaava viranomainen, jossa tarkastus on suoritettu, ole antanut siihen nimenomaista lupaa.

6 a §

Joka luvattomasti ilmaisee 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutuslainsuuden luvattomasta ilmaisemisesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

6 c §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, vii-

pymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos sillä on syytä epäillä siltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle. Ministeriöllä on oikeus rekisteröidä ilmoitukset ja niistä ilmenevät tiedot. Tietoja saa käyttää ja luovuttaa vain tämän pykälän 3 momentissa tarkoitetun rikollisen toiminnan vastustamiseen.

8 §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusmatemaatikko. Vakuutusmatemaatikon tehtävistä säädetään asetuksella ja vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehdot määrää sosiaali- ja terveysministeriö.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

2. Vakuutusyhtiöihin, joille on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty lupa harjoittaa vakuutusliikettä, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia.

3. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4. Vakuutusyhtiöllä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on sosiaali- ja terveysministeriön pitämään toimiluparekisteriin merkityn toimiluvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen. Jos vakuutusyhtiön toiminta-alue on voimassa olevan toimiluvan mukaan maantieteellisesti rajoitettu, on vakuutusyhtiöllä tämän lain voimaantulon jälkeen kuitenkin oikeus harjoittaa vakuutusliikettä siten kuin tämän lain 2 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

5. Vakuutusyhtiöiden on kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta lähetettävä sosiaali- ja terveysministeriöön selvitys vakuutusyhtiön ulkomailla sijaitsevista edustustoista ja tytäryrityksistä.

6. Mitä vakuutusyhtiölain muuttamisesta 9 päivänä elokuuta 1993 annetun lain (752/93) voimaantuloa koskevien säännösten 6 ja 12 momentissa säädetään vakuutusta koskevien perusteiden vahvistamisesta, ei sovelleta tämän lain tultua voimaan.

7. Tämän lain 10 luvun 1, 4, 4 a §, 8 ja 9 §:n säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran sil-

tä tilikaudelta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon.

8. Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisen painavista syistä antaa sellaiselle yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavalle vakuutusyhtiölle, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, luvan poiketa määräajaksi tämän lain 10 luvun 3 §:n 2 momentin vaatimuksista.

9. Mikäli lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan ennen tämän lain voimaantuloa, erityisen selvityspesän omaisuus on jaettava lakisääteisten eläkevakuutusten kannan ja muun vakuutuskannan kesken ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 15 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti. Tämän jaon jälkeen erityisen selvityspesän omaisuuteen sovelletaan tätä lakia.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 i § ja 12 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 i § 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91), 12 §:n 1 momentin 2 kohta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93) ja 5 momentti 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66),

muutetaan 3 §, 12 §:n edellä oleva väliotsikko, 12 a ja 13 §, 13 a §:n 3 momentti ja 13 b §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 § osittain muutettuna 14 päivänä toukokuuta 1976, 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 9 päivänä elokuuta 1993 annetuilla laeilla (389/76, 1347/90 ja 753/93), 12 §:n edellä oleva väliotsikko 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (135/62), 12 a § muutettuna 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (50/85) ja mainitulla 19 päivänä marraskuuta 1993 annetulla lailla, 13 a §:n 3 momentti muutettuna 30 päivänä syyskuuta 1994 annetulla lailla (846/94) sekä 13 § ja 13 b §:n 4 momentti mainitussa 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 12 c § seuraavasti:

3 §

Eläketurvan järjestämistä varten tulee työnantajalla olla eläkevakuutus kotimaisessa vakuutusyhtiössä tai vakuutuskassalain (1164/92) mukaisessa määrätyn työnantajan tai määrättyyn työnantajaryhmään kuuluvien yritysten palveluksessa olevia työntekijöitä varten perustettavassa eläkekassassa taikka työnantajalla on oltava eläkesäätiölain (469/55) mukainen eläkesäätiö. Jos säätiön toimintapiiriin tulisi pysyvästi kuulumaan vähemmän kuin 300 työntekijää, eläkkeet on kuitenkin turvattava vakuuttamalla. Vakuutusyhtiö ei saa kieltäytyä antamasta tai pitämästä voimassa yhtiöltä haettua eläkevakuutusta siltä osin kuin se ei ylitä tämän lain mukaisia vähimmäisehtoja täyttävää eläketurvaa. Keskinäinen vakuutusyhtiö voi kuitenkin kieltäytyä antamasta vakuutusta, jos vakuutuksen hakijaa ei yhtiöjärjestyksen mukaan voida hyväksyä yhtiön osakaaksi.

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa, siten kuin jäljempänä säädetään, eläketurvakeskus.

Vakuutusyhtiöllä on oltava tämän lain mukaisen toiminnan harjoittamista varten valtioneuvoston antama toimilupa. Valtioneuvoston on myönnettävä vakuutusyhtiölle toimilupa, jos aiotun vakuutusliikkeen tai vakuutusyhtiölain 2 luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitettujen

vakuutusyhtiön osakkaiden ei katsota vaarantavan eläkevakuustoitominnan tervettä kehitystä, jos vakuutusyhtiön johto täyttää sille vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) on vähintään 30 000 000 markkaa. Valtioneuvosto voi liittää toimilupaan ehtoja.

Tässä laissa tarkoitetun vakuutusliikkeen harjoittamiseen toimiluvan saanut vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin tämän lain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoraan liittyvää jälleenvakuutusta. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä on mainittava, mitä vakuutusta yhtiöllä on oikeus harjoittaa.

Edellä 3 momentissa säädettyä markkamäärää voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

3 a §

Eläketurvan ehdot ja perusteet hyväksyy sosiaali- ja terveysministeriö. Niihin ei ilman erityistä syytä saa hyväksyä eroja, jotka ovat omiaan vaikeuttamaan eläkelaitosten tämän lain mukaisten yhteisten asioiden hoitamista. Ministeriö voi erityisestä syystä hyväksyä myös ehdot, jotka eivät jonkin tai joidenkin etujen osalta täytä tämän lain mukaisia vähimmäisvaatimuksia, jos ehtojen mukaisen eläketurvan kokonaisuutena voidaan katsoa raha-arvoltaan

vastaavan ainakin sanottua vähimmäisturvaa, kuitenkin siten, että eläkkeen määrää ei voida hyväksyä pienemmäksi kuin jäljempänä 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyy kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Jos kuitenkin työntekijä siirtyy merimieseläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 60 vuoden ikää, tämän lain mukainen eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta, ja varhennettuna vanhuuseläkkeenä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta.

Eläkkeistä aiheutuva vastuu ja sitoumukset

12 §

12 a §

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön tai eläkekassan on haettava vakuutusmaksun ja vastuuvelan laskuperusteille sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus. Eläkesäätiön eläkevastuu lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksun, vastuuvelan ja eläkevastuun perusteet on laadittava silmällä pitäen ensisijaisesti vakuutettujen etujen turvaamista ottaen kuitenkin huomioon, mitä 12 §:ssä säädetään eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja kulujen jakaantumisesta. Perusteet vakuutukseen liittyville sellaisille lisäeduille, joihin vakuutusyhtiö ei ole vakuutussopimuksessa sitoutunut, on laadittava silmällä pitäen ensisijaisesti niiden kohtuullisuutta.

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksettava osuus 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamien ehtojen ja vahvistamien perusteiden mukaan

tenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suorittamista varten. Sama koskee myös eläkesäätiön eläkevastuun laskemista.

Jos vastuuvelan perusteita muutetaan siten, että vastuun määrä pienenee, käytetään vapautuvat varat 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Jos kuitenkin on kysymys 11 §:n mukaisista lisäeduista, erotus on siirrettävä vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun 2 momentin mukaisia lisäetuja varten muodostettuun vastuuseen, jollei erityisestä syystä ole katsottava, että vapautuvat varat on käytettävä 1 virkkeessä tarkoitettulla tavalla.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkelaisissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitettujen työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos 7 b §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Tällöin vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Vakuutusmaksuna 1 momentin mukaan saatut varat eläketurvakeskus hyvittää eläkelaitoksille sosiaali- ja terveysministeriön eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaan.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus vahvistaa työnantajan kustannettava vakuutusyhtiölle tai eläkekassalle suoritettava eläkevakuutusmaksun osa alemmaksi kuin 12 a §:ssä ja vakuutuskassalaissa säädetään, jos vastuuvelan katteeseen näin syntyvän vajauksen täyttämiseksi asetetaan pankkitakaus, luottovakuutus tai varmuudeltaan näihin verrattava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä muu vakuus.

13 a §

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitettujen eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 a §:n 3 momentissa säädetään.

13 b §

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitetun luottovakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liikkeestä eläketurvakeskukselle aiheutuneita kuluja, eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta määrästä 31 päivään joulukuuta 2005 yhteisesti tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuutusta koskevan toimintansa laajuutta vastaavassa suhteessa niiden perusteiden mukaisesti, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläketurvakeskuksen esityksestä. Nämä eläkelaitosten kulut otetaan huomioon eläkevakuu-

tusmaksun suuruutta määrättäessä siten kuin 12 a §:n 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Vakuutusyhtiö, joka tämän lain tullessa voimaan harjoittaa tämän lain tai yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa, ei saa tämän lain voimaantulon jälkeen antaa muita vakuutuksia kuin edellä mainituissa laeissa tarkoitettuja vakuutuksia ja niihin suoranaisesti liittyviä jälleenvakuutuksia.

Sellaisen tämän lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutusyhtiön, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on saatettava toimintansa tämän lain mukaiseksi viimeistään kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Yhtiön on sanotun määräajan loppuun mennessä haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä.

Jollei yhtiö ole noudattanut 3 momentin säännöksiä, yhtiölle annettu tämän lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu erityinen toimilupa on rauennut.

Vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin on 3 momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiöiden kohdalle tehtävä merkintä tämän lain 3 §:n 4 momentissa säädetystä toiminnan rajoituksesta tai erityisen toimiluvan raukeamisesta.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 §:n 1 momentti, 5 c §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (879/94), 5 c §:n 2 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), 10 §:n 3 momentti 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (526/63), 11 §:n 2 momentti 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (53/91) ja 11 §:n 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (613/91), sekä

lisätään lakiin uusi 11 a §, seuraavasti:

1 §

Työntekijälle, joka sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, työskentelee metsätyössä, uittotyössä, maatala- ja puutarhatalouden eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksissa taikka, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellaisella alalla, jolle lyhytaikaiset työsuhteet ovat luonteeltaan omia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille perhe-eläketurva tämän lain mukaan. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 10 c §:ssä säädetään. Jos tässä laissa ei toisin säädetä, on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 2 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1, 3 ja 5 momentissa, 4 a—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 6 momentissa, 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

5 c §

Jos perhe-eläke myönnetään sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka kuollessaan ei saanut eläkettä, pidetään 1 momenttia ja 7 §:n 1 momenttia sovellettaessa sairauden, vian tai vamman alkamispäivänä kuolinpäivää, jollei edunsaaja muuta selvitä.

10 §

Edellä 2 momentissa tarkoitettun eläketurvan

järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat työeläkekassan on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvélkana, joka käsittää myös 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut menot siihen määrään asti kuin kassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

11 §

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

11 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten työeläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Työeläkekassan on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

4.

Laki**eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85) 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 3 momentti ja 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 7 a §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (561/93) ja 9 §:n 2 momentti 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (54/91), sekä *lisätään* 9 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 17 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 3 momentti ja lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

7 §

Eläkekassan on kirjattava 2 momentissa tarkoitettun eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvélkana, joka käsittää myös työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettut menot siihen määrään asti kuin eläkekassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

7 a §

Työnantaja vastaa esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalle myös työntekijöiden eläkemak-
susta.

9 §

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muu-

tettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

9 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassan on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1436/91),

muutetaan 2 §:n 1 momentti, 10 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 10 §:n 2 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1655/93) ja 17 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (881/94), sekä

lisätään 9 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy nyt kumotun 4 momentin tilalle uudeksi 4 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Yrittäjä on velvollinen ottamaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen tämän lain mukaista eläketurvaa varten työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta tai sellaisesta vakuutuskassalain (1164/92) mukaisesta eläkekassasta, joka harjoittaa yksinomaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa.

9 §

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä vakuutusmaksun perusteet.

10 §

Tämän lain mukaisesta vakuutusmaksusta lisätään vakuutusmaksuvastuuseen se osa, jota ei tarvita kohtuullisiin hoitokuluihin. Vakuutusmaksuvastuuseen lisätään myös vastaavien sijoitusten tuotto. Vastuusta vähennetään eläkelaitoksen osuus tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista.

Eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista 1 momentin mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Vakuutusmaksuvastuita määrättäessä ei tällöin kuitenkaan oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksuvastuita määrättäessä ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/93) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/93) tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestel-

lyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita. Jos näin määrätty vakuutusmaksuvastuu ei riitä edellä tarkoitettuihin eläkkeisiin ja muihin etuuksiin, valtio suorittaa puuttuvan osan. Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, suorittaa kunakin vuonna ennakkona määrä, joka vastaa valtion osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vastuvelan laskuperusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitetut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

11 §

Yrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3—6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

6.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 11 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 momentti ja 19 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 2 momentti 10 päivänä huhtikuuta 1981 annetussa laissa (259/81) ja 19 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (882/94), sekä

lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 19 päivänä marraskuuta 1993 annetulla lailla (983/93), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä 17 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä huhtikuuta 1981 annetulla lailla, uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

10 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

11 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi. Vakuutusmaksu tässä tarkoitettua lisäedusta voidaan suorittaa myös ker tamaksuna.

17 §

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

17 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oltava vakuutusmatematiikko.

Vakuutusmatematiikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatematiikon ottamisesta ja eroamisesta on eläkelaitoksen tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a — 4 h, 4 j — 4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3 — 6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a — 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a — 19 d, 20, 21, 21 a — 21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatematiikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

7.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 56 § sekä *lisätään* lakiin uusi 64 c § seuraavasti:

56 §

Eläkekassan varat on pääasiallisesti ja mikäli mahdollista sijoitettava Suomen kauppalaivaston ja kauppamerenkulun kehittämistä palveluihin tarkoituksiin.

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvien osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Valtuuskunnan tehtävänä on vahvistaa ne suuntaviivat, joita hallituksen on noudatettava varojen sijoittamisessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

laatimista varten merimieseläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Merimieseläkekassan on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

64 c §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten

8.

Laki

tapaturmavakuutuslain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 29 § seuraavasti:

29 §

Vain sellaisella kotimaisella vakuutusyhtiöllä, joka on saanut valtioneuvostolta siihen toimiluvan, on oikeus myöntää tässä laissa tarkoitettuja vakuutuksia. Valtioneuvoston on myönnettävä toimilupa, jos aiotun vakuutusliikkeen tai vakuutusyhtiölain 2 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiön osakkaiden ei katsota vaarantavan lakisääteisen tapaturmavakuutustoiminnan tervettä kehitystä, jos vakuutusyhtiön johto täyttää sille vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) on vähintään 14 000 000 markkaa.

Mitä vakuutusyhtiölain (1062/79) 2 luvun 5 a §:ssä ja 14 luvun 5 a §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevasta toimiluvasta.

Tämän pykälän 1 momentissa säädettyä markkamäärää voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

9.

Laki**vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutuksenvälittäjistä 19 päivänä helmikuuta 1993 annetun lain (251/93) 6 § ja 15 §:n 5 momentti,
muutetaan lain 2 §, 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta ja 21 §:n 1 momentti; sekä
lisätään lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

2 §

Toimipaikka

Vakuutuksenvälittäjällä on oltava liiketoimintaansa varten kiinteä toimipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

5 §

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkittävät tiedot

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin on merkittävä:

1) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka, sen toimipaikan osoite, josta käsin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitetaan, sekä, jos henkilö välittää vakuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun, yhteisön toiminimi;

2) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön toiminimi, kotipaikka, sen toimipaikan osoite, josta käsin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitetaan, sekä liikkeen vastaavan hoitajan täydellinen nimi, kansalaisuus ja asuinpaikka;

20 a §

Asiakkaiden tunnistaminen

Vakuutuksenvälittäjän on todettava asiakkaansa henkilöllisyys sellaisissa asiakassuhteis-

sa, joista sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset. Jos on todennäköistä, että asiakas toimii toisen henkilön lukuun, tunnistaminen on vakuutuksenvälittäjän käytettävissä olevin keinoin ulotettava myös tähän henkilöön. Tunnistamistiedot tai viitetiedot tunnistamiseen käytetyistä asiakirjoista on säilytettävä luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisestä.

21 §

Epäilyttävät liiketoimet

Sen estämättä, mitä 19 §:ssä säädetään, vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänellä on syytä epäillä häneltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle. Ministeriöllä on oikeus rekisteröidä ilmoitukset ja niistä ilmenevät tiedot. Tietoja saa käyttää ja luovuttaa vain tämän pykälän 3 momentissa tarkoitetun rikollisen toiminnan vastustamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 3 luvun 2 a—2 c §, ja 13 luvun 5—8 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 2 a—2 c § ja 13 luvun 7 ja 8 § 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (752/93),

muutetaan 1 luvun 3 §:n 2—5 momentti, 2 luvun 2 §, 5 §:n 1 momentti, 5 a § ja 10 §:n 1 momentin 4 kohta, 3 luvun 3 ja 4 §, 10 luvun otsikko, 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §:n 2 ja 4 momentti, 3 §:n 2—5 momentti, 3 a, 4 ja 8 §, 9 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 10 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti ja 6 §, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 ja 3 § ja 5 §:n 1 momentti, 13 luvun otsikko ja 1—4 §, 14 luvun 4, 5, 5 a ja 6 §, 7 §:n 2 momentti ja 8 §, 14 a luvun 2 §:n 2 momentti, 15 luvun 1 §:n 2 momentti ja 14 §:n 1 momentti, 16 luvun 5 a §, 17 luvun 1 §:n 1 momentti, 18 luvun 5 §:n 1 momentin 6 kohta, 6 ja 6 a §, 6 c §:n 1 momentti sekä 8 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § 2—5 momentti, 2 luvun 5 §:n 1 momentti, 5 a ja 6 §, 10 luvun 3 §:n 2—5 momentti ja 3 a §, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti ja 6 §, 12 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun 5 a §, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 16 luvun 5 a § sekä 18 luvun 5 §:n 1 momentin 6 kohta, 6 a § ja 6 c §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa, 2 luvun 2 §, 13 luvun 2 § sekä 14 luvun 4, 5 ja 8 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 2 luvun 10 §:n 1 momentin 4 kohta 27 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (517/86), 10 luvun 1 §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (329/87), 14 a luvun 2 §:n 2 momentti 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (632/91), sekä 18 luvun 8 §:n 1 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (318/89), sekä

lisätään 1 luvun 3 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa, uusi 2 ja 3 momentti, 2 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 5 momentti ja 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, lakiin uusi 2 a luku, 3 lukuun uusi 5—9 §, 10 luvun 2 §:ään uusi 5 momentti, luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla lailla, uusi 6—9 momentti, lukuun uusi 4 a §, 14 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, 14 lukuun uusi 5 b §, 16 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 27 päivänä heinäkuuta 1986 ja 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi ja 16 lukuun uusi 5 b ja 5 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 §

Henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*henkivakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja jälleenvakuutusta. Vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*vahinkovakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta.

Henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*henkivakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja 3 momentissa tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta.

Voimassa oleva laki

tiö) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta.

Henkivakuutuksella tarkoitetaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainitussa, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (79/267/ETY) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1—4 kuuluvaa toimintaa. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan ETAsopimuksen liitteessä IX mainitussa, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (73/239/ETY) tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa sekä jälleenvakuutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Vakuutusyhtiöllä ei saa yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa olla muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoitukseenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä

Ehdotus

sekä näiden vahinkovakuutusten ja henkivakuutuksen jälleenvakuutusta. Henkivakuutusyhtiön on pidettävä harjoittamansa vahinkovakuutusliike erillään henkivakuutusliikkeestä. Vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (vahinkovakuutusyhtiö) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta. Vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vain 3 momentissa tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvaa vahinkovakuutusta ja näiden vahinkovakuutusten jälleenvakuutusta, saa kuitenkin samanaikaisesti harjoittaa myös henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Sen jälkeen kun tällainen yhtiö on aloittanut henkivakuutusliikkeen harjoittamisen, siitä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään henkivakuutusyhtiöstä.

Henkivakuutuksella tarkoitetaan henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (79/267/ETY) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (73/239/ETY) tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa sekä jälleenvakuutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Vakuutusyhtiö saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistön tai enemmistön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jos yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä tai yhtiö on asunto- tai kiinteistöyhtiö taikka julkisen valvonnan alainen luotto- tai rahoituslaitos taikka rahastoyhtiö. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö ei kuitenkaan saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä julkisen valvonnan alaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tai rahastoyhtiössä. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yhteisöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 4 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhteydessä toimivalle eläkesäätiölle tai -kassalle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta.

osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yhteisöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 4 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhteydessä toimivalle eläkesäätiölle tai -kassalle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta. Niin ikään otetaan huomioon sellaisille muille vakuutusyhtiöille kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta, joiden osake- tai takuupääomasta vakuutusyhtiö tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvat yhtiöt omistavat vähintään 20 prosenttia ja määrän, joka vastaa vähintään 20 prosenttia yhtiön kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Jos vakuutusyhtiöllä on merkittävästi toisen vakuutusyhtiön kanssa yhteistä johtoa ja hallintoa ja jos lisäksi sen toimintaa on järjestetty yhteisesti toisen vakuutusyhtiön kanssa, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä, että 4 momentin rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa otetaan huomioon myös tällaisen muun vakuutusyhtiön omistamat osakkeet ja määräämisvalta.

3 a §

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta tämän lain 2 luvun 2 §:n 1—3 ja 5 momenttia, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa, 5 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 2 a ja 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 ja 3 momenttia, 16 luvun 3 §:n 4 ja 5 momenttia sekä 5 a—5 c §:ää.

Mitä 2 luvun 5 a §:ssä ja 14 luvun 5 a §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavasta vakuutusyhtiöstä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava valtioneuvoston toimilupa. Toimilupa annetaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Toimilupa voidaan hakijan pyynnöstä rajoittaa koskemaan vakuutusluokan osaa tai osaa Suomen valtion alueesta. Hakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (toimintasuunnitelma). Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus.

Vakuutusyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo harjoittaa vakuutusliikettä, jota voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu. Hakemukseen on liitettävä 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava sosiaali- ja terveysministeriöltä toimilupa. Toimilupa annetaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Toimilupa voidaan hakijan pyynnöstä rajoittaa koskemaan vakuutusluokan osaa.

Toimilupa on voimassa Euroopan talousalueella ja hakijan pyynnöstä myös sen ulkopuolella. Toimilupa oikeuttaa harjoittamaan vakuutusliikettä Euroopan talousalueella sekä sijoittautumisoikeuden että palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella.

Asetuksella voidaan säätää, ettei vahinkovakuutuksen harjoittamiseen myönnetty toimilupa ole 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettulla tavalla voimassa sellaisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ETA-valtio), jonka alueella toimivien vahinkovakuutusta harjoittavien ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden valvonta ei perustu muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta annettuun neuvoston direktiiviin (92/49/ETY). ETA-vakuutusyhtiöllä tarkoitetaan sellaista vakuutusyhtiötä, jolla on kotipaikka ETA-valtiossa.

Toimilupahakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (toimintasuunnitelma) sekä selvitys yhtiön aiotuista hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä niistä osakkaista, joiden olisi tehtävä 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, ja heidän omistussuhteistaan. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

Vakuutusyhtiön on haettava sosiaali- ja terveysministeriöltä toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo laajentaa toimintaansa sellaisiin vakuutusluokkiin tai luokkaryhmiin, joita voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu tai jos vakuutusyhtiö, jolle on myönnetty toimilupa Euroopan talousalueelle, aikoo ryhtyä harjoittamaan vakuutusliikettä Euroopan talousalueen ulkopuolella. Hakemukseen on liitettävä 4 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

Voimassa oleva laki

Vakuutusyhtiöiden sulaututtua vastaanottavalla yhtiöllä tai 16 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla perustettavalla yhtiöllä on ne toimiluvat, jotka sulautuneilla on, jollei valtioneuvosto erityistä syytä toisin määrää.

Jos vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa muussa valtiossa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään seuraava:

1) lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittaessa 30 000 000 markkaa;

2) muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkivakuutusliikettä harjoittaessa 14 000 000 markkaa;

3) vahinkovakuutusluokkiin 10—16 kuuluvaa vakuutusliikettä harjoittaessa 14 000 000 markkaa; sekä

4) muuta vakuutusliikettä harjoittaessa 7 000 000 markkaa.

5 a §

Valtioneuvoston on kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta ja asian rat-

Ehdotus

Vakuutusyhtiöiden sulaututtua vastaanottavalla yhtiöllä tai 16 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla perustettavalla yhtiöllä on ne toimiluvat, jotka sulautuneilla oli, jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisistä syistä toisin määrää.

4 §

Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus.

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotusta vakuutusliikkeestä ja vakuutusyhtiön tämän luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitetuista osakkaista saadun selvityksen perusteella voidaan arvioida vakuutusyhtiön noudattavan toiminnassaan tervettä ja varovaisia liikeperiaatteita, jos vakuutusyhtiön johto täyttää sille 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään seuraava:

1) henkivakuutusliikettä ja vahinkovakuutusluokkiin 10—16 kuuluvaa vakuutusliikettä harjoittaessa 14 000 000 markkaa; sekä

2) muuta vakuutusliikettä harjoittaessa 7 000 000 markkaa.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvasta säädetään työntekijäin eläkelaisissa (395/61) ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen annettavasta toimiluvasta tapaturmavakuutuslaissa (608/48).

5 a §

Sosiaali- ja terveysministeriön on kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta

Voimassa oleva laki

kaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta päätettävä toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä.

Jos päätöstä ei ole annettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Valtioneuvoston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ehdotus

ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta päätettävä toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä.

Jos päätöstä ei ole annettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. *Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön* on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

10 §

Yhtiö on perustettu, jos perustamista on 9 §:n 1 momentissa mainitussa määräajassa pidetyssä perustamiskokouksessa kannattanut enemmistö merkitsijäin antamista äänistä ja vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista takuusuuksista tai osakkeista taikka 9 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa kaksi kolmasosaa perustajista ja jos perustamiskokouksessa voidaan osoittaa:

4) että takuusuuksista ja pohjarahastosta tai osakkeista on yhteensä rahana maksettu vähintään puolet 2 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetyistä yhtiötä koskevasta määrästä.

4) että takuusuuksista ja pohjarahastosta tai osakkeista on yhteensä rahana maksettu vähintään puolet 2 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetyistä yhtiötä koskevasta määrästä.

2 a luku

**Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen
ulkomailla**

1 §

Vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa sijoittautumisoikeuden perusteella harjoittamaan ensivakuutustoimintaan sovelletaan tämän luvun 2—7 §:n säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vahinkovakuutusyhtiön 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtiossa harjoittamaan 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan kuitenkin 2 ja 16 §:n säännöksiä.

2 §

Tässä laissa ensivakuutustoiminnan harjoittamisena sijoittautumisoikeuden perusteella pide-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tään kiinteän toimipaikan (edustuston) perustamista muuhun ETA- valtioon kuin Suomeen.

Edustustolla tarkoitetaan asioimiston ja sivukonttorin lisäksi myös toimistoa, jota hoitaa yhtiön oma henkilökunta, ja itsenäisesti toimivaa henkilöä, jolla on pysyvä valtuutus toimia yhtiön puolesta asioimiston tapaan.

3 §

Vakuutusyhtiön on ennen edustuston perustamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on liitettävä:

- a) selvitys siitä, mihin valtioon tai valtioihin edustusto aiotaan perustaa;
- b) toimintasuunnitelma, josta käy ilmi aiotun toiminnan laatu ja edustuston hallinto;
- c) perustettavan edustuston yhteystiedot;
- d) selvitys edustuston pääasiamiehestä, jolla on oikeus edustaa yhtiötä kaikissa edustuston toiminnasta johtuvissa oikeussuhteissa;
- e) jos yhtiö aikoo toimintamaassa harjoittaa muuta vahinkovakuutusluokkaan 10 kuuluvaa vakuutusta kuin rahdinkuljettajan vastuuvakuutusta, selvitys siitä, että se on jäsenenä edustuston sijaintivaltion kansallisessa toimistossa ja että se on liittynyt kyseisen valtion kansalliseen takuurahastoon; sekä
- f) laskelma 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta varten.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on kolmen kuukauden kuluessa vakuutusyhtiön ilmoituksen sekä kaikkien 3 §:ssä tarkoitettujen selvitysten saapumisesta lähetettävä saamansa tiedot edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle ja ilmoitettava tietojen lähettämisestä vakuutusyhtiölle.

Ministeriön on liitettävä lähetettäviin tietoihin todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää 11 luvun toimintapäätöksiä koskevat vaatimukset.

Jos tietoja ei ole lähetetty 1 momentissa säädettyssä määräajassa, vakuutusyhtiö voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan ministeriön hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes ministeriö on päättänyt tietojen lähettämisestä. Ministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituk-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

5 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltäytyä tietojen lähettämisestä, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia. Edustustoa ei voida perustaa, jos ministeriö on kieltäytynyt lähettämistä tietoja.

6 §

Edustusto voi aloittaa toimintansa vakuutusyhtiön saatua sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen vastauksen sille lähetettyihin tietoihin, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun ministeriö ilmoitti vakuutusyhtiölle tietojen lähettämisestä.

7 §

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava 3 §:n 2 momentin b—d kohdassa tarkoitettuihin selvityksiin sisältyvien tietojen muutoksista kirjallisesti sosiaali- ja terveysministeriölle ja edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle vähintään kuukautta ennen aiotun muutoksen tekemistä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava 4—6 §:ssä säädettyä menettelyä.

8 §

Vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa harjoittamaan vakuutuspalvelujen vapaaseen tarjontaan sovelletaan tämän luvun 9—15 §:n säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vahinkovakuutusyhtiön 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa valtiossa harjoittamaan 1 momentissa tarkoitettuun ensivakuutus-toimintaan kuitenkin 9, 10 ja 18 §:n säännöksiä.

9 §

Vakuutuspalvelujen vapaalla tarjonnalla tarkoitetaan sitä, että vakuutusyhtiö muusta kuin siitä valtiosta, jossa palveluja tarjotaan, käsin tekee:

- 1) vahinkovakuutussopimuksen, joka liittyy

Voimassa oleva laki

Ehdotus

siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, sijaitsevaan riskiin;

2) henkivakuutus sopimuksen siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, vakinaisesti asuvan luonnollisen henkilön kanssa; tai

3) henkivakuutus sopimuksen oikeushenkilön kanssa, jonka siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, sijaitsevaan toimipaikkaan sopimus liittyy.

10 §

Riskin katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos kyseessä on:

1) tässä valtiossa sijaitseva omaisuus ja vakuutuksen kohteena on kiinteistö tai rakennus taikka rakennus irtaimistoinen, mikäli irtaimisto on vakuutettu samalla vakuutuksella kuin rakennus;

2) tässä valtiossa rekisteröity kulkuneuvo, kun vakuutuksen kohteena on kulkuneuvo; tai

3) matkaan tai lomaan liittyviä riskejä koskeva enintään neljäksi kuukaudeksi otettu vakuutus, ja vakuutus sopimus on tehty tässä valtiossa.

Muissa kuin 1 momentissa mainituissa tapauksissa katsotaan riskin sijaitsevan siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan, jos vakuutuksenottajalla on siellä vakinainen asuinpaikka, tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, tällä on siellä toimipaikka, johon vakuutus liittyy.

11 §

Jos vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa yhdessä tai useammassa ETA-valtiossa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, mitä riskejä aiottu toiminta koskee, ja laskelma 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta varten.

12 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on lähetettävä kuukauden kuluessa 11 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen saapumisesta sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle, jossa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa aiotaan harjoittaa, tieto vakuutusyhtiön ilmoituksesta ja ilmoitettava tietojen lähettämisestä vakuutusyhtiölle.

Ministeriön on liitettävä lähetettäviin tietoihin todistus siitä, että vakuutusyhtiö, ottaen huomioon suunniteltu toiminta, täyttää 11 luvun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toimintapääomaa koskevat vaatimukset, selvitys siitä, minkä vakuutusluokkien mukaista toimintaa vakuutusyhtiöllä on oikeus harjoittaa sekä selvitys niistä riskeistä, joita aiottu toiminta koskee.

Jos tietoja ei ole lähetetty 1 momentissa säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun valituksen.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltäytyä lähettämästä tietoja, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia.

Vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa ei voida aloittaa, jos ministeriö on kieltäytynyt lähettämästä tietoja.

14 §

Vakuutusyhtiö voi aloittaa vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan saatuaan sosiaali- ja terveysministeriöltä ilmoituksen tietojen lähettämisestä 12 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle.

15 §

Edellä 11 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa mainittujen tietojen muuttuessa noudatetaan 11—14 §:ssä säädettyä menettelyä.

16 §

Jos vakuutusyhtiö aikoo perustaa edustuston valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen, tai vahinkovakuutusyhtiö aikoo perustaa edustuston 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun ETA-valtioon, sen on ennen edustuston perustamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle. Ilmoituksen liitteistä on soveltuvin osin voimassa, mitä tämän luvun 3 §:ssä säädetään.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen saapumisesta kieltää edustuston perustamisen, jos sillä on syytä epäillä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden riittävyyttä, hallinnon asianmukaisuutta tai sitä, ettei vakuutusyhtiön johto tai edustuston pääasiamies täytä yhtiön johdolle 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetettuja vaatimuksia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Jos ulkomaisesta vakuutusyhtyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys, vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle kolmen kuukauden kuluessa.

18 §

Jos vahinkovakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa ETA-valtioissa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen toimintasuunnitelma. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a §

Jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia, on ilmoitettava siitä sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hän omistaisi osakkeita tai takuuosuuksia yhteensä määrän, jonka saannon johdosta ylittäisi yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan tai puolet vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuuosuuksia koskevasta sopimuksesta ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

(kumotaan)

(kts. 3 §)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös, jos omistettujen vakuutusyhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien määrä laskee jonkin 1 momentissa säädetyn omistusrajan alapuolelle.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 momentissa säädettyjä omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa.

2 b §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia määrän, joka ylittää yhden kymmenesosan vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

(kumotaan)
(kts. 7 §)

2 c §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuusuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

(kumotaan)
(kts. 4 §)

Jos osakkeiden tai takuusuuksien hankinnan jälkeen jonkin 2 a §:n 1 momentissa säädetyn omistusrajan ylittävän omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutetut edut, sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltää osakkeiden tai takuusuuksien omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Sillä, joka on vastoin 2 a §:n 1 momentin säännöstä jättänyt tekemättä siinä tarkoitetun ilmoituksen tai hankkinut vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia sosiaali- ja terveysministeriön kiellosta huolimatta, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuusuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuusuusluetteloon eikä osakasluetteloon tai takuusuuden omistajista pidettävään luetteloon.

3 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuusuuden, takuusuuskirjan, takuusuusluettelon ja takuusuuden omistajista pidettävän luettelon osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 3 luvussa on säädetty osakkeesta, osakekirjasta sekä osake- ja osakasluettelosta.

(kts. 8 §)

3 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia, on ilmoitettava siitä etukäteen sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänen omistuksensa hankinnan johdosta olisi vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka niin suuri, että se vastaisi vähintään 10 prosenttia kaikkien osakkeiden tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä tai että se muutoin oikeuttaisi käyttämään siihen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa.

Jos 1 momentissa tarkoitettua omistusta aiotaan lisätä siten, että se hankinnan johdosta olisi vähintään 20, 33 tai 50 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka siten, että omistus vastaisi samansuuruisia osuutta kaikkien osakkeiden tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä tai että vakuutusyhtiöstä tulisi tytäryritys, on myös tästä hankinnasta ilmoitettava etukäteen sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuusuuksia koskevista sopimus- ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös, jos omistettujen vakuutusyhtiön osakkeiden tai takuusuuksien määrä laskee jonkin 1 tai 2 momentissa säädetyn omistusrajan alapuolelle tai vakuutusyhtiö lakkaa olemasta ilmoitusvelvollisen tytäryritys.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 ja 2 momentissa säädettyjä omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa. Jos ilmoituksen tekijä on toinen vakuutusyhtiö ja tämä yhtiö kuuluu 1 luvun 3 §:n 5 momentissa tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön määräämään yhteistoimintaryhmään, otetaan omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös yhteistoimintaryhmään kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden osalta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä osakeyhtiölain 7 luvussa on säädetty kiellosta hankkia tai ottaa pantiksi omia osakkeita.

4 §

(kts. 9 §)

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jos osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan jälkeen jonkin 3 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn omistusrajan ylittävän omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutusyhtiön terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

5 §

Sillä, joka on vastoin 3 §:n 1 tai 2 momentin säännöstä jättänyt tekemättä siinä tarkoitetun ilmoituksen tai hankkinut vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia sosiaali- ja terveysministeriön kiellosta huolimatta, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuuosuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuuosuushuetteloon eikä osaksluetteloon tai takuuosuuden omistajista pidettävään luetteloon.

6 §

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ministeriön määräämänä ajankohtana vuosittain 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

7 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia määrän, joka on vähintään 10 prosent-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka määrän, joka vastaa vähintään 10 prosenttia kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai joka muutoin oikeuttaa käyttämään siihen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa.

8 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden, takuuosuuskirjan, takuuosuusluettelon ja takuuosuuden omistajista pidettävän luettelon osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 3 luvussa säädetään osakkeesta, osakkeesta sekä osake- ja osakasluettelosta.

9 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä osakeyhtiölain 7 luvussa säädetään kiellosta hankkia tai ottaa pantiksi omia osakkeita.

10 luku

Tilinpäätös

10 luku

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

1 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätöksen. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä ei kuitenkaan sisällytetä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhtiön konsernipäätökseen, eikä lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen sisällytetä myöskään vahinkovakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia ohjeita.

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätöksen. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyhtiön tilinpäätöstietoja ei kuitenkaan yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen.

Vakuutusyhtiön kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä.

2 §

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassa olevissa vakuutus sopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus-ten ja näitä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa, vähennettynä tulevien

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassaolevissa vakuutus sopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus-ten ja näistä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa vähennettynä tulevien

Voimassa oleva laki

vakuutusmaksujen pääoma-arvolla ja lisättynä kesken sovitun vakuutusajan rauenneista vakuutuksista ehkä aiheutuvan vastuun pääoma-arvolla. Vakuutusmaksuvastuuna pidetään myös sellaista 13 luvun 3 §:n mukaisia lisäetuja varten tehtyä varausta, jota perusteiden mukaan ei saada käyttää muun kuin sellaisen tappion peittämiseen, mikä on syntynyt vastuuvelan laskemisperusteen muuttamisesta.

Ehdotus

vakuutusmaksujen pääoma-arvolla ja lisättynä kesken sovitun vakuutusajan rauenneista vakuutuksista ehkä aiheutuvan vastuun pääoma-arvolla. Vakuutusmaksuvastuun luonteeseen niin edellyttäessä vakuutusmaksuvastuu voidaan määrätä maksettujen vakuutusmaksujen ja vakuutukselle hyvitettyjen muiden tuottojen yhteismääränä vähennettynä vakuutusturvan ylläpitämisestä ja vakuutuksen hoitamisesta vakuutusmaksuvastuun mukana perityillä kuluilla. Vakuutusmaksuvastuuna pidetään myös sellaista 13 luvun 3 §:n tai työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin mukaisista lisäeduista aiheutunutta vastuuta, jota perusteiden mukaan ei saa käyttää muun kuin sellaisen tappion peittämiseen, joka on syntynyt vastuuvelan laskuperusteiden muuttamisesta.

Jos vakuutuksen on antanut yhtä useampi vakuutuslaitos yhteisesti ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuuvelkaan ottamatta se osa vastuun pääoma-arvosta, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutusyhtiölle, jollei se ole selvitystilassa tai 14 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa asemassa. Viimeksi mainituissa ja muissa tapauksissa sosiaali- ja terveysministeriö määrää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuuvelkaan ottamatta.

Yhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö voi vaatia ennakkovahvistuksen vahinkovakuutuksen vastuuvelan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille. Vastuuvelan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuvelalle asettamista vaatimuksista säädetään henki- ja vahinkovakuutuksen osalta tarkemmin asetuksella ja lakisäätöjen eläkevakuutuksen osalta työeläkettä koskevissa laeissa.

Jos vakuutuksen on antanut yhtä useampi vakuutuslaitos yhteisesti ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuuvelkaan ottamatta se osa vastuun pääoma-arvosta, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutusyhtiölle, jollei se ole selvitystilassa tai 14 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa asemassa. Viimeksi mainituissa tapauksissa tai kun kysymyksessä on muu ulkomainen vakuutusyhtiö, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus päättää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuuvelkaan ottamatta.

3 §

Henkivakuutuksen, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuuksia lukuun ottamatta, ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun sekä aika- ja elinkorkojen

Vastuuvelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhtiö harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

korvausvastuun katteesta on luetteloitava vähintään 85 prosenttia sanottujen vastuiden yhteismäärästä. Luetteloidun katteen on oltava:

1) obligaatioita ja muita velkasitoumuksia, jotka on antanut tai taannut Suomen valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) obligaatioita, jotka kuuluvat suomalaisen hypoteekkiyhdistyksen ja talletuspankin ottamaan obligaatiolainaan;

3) saamistodistuksia, joista vastaa suomalainen talletuspankki;

4) velkasitoumuksia, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys Suomessa olevaan kiinteään omaisuuteen tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan, kuitenkin vain ehdolla, että yhtiön saaminen sekä ne saamiset, joilla on sama tai parempi etuoikeus, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 70 prosenttia tai, jos on kysymys sellaisen yhteisön omaisuudesta, jossa yhtiöllä on ehdoton määräysvalta, 85 prosenttia siitä arvosta, joka kiinnitetyllä omaisuudella pätevän ammattimiehen arvion perusteella voidaan katsoa olevan;

5) Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta; luetteloon otettu omaisuuden arvo sekä ne saamiset, joiden vakuutena on kiinnitys tähän omaisuuteen, eivät kuitenkaan yhteensä saa olla suuremmat kuin 85 prosenttia 4 kohdassa mainituin tavoin määrättävästä omaisuuden arvosta;

6) muita arvopapereita ja sitoumuksia, jotka niiden laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa 1—4 kohdassa mainittuihin tai joihin ministeriö sallii katteen sijoittamisen; tai

7) velkasitoumuksia, joiden panttivakuutena on yhtiön antamia vakuutuskirjoja enintään niiden takaisinostoarvoon saakka.

Luetteloidun katteen veroisena on pidettävä jälleenvakuutuksenantajan vastuuta tämän pykälän 2 momentin mukaisesta vastuuvelasta enintään ministeriön hyväksymään määrään sekä maksamattomien vakuutusmaksujen niitä osia, jotka vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa on oletettu maksetuiksi.

Ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön on katettava vastuuvelka jäljempänä tässä pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien sellaisin varoin, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuvelan, josta ensin on vähennetty seuraavat erät:

1) annettua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus enintään ministeriön hyväksymään määrään;

2) saatua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus sitä vastaavien jälleenvakuutustalletesamisten määrään saakka;

3) takautumisoikeuteen perustuvat saamiset;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Luetteloitua katetta koskevat arvopaperit ja sitoumukset on säilytettävä erillään yhtiön muusta omaisuudesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

4) niiden vakuutuksen kohteena olevien vahingoittuneiden esineiden arvo, joiden omistusoikeus siirtyy tai on siirtynyt vakuutusyhtiölle;

5) luottovakuutusliikkeen tunnettuihin vakuutustapahtumiin liittyvät yhtiön hallussa olevat vastavakuudet;

6) vakuutusten hankinnasta aiheutuneet menot, jotka on aktivoitu taseen vastaaviin; ja

7) ministeriön erityisistä syistä vähennettäviksi hyväksymät muut erät.

Ministeriö voi erityisestä syystä sallia tai määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti.

Vastuuvelan katteen on asetuksessa säädetyin rajoituksin oltava:

1) joukkovelkakirjalainoja ja muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä;

2) velkasitoumuksiin perustuvia laina- ja muita saamisia;

3) osakkeita ja muita tuotoltaan vaihtelevia omistussuusia;

4) osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä;

5) kiinteistöjä, rakennuksia ja kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, kuten nautinta- ja käyttöoikeuksia ja tontinvuokraoikeuksia; osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä; oikeuksia vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys; rakennusaikaisia saamisia sellaiselta kiinteistöyhteisöltä, joka omistaa tässä kohdassa tarkoitettuja varoja ja jossa vakuutusyhtiöllä katteen haltijana on määräämisvalta;

6) ensi- ja jälleenvakuutusliikkeestä johtuvia saamisia vakuutuksenottajilta, vakuutuksenantajilta ja vakuutusedustajilta;

7) verosaamisia ja muita saamisia valtioilta ja muilta julkisyhteisöiltä;

8) saamisia takuurahastoilta;

9) muita kuin 5 kohdassa tarkoitettuja aineellisiin hyödykkeisiin luettavia varoja;

10) rahaa ja pankkisaamisia, talletuksia luotolaitoksissa ja muissa laitoksissa, joilla on oikeus vastaanottaa talletuksia;

11) siirtosaamisia, kuten kertyneitä korkoja, kertyneitä vuokria ja muita tulojäämiä sekä menoennakoita; tai

12) lakisääteisen eläkevakuutuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriön tämän vakuutuslain erityisluonteen johdosta hyväksymiä muita eräiä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ministeriö voi vakuutusyhtiön pyynnöstä hyväksyä vastuuvelan katteeksi määräjäksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön on vastuuvelan lisäksi katettava sosiaali- ja terveysministeriön määräämät muut vastuuvelkaan rinnastettavat erät noudattaen soveltuvien osin tämän pykälän säännöksiä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös sellaista vakuutusyhtiötä, joka harjoittaa yksinomaan jälleenvakuutusliikettä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

3 a §

Mitä vastuuvelan katteesta 3 §:n 2 momentissa säädetään, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottua vakuutusta (sijoitussidonnainen vakuutus). Näiden vakuutusten kannan vastuuvelan kate on eriytettävä muun vastuuvelan katteesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan ja sen katteena olevan omaisuuden vastaavuudesta sekä katteen luetteloinnista.

3 a §

Mitä 3 §:n 2—9 momentissa säädetään vastuuvelan katteesta, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottua vakuutusta (sijoitussidonnainen vakuutus). Näiden vakuutusten vastuuvelan kate on eriytettävä muun vastuuvelan katteesta.

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin saa kuulua sellaisia:

- 1) osakkeita ja osuuksia;
- 2) sitoumuksia, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla;
- 3) johdannaisopimuksia;
- 4) joukkovelkakirjalainoja; ja
- 5) muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä; joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa tai siihen sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan rinnastettavassa muussa valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, joista säädetään 3 §:n 5 momentissa tarkoitettussa asetuksessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteena olevien varojen lisäksi saa sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuulua muita 3 §:n 5 momentissa mainittuja varoja enintään ministeriön vahvistama määrä.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka on katettava näiden vakuutusten arvonkehityksen määrääviin sijoituskohteisiin kuuluvien varojen ministeriön vahvistamin sellaisin poikkeuksin, jotka eivät vaaranna vakuutettuja etuja tai 11 luvun mukaisten vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten vakuutusyhtiön on katettava sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka. Ministeriön an-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Jos vakuutusyhtiöön kuulumaton sijoitusomaisuus on kirjattu hankintamenoa tai sitä pienempää todennäköistä hankintamenoa taikka luovutushintaa alhaisempaan määrään, on erotus (ennakkokulukirjaus) merkittävä erikseen taseeseen. Tuloslaskelmaan on omana eränä merkittävä ennakkokulukirjauksen muutos tilikauden aikana.

4 §

Vakuutusyhtiöllä tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten hankintameno on poistettava vaikutusajanaan suunnitelman mukaan. Sijoitusten taseeseen merkittävää hankintamenoa on alennettava tulospäätöksistä, jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä sen hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamisiksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alenemista on pidettävä tilapäisenä. Arvon alennus on palautettava tulospäätöksistä hankintamenoa siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo seuraavien tilikausien päättyessä mahdollisesti ylittää alennettua hankintamenoa.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilikauden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen merkitä hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Jos hyödykkeen arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta taseen vastattaviin arvonorotusrahoitukseen.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitetun tasearvon määräisenä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos arvонkorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvонkorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvонkorotusrahastoon merkitty arvонkorotus on peruutettava.

Arvонkorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan osakeyhtiön rahastoantiin, osakeyhtiölain 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan tai keskinäisen vakuutusyhtiön pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvонkorotuksista. Arvонkorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos yhtiön osakepääomaa on korotettu tai pohjarahastoa on kartutettu käytämällä hyväksi arvонkorotusrahastoa eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

4 a §

Mitä 4 §:n 1—7 momentissa säädetään, ei koske sijoitussidonnaisia vakuutuksia.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevat sijoitukset on esitettävä taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Jos sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon erotus on tilikauden aikana muuttunut, on muutosta vastaava määrä merkittävä tuloslaskelmaan. Taseen liitteenä on ilmoitettava sijoitusten hankintameno.

8 §

Jos vakuutusyhtiöllä on saamisia vakuutusyhtiön konserniin kuuluvalla yhtiöllä tai velkoja sille, on ne ilmoitettava taseen liitteenä sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on voimassa rahalainoista yhtäältä vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja toisaalta vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön muille osakkeen-

8 §

Jos taseeseen sisältyy rahalainoja vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenille taikka toimitusjohtajalle, on taseen liitteenä erikseen ilmoitettava niiden yhteismäärä, mikäli se ylittää sosiaali- ja terveysministeriön vahvis-

Voimassa oleva laki

omistajille kuin vakuutusyhtiöille ja tytäryhtiöille, mikäli kysymyksessä olevien lainojen yhteismäärä ylittää sen määrän, jonka ministeriö vahvistaa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin on rinnastettava tällaisen henkilön avio puoliso, veli ja sisar sekä se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Jos vakuutusyhtiö on antanut vieraan sitoumuksen vakuudeksi pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on ne merkittävä taseen liitteeseen ministeriön määräämin tavoin eriteltyinä. Sama koskee vakuutusyhtiön antamia muita kuin vakuuksiin perustuvia vastuositoumuksia.

Ehdotus

taman määrän. Mitä tässä momentissa on sanottu, on voimassa myös rahalainoista vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön muille osakkeenomistajille kuin vakuutusyhtiölle ja tytäryhtiölle. Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tässä momentissa tarkoitetuista rahalainoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin on rinnastettava tällaisen henkilön avio puoliso, veli ja sisar sekä se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Jos vakuutusyhtiö on antanut vieraan sitoumuksen vakuudeksi pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on ne merkittävä taseen liitteeseen ministeriön määräämin tavoin eriteltyinä. Sama koskee vakuutusyhtiön antamia muita kuin vakuuksiin perustuvia vastuositoumuksia.

9 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) käyttö- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden ja osakkeiden osalta on ilmoitettava verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä; ja

4) jos tilikauden poistot määritetään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia.

10 §

Vakuutusyhtiön toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma. Siinä on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

3) jos tilikauden poistot määritetään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia; ja

4) vakuutusyhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenten taikka toimitusjohtajan osalta heidän näistä tehtävistään syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset, heille myönnettyt lainat yhteismäärinä ja olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta.

10 §

Vakuutusyhtiön toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma ja emoyhtiössä myös konsernin rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on niiden luonne huomioon ottaen ja sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti arvioituna katsottava ylittävän vakuutusyhtiön velat.

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset. Varat, velat ja sitoumukset määritellään ja arvioidaan niiden luonne huomioon ottaen sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti.

4 §

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan 1 momentissa säädetyllä tavalla. Työntekijäin eläkelain (395/61) vähimmäisehtojen mukaisen työkyvyttömyys- työttömyys- ja *perhe-eläkevakuutusliikkeen* osalta noudatetaan kuitenkin 1 momentin 2 kohdan sijasta 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain (468/69) mukainen vakuusliike jätetään kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon 10 prosenttia.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan 1 momentissa säädetyllä tavalla. Työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkevakuutusliikkeen osalta noudatetaan kuitenkin 1 momentin 2 kohdan sijasta 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain (468/69) mukainen vakuutusliike jätetään kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon kymmenen prosenttia.

6 §

Vakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 ja 5 §:n mukaisesta vakuutusyhtiön takuumäärästä.

6 §

Vakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 ja 5 §:n mukaisesta vakuutusyhtiön takuumäärästä. *Sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin omaan pääomaan rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa vakuutusyhtiön ottama laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla.*

Henkivakuutusyhtiön toimintapääomasta vähintään 5 §:n 2 momentin mukaista takuumäärän *vähimmäismäärää* vastaavan osan on muodostuttava asetuksella säädettävistä eristä.

Puolet henkivakuutusyhtiön takuumäärästä, kuitenkin aina vähintään 5 §:n 2 momentin mukaisen määrän, on muodostuttava asetuksella säädettävistä eristä.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

1 §

Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkaille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa on säädetty voitonjaosta, osakepääoman tai vararahaston alentamisen yhteydessä suoritettavista maksuis-

1 §

Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkaille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa *säädetään* voitonjaosta, osakepääoman tai vararahaston alentamisen yhteydessä suoritettavista maksuis-

Voimassa oleva laki

ta ja varojen jaosta yhtiön purkautuessa. Voitonjako ei katsota sellaista lisätujen antamista, mikä suoritetaan 13 luvun säännöksiä noudattaen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka 11 luvun oman pääoman ja toimintapääoman suhdetta koskevien säännösten johdosta tai yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta, Erityisiin syihin perustuvasta kiellosta on säädetty osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:ssä.

Osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua jaettavaa voittoa määrättäessä on tilikauden voitosta lisäksi vähennettävä se määrä, joka 11 luvun oman pääoman ja toimintapääoman suhdetta koskevien säännösten johdosta on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta.

3 §

Jos yhtiön varoja on jaettu osakkaille vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden vastaisesti, on myös soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 5 §:ssä on säädetty.

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että velalliselta saadaan 10 luvun 3 §:n 2 momentin 1—4, 6 ja 7 kohdassa mainitun sijoituksen veroinen vakuus. Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Ehdotus

ta ja varojen jaosta yhtiön purkautuessa. Voitonjako ei katsota sellaista lisätujen antamista, mikä suoritetaan *laskuperusteiden mukaisesti 13 luvun tai työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin säännöksiä noudattaen.*

2 §

Osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu voitonjako on kielletty, jos vakuutusyhtiön oma pääoma alittaa 11 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 11 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön ottamaa lainaa.

Osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista yhteismäärää laskettaessa huomioon ei oteta 10 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaa vakuutusyhtiötä.

3 §

Jos yhtiön varoja on jaettu osakkaille vakuutusta koskevien perusteiden vastaisesti, on myös soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 5 §:ssä *säädetään.*

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että *lainalla tai vakuudella on takaus, jonka on antanut ETA-valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus.* Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 luku

**Henkivakuutus ja muu pitkäaikainen
vakuutus**

2 §

Henkivakuutuksessa, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettavia lisävakuutuksia lukuun ottamatta, on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia perusteita, joissa määrätään:

- 1) miten vakuutusmaksut lasketaan;
- 2) miten vastuuvetäjä lasketaan;
- 3) vapaakirjasta ja takaisinostosta;
- 4) vakuutusmaksun laiminlyönnin seuraamuksista; sekä

5) vakuutuksenottajan oikeuksista, kun vakuutus muun syyn kuin takaisinoston takia ennen sovittua aikaa lakkaa tai yhtiö muuten vapautuu vastuustaan.

Hakemuksessa, joka koskee vakuutusmaksun laskemisperusteita, on esitettävä selvitys siitä, mihin vakuutettujen ryhmään, huomioon ottaen asianomaisten terveydentila ja muut yhtiön vastuuseen vaikuttavat seikat, mitään maksua sovelletaan. Jos tässä myöhemmin tapahtuu muutos, se ja sen syyt on viipymättä ilmoitettava ministeriölle.

3 §

Mitä 2 §:ssä henkivakuutuksen perusteista säädetään, on soveltuvin osin noudatettava annettaessa sellaisia vakuutukseen liittyviä lisäetuja, joihin yhtiö vakuutus sopimuksessa ei ole sitoutunut.

13 luku

Henkivakuutus

1 §

Henkivakuutuksella sekä vahinkovakuutusluokkiin 1 ja 2 kuuluvilla vakuutuksilla on oltava 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen vastuuvetäjien laskuperusteiden lisäksi laskuperusteet, joissa määrätään, miten vakuutusmaksut tai niitä vastaavat vakuutusturvan määrät lasketaan, näiden vakuutusten takaisinostoarvosta ja vapaakirja-arvosta. Vapaakirja-arvolla tarkoitetaan sitä turvaa, jonka vakuutus antaa, jos vakuutusmaksuja ei enää makseta.

Laskuperusteesta on käytävä myös ilmi, miten vakuutetut jaetaan ryhmiin yhtiön vastuuseen vaikuttavien tekijöiden perusteella.

2 §

Uusien henkivakuutusten vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaamista siten, että vakuutusyhtiö pystyy selviytymään kaikista näiden vakuutusten sille aiheuttamista velvoitteista joutumatta käyttämään muita varoja kuin näiden vakuutusten vakuutusmaksuja ja niiden sijoittamisesta saatavia tuottoja tavalla, joka saattaisi vaarantaa 11 luvun mukaisten vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä.

3 §

Päätettäessä lisäetujen antamisesta sellaisille vakuutuksille, joille on vakuutus sopimuksessa annettu oikeus vakuutusten tuottaman ylijäämän perusteella mahdollisesti annettaviin lisäetuihin, on kohtuullisessa määrin otettava huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisäetujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Vakuutusmaksuvastuun laskuperusteita saa muuttaa ainoastaan siten, että vastuu uusien perusteiden mukaan laskettuna ja sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymällä tavalla ryhmitettynä on muutoshetkellä kunkin ryhmän osalta vähintään yhtä suuri kuin vanhojen perusteiden mukaan laskettu vastuu, mikäli eroa ei siirretä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun varaukseen 3 §:n mukaisia lisäetuja var-
ten.

5 §

Perusteet, jotka mainitaan 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, on laadittava silmällä pitäen lähinnä vakuutettujen etujen turvaamista, sekä perusteet, jotka mainitaan sanotun momentin 3—5 kohdassa ja 3 §:ssä, silmällä pitäen lähinnä niiden kohtuullisuutta.

6 §

Henkivakuutusyhtiö ei saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa tehdä sopimusta sellaisten henkivakuutusten jälleenvakuuttamisesta, jotka yhtiö vastaisuudessa myöntää, ellei sopimusta voida yhtiön puolesta irtisanoa lakkaavaksi ilman korvausta viimeistään vuoden kuluttua irtisanomisesta.

7 §

Vastuuvelan laskemisesta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavasta vahinkovakuutuksesta on vastaavasti voimassa, mitä 2—6 §:ssä säädetään henkivakuutuksesta.

8 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset siitä, millaiseen omaisuuteen sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehitys voidaan sitoa.

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa on nouda-

muodostumistapa. Lisäedut eivät saa vaarantaa yhtiön 11 luvun mukaan määräytyvien vakava-raisuusvaatimusten täyttymistä tai lisätujen ta-son jatkuvuutta.

Mitä 1 §:ssä on säädetty henkivakuutuksen laskuperusteista, on soveltuvin osin noudatettava myös annettaessa vakuutuksille lisäetuja.

4 §

Laskuperusteita, joista säädetään 1 §:ssä ja 10 luvun 2 §:ssä, ei saa muuttaa siten, että muutos alentaisi yksittäisten vakuutusten takaisinostoarvoja ilman, että vakuutuksenottajalle annetaan mahdollisuus lopettaa vakuutus nostamalla alentamaton takaisinostoarvo. Perusteiden muuttaminen ei saa alentaa vakuutusten vapaa-kirja- arvoja, ellei ole kysymys sellaisesta muutoksesta, joka aiheutuu lainsäädännön muuttumista tai siitä, että yhtiön on alennettava vastuu-velkaa laskettaessa käyttämäänsä korkokantaa sosiaali- ja terveysministeriön alennettua vastuu-velkalaskelmissa käytettävän koron ylärajaa.

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tettava ministeriön vahvistamaa perustetta, jossa määrätään, millaisin ehdoin vakuutukseen liittyvää sijoituskohdetta voidaan vakuutuksenottajan vaatimuksesta muuttaa. Tämä peruste samoin kuin sijoitussidonnaisen vakuutuksen takaisinos-toa koskeva peruste on laadittava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaamista ja perusteen kohtuullisuutta.

Ministeriö voi sijoitussidonnaisen vakuutuksen osalta myöntää poikkeuksia 2—5 §:n säännöksistä.

14 luku

Vakuutusyhtiöiden valvonta

1 §

Vakuutusyhtiön talouden valvonta myös sen harjoittaman 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutusliikkeen osalta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Talouden valvonta käsittää erityisesti vakuutusyhtiön vakavaraisuuden, vakuutusteknisen vastuunvelan, sen katteena olevien varojen sekä vahinkovakuutusluokan 18 (matka-apu) harjoittamiseen käytettävissä olevien voimavarojen tarkastamisen.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon. Tarkastusta varten ministeriössä voi olla erityisiä asiantuntijoita. Näiden palkkaedut vahvistaa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa. Ministeriöllä on oikeus suorittaa tarkastuksia vakuutusyhtiön tiloissa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksentekoon.

Ministeriöllä on oikeus tarkastaa vakuutusyhtiön muussa ETA-valtiossa sijaitsevan edustuston toimintaa, joko itse tai edustajansa välityksellä, ilmoitettuaan asiasta tarkastuksen kohteena olevan edustuston sijaintivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske vakuutusyhtiön edustustoja 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetussa valtiossa, ellei tämän valtion lainsäädännöstä muuta johdu.

Tarkastusta varten ministeriössä voi olla erityisiä asiantuntijoita. Näiden palkkaedut vahvis-

Voimassa oleva laki

Jos erityistä syytä on, voi ministeriö ottaa haltuunsa tarkastuksen alaisia asiakirjoja. Yhtiön pyynnöstä on niistä maksutta annettava yhtiölle jäljennös.

5 §

Jollei vakuutusyhtiö noudata lakia, toimilupansa, yhtiöjärjestyksensä tai vakuutusta varten vahvistettuja perusteita taikka sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä, tai jos sen toiminnan perusteet eivät enää ole lain mukaiset taikka jos yhtiö on ministeriön varoituksesta huolimatta käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja, ministeriön tulee kehottaa yhtiötä korjaamaan asia määräajassa, joka ilman pakottavia syitä ei saa olla kuutta kuukautta pitempi.

Ministeriöllä on oikeus kieltää yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen 1 momentissa mainittua asiaa koskevan päätöksen toimeenpano. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, ministeriö voi velvoittaa yhtiön ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi.

Edellä tässä pykälässä mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei edellä tässä pykälässä tarkoitettua kehotusta tai kieltä noudateta, ministeriö voi kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuuksia, kunnes asia on korjattu, ja jos velvoitteiden laiminlyönti on tärkeä, valtioneuvosto voi rajoittaa yhtiön toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos yhtiö ei aloita toimiluvan mukaista toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä tai jos yhtiö lopettaa toimintansa vähintään kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi, tai jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

5 a §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapää-

Ehdotus

taa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla.

Jos siihen on erityinen syy, ministeriö voi ottaa haltuunsa tarkastuksen alaisia asiakirjoja. Yhtiön pyynnöstä niistä on maksutta annettava yhtiölle jäljennös.

5 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutusyhtiölle huomautuksen, kehottaa yhtiötä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhtiötä jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutusyhtiö ei noudata lakia, toimilupansa, yhtiöjärjestyksensä tai sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä, jos yhtiö on käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja taikka jos yhtiön toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

Ministeriöllä on oikeus kieltää yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen 1 momentissa mainittua asiaa koskevan päätöksen toimeenpano. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, ministeriö voi velvoittaa yhtiön ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi.

Edellä tässä pykälässä mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei tässä pykälässä tarkoitettua kehotusta tai kieltä noudateta, ministeriö voi kieltää vakuutusyhtiötä antamasta uusia vakuuksia, kunnes asia on korjattu.

5 a §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi rajoittaa

Voimassa oleva laki

oma on pienempi kuin 11 luvun 2 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 4 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä on välittömästi toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelma.

Ehdotus

vakuutusyhtiön toimilupaa tai peruuttaa sen, jos:

1) yhtiö ei aloita toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä;

2) yhtiö ilmoittaa luopuvansa vakuutusliikkeen harjoittamisesta;

3) yhtiö on lopettanut toimintansa yli kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen;

4) vakuutusyhtiö ei noudata tämän luvun 5 §:ssä tarkoitettua kehotusta tai kieltoa ja velvoitteiden laiminlyönti on törkeä;

5) yhtiö ei ole kyennyt sille asetetussa määräjässä suorittamaan 5 b §:ssä tarkoitetussa taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelmassa tai lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä; tai

6) niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi taikka jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoitettava toimiluvan rajoittamisesta tai peruuttamisesta niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille, joissa yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä 2 a luvun 1 §:n 1 momentin tai 8 §:n 1 momentin perusteella.

5 b §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 2 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 4 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman tervehtymissuunnitelma.

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

6 §

Milloin sosiaali- ja terveysministeriö katsoo vakuutusyhtiön joutuneen tai olevan joutumas-

6 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa haltuunsa yhtiön hallinnassa olevaa omaisuutta

Voimassa oleva laki

sa sellaiseen tilaan, että yhtiö on purettava, on ministeriöllä valta ottaa haltuunsa yhtiön omaisuutta 15 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua vastuovelkaa vastaava määrä. Ministeriö voi myös kieltää yhtiötä luovuttamasta tai panttaamasta yhtiön hallinnassa olevaa omaisuutta.

Ehdotus

taikka kieltää yhtiötä luovuttamasta tai panttaamasta tällaista omaisuutta ilmoitettuaan asiasta niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaaville viranomaisille, joissa vahinkovakuutussopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee, jos:

- 1) vakuutusyhtiön toimilupa on peruutettu;
- 2) vakuutusyhtiö ei täytä 10 luvun 3 tai 3 a §:n vastuvelan katetta koskevia vaatimuksia;
- 3) vakuutusyhtiö ei täytä tämän luvun 5 b §:n 2 momentissa mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapäädömmälle ja omalle päädömmälle asetettuja vaatimuksia; sekä
- 4) vakuutusyhtiö ei enää täytä tämän luvun 5 b §:n 1 momentissa mainittuja 11 luvussa yhtiön toimintapäädömmälle asetettuja vaatimuksia ja ministeriöllä on aihetta olettaa yhtiön taloudellisen tilan edelleen heikkenevän tai jos ministeriö katsoo yhtiön olevan joutumassa tällaiseen tilaan.

Ministeriö voi pyytää niitä ETA-valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavia viranomaisia, joissa yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä 2 a luvun 1 §:n 1 momentin tai 8 §:n 1 momentin perusteella, ryhtymään kotivaltiossaan 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

7 §

Lausunnon antamista varten pidetään sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston päällikön tai hänen määräämänsä virkamiehen johdolla kokous, johon osallistuvat kaikki asiantuntijat, tai neuvottelu, johon osallistuvat niiden alojen asiantuntijat, joita koskevasta asiasta on kysymys.

Lausunnon antamista varten pidetään sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston osastopäällikön tai hänen määräämänsä virkamiehen johdolla kokous.

8 §

Asiantuntijoiden on annettava lausunto esityksestä vakuutusyhtiölainsäädännön muuttamiseksi tai kehittämiseksi sekä tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi tulevasta asiasta, joka koskee:

- 1) toimiluvan antamista, muuttamista tai peruuttamista;

8 §

Asiantuntijoiden on annettava lausunto esityksestä, joka koskee vakuutusyhtiölainsäädännön muuttamista, tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella annettavia tarkempia määräyksiä taikka 14 luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitettujen erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisessa noudatettavia periaatteita.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2) toimenpidettä, joka valituksesta huolimatta voidaan panna täytäntöön;

3) vakuutusyhtiöiden sulautumista, vakuutuskannan siirtoa tai vakuutusyhtiön yhtiömuodon muuttamista;

4) ministeriön antamia yleisiä määräyksiä;

5) 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen erityisten asiantuntijoiden toimenottamisessa noudatettavia periaatteita;

sekä jos asialla on yleistä merkitystä;

6) yhtiöjärjestystä;

7) vakuutuksen perusteita; ja

8) 11 luvun 1 §:n mukaista pääomaa.

Ministeriö voi asiantuntijoilta pyytää lausunnon muustakin kuin 1 momentissa mainitusta asiasta.

Ministeriö voi kuulla asiantuntijoita muussakin kuin 1 momentissa mainitussa asiassa.

Edellä 1 momentissa mainituista asioista on 1—5 kohdassa mainitut käsiteltävä asiantuntijoiden kokouksessa ja muut neuvottelussa. Ministeriö voi kuitenkin saattaa kokouksessa käsiteltäväksi asian, joka muuten olisi käsiteltävä neuvottelussa. Niin ikään on neuvotteluun osallistuneella asiantuntijalla oikeus saada kokouksessa käsiteltäväksi sellainen asia, josta mainitun momentin mukaan on hankittava asiantuntijoiden lausunto. Vastaavasti voi kokoukseen osallistuneiden asiantuntijoiden enemmistö vaatia, että valtioneuvoston päätettäväksi saatetaan asia, jonka ratkaisemisesta se on eri mieltä kuin ministeriö.

14 a luku

Kilpailun turvaaminen

2 §

Vakuutusehtoja sekä maksu- ja muita perusteita vahvistaessaan sosiaali- ja terveysministeriön on otettava huomioon myös kilpailun vaatimukset.

Vakuutusyhtiöiden valvonnassa sosiaali- ja terveysministeriön on otettava huomioon myös kilpailun vaatimukset.

15 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutus-

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutus-

Voimassa oleva laki

yhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rajoitussuunnitelma. Vakuutusyhtiö on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja 11 luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Ministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

14 §

Jos sopimusta vakuutuskannan luovuttamisesta ei ole saatu aikaan eikä uutta yhtiötäkään ole perustettu kahden vuoden kuluessa selvitystilan alkamisesta, tulee sosiaali- ja terveysministeriön määrätä ajankohta, jolloin vakuutukset lakkaavat olemasta voimassa. Tämän jälkeen on erityisen selvityspesän omaisuus, jollei toisin sovita, muutettava rahaksi ja jaettava niille, joilla vakuutus sopimuksen perusteella on siihen oikeus, heidän vastuuelkaosuksiensa suhteissa. Erityisen selvityspesän omaisuus on kuitenkin, jos on kysymys työntekijäin eläkeläisä tarkoitettusta vakuutusyhtiöstä, sanotun lain mukaisen vakuutuskannan osalta käytettävä niiden hyväksi, joilla on osuus vastuuelkaan, heidän vastuuelkaosuksiensa mukaisessa suhteessa ottamalla vastaavanlainen vakuutus toisesta vakuutusyhtiöstä.

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen*Ehdotus*

yhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja 11 luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Ministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

14 §

Jos sopimusta vakuutuskannan luovuttamisesta ei ole saatu aikaan eikä uutta yhtiötäkään ole perustettu kahden vuoden kuluessa selvitystilan alkamisesta, tulee sosiaali- ja terveysministeriön määrätä se ajankohta, jolloin vakuutukset lakkaavat olemasta voimassa. Tämän jälkeen on erityisen selvityspesän omaisuus, jollei toisin sovita, muutettava rahaksi ja jaettava niille, joilla vakuutus sopimuksen perusteella on siihen oikeus, heidän vastuuelkaosuksiensa suhteissa. Mikäli kuitenkin on kysymys lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä, erityisen selvityspesän omaisuus on käytettävä sosiaali- ja terveysministeriön määräämällä tavalla niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat siitä, että samanlainen eläketurva järjestetään toisessa vakuutusyhtiössä. Tällöin on ensisijaisesti pyrittävä pienentämään työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin soveltamisesta aiheutuvia kustannuksia.

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

3 §

Jos luovutettavaan vakuutuskantaan sisältyy vakuutus sopimuksia, jotka on tehty 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella, ministeriön on ennen suostumuksen antamista hankittava suostumus sen muun ETA-valtion vakuutus tarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta, jossa vahinkovakuutus sopimuksen kattama riski 2 a

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee.

Jos luovutettavia vakuutus sopimuksia on tehty 2 a luvun 6 §:ssä tarkoitettusta edustustosta käsin, ministeriö on ennen suostumuksen antamista annettava edustuston sijaintimaan vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle mahdollisuus tulla kuulluksi vakuutuskannan luovuttamisesta.

5 a §

Asetuksella säädetyissä tapauksissa vakuutusyhtiö saa sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella ja ministeriön määräämin ehdoin luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä ulkomaiselle vakuutusyhtiölle taikka vastaanottaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä sen vakuutuskannan tai osan siitä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään vakuutuskannan tai sen osan luovuttamisesta, jollei ministeriö myönnä tästä poikkeusta. Luovuttavaa ulkomaista vakuutusyhtiötä ei kuitenkaan ole velvoitettava antamaan yhtiön osakkaille tietoa 3 §:n 2 momentissa tarkoitusta kuulutuksesta.

5 a §

Vakuutusyhtiö voi sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella luovuttaa 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitettun sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutuskannan tai osan siitä ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö).

Ennen suostumuksen antamista ministeriön on hankittava vastaanottavan yhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen vahvistus siitä, että vastaanottavalla yhtiöllä on vakuutuskannan luovutus huomioon ottaen riittävä toimintapääoma sekä suostumus sen ETA-valtion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta, jossa vahinkovakuutus sopimuksen kattama riski 2 a luvun 10 §:n mukaan sijaitsee tai jossa henkivakuutuksen ottaja asuu vakinaisesti tai, jos henkivakuutuksen ottaja on oikeushenkilö, se oikeushenkilön toimipaikka, johon sopimus liittyy, sijaitsee.

Jos luovutettavia vakuutus sopimuksia on tehty edustustosta käsin, ministeriön on ennen suostumuksen antamista annettava edustuston sijaintimaan vakuutustarkastuksesta vastaavalle viranomaiselle mahdollisuus tulla kuulluksi vakuutuskannan luovuttamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tässä pykälässä tarkoitettussa vakuutuskannan luovuttamisessa on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuulutus julkaistaan luovuttavan yhtiön kustannuksella.

5 b §

Vakuutusyhtiö voi, jos sosiaali- ja terveysministeriö katsoo siihen olevan erityistä syytä, luovuttaa muun kuin 5 a §:ssä tarkoitetun vakuutuskannan tai sen osan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai vastaanottaa vakuutuskannan tai sen osan ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä.

Asetuksella voidaan 1 momentista poiketen säätää vahinkovakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa vakuutuskanta tai sen osa ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on 2 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa valtiossa, ja vastaanottaa vakuutuskanta tai sen osa tällaiselta yhtiöltä.

Tässä pykälässä tarkoitettussa vakuutuskannan luovuttamisessa on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta.

5 c §

Jos sosiaali- ja terveysministeriö ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun pyyntö on saapunut vastaanottajalle, saanut vastausta niiden ETA-valtioiden vakuutustarkastuksesta vastaavilta viranomaisilta, joilta ministeriö on 3 §:n 4 momentin tai 5 a §:n 2 momentin nojalla pyytänyt vahvistusta tai suostumusta tai joille ministeriö on 3 §:n 5 momentin tai 5 a §:n 3 momentin nojalla antanut mahdollisuuden tulla kuulluksi, katsotaan näiden vahvistaneen vastaanottavan yhtiön toimintapäätöksen riittävyyden tai antaneen suostumuksen tai myönteisen lausunnon vakuutuskannan luovuttamiseen.

17 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §

Jos vahinkoa on aiheutettu rikkomalla tätä lakia tai vakuutusta varten vahvistettuja perusteita, on soveltuvin osin noudatettava, mitä

Jos vahinkoa on aiheutettu rikkomalla tätä lakia tai vakuutusta koskevia perusteita, on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiö-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla aiheutetun vahingon korvaamisesta on osakeyhtiölain 15 luvun 1 ja 3 §:ssä säädetty.

lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla aiheutetun vahingon korvaamisesta säädetään osakeyhtiölain 15 luvun 1 ja 3 §:ssä.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

Joka

6) laiminlyö 1 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa hakea sosiaali- ja terveysministeriön lupaa taikka hankkii osakkeita tai takuusuoksia 3 luvun 2 a §:n 1 momentin vastaisesti;

6) sosiaali- ja terveysministeriön 3 luvun 4 §:n 1 momentin nojalla antaman kiellon vastaisesti hankkii osakkeita tai takuusuoksia;

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

6 §

Joka luvattomasti ilmaisee, mitä hän tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään tai yhtiön muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä on saanut tietää vakuutusyhtiön tai jonkun muun taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta taikka jonkun henkilön terveydentilasta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta sakkoon.

Tässä pykälässä mainitusta rikoksesta ei virallinen syyttäjä saa tehdä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteen pantavaksi.

6 §

Joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään tai yhtiön muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä taikka 2 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön tai jonkun muun taloudellista asemaa taikka jonkun henkilön terveydentilaa koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhtiöllä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, rahoitustarkastukselle, muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle, muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä muussa ETA-valtiossa vakuutustarkastuksesta vastaavalle tai rahoitustoimintaa valvovalle viranomaiselle ja viranomaiselle, jonka tehtävänä on osallistua vakuutusyhtiön selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, sekä, jos annettavat tiedot muussa kuin ETA-valtiossa kuuluvat tässä pykälässä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden piiriin, tämän valtion vakuutustoimintaa valvovalle viranomaiselle. Lisäksi vakuutusyh-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tiöllä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luotto- tai rahoituslaitoksen tilintarkastajalle.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, sosiaali- ja terveysministeriö voi käyttää tämän pykälän mukaisen vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vain:

1) tarkistaakseen, että vakuutustoiminnan aloittamisen edellytykset on täytetty;

2) vakuutusyhtiöiden toiminnan, erityisesti vakuutusteknisen vastuuvelan, toimintapäädöman, hallinto- ja kirjanpitoimenettelyn sekä sisäisen tarkastustoiminnan valvontaan;

3) pakotteiden asettamiseen; sekä

4) ministeriön päätöksistä tehtyihin valituksiin vastaamiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei voi luovuttaa muiden ETA-valtioiden viranomaisilta taikka muussa ETA-valtiossa suoritettussa tarkastuksessa saatuja tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen tai sen valtion vakuutustarkastuksesta vastaava viranomainen, jossa tarkastus on suoritettu, ole antanut siihen nimenomaista lupaa.

6 a §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä, jos annettavat tiedot toisessa valtiossa kuuluva salassapitovelvollisuuden piiriin, toisen valtion vakuutustoimintaa valvovalle viranomaiselle.

6 c §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos sillä on syytä epäillä siltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää.

6 a §

Joka luvattomasti ilmaisee 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

6 c §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos sillä on syytä epäillä siltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää.

Voimassa oleva laki

Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle.

8 §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten vakuutusyhtiöllä tulee olla vakuutusmatemaatikko. Sosiaali- ja terveysministeriö määrää vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehdot.

Ehdotus

Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle. Ministeriöllä on oikeus rekisteröidä ilmoitukset ja niistä ilmenevät tiedot. Tietoja saa käyttää ja luovuttaa vain tämän pykälän 3 momentissa tarkoitetun rikollisen toiminnan vastustamiseen.

8 §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusmatemaatikko. Vakuutusmatemaatikon tehtävistä säädetään asetuksella ja vakuutusmatemaatikon kelpoisuusehdot määrää sosiaali- ja terveysministeriö.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

2. Vakuutusyhtiöihin, joille on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty lupa harjoittaa vakuutusliikettä, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia.

3. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4. Vakuutusyhtiöllä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on sosiaali- ja terveysministeriön pitämään toimiluparekisteriin merkityn toimiluvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen. Jos vakuutusyhtiön toiminta-alue on voimassa olevan toimiluvan mukaan maantieteellisesti rajoitettu, on vakuutusyhtiöllä tämän lain voimaantulon jälkeen kuitenkin oikeus harjoittaa vakuutusliikettä siten kuin tämän lain 2 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

5. Vakuutusyhtiöiden on kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta lähetettävä sosiaali- ja terveysministeriöön selvitys vakuutusyhtiön ulkomailla sijaitsevista edustustoista ja tytäryrityksistä.

6. Mitä vakuutusyhtiölain muuttamisesta 9 päivänä elokuuta 1993 annetun lain (752/93) voimaantuloa koskevien säännösten 6 ja 12 momentissa säädetään vakuutusta koskevien perusteiden vahvistamisesta, ei sovelleta tämän lain tultua voimaan.

7. Tämän lain 10 luvun 1, 4, 4 a §8 ja 9 §:n säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8. Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisen painavista syistä antaa sellaiselle yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavalle vakuutusyhtiölle, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, luvan poiketa määräajaksi tämän lain 10 luvun 3 §:n 2 momentin vaatimuksista.

9. Mikäli lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan ennen tämän lain voimaantuloa, erityisen selvityspesän omaisuus on jaettava lakisääteisten eläkevakuutusten kannan ja muun vakuutus-kannan kesken ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 15 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti. Tämän jaon jälkeen erityisen selvityspesän omaisuuteen sovelletaan tätä lakia.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 i § ja 12 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 i § 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91), 12 §:n 1 momentin 2 kohta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93) ja 5 momentti 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66),

muutetaan 3 §, 12 §:n edellä oleva väliotsikko, 12 a ja 13 §, 13 a §:n 3 momentti ja 13 b §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 § osittain muutettuna 14 päivänä toukokuuta 1976, 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 9 päivänä elokuuta 1993 annetuilla laeilla (389/76, 1347/90 ja 753/93), 12 §:n edellä oleva väliotsikko 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (135/62), 12 a § muutettuna 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (50/85) ja mainitulla 19 päivänä marraskuuta 1993 annetulla lailla, 13 a §:n 3 momentti muutettuna 30 päivänä syyskuuta 1994 annetulla lailla (846/94) sekä 13 § ja 13 b §:n 4 momentti mainitussa 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 12 c §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Eläketurvan järjestämistä varten tulee työnantajalla olla eläkevakuutus kotimaisessa vakuutusyhtiössä tai [avustuskassalain (471/42)] mukaisessa määrätyn työnantajan tai määrättyyn työnantajaryhmään kuuluvien yritysten palveluksessa olevia työntekijöitä varten perustettavassa eläkekassassa taikka eläkesäätiölain (469/55) mukaisessa eläkesäätiössä. Jos säätiön toimintapiiriin tulisi pysyvästi kuulumaan vähemmän kuin 300 työntekijää, eläkkeet on kuitenkin turvattava vakuuttamalla. Vakuutusyhtiö ei saa kieltäytyä antamasta tai pitämästä voimassa yhtiöltä haettua eläkevakuutusta siltä osin kuin se ei ylitä tämän lain mukaisia vähimmäisehtoja täyttävää eläketurvaa. Keskinäinen vakuutusyhtiö voi kuitenkin kieltäytyä antamasta vakuutusta, jos vakuutuksen hakijaa ei yhtiöjärjestyksen mukaan voida hyväksyä yhtiön osakkaaksi.

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. *Vakuutusyhtiöllä on tätä toimintaa varten oltava valtioneuvoston antama erityinen toimilupa. Tällainen vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin tämän lain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoraanaisesti liittyvää jälleenvakuutusta.* Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa eläketurvakeskus, siten kuin jäljempänä säädetään.

3 §

Eläketurvan järjestämistä varten tulee työnantajalla olla eläkevakuutus kotimaisessa vakuutusyhtiössä tai *vakuutuskassalain (1164/92)* mukaisessa määrätyn työnantajan tai määrättyyn työnantajaryhmään kuuluvien yritysten palveluksessa olevia työntekijöitä varten perustettavassa eläkekassassa taikka *työnantajalla on oltava eläkesäätiölain (469/55) mukainen eläkesäätiö.* Jos säätiön toimintapiiriin tulisi pysyvästi kuulumaan vähemmän kuin 300 työntekijää, eläkkeet on kuitenkin turvattava vakuuttamalla. Vakuutusyhtiö ei saa kieltäytyä antamasta tai pitämästä voimassa yhtiöltä haettua eläkevakuutusta siltä osin kuin se ei ylitä tämän lain mukaisia vähimmäisehtoja täyttävää eläketurvaa. Keskinäinen vakuutusyhtiö voi kuitenkin kieltäytyä antamasta vakuutusta, jos vakuutuksen hakijaa ei yhtiöjärjestyksen mukaan voida hyväksyä yhtiön osakkaaksi.

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa, siten kuin jäljempänä säädetään, eläketurvakeskus.

Voimassa oleva laki

Eläketurvan ehtojen ja perusteiden on oltava [sosiaaliministeriön] hyväksymät. Niihinälkään ilman erityistä syytä hyväksyttäkö eroavaisuutta, joka on omiaan vaikeuttamaan eläkelaitosten tämän lain mukaisten yhteisten asiain hoitamista. Ministeriöllä on valta, mikäli erityistä syytä on, hyväksyä myös ehdot, jotka eivät jonkin tai joidenkin etujen osalta täytä tämän lain mukaisia vähimmäisvaatimuksia, jos ehtojen mukaisen eläketurvan kokonaisuutena voidaan katsoa raha-arvoltaan vastaavan ainakin sanottua vähimmäisturvaa, kuitenkin siten, että eläkkeen määrää ei voida hyväksyä pienemmäksi kuin jäljempänä 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Jos kuitenkin työntekijä siirtyy merimieseläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 60 vuoden ikää, tämän lain mukainen eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta, ja varhennettuna vanhuuseläkkeenä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta.

Ehdotus

Vakuutusyhtiöllä on oltava tämän lain mukaisen toiminnan harjoittamista varten valtioneuvoston antama toimilupa. Valtioneuvoston on myönnettävä vakuutusyhtiölle toimilupa, jos aiotun vakuutusliikkeen tai vakuutusyhtiölain 2 luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiön osakkaiden ei katsota vaarantavan eläkevakuustotoiminnan tervettä kehitystä, jos vakuutusyhtiön johto täyttää sille vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään 30 000 000 markkaa. Valtioneuvosto voi liittää toimilupaan ehtoja.

Tässä laissa tarkoitettun vakuutusliikkeen harjoittamiseen toimiluvan saanut vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin tämän lain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä on mainittava, mitä vakuutusta yhtiöllä on oikeus harjoittaa.

Edellä 3 momentissa säädettyä markkamäärää voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

3 a §

Eläketurvan ehdot ja perusteet hyväksyy sosiaali- ja terveysministeriö. Niihin ei ilman erityistä syytä saa hyväksyä eroja, jotka ovat omiaan vaikeuttamaan eläkelaitosten tämän lain mukaisten yhteisten asioiden hoitamista. Ministeriö voi erityisestä syystä hyväksyä myös ehdot, jotka eivät jonkin tai joidenkin etujen osalta täytä tämän lain mukaisia vähimmäisvaatimuksia, jos ehtojen mukaisen eläketurvan kokonaisuutena voidaan katsoa raha-arvoltaan vastaavan ainakin sanottua vähimmäisturvaa, kuitenkin siten, että eläkkeen määrää ei voida hyväksyä pienemmäksi kuin jäljempänä 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kahden tai useamman työsuhteen perusteella, hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyy kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Jos kuitenkin työntekijä siirtyy merimieseläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 60 vuoden ikää, tämän lain mukainen eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta, ja varhennettuna vanhuuseläkkeenä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta.

4 i §

Työntekijän kuoltua voidaan hänen leskelleen antaa lainaa koulutusta varten ja elinkeinotukena.

(4 i § kumotaan)

Laina saadaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin käyttää vakuutusrahaston ja eläkevastuun katteena vaatimatta eläkelaitoksia koskevassa lainsäädännössä edellytettyä vakuutusta. Samoin edellytyksin laina saadaan sen estämättä, mitä 19 a §:ssä säädetään, periä takaisin lainansaajan perhe-eläkkeestä.

**Eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja
kulujen jakaantuminen**

**Eläkkeistä aiheutuva vastuu
ja sitoumukset**

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 6 a §:ää soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen puolesta määrästä, joka on myönnetty soveltaen 6 a §:ää vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, sekä perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjäntäjän 6 a §:ää vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, sekä perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjäntäjän 6 a §:ää soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin siitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona

(1 momentin 2 kohta kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain perustella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 7 c §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työkyvyttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 4 c §:ssä tar-koitettua työttömäksi joutumispäivän jälkeen an-nettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 6 a §:ää soveltaen myönne-tystä työkyvyttömyyseläkkeestä yllä mainitulla tavalla määräytyvää eläkkeen osaa, vastaa yk-sin se eläkelaitos, jonka toimintapiirin työntekijä tai edunjättäjä kuului sanotussa pykälässä tar-koitettua työsuhteen perusteella;

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksetta-va osuus 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain [sosiaaliministeriön] vah-vistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrittäessä. [Sosiaaliminis-teriön] asettamin ehdoin ja vahvistamin perus-tein voidaan kuitenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suo-rittamista varten. Sama koskee myös eläkesää-tiön eläkevastuun laskemista.

(5 mom. kumotaan)

12 a §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhhteessa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimin-taa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläke-laissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin elä-kelaissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitok-selle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peit-tämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitettua työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministe-riön asettamassa määräajassa eläketurvakes-kukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan so-siaali- ja terveysministeriön vahvistamana pro-senttimääränä keskuskassan tukimaksusta. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuu-tusmaksuna arvion mukaan kertyy sama mää-rä, joka saataisiin, jos 7 b §:n 1 momentin 1—3

12 a §

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön tai eläkekassan on haettava va-kuutusmaksun ja vastuuvelan laskuperusteille so-siaali- ja terveysministeriön vahvistus. Eläkesää-tiön eläkevastuu lasketaan sosiaali- ja terveys-ministeriön määrittämien perusteiden mukaisesti.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Tällöin vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Vakuutusmaksuna 1 momentin mukaan saadut varat eläketurvakeskus hyvittää eläkelaitoksille sosiaali- ja terveysministeriön eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaan.

Vakuutusmaksun, vastuuvelan ja eläkevastuun perusteet on laadittava silmällä pitäen ensisijaisesti vakuutettujen etujen turvaamista ottaen kuitenkin huomioon, mitä 12 §:ssä säädetään eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja kulujen jakaantumisesta. Perusteet vakuutukseen liittyville sellaisille lisäeduille, joihin vakuutusyhtiö ei ole vakuutussopimuksessa sitoutunut, on laadittava silmällä pitäen ensisijaisesti niiden kohtuullisuutta.

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksettava osuus 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrittäessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamin ehdoin ja vahvistamin perustein voidaan kuitenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suorittamista varten. Sama koskee myös eläkesäätiön eläkevastuun laskemista.

Jos vastuuvelan perusteita muutetaan siten, että vastuun määrä pienenee, käytetään vapautuvat varat 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Jos kuitenkin on kysymys 11 §:n mukaisista lisäeduista, erotus on siirrettävä vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun 2 momentin mukaisia lisäetuja varten muodostettuun vastuuseen, jollei erityisestä syystä ole katsottava, että vapautuvat varat on käytettävä 1 virkkeessä tarkoitettulla tavalla.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkelaisa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisen viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos 7 b §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Tällöin vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Vakuutusmaksuna 1 momentin mukaan saadut varat eläketurvakeskus hyvittää eläkelaitoksille sosiaali- ja terveysministeriön eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaan.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus vahvistaa työnantajan kustannettava eläkevakuutusmaksun osa sitä alhaisemmaksi kuin vakuutusyhtiölaissa (1062/79) vakuutuskassalaissa (1164/92) säädetään, edellyttäen, että vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen täten syntyvän vajauksen täyttämiseksi asetetaan luetteloiduksi katteeksi kelpaava vakuus.

13 a §

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitetut eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 §:n 5 momentissa säädetään.

13 b §

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitetun luotto-

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus vahvistaa työnantajan kustannettava vakuutusyhtiölle tai eläkekassalle suoritettava eläkevakuutusmaksun osa alemmaksi kuin 12 a §:ssä ja vakuutuskassalaissa säädetään, jos vastuuvelan katteeseen näin syntyvän vajauksen täyttämiseksi asetetaan pankkitakaus, luottovakuutus tai varmuudeltaan näihin verrattava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä muu vakuus.

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitetut eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 a §:n 3 momentissa säädetään.

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitetun luotto-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

vakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liik-
keestä eläketurvakeskukselle aiheutuvia kuluja,
eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta määrästä
31 päivään joulukuuta 2005 saakka yhteisesti
tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuu-
tusta koskevan toimintansa laajuutta vastaa-
vassa suhteessa niiden perusteiden mukaisesti,
jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa
eläketurvakeskuksen esityksestä. Nämä eläke-
laitosten kulut otetaan huomioon eläkevakuu-
tuksen maksun suuruutta määrättäessä siten
kuin 12 §:n 5 momentissa säädetään.

vakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liik-
keestä eläketurvakeskukselle aiheutuneita kulu-
ja, eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta mää-
rystä 31 päivään joulukuuta 2005 yhteisesti
tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuu-
tusta koskevan toimintansa laajuutta vastaa-
vassa suhteessa niiden perusteiden mukaisesti,
jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa
eläketurvakeskuksen esityksestä. Nämä eläke-
laitosten kulut otetaan huomioon eläkevakuu-
tusmaksun suuruutta määrättäessä siten kuin
12 a §:n 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Vakuutusyhtiö, joka tämän lain tullessa voi-
maan harjoittaa tämän lain tai yrittäjien eläke-
lain mukaista toimintaa, ei saa tämän lain
voimaantulon jälkeen antaa muita vakuutuksia
kuin edellä mainituissa laeissa tarkoitettuja va-
kuutuksia ja niihin suoranaisesti liittyviä jälleen-
vakuutuksia.

Sellaisen tämän lain 3 §:n 3 momentissa
tarkoitettun vakuutusyhtiön, joka on toiminnassa
tämän lain tullessa voimaan, on saatettava toi-
mintansa tämän lain mukaiseksi viimeistään
kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.
Yhtiön on sanotun määräajan loppuun mennessä
haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus
tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutok-
selle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä var-
ten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön an-
tamasta päätöksestä.

Jollei yhtiö ole noudattanut 3 momentin sään-
nöksiä, yhtiölle annettu tämän lain 3 §:n 3
momentissa tarkoitettu erityinen toimilupa on
rauennut.

Vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin on 3
momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiöiden
kohdalle tehtävä merkintä tämän lain 3 §:n 4
momentissa säädetystä toiminnan rajoituksesta
tai erityisen toimiluvan raukeamisesta.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 §:n 1 momentti, 5 c §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1545/93), 5 c §:n 2 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), 10 §:n 3 momentti 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (526/63), 11 §:n 2 momentti 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (53/91) ja 11 §:n 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (613/91), sekä

lisätään lakiin uusi 11 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Työntekijälle, joka sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, työskentelee metsätyössä, uittotyössä, maatala- ja puutarhatalouden eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksissa taikka, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellaisella alalla, jolle lyhytaikaiset työsuhteet ovat luonteenomaisia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille työeläketurva tämän lain mukaan. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 10 c §:ssä säädetään. Jos tässä laissa ei toisin säädetä, on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 2—4 momentissa, 4 §:n 1, 3 ja 5 momentissa, 4 a—4 d ja 4 f—4 n §:ssä, 5 §:n 6 momentissa, 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

1 §

Työntekijälle, joka sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, työskentelee metsätyössä, uittotyössä, maatala- ja puutarhatalouden eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksissa taikka, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellaisella alalla, jolle lyhytaikaiset työsuhteet ovat luonteenomaisia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille *perhe-eläketurva* tämän lain mukaan. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 10 c §:ssä säädetään. Jos tässä laissa ei toisin säädetä, on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 2 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1, 3 ja 5 momentissa, 4 a—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 6 momentissa, 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

5 c §

Jos perhe-eläke myönnetään sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka kuollessaan ei saanut eläkettä, pidetään 1 momenttia, 7 §:n 1 momenttia ja 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa sairauden, vian tai vamman alkamispäivänä kuolinpäivää, jollei edunsaaja muuta selvittä.

Jos perhe-eläke myönnetään sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka kuollessaan ei saanut eläkettä, pidetään 1 momenttia ja 7 §:n 1 momenttia sovellettaessa sairauden, vian tai vamman alkamispäivänä kuolinpäivää, jollei edunsaaja muuta selvittä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Edellä 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat työeläkekassan on kirjattava [sosiaaliministeriön] vahvistamien perusteiden mukaisesti vakuutusmaksurahastona, joka käsittää myös 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut menot, siihen määrään asti kuin kassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat työeläkekassan on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana, joka käsittää myös 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut menot siihen määrään asti kuin kassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

11 §

Sijoitukset on tehtävä silmällä pitäen varmuutta, reaaliarvon säilymistä, tuottoa ja eläkekassan maksuvalmiutta. Sijoitusten vakuuksien osalta noudatetaan soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä. Edellä 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksurahaston katteesta on kuitenkin luetteloitava määrä, joka sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arvioituna on vähintään 90 prosenttia vakuutusmaksurahastosta.

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty ei koske lainaa, joka myönnetään työntekijäin eläkelain 4 i §:n mukaan.

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoituksen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

11 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten työeläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Työeläkekassan on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

4.

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85) 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 3 momentti ja 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 7 a §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (561/93) ja 9 §:n 2 momentti 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (54/91), sekä lisätään 9 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 17 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 3 momentti ja lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Edellä 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat eläkekassan on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti *vakuutusmaksurahastoon*, joka käsittää myös työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetut menot, siihen määrään asti kuin eläkekassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Eläkekassan on kirjattava 2 momentissa tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti *vastuuvélkana*, joka käsittää myös työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetut menot siihen määrään asti kuin eläkekassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

7 a §

Työnantaja vastaa *työeläkekassalle* myös työntekijäin eläkemaksusta.

Työnantaja vastaa *esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalle* myös työntekijöiden eläkemaksusta.

9 §

Sijoitukset on tehtävä silmällä pitäen varmuutta, reaaliarvon säilymistä, tuottoa ja eläkekassan maksuvalmiutta. Sijoitusten vakuuksien osalta noudatetaan soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä. Edellä 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksurahaston katteesta on kuitenkin luetteloitava määrä, joka sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arviotuna on vähintään 90 prosenttia vakuutusmaksurahastosta.

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassan on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

5.

Laki**yrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1436/91),

muutetaan 2 §:n 1 momentti, 10 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 10 §:n 2 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1655/93) ja 17 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (881/94), sekä

lisätään 9 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy nyt kumotun 4 momentin tilalle uudeksi 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Yrittäjä on velvollinen ottamaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen tämän lain mukaista eläketurvaa varten työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta taikka sellaisesta vakuutusyhtiöstä tai avustuskassalain mukaisesta eläkekassasta, joka harjoittaa yksinomaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa.

2 §

Yrittäjä on velvollinen ottamaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen tämän lain mukaista eläketurvaa varten työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta tai sellaisesta vakuutuskassalain (1164/92) mukaisesta eläkekassasta, joka harjoittaa yksinomaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa.

9 §

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä vakuutusmaksun perusteet.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, vuonna 1992 tämän lain mukainen maksuprosentti on 16,9.

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

10 §

Tämän lain mukaisesta vakuutusmaksusta siirretään vakuutusmaksurahastoon se osa, jota ei tarvita kohtuullisiin hoitokuluihin. Vakuutusmaksurahastoon siirretään myös vastaavien sijoitusten tuotto. Rahastosta vähennetään eläkelaitoksen osuus tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista.

Eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista 1 momentin mukaisten vakuutusmaksurahastojensa suhteessa. Vakuutusmaksurahastoja määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksurahastoja määrättäessä ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/93) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/93) taroitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita. Jos näin määrätty vakuutusmaksurahasto ei riitä edellä tarkoitettuihin eläkkeisiin ja muihin etuuksiin, valtio suorittaa puuttuvan osan. Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion arvioitua määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

10 §

Tämän lain mukaisesta vakuutusmaksusta lisätään vakuutusmaksuvastuuseen se osa, jota ei tarvita kohtuullisiin hoitokuluihin. Vakuutusmaksuvastuuseen lisätään myös vastaavien sijoitusten tuotto. Vastuusta vähennetään eläkelaitoksen osuus tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista.

Eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista 1 momentin mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Vakuutusmaksuvastuita määrättäessä ei tällöin kuitenkaan oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksuvastuita määrättäessä ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/93) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/93) tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita. Jos näin määrätty vakuutusmaksuvastuu ei riitä edellä tarkoitettuihin eläkkeisiin ja muihin etuuksiin, valtio suorittaa puuttuvan osan. Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, suorittaa kunakin vuonna ennakkona määrä, joka vastaa valtion osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vastuuvelan laskuperusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

Voimassa oleva laki

11 §

Yrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamin ehdoin ja *maksuin* järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3, 4 ja 4 a—4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3—6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Ehdotus

11 §

Yrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamin ehdoin ja *perustein* järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3—6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

6.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 11 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 momentti ja 19 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 2 momentti 10 päivänä huhtikuuta 1981 annetussa laissa (259/81) ja 19 §:n 1 momentti 14 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (882/94), sekä

lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 19 päivänä marraskuuta 1993 annetulla lailla (983/93), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä 17 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä huhtikuuta 1981 annetulla lailla, uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvalkana tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

11 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi. Vakuutusmaksu tässä tarkoitettusta lisäedusta voidaan suorittaa myös kertamaksuna.

11 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja perusteiden järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi. Vakuutusmaksu tässä tarkoitettusta lisäedusta voidaan suorittaa myös kertamaksuna.

17 §

Sijoitukset on tehtävä silmällä pitäen varmuutta, reaaliarvon säilymistä, tuottoa ja eläkelaitoksen maksuvalmiutta. Sijoituksen vakuutena tulee olla vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa mainittuja tai niihin laatuun ja varmuuteen nähden rinnastettavia arvopapereita tai sitoumuksia taikka sijoitusta arvoltaan vastavaa kiinteää omaisuutta tahi eläketurvakeskuksen antama sijoitusluottovakuutus.

Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudatetaan lisäksi soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräykset 2 momentin soveltamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 a—4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3—6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa säädetään.

17 a §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on eläkelaitoksen tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 ja 3—6 momentissa, 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on valittava tämän lain mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

7.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 56 § sekä lisätään lakiin uusi 64 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

Eläkekassan varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja kassan maksuvalmiutta. Varmuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen. Valtuuskunnan tehtävänä on vahvistaa ne suuntaviivat, joita hallituksen on varojen sijoituksessa noudatettava.

56 §

Eläkekassan varat on pääasiallisesti ja mikäli mahdollista sijoitettava Suomen kauppalaivaston ja kauppamerenkulun kehittämistä palveleviin tarkoituksiin.

Voimassa oleva laki

Varat on pääasiallisesti ja mikäli mahdollista sijoitettava Suomen kauppalaivaston ja kaup-
pamerenkulun kehittämistä palveleviin tarkoi-
tuksiin.

Ehdotus

*Sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitus-
ten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutetta-
vuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuoli-
suudesta ja hajauttamisesta. Tällöin noudate-
taan lisäksi soveltuvien osin vakuutusyhtiölain
(1062/79) 10 luvun 3 §:n säännöksiä.*

*Valtuuskunnan tehtävänä on vahvistaa ne
suuntaviivat, joita hallituksen on noudatettava
varojen sijoittamisessa.*

*Sosiaali- ja terveysministeriö antaa määräyk-
set 2 momentin soveltamisesta.*

64 c §

*Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten
laatimista varten merimieseläkekassalla on olta-
va vakuutusmatemaatikko.*

*Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoi-
suusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä va-
kuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.*

*Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroa-
misesta on kassan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja
terveysministeriölle.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

*Merimieseläkekassan on valittava tämän lain
mukainen vakuutusmatemaatikko vuoden kulues-
sa lain voimaantulosta.*

8.

Laki**tapaturmavakuutuslain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 29 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Vakuutuslaitokset, joilla on oikeus myöntää
tässä laissa sanottuja vakuutuksia, ovat valtion
vakuutuslaitos, jos sellainen perustetaan, sekä
kotimainen vakuutusyhtiö, joka on saanut val-
tioneuvostolta edellä sanotun vakuutusliikkeen
harjoittamista varten toimiluvan.

Ehdotus

29 §

*Vain sellaisella kotimaisella vakuutusyhtiöllä,
joka on saanut valtioneuvostolta siihen toimilu-
van, on oikeus myöntää tässä laissa tarkoitettuja
vakuutuksia. Valtioneuvoston on myönnettävä
toimilupa, jos aiotun vakuutusliikkeen tai vakuu-
tusyhtiölain 2 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoi-
tettujen vakuutusyhtiön osakkaiden ei katsota
vaarantavan lakisääteisen tapaturmavakuutustoi-
minnan tervettä kehitystä, jos vakuutusyhtiön
johto täyttää sille vakuutusyhtiölain 7 luvun*

Voimassa oleva laki

Toimilupa voidaan peruuttaa, jos valtioneuvosto katsoo siihen olevan pakottavia syitä.

Ehdotus

3 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään 14 000 000 markkaa.

Mitä vakuutusyhtiölain (1062/79) 2 luvun 5 a §:ssä ja 14 luvun 5 a §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee soveltuvin osin valtioneuvostoa, kun kyse on lakiasänteistä tapaturmavakuutusta koskevasta toimiluvasta.

Tämän pykälän 1 momentissa säädettyä markkamäärää voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

9.

Laki

vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
5 *kumotaan* vakuutuksenvälittäjistä 19 päivänä helmikuuta 1993 annetun lain (251/93) 6 § ja 15 §:n momentti,
muutetaan lain 2 §, 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta ja 21 §:n 1 momentti, sekä
lisätään lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Toimipaikka

Vakuutuksenvälittäjällä on oltava liiketoimintaansa varten kiinteä toimipaikka *Suomessa*.

2 §

Toimipaikka

Vakuutuksenvälittäjällä on oltava liiketoimintaansa varten kiinteä toimipaikka *Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.*

5 §

*Vakuutusvälittäjärekisteriin
merkittävät tiedot*

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin on merkittävä:

1) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka, *Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoite* sekä, jos henkilö välittää va-

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin on merkittä-
vä:

1) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka, *sen toimipaikan osoite, josta käsin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoite-*

Voimassa oleva laki

kuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun, yhteisön toiminimi;

2) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön toiminimi, kotipaikka, Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoite sekä liikkeen vastaavan hoitajan täydellinen nimi, kansalaisuus ja asuinpaikka;

Ehdotus

taan, sekä, jos henkilö välittää vakuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun, yhteisön toiminimi;

2) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön toiminimi, kotipaikka, sen toimipaikan osoite, josta käsin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitetaan, sekä liikkeen vastaavan hoitajan täydellinen nimi, kansalaisuus ja asuinpaikka;

6 §

Elinkeinoilmoitus

Vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoiminnan aloittamista tehtävä kaupparekisterilaissa (129/79) säädetty perusilmoitus.

(kumotaan)

15 §

Vakuutuksenvälittäjien valvonta

Ministeriöllä on 1 §:ssä säädettyä vakuutuksenvälittäjän rekisteröintiä varten oikeus saada tietoja rikosrekisteristä.

(5 mom. kumotaan)

20 a §

Asiakkaiden tunnistaminen

Vakuutuksenvälittäjän on todettava asiakkaansa henkilöllisyys sellaisissa asiakassuhteissa, joista sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset. Jos on todennäköistä, että asiakas toimii toisen henkilön lukuun, tunnistaminen on vakuutuksenvälittäjän käytettävissä olevin keinoin ulotettava myös tähän henkilöön. Tunnistamistiedot tai viitetiedot tunnistamiseen käytetyistä asiakirjoista on säilytettävä luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisestä.

21 §

Epäilyttävät liiketoimet

Sen estämättä, mitä 19 §:ssä säädetään, vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänellä on syytä epäillä häneltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alku-

21 §

Epäilyttävät liiketoimet

Sen estämättä, mitä 19 §:ssä säädetään, vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänellä on syytä epäillä häneltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alku-

Voimassa oleva laki

perää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle.

Ehdotus

perää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle. *Ministeriöllä on oikeus rekisteröidä ilmoitukset ja niistä ilmenevät tiedot. Tietoja saa käyttää ja luovuttaa vain tämän pykälän 3 momentissa tarkoitetun rikollisen toiminnan vastustamiseen.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Asetus

kirjanpitoasetuksen muuttamisesta

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä
lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun kirjanpitoasetuksen (1575/92) 11 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

— — — — —
Jos konsernin emoyrityksenä on yhteisö, jonka pääasiallisena tarkoituksena on omistaa muiden yhteisöjen osakkeita ja osuuksia, ja jos tytäryrityksinä on yksinomaan tai osaksi vakuutusyhtiöitä siten, että konsernin harjoittama liiketoiminta on pääosin vakuutustoimintaa, emoyrityksen konsernitilinpäätös on laa-

dittava vakuutusyhtiöitä varten vahvistettuja kaavoja käyttäen sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 199

Asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran sitä tilikaudelta pidettävään kirjanpitoon, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1995.

Asetus

vakuutusyhtiön vastuuelan laskentaperiaatteista

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 2§:n 4 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1994 annetussa laissa (/94), nojalla:

1 §

Henkivakuutusyhtiön vastuuelkaa laskettaessa on noudatettava seuraavia periaatteita:

1) Vastuuelkalaskelmien turvaavuus edellyttää, että laskennassa otetaan riittävällä tavalla huomioon laskennan kannalta oleellisten tekijöiden epäsuotuisa vaihtelu.

2) Vastuuelan laskentamenettelyn tulee olla turvaava ottaen huomioon vastuuelkaa kattavan omaisuuden arvostusmenetelmä.

3) Vastuuelkaa laskettaessa käytettävä korko tulee valita turvaavasti.

4) Vastuuelkalaskelmissa käytettävä korko voidaan valita vastuuelkaa kattavan omaisuuden tuottotason mukaan tekemällä siitä turvaavuuden kannalta riittävä vähennys. Jatkuva maksuisten sopimusten osalta otetaan huomioon myös tulevien maksujen sijoittamisesta saatavien tuottojen taso. Samoin tuottotasoa korjataan tulevien sijoitusten tuottoa vastaavaksi siltä osin, kuin vastuuelkaa kattavien sijoitusten kesto on lyhyempi kuin vastuuelan kesto.

5) Kohdan 4 määräyksiä ei sovelleta sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, kertamaksuisiin korkeintaan kahdeksaksi vuodeksi tehtyihin vakuutus sopimuksiin eikä vakuutuksiin, joiden oikeudesta niiden tuottaman ylijäämän jakoon ei ole määräystä vakuutus sopimuksessa. Tässä tarkoitettujen vakuutusten vastuuelkalaskelmissa käytettävä korko ei saa ylittää näitä vakuutuksia kattavien yhtiön sijoitusten turvaavasti arvioitua tuottotasoa.

6) Yksittäisen vakuutuksen osuuden yhtiön vakuutusmaksuvastuusta tulee aina olla ainakin yhtä suuri kuin tälle vakuutukselle taattu takaisinostoarvo.

7) Vakuutusten hankintamenon jaksottaminen voidaan suorittaa vähentämällä bruttovakuutusmaksuvastuusta erä, jonka yhtiön vakuutuksista liikekustannustensa kattamiseen perimät erät ja yhtiön taseensa vastaaviin

mahdollisesti aktivoimien hankintamenojen taso huomioon ottaen voidaan katsoa vakuutettujen etujen turvaavuutta vaarantamatta olevan käytettävissä tähän tarkoitukseen.

8) Voimassa olevan vakuutuskannan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset voidaan ottaa huomioon epäsuorasti vähentämällä tulevista tuotoista vakuutuksen hallintokustannuksia varten perittävät erät, jollei turvaavuus edellytä toisenlaista menettelyä.

9) Tulevat lisäedut voidaan ottaa huomioon epäsuorasti tavalla, joka vastaa vastuuelkalaskelmien perusteena olevia arvioita ja yhtiön lisäetujen nykyistä määrittelytapaa. 10) Vastuuelan laskentaperiaatteita ei saa vaihdella vuosittain siten, että se pienentäisi oleellisesti vuositulosten vertailukelpoisuutta tai aiheuttaisi tarpeetonta vaihtelua vakuutuksenottajille palautettavan ylijäämän tasossa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset vastuuelkaa laskettaessa käytettävän koron enimmäismäärästä ja tässä pykälässä mainittujen periaatteiden soveltamisesta. Samoin ministeriö määrittelee ne yleiset periaatteet, joita noudattaen tasointuvastuu lasketaan, ja miten tasointuvastuu vaikuttaa edellä mainittuihin turvaavuusvaatimuksiin. Tasointuvastuun osalta yhtiön on selvitettävä sosiaali- ja terveysministeriölle etukäteen, miten se soveltaa ministeriön määrittelemiä periaatteita.

2 §

Vahinkovakuutusyhtiön vastuuelkaa laskettaessa on noudatettava seuraavia periaatteita:

1) Vastuuelan on aina oltava riittävä siten, että vakuutusyhtiön voidaan katsoa kohtuudella arvioiden selviytyvän kaikista sellaisista velvoitteista, jotka aiheutuvat yhtiön vakuutus sopimuksista.

2) Vakuutusyhtiö voi käyttää vastuuelan laskennassa tilastollisia menetelmiä. Yhtiön on pystyttävä selvittämään käyttämiensä tilastol-

listen menetelmien asianmukaisuus oman aineistonsa perusteella tai tilastoaineistolla, joka on kerätty sen omaa vakuutuskantaa vastaaviksi katsottavista vakuutuskannoista.

3) Eläkemuotoisten korvausten vastuuvélka lasketaan tavanomaisin vakuutusmatemaattisin menetelmin.

4) Korkoutuksen käyttö on sallittu vastuuvélkalaskelmissa vain, jos se tehdään avoimena ja jos seuraavat ehdot täyttyvät:

a) Vahinkoryhmän keskimääräisen selviämisaajan arvioidaan olevan vähintään neljä vuotta.

b) Korkoutus suoritetaan turvaavalla tavalla ja noudatettavasta korkoutustavasta ilmoitetaan sosiaali- ja terveysministeriölle etukäteen.

c) Vakuutusyhtiö ottaa huomioon kokonaiskorvausmenoa arvioidessaan kaikki sitä mahdollisesti lisäävät tekijät.

d) Vakuutusyhtiö pystyy johtamaan käyttämänsä laskentamallin luotettavasti omasta aineistostaan tai omaa vakuutuskantaansa vas-

taaviksi katsottavista vakuutuskannoista laaditusta tilastoaineistosta.

e) Käytettävä laskuperustekorko ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen keskimääräisenä arvioituna selviämisaikana.

Käytetystä korkoutusmenetelmästä on tehtävä selkoa yhtiön taseen liitetiedoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä mainittujen periaatteiden soveltamisesta. Samoin ministeriö määrittelee ne yleiset periaatteet, joita noudatetaan vakuutusyhtiön tasotusmäärää laskettaessa. Yhtiön on haettava etukäteen ministeriön vahvistus tavalle, jolla se soveltaa edellä mainittuja tasotusmäärän yleisiä laskentaperiaatteita.

3 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Asetus

ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutus yhtiön vastuuvelan katteesta

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 3 §:n 5 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1994 annetussa laissa (/94), nojalla:

1 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota;

2) *ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla* ETA-valtion viranomaisen valvonnan alaista arvopaperipörssiä ja sellaista muuta ETA-valtiossa toimivaa vaihdantajärjestelmää, joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan rinnastetaan tällaiseen arvopaperipörssiin;

3) *vastuuvelan bruttomäärällä* vastuuvelan kokonaismäärää ennen vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 3 momentissa säädettyjen erien vähentämistä;

4) *velkasitoumuksella* velkasitoumukseen perustuvaa laina- ja muuta saamista sekä joukkovelkakirjalainaa, muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä ja pankkisaamista, ei kuitenkaan osaketta, osuutta, johdannaissopimusta eikä sellaista sitoumusta, jolla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla;

5) *vakuudettomalla velkasitoumuksella* sellaista velkasitoumusta, johon ei liity vakuutta, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi;

6) *kiinteistöyhteisöllä* sellaista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on omistaa 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainittuja varoja sekä

7) *yhteisöllä* myös sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa muuta yhteissijoitusyrittystä.

Tämän asetuksen säännöksiä ETA-valtiosta sovelletaan siinä laajuudessa ja sellaisin edellytyksin kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää myös muuhun valtioon, jonka ministeriö määräyksessään tai yksittäistapauksessa vakuutusyhtiön pyynnöstä rinnastaa ETA-valtioon.

Mitä tässä asetuksessa säädetään velkasitoumuksesta, koskee myös sille kertynyttä korkoa.

Tämän asetuksen säännöksiä kiinteistöistä, rakennuksista ja vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista oikeuksista sovelletaan myös sellaisen kiinteistöyhteisön, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jossa katteen haltijalla on määräämisvalta, omistamiin tällaisiin varoihin samalla tavoin kuin jos nämä varat olisivat vakuutusyhtiön suorassa omistuksessa. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös sellaista kiinteistöyhteisöä, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jossa katteen haltijalla on määräämisvalta yhdessä toisen tai toisten vakuutusyhtiöiden taikka vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan tai kuuluvien muiden yhtiöiden kanssa tai jonka sosiaali- ja terveysministeriö vakuutusyhtiön hakemuksesta rinnastaa tässä momentissa tarkoitettuun kiinteistöyhteisöön. Vakuutusyhtiöllä tarkoitetaan tässä momentissa ETA-valtiossa toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön vastuuvelkaan luetaan tätä asetusta sovellettaessa myös vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 7 momentissa tarkoitettut erät.

2 §

Velkasitoumukset, joilla voidaan kattaa vastuuvelan koko määrä

Vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetyn edellytyksin ja rajoituksin saa vastuuvelan koko määrän katteena olla:

1) velkasitoumuksia, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtio, Ahvenanmaan maakunta tai sellainen kansainvälinen yhteisö, jonka jäsenistä ainakin yksi on ETA-valtio;

2) velkasitoumuksia, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen talletuspankki tai vakuutusyhtiö taikka sellainen muu yhteisö,

jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa edellä tarkoitettuun talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön;

3) lainasaamisia, joiden panttivakuutena on yhtiön myöntämiä henkivakuutuksia enintään niiden takaisinostoarvoon saakka;

4) sellaisia velkasitoumuksia, joissa velallisenä on luonnollinen henkilö tai muu kuin 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja velkasitoumuksia.

3 §

Omaisuuksien ryhmät, joista kullakin erikseen voidaan kattaa enintään puolet vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytyksien ja rajoitusten saa vastuuvelan katteena olevista varoista enintään 50 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä kuulua kumpaankin seuraavista omaisuuslajien ryhmistä:

I ryhmä

1) velkasitoumukset, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtiossa sijaitseva sellainen kunta, kuntainliitto, julkisyhteisönä toimiva seurakunta tai muu sellainen niihin rinnastettava alueellinen julkisyhteisö, jolla tai jonka jäsenillä on veronkanto-oikeus;

2) velkasitoumukset, joissa velallisena tai takaajana on muu ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen luottolaitos kuin 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu talletuspankki tai siihen 2 §:n 2 kohdan nojalla rinnastettu muu yhteisö;

3) velkasitoumukset, joissa velallisena on muu kuin 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jonka osakkeilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla;

4) velkasitoumukset, joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja joissa velallisena on muu kuin 1 — 3 kohdassa tarkoitettu tai 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö;

5) sellaiset velkasitoumukset, joissa velallisena on luonnollinen henkilö tai muu kuin 1 — 3 kohdassa mainittu taikka 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1—4 kohdassa tarkoitettuja velkasitoumuksia.

II ryhmä

1) osakkeet ja osuudet yhteisöissä, joiden

kotipaikka on ETA-valtiossa, ja sellaiset muiden yhteisöjen osakkeet ja osuudet, joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa, liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin yhteisön muilla sitoumuksilla, ja muiden 1 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen liikkeeseen laskemat tällaiset sitoumukset, jos niillä käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla;

3) velkasitoumukset, joissa velallisena on luonnollinen henkilö tai muu kuin 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1 kohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia taikka 2 kohdassa tarkoitettuja sitoumuksia.

Jos 1 momentin I ryhmän 1 — 4 kohdassa tarkoitettu velkasitoumukseen liittyy 1 momentin II ryhmän 3 kohdassa tarkoitettu panttivakuus, 2 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu takaus tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu kiinnitysvakuus, velkasitoumus saadaan, vakuuden katekelpoiseen määrään saakka, jättää lukematta 1 momentin I ryhmää koskevan 50 prosentin enimmäisrajan soveltamisalaan.

4 §

Omaisuuksien ryhmät, joilla voidaan kattaa yhteensä enintään 70 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytyksien ja rajoitusten saa vastuuvelan katteena olevista varoista yhteensä enintään 40 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä kuulua seuraaviin omaisuuslajeihin:

1) ETA-valtiossa olevat kiinteistöt ja rakennukset;

2) vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettut ETA-valtiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai vesivoimaan kohdistuvat oikeudet;

3) osakkeet ja osuudet kiinteistöyhteisöissä, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa;

4) velkasitoumukset 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuilta kiinteistöyhteisöiltä sekä rakennusaikaiset saamiset sellaisilta 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuilta kiinteistöyhteisöiltä, joissa vakuutusyhtiöllä katteen haltijana on määräämisvalta.

Yhdessä 1 momentissa mainittujen omaisuuslajien kanssa saa yhteensä enintään 70 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä vastuuvelan katteena olevista varoista olla sellaisia velkasitoumuksia, joissa velallisenä on luonnollinen henkilö tai muu kuin 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys ETA-valtiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai tällaiseen omaisuuteen kohdistuvaan vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun oikeuteen taikka joiden panttivakuutena on 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia.

5 §

Omaisuuslajien ryhmät, joilla voidaan kattaa yhteensä enintään 25 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa säädettyyn edellytykseen ja rajoitukseen saa vastuuvelan katteena olevista varoista olla:

1) muita vakuudettomia velkasitoumuksia kuin joukkovelkakirjalainoja ja muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä yhteensä enintään määrä, joka vastaa 5 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä;

2) muita kuin 2—4 §:ssä tarkoitettuja varoja yhdessä edellä 1 kohdassa mainittujen velkasitoumusten kanssa yhteensä enintään määrä, joka vastaa 25 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa säädettyä enimmäisrajaa ei sovelleta, jos velallisenä on yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 ja 2 kohdassa, 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 ja 2 kohdassa ja 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, millaisin edellytyksin ja rajoituksin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut varat saadaan lukea katteeseen.

6 §

*Maksuvalmiusriskin rajoittaminen
10 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä*

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa yhteensä enintään kymmentä prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä olla sellaisia varoja, joilla ei käydä kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja jotka kuuluvat seuraaviin omaisuuslajeihin:

1) osakkeet ja osuudet, lukuun ottamatta

osakkeita ja osuuksia 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa kiinteistöyhteisöissä ja sellaisissa sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä, joihin sovelletaan 3 §:n 1 momentin II ryhmän 1 kohtaa;

2) sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla sekä

3) muut kuin 2 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut joukkovelkakirjalainat.

7 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 10 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa olla sijoitettuna yhteen ja samaan yksittäiseen kohteeseen määrä, joka vastaa enintään 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä, jos kysymyksessä on sijoitus:

1) sellaisiin velkasitoumuksiin, joissa velallisenä tai takaajana on 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 kohdassa tarkoitettuihin julkisyhteisöihin kuuluva yksi ja sama kunta, kuntainliitto, seurakunta tai muu niihin rinnastettava alueellinen julkisyhteisö;

2) yhteen kiinteistöön tai rakennukseen taikka useaan niin lähekkäin toisiaan sijaitsevaan kiinteistöön tai rakennukseen, että niitä voidaan pitää yhtenä sijoituksena;

3) vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin, jotka kohdistuvat yhdeksi kokonaisuudeksi 2 kohdan mukaan katsottavaan kohteeseen;

4) velkasitoumuksiin, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys yhteen kiinteistöön tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan taikka useaan niin lähekkäin toisiaan sijaitsevaan kiinteistöön tai laitokseen ja vuokraoikeuteen, että niitä pidettäisiin 2 kohtaa sovellettaessa yhtenä sijoituksena;

5) velkasitoumuksiin, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin, jos näiden oikeuksien kohde olisi 2 kohdan mukaan katsottava yhdeksi kokonaisuudeksi.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun velkasitoumukseen liittyy vakuus, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi, tällaista velkasitoumus-

ta ei vakuuden katekelpoiseen määrään saakka oteta huomioon 1 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa.

Jos kiinteistö tai rakennus, vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen oikeuden kohde tai velkasitoumuksen vakuudeksi vahvistetun kiinnityksen kohde ovat yksi ja sama tai ne sijaitsevat niin lähellä toisiaan, että niitä voidaan pitää yhtenä sijoituksena, kaikki tässä momentissa mainitut sijoitukset sekä lisäksi niihin liittyvät 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen velkasitoumukset ja rakennusaikaiset saamiset on laskettava yhteen edellä 1 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa.

8 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 5, 10 tai 30 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhtiö saa sijoittaa vastuuvelan katteena olevista varoista kaikki jäljempänä mainitut sijoitukset ja vakuudet yhteenlaskettuina enintään 5 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavan määrän:

1) saman yhteisön osakkeisiin, osuuksiin ja sellaisiin sitoumuksiin, joilla on huomoinpi etuoikeus kuin yhteisön muilla sitoumuksilla, kuitenkin siten, että enintään 2 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä saa olla sellaisia tässä kohdassa tarkoitettuja osakkeita, osuuksia ja sitoumuksia, joilla ei käydä kaupaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja jotka eivät ole 3 §:n 1 momentin II ryhmän 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia osakkeita tai osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusryhmissä;

2) saman velallisen antamiin velkasitoumuksiin;

3) muiden velallisten antamiin velkasitoumuksiin siltä osin kuin niiden panttivakuutena on 1 ja 2 kohdassa mainittuja varoja taikka niiden vakuutena on tässä momentissa tarkoitettujen saman yhteisön takaus tai sen myöntämä luottovakuutus.

Jos kysymyksessä on osakeyhtiö, jonka osakkeilla käydään kaupaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, vakuutusyhtiö voi, sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, sijoittaa vastuuvelan katteena olevista varoista enintään 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavan määrän kuun-

kin tällaiseen osakeyhtiöön. Tässä momentissa tarkoitettujen sijoitukset eivät saa kuitenkaan yhteenlaskettuna ylittää 40 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavaa määrää.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö saa edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen enimmäisrajojen sijasta sijoittaa enintään 30 prosenttia, ja muu vakuutusyhtiö enintään 10 prosenttia, vastuuvelan bruttomäärästä vastaavan määrän 1 momentin 1—3 kohdassa mainittuihin omaisuuslajeihin, jos 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai velallinen on sellainen talletuspankki, vakuutusyhtiö tai muu yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 2 kohdassa. Tämän pykälän 1 ja 2 momentissa mainitut enimmäisrajat ylittävältä osin vastuuvelan katteena olevat varat voivat kuitenkin olla yksinomaan sellaisia velkasitoumuksia, joiden vakuutena on 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen yhteisön antama takaus tai sen myöntämä luottovakuutus.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten 3 momentissa tarkoitettua 30 prosentin ja vastaavasti 10 prosentin enimmäisrajaa on sovellettava ottaen huomioon ne edellytykset ja rajoitukset, joista säädetään vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa. Ministeriön määräyksissä on erityisesti kiinnitettävä huomiota 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen talletuspankin, vakuutusyhtiön tai muun yhteisön omien varojen määrään katteen haltijan vastuuvelan bruttomäärään verrattuna.

Tätä pykälää ei sovelleta yhteisöihin, joita tarkoitetaan 1 §:n 4 momentissa, 2 §:n 1 kohdassa ja 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 kohdassa.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun velkasitoumuksen liittyy vakuus, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi, tällaista velkasitoumusta ei vakuuden katekelpoiseen määrään saakka oteta huomioon 1 momentissa säädettyä 5 prosentin eikä 2 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen velkasitoumusten yhteismäärä ennen vakuuksien vähentämistä saa kuitenkin olla enintään 30 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä.

Tässä pykälässä säädettyjä enimmäisrajoja sovellettaessa on otettava huomioon myös sellaiset 1 momentin mukaan yhteen lasketut

sijoitukset, jotka kohdistuvat tai liittyvät 1 momentissa tarkoitetun yhteisön tai henkilön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan muuhun yhteisöön tai henkilöön.

9 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 1 tai 2 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa olla sijoitettuna yhteensä enintään 1 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä saman velallisen ja hänen kanssaan olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevien muiden velallisten liikkeeseen laskemiin sellaisiin vakuudettomiin joukkovelkakirjalainoihin ja muihin vakuudettomiin raha- ja pääomamarkkinavälineisiin, joilla ei käydä kauppaa ETA-valtiossa sijaisevilla säännellyillä markkinoilla, ja heidän antamiinsa muihin vakuudettomiin velkasitoumuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö voi yksittäistapauksissa nostaa rajan 2 prosenttiin.

Edellä 1 momentissa säädettyä enimmäisrajaa ei sovelleta, jos velallisena on yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 ja 2 kohdassa, 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 ja 2 kohdassa ja 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

10 §

Tytäryhtiön osakkeet

Vakuutusyhtiö ei saa lukea vastuuvelan katteeseen ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistamiaan vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun muun tytäryhtiön kuin kiinteistöyhteisön osakkeita.

11 §

Valuutariskin rajoittaminen

Vastuuvelka on katettava sen valuutan määräisin varoin, jossa vakuutusyhtiön on täytettävä vakuutus sopimuksiin perustuvat sitoumuksensa.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta, jos vakuutusyhtiö sen mukaan olisi velvollinen pitämään varoja tiettyinä valuuttana määrän, joka vastaa enintään 7 prosenttia muina valuuttoina olevista vastuuvelan katteeseen luetuista varoista. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, saa enintään 20 prosenttia tietyssä valuutassa täytettäviä sitoumuksia vas-

taavan vastuuvelan katteesta olla muita varoja kuin tämän valuutan määräisiä tai sellaisia varoja, jotka on suojattu valuuttakurssien muutoksilta.

ETA-valtion valuutassa täytettäviä sitoumuksia vastaava vastuuvelka voidaan katata myös ECU-määräisin varoin.

12 §

Poikkeuslupan antaminen enimmäisrajan ylitykseen

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusyhtiön pyynnöstä antaa luvan 3 ja 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn sekä, määrääjäksi, 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 6 §:ssä, 7 §:n 1 momentin 2—5 kohdassa ja 3 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetyn rajan ylitykseen.

13 §

Määräystenantovaltuus

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vastuuvelan kattamisesta ja tämän asetuksen soveltamisesta. Ministeriön määräyksissä on käsiteltävä erityisesti vastuuvelan katteeseen kuuluvien varojen sijaintia, johdannaissopimusten käyttöä vastuuvelan katteen yhteydessä, vakuuksien arvostusta ja vakuuksien merkitystä luettaessa katteeseen sitoumuksia, joihin vakuudet liittyvät, katteen luetteloinnista sekä yhtiön varojen sijoittamista koskevia suuntaviivoja, jotka yhtiön hallituksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla.

Ministeriöllä on valta yksittäistapauksissa määrätä, jos siihen vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentin soveltamisen kannalta on erityistä syytä, ettei tiettyjä varoja saa lukea yhtiön vastuuvelan katteeseen.

14 §

Siirtymäsäännös 4 §:n 1 momentin soveltamisesta

Jos yhtiön vastuuvelan katteena 31 päivänä joulukuuta 1994 olleet edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetut varat tuolloin ylittivät 4 §:n 1 momentissa säädetyn 40 prosentin rajan, sovelletaan 4 §:n 1 momenttia yhtiöön käyttäen toistaiseksi enimmäisrajana 40 prosentin sijasta prosenttilukua, joka vastaa yhtiössä tuona ajankohtana vallinnutta tosiasiallista tilannetta. Yhtiön on kuitenkin 31 päivään joulukuuta

1998 mennessä huolehdittava ylityksen poistamisesta.

15 §

Siirtymäsäännös 7 §:n soveltamisesta

Jos vahinkovakuutusta harjoittavan yhtiön vastuuvelan katteena 18 päivänä kesäkuuta 1992 olleet tietyt kiinteistöt ja rakennukset tuolloin ylittivät edellä 7 §:ssä säädetyn rajan, yhtiön on 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä huolehdittava tämän ylityksen poistamisesta. Mitä tässä säädetään vahinkovakuutusta harjoittavasta yhtiöstä, koskee vastaavasti henkivakuutusyhtiötä, jonka vastuuvelan katteena 10 päivänä marraskuuta 1992 olleet tietyt kiinteistöt ja rakennukset tuolloin ylittivät edellä tarkoitetun rajan.

16 §

Siirtymäsäännös lakisääteisen eläkevakuutuksen vastuuvelan katteesta

Lakisääteisen eläkevakuutuksen vastuuvelas-
ta jätetään tässä asetuksessa katteelle säädetty-
jen rajoitusten ulkopuolelle vuonna 1995 osuus,
joka vastaa 10 prosenttia vastuuvelan brutto-
määrästä, sekä vuosina 1996—1999 osuus, joka
määräytyy vähentämällä edellä tarkoitetusta
prosenttiosuudesta 2 prosenttiyksikköä jokaista
vuoden 1995 jälkeen alkavaa kalenterivuotta
kohden.

17 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Asetus

vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 11 luvun 1 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentin, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (752/93), nojalla:

1 §

Vakuutusyhtiölain 11 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintapääomaan luetaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti:

1) maksettu osakepääoma tai keskinäisen vakuutusyhtiön osalta maksettu pohjarahasto ja maksettu takuupääoma edellyttäen, että takuupääoman takaisinmaksua on rajoitettu ministeriön hyväksymällä tavalla;

2) kun 25 prosenttia osakepääomasta tai pohjarahaston ja edellä määritellyn ehdon täyttävän takuupääoman yhteismäärästä on maksettu, puolet maksamatta olevasta osakepääoman tai pohjarahaston ja takuupääoman yhteismäärästä;

3) sidotun ja vapaan oman pääoman rahastot, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitettavat vapaaehtoiset varaukset sekä tuotoista vähennettyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus;

4) tilikauden ja edellisten tilikausien voitto tai tappio;

5) omaisuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen erotus siltä osin kuin sitä ei voida pitää luonteeltaan poikkeuksellisenä;

6) vakuutusyhtiön hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella täysin maksettu pääoma sellaisesta yhtiön vähintään viideksi vuodeksi tai vähintään viiden vuoden irtisanomisajalla ottamasta lainasta, jolla on sopimuksen perusteella huonompi etuoikeus kuin kaikkien muiden velkojen vaateilla. Huomioon otettava määrä voi olla enintään 50 prosenttia toimintapääomasta. Tästä enimmäismäärästä määrääjäksi otettuja lainoja saa olla enintään 25 prosenttia, kuitenkin niin, että toimintapää-

omaan luettavaa määrää vähennetään tasaisesti kultakin alkavalta vuodelta, jos lainan jäljellä oleva laina-aika on vähemmän kuin viisi vuotta;

7) toiminnassa olevan keskinäisen vahinkovakuutusyhtiön vakuutusyhtiölain 10 luvun 7 §:n 1 momentin mukainen kyseiseksi tilikaudeksi taksoitettavissa oleva lisämaksu, josta voidaan kuitenkin ottaa huomioon korkeintaan puolet enimmäismaksujen ja perittyjen maksujen erotuksesta. Huomioon otettava määrä voi olla enintään 50 prosenttia toimintapääomasta;

8) henkivakuutusyhtiön hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella enintään 50 prosenttia yhtiön tulevasta ylijäämästä, joka on arvioitu ministeriön hyväksymällä tavalla;

9) henkivakuutusyhtiön hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella vakuutusten hankintamenojen jaksotusta vastaava erä siltä osin kuin jaksotusta ei yhtiön noudattamat liikekustannusperusteet huomioon ottaen ole vakuutusmaksuvastuuta määrättäessä katsottava tehdyn täysimääräisesti. Erää määrättäessä on otettava huomioon ne vakuutusten hankintamenot, jotka sen sijaan, että ne olisi vähennetty vakuutusmaksuvastuusta, on aktivoitu taseen vastaaviin; sekä

10) vakuutusyhtiön hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella muut edellä esitettyihin rinnastettavat erät.

2 §

Toimintapääomasta vähennetään sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti kaikki sellaiset taseeseen kirjaamat tomat velat, joiden suoritusvelvollisuutta on

pidettävä ilmeisenä. Näihin vähennettäviin velkoihin on sisällytettävä seuraavat erät:

1) ne vakuutusyhtiön oman henkilökunnan eläkesitoumuksista aiheutuvat menot, jotka on jätetty kuluksi kirjaamatta kirjanpitolain nojalla;

2) vakuutusten hankintamenojen sekä aineettomien hyödykkeiden tuloslaskelmaan kuluksi merkitsemättä jätetty osuus 1 §:n 10 kohdan mukaan sallittua vakuutusten hankintamenoa lukuunottamatta; ja

3) voitonjakona jaettavaksi esitetty osa yhtiön vapaasta omasta pääomasta.

3 §

Vähintään 50 prosenttia vakuutusyhtiölain 11 luvun 5 §:n mukaisesta henkivakuutusyhtiön takuumäärästä, kuitenkin aina vähintään takuumäärän vähimmäismäärää vastaavan mää-

rän, on muodostuttava tämän asetuksen 1 §:n 1—4 kohdassa mainituista eristä, joista on vähennetty tämän asetuksen 2 §:n mukaiset erät.

4 §

Mitä tässä asetuksessa säädetään henkivakuutusyhtiöstä, sovelletaan myös lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön, lukuunottamatta 1 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohtaa.

5 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä asetuksella kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annettu asetus vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä (1646/93).

Asetus

vakuutusyhtiön vakuutusmatemaatikosta

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 18 luvun 8 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1994 annetussa laissa (/94), nojalla:

1 §

Vakuutusyhtiön vakuutusmatemaatikon tehtävänä on huolehtia yhtiössä sovellettavien vakuutusmatemaattisten menetelmien asianmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön vakuutusmaksujen ja vastuuvelan määräämistapa ja määrä täyttävät vakuutusyhtiölain, lakisääteisiä vakuutuksia koskevien erityislakien, vakuutusyhtiöasetuksen ja niiden perusteella annettujen sosiaali- ja terveysministeriön määräysten vaatimukset.

2 §

Vakuutusyhtiön vakuutusmatemaatikolla on

oikeus saada yhtiöltä kaikki ne tiedot, joita hän tarvitsee 1 §:n mukaisia tehtäviä suorittaessaan.

3 §

Jos vakuutusmatemaatikko havaitsee puutteita 1 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, hänen on tehtävä yhtiön hallitukselle esitys asiantilan korjaamisesta. Vakuutusmatemaatikolla on oikeus saada tieto siitä, millaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt hänen esityksensä johdosta.

4 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994.

